Romanocategorus

AZ

APOSTOLI VALLASSAL ELlenkezô, minapi, Romai-Catholicusok, tudományának mutato LAISTROMA.

Mellyet az Nemes-Szemely TEY-FALVI CHIBA MARTON egy Papista vállára tevelyedet Attyafiának irt: es Beregbaßi Praedicator lévén, hazajának ajanlot.

Anno, 1637.

Ierem. 51. v. 9.

Gyogyitottuk Babylont es meg nem gyogult: hadgyatok elötet, es mindenyajan mennunk à mi földünkbe, mert az egig hatot az ö itélete, es fel emelkedet az fölyhökigh.

Az igaz
Uri méltoſsaggal Tündöklő
TEKINTETES ES NAGYSA-
GOS URNAK
PRÆNYI GABOR-
NAK, Ugocza es Aba-Ujvár-me-
gyéknek örökös Iſpannyának; es ke-
gyes házas-társanak az régi nemzetű
NAGYSAGOS SÁL-
GAI KATHA A SZSZONY-
NAK, az Apoſtoli vallásonlévő Iſten
Anyaſzent-egyházának hiſséges Day-
kainak, Iſtentűl kegyelmet, minden-
némű dolgokban kivan, &c.

TEkintetes es Nagyſagos Uram, ke-
gyes Pátronuſom es Nagyſagos
Aſſonyom el hittem az Nagyſagtok
kereſztyeni indulattyabol nyilvan len-
ni Nagyſagtoknal, melly ſükſeges do-

fogh legyen minden embernek tudni melyik fél legyé, ez egymástúl szemben ellenkező és ugyjat vonyo vallásoknak követői közzúl, Istennek népe, válaſtott serege, Anyaſzégegyháza; mert ez az Istennek
a. 1 Tim 3 v. 15. Psal. 23. v. 6. háza [a], mellyben az Christus cseledenek be kell gyúlni Ez
b. 1 Cor. 12 v 12. 13 az Christusnak teſte [b], mellyben minden hiveknek bé kell oltatniok: Ez az Egből le szállot varos [c], mellyben minden
c. Apoc 21 v. 2, 10. idvezúlendőknek bé kel számlaltatniok: Ez az igasságnak oszlopa es erősſege [d], az melyteúl az kereſztyéni hitnek vallasa vetettetik: Ez mindenikúnknek Annya [e], mellynek
d. 1. Tim. 3. v. 15 e. Gal. 4. v. 26. 2. Pet. 3. v. 13. emlőjetúl minden hivek függnek, az mellyen kivúl nem adatik idvesſegh, à mint hogy ezt példázo Noé bárkajan kivúl sem adatek az ózón vize-

tűl mas megh maradáſnak ézkőze.

Az régieknek-is illyen értelmek volt ez dologrol. f, *Valaki az Anyaſſ:ni-egyházon kivűl vegezi el életét, az, az örökké való tüzre megyen, az melly meg kéſziteteti az ördögöknek es ezö Angyalinak. Mert* g *ſenki az örök életre nem mehet, hanem csak az, azkinek Chriſtus feje,* ſenkinek penig az Chriſtus nem feje valaki az Anyaſſent-egyháznak nem tagja. Oily igaſſag ez, hogy męg az poganyok-is Iſten gyűlekezetinek mondgyak es tartyak magokat; mivel hogy ezen kivűl, el hittek, hogy ſenkinek ez élet utan jol nem leſſen dolga.

f, Fulgent: de fide ad Petr: c. 38.

g, Cyprian: de Simp: Prælat.

De bodog Iſten mint vagyon itt az embereknek allapattyok? Siralmaſon bizonyára! mert nagy ſokan mi-

dőn vélik hogy Istennek igaz Anyaſzent-egyházának tarſaſagaban vannak, ha tekintik az Istenteleneknek es Istent csufoloknak ſeregeben alnak: es nemellyek midőn vélik magokat à Christus jegyeſehez kapcsolni, meg csalattatvan az kűlső fęnyeſſegtől, akkor amaz lelki paraznanak kebelében esnek, honnet fel nem kelhetnek, mert amaz magat biborral es bárſonnyal, arannyal, es draga kővekkel meg ekeſitetet parazna Aſſony, kiről ſzent Ianos Apoc. 17. v. 4. 7. ſoll, meg csallya es el hiteti az Anyaſzent-egyháznak neve alatt, az igaz helyet hamiſſat mutatvan nekiek; kinek ſeregeben nem utolſok azok, az kik az Evangeliomnak vallaſan levő kereſztyeneket az moſtani Romai Ca-

tholi-

tholicusoktul banvan hog el allottak, visont azokhoz az fertore terni kerik, es mindé eröszak-tetellel-is kenszeritik, Christus verevel megtisztitta-tot es szabadossa tőt emberek-hőz illetlen okot szavan elejekben. Mert hogyhog egyesülhessenek azok meg kik az idvé sseg ek fundamentomában tenyesseggel egy mastul külömböznek? Az mi igazságunknak, igazulasunknak, idvősségünknek feje és fundamentoma b, az Vr Iesus Christus: vallásunknak erőssége c, az Istennek megh irt beszede, mellyet az Prophetak, Apostolok es Evãgelistak által tanuláskra es vigasztalásunkra adot, az mely fundamentũ es erőssegh szerint hogy jarjunk, az Istennek parancsolattyatul mozdittatunk mely

1. Cor. 7. v. 23.

2. Cor. 6. v. 14. 15.

b, Helv. confess art. 14. 14. 15. Gen 3 v. 15 & 22. v. 18. Act 4. v. 12 es 15. v. 11 1. Cor. 1 v. 30. es 3 v. 11,

c: Helv: Cõf Art, 1, 2: Ioh 5, v: 39: Deu, 4 v, 2, es 12, v, 32, 2 Tim: 3, v, 16, 17:

az többi közöt igy kötelez: *Hunc audite: Ad legem & ad teſtimonium, ſi non dixerint juxta verbum hoc, non erit eis matutina lux.*

Mat 17 v. 5 Eſa 8 v. 20 a. Bellarm in Præf de Rom. Pontif ſect eſt Et lib 4 ibid cap 10, ſect, Deinde fides, Et lib, 2, de Con, cap, 2, ſect, Ex his, & cap. 14, ſect, Et ne, Pigh, Hiera. lib, 1, cap, 5, pag, 38.

Az Romai Catholicuſok ez ellen az Eccleſianak meltoſagaban, az Papoknak talalmanyiba es Conciliumoknak vegezeſiben es Regulaiba helyheztetik valláſoknak es idvöſſégeknek fundamentomat es igaz vóltat. a

Ha penigh megh kerded tűlök, mit ertſenek az Anyaſzentegyhazon? Azt felélik egy ſzajal: b, Az Romai Papat az ő Cardinalival, Püſpökivel es Prælatuſival egyetemben, az ki az hitnek fundamentuma, az igazſagnak ereje avagy kezdete. Ellenben az Chriſtus erdemét elegtelennek kialtyak, midőn azt tanitiyak felölle hogy ſuk az *eredendo bünert aldoz-*

b, Grat, nec Greg, lib, 2, tit. 1, cap, 13, Nolnit, & li 1, Tit, 6, cap, 3, Bel-arm, lib, 4. de Rō Pont, cap, 1, ſect, Sed nec, Et lib, 2. de Con c. 61, Ex his y cap, 61

eatot megh az köröſſt ſan. Az mint Thomas Aqvinás es Gregorius de Valentia tanittottak. [b], Ezek ertelmeyel nem elegedek megh Gabriel Biel hires Tanito, hanem eleb mene az karomkodasban, igy irvàn: *Iollebet az Chriſtusnak ſzenvedeſe elsö erdemlö ok, de mindazonaliaſoba nincs egyedül, ſöt nem-is elegendö ok, mert mindenkoron jar az Chriſtus erdemehez neminemö mükalkodas.* Lib. 3. doct. 20. Concluſ. 5.

ſect, ydeo nomine, Et lib, 2. de Verbo Dei cap, 3, ſect. Tota, es c, 5. ſect, Alter, Conc, Trid, ſeſs, 4.

Az ſzent iraſt-is penigh csufollyak es nevetik valamikor à Balvanyozo Romai Gyölekezetnek erteline ellen ſzol. Az mint ez imez ô iraſokbol megh tetſik: *Traditiones Romanæ Eccleſiæ efficatiores ſunt & potiores ſacrâ ſcripturâ* [a], *Traditio eſt ad ſalutem neceſſaria magis quã ſcriptura.* [b], Coſterus Ieſuita-is

a, Petrus à Soto Conf, Carh, de Eccleſia,

b, Salmer, Dis, in Epiſ

igy ir: *Az Traditioknak meliosagok sokkal nagyob az Apostolokul papyrosson nékünk hagyattatot irasnak meliosaganal.* a. Ha kerded tűlök kicsodaké ez Traditiok: Azt felelik, az mint hallad, hogy az Romai Ecclesiae, *hoc est*, az magokat gyalazo, vallasokat hazuttolo, szent irast csufolo, es az reghi fenyeskedő, igaz Tanitokat, sz: Patereket karhoztato Pápaké, Papoke, Iesuitaké. Baratoké. Egy szoval, az Romai Papanak akarattjaraes kűtRegulasok serege-e (mert hittel kőtelesek akarattyanak eselekedesere b) kiknel nincs az boldogh eletnek remenssege, nincs az testnek feltamadasa, nincs Christus Vrunknak iteletre valo el jővetelenek tudőmanya, nincs az Pokol kinnyanak hitele. Az mint ezeket keseredet szivel semekre han-

a, Coss, in Anch, c, 1,

b, Decret, Greg, lib, 1, tit, 6, cap. 3, Significasti, Et lib 2. titt, 24, cap. 4, Ego,

re hannya Olaß Orßagban fő tudos Papiſta ember Franciſcus Petrarcha, az ki ęlt es irt ez dologrul 1340. eſtendőtayban. Az 21dik Epiſtolajabā azt mondgya, hogy *az Romai gyülekezetben az jok fogva tartatnak, az gonoßok ßabadoſon élnek, az Chriſtus innet ſzamkiveteſre kuldetet, az Antichriſtus uralkodik, es az ördögök Fejedelme az Belzebub itelo Biroſagot viſel.* Ezek az ő ßavai: *Cur autem, ſive ad quid? Ut videam bonos mergi, malos erigi, reptare aquilas, aſinos volare &c. liberos lupos, agnos in vinculis, Chriſtum denique exulem, Antichriſtū Dominum, Beelzebub Iudicem.*

Francif. Petrarcha, Epiſt. 20.

Haſonlo koronaval ekeſiti Bellarminus Ieſuita es Cardinal-is ez illyeten meltoſagos Traditiokat koholo Papiſereget, az nyomoruſágrol irt első Prædikatiojaban, melynek

Bellar. Cõe. 37. in folio.

bé-rékesztven elsõ részet azt tanittya, hogy mostt-is ollyanok õk, mint az elõtt voltak. Az elebbi állapattyokrol penig azt prædikalla: *Sacri ordinis decor perierat. Sacerdotes gravi diuturnaq; luborabant infamia.* S. Vallyon miért? Ezért azt feleli, *mert az részegségh közöttök dicseretes dologh volt. Ebeket vadazásra, lovakat nyargalásra hizlalni, és paráznaságra Kurvákat piperezni az Ecclesia javabol, bün sem volt.* Illyenekrõl mondgya mostis à Papi sereget lenni: *Idem sumus qui semper fuimus.*

Ezek gyalazzak és hazuttollyak egymást, mert egymas vegezeset ronttjak, tudományokat karhoztattyak, azzál ellenkezõ dolgot vegeznek: mely dologrol, ezer közzül it legyen elegh peida ez: Az III. Alexander es az VIII. Bonifacius

nifacius Papak vegezek, hog az Romai Papat ſenki meg ne itelhesſe, ſőtcsak meg ſe kerdhesſe cſelekedetiről: *Nullus audeat dicere; Domine cur ita facis?* a, (Ennek okat adgya Miklos Papa Dist. 96. cap. 7. satis. Mert *Istennek mondatik az Papa.*) Ezeket kővetik ſok fő Tanito Doctorok, midőn azt allattyak, hog az Papa ertelmén inkabb megh kell állani, hogy nem mint ez egesz vilagon. b,

a, Grat, dist. 40, cap, Si Papa &c,

Ezek ellen azt vegezé az negyedik Leo Papa *hogy az kősseg vs vadalhattya* Gratian. Cauſ. 2. q. 7. cap. *Nos si &c.* Ezt kővettek az Velenczesek az ötödik Pal Papa ellen valo vegezésekben. Catharinus-is illetlen dolognak tartya, hog à tudos emberek, az Papa iteletihez kősők magokat. *De Cert. Grat. Assert.* 13. *Cajetanus* azt tanittia,

b, Bell. de Conc. lib, 2, cap, 17 Turrecr, ſum. li, 3, c, 44 Gre, de Va ent, tom, 2,

hogſabad az Papa ellen allani. *De Author. Papæ & Conc. cap 27.* Boziusazt allattya, hogſ *az Papa eretnekke lehet. De ſig Ecc. Tom. 2 lib 13. cap. 6.*

Ezek vetik meg és ezek kathoztattyak az regi ſzent Patereket, kik kőzzűl ſzent Origeneſről Bellarmin[a] azt mődgya, hogy Ariuſſal és Neſtoriuſſal Pokolban ég. [a], Tertullianus, Montaniſta eretnek vólt [b], Medinna ertelmeből azt hozza be, hogſ Arius dőgleletes értelmében leledzet ember volt, Hieronymus, Ambroſius, Agoſton, Sedulius, Primaſius, Chryſoſtomus, Theodoretus, Orumenius, Theophilactus és Origenes. [c], Maga ertelmeből-is ugyan ezen, es ezekhez haſonlo S. Patereknek tanitaſit ſok helyē megh veti es megh csufollya

a, Bell. lib. 2, de Purg. cap. 8.

b, Idem de Rom. Pont. lib. 4. c. 3.

c, Idem lib. de Cler. cap 25.

Diſpu

Disputatioiban. Sőt nem vélé hog csak kettőt-is tudna akar mely Iesuita is mutatni az regi Paterek közzűl, kiknek ertelmet Bellarminus Iesuita és Cardinal mindenben javallana, az mint cőtroversiai mntattyak.

Innet vagyő hog ezen Bellarminus, egyßer ſ-mind ketßaz hußon egyben gyűlt és eggyet vegezet *Patereknek kő mondot értelmeket pöki „rutittya es hazuttollya.* a, Nem csak ez egy Bellarminus csufollya, hazuttollya es karhoztattya penig igy az reghi ßent Patereket, hanem az egész Papiſtaſágot oltalmazo Iesuitak, es egyeb Regulas rendek. Az mint sok eßer karomkodáſoknak bizonyos Laiſtromából, ez iráſnak negyedik részében, az kegyes olvaſo láſső világos peldakat.

a, Bell: de Rom: Pon: lib: 2. c. 27.

Ez sereg az, az ki egy máſtul

ugy

úgy kűlömböz, hogy nincsen csak egy derekas Theologica quæſtio-is, melyben kűlömbözö veiekedeſek nem volna. Ennek bizonyitaſara allatom Bellarminus Diſputatioit. Ne csudald ezt; mert az Pariſiai Papiſta Doctorok ng batorſaggal tanittyak [a], hogy ők ſem Gratianuſnak, ſem Aquinaſnak, ſem Lombarduſnak, ſem Anſelmuſnak, ſem Hugonak nem hiſnek.

a: Error: Art Paris cap, 3.

Bellarminus az ſzabad akaratnak dolgaban [b], karhoztattia Scotuſt, Duranduſt, Gabrielt, Ariminenſiſt, Capreoluſt, Marſiliuſt. Ezek penigh mind fő Papiſta Authorok voltak.

b: Bell. de Grat, & lib, arb, libr, 5, cap, 4.

Melly dologuak közönſeges beſummalaſara csak az Ur vacſorajanak megh csonkito meſterinek ſavat irom le, kik nyil-

nyilvanſaggal vallaſt tesnek, hogy ők az Chriſtuſſal az Apoſtolokkal es az regi ſent Paterekkel ez dologban nem egygyeznek, sőt ellenek vegeznek, az mint az Conſtantiai Gyűleſnek regulaja tartja: *Licet Chriſtus ſuis diſcipulis adminiſtraverit, ſub utraq; panis & vini ſpecie, venerabile hoc ſacramentum: tamen hoc non obſtante: conſvetudo Communionis ſub unâ tantum ſpecie nunc pro lege eſt habẽda.* Es iſmeg: *Licet in primitiva Eccleſia hujus medi ſacramentum reciperetur à fidelibus ſub utraq; ſpecie: tamen hoc non obſtante conſvetudo introducta &c.* Mikoron azert az mi eleink es az egyeb lelki dolgokban valo ſok fogyatkozaſokat az Paſtaknak megh lattak volna, kezdenek fel nyilt elmével, az Chriſtuſnak imez idvősſeges inteſeről gondolkodni:

Gondold meg ezt kegyes olvaſó

Megh

Mat 7, ℣, 15, Meg oyjatok ti magatokat az hamis Prophetaktul; es el válánakaz Papa ſoldoſinak veſedelmes talalmanyitul, es zarlak magokat az ő Attyoknak
Eſa, 52. ℣. 11. es 26, ℣, 20, kulcſos hazaban, a, à hol az Anyaſent-egyhaz, az mi Anyank vagyon. *Gal. 4 ℣. 26.*

Mely cſelekedeteket az mi eleinkneken-is, az ſent irasbã ſolo ſent Leleknek vezerleſe altal javalvan, ez kis munkat annak pecſetleſere adtam az en Nemzetemnek. Mellyet el hittem, nemely Timon termeſetű nevet, csufol es trefal; de ezeknek cſacsogo ſa-
Prov, 19, ℣, 29: jokat cſak imez dologgal pecſetlem meg; *Büntetéſek keſzittetenek az cſufolo knak*; es hogy ez iraſocskanak, dolgaim kőzőt valo végben vitelere nem hijaban valo diceretnek kivanſaga, hanem az en, igaſſagtul el-for-

el fordult, vér ſerint valo Atyamfianak idvöſſegenek ſzõjuhozaſa, vont es vitt; kitõl noha az en czekely tudomanyomnak elõb mozditaſara alkalmas ſegitſeget võttem, mindazonaltal, bolond, tevelygõ, uy, hamis es Pogany vallaſon levõnek, nem ritkan mondot hozzam küldet leveleiben; mely dologban hogy megh fenyitõdven, az el hagyot igaz vallaſra terne, vegezem magamban ez levelemet neki küldeni &c.

Hogy penigh moſt rebekre oßlatot es ki nyomtattatot, erre nem kiſseb okok mozditottanak: Mert mindeneknek elõtte, ez fõlden vitezkedõ Iſten Anyaſzent-egyhazanak az mi nemzetünk kõzõt valo terjedeſe, az mellyen, Iſten vele.n leven tellyes érõmbõl

igyc-

igyekeznem, hogy ha ſinten
Exod, 25, ℣, 4, es c, 35, ℣ 2,, 25, ſelymet, ezüſtöt, aranyat, es draga köveket eppitö ekeſsegere nem adhatnek-is, mindazonaltal, vekony allapatom ſerint csak kecske ſört-is adnek, az Izrael fiainak peldaiok ſerint, kik midön Satort akarnanak az Urnak paracsolattya ſerint eppiteni, ſokan közzülök csak kecske ſört adanak, mely kedves vala, mert az Ur ſatorahoz az-is kivantatik vala. Az ö ſzvegy ſegeny Aſſzony
Mat, 12, ℣, 42, 44, Luc, 21 ℣, 23, fillyere-is kedvesb lön az Ur elöt̃ kevely gazdagoktul hanyattatot ſok penzeknel: Igy, el hittem, hogy ez Iſten ajandekabol ſarmazot es Nemzetemnek adot kis munkamat, ö Felsege jo ſemmel nezven, kedvöſen veſi, holot jol latta mit neztem ennek vegben viteleben. Ide jarult az en kegyes

gyes Patronuſomnak es Patronamnak levelekben jelentet kegyes igyekezetek, mellyel kivantak ez iraſocskanak kőz helyre valo menetelet; Az en jot akaro Uraimnak tanacslaſok ſem keveſse mozditot, intven arra, hogy minden akadályokat felre teven, kőzőllyem Nemzetemmel.

Hogy ha penig minden kőzőnſeges helyre iraſt ki bocſato, maganak Tutort es Patronuſt keres, az kinek neve alat munkajat batorſagosbban adhaſsa ſem eleiben: Bizonyara en-is méltan igyekező kereſetemel vagyok azon, meg penig annyival inkab, menyivel kiſſeb es alacſomb ez Level, az nagy elmeiű emberek faratſaginal, hogy ha ſinten magatul nem repülhetne-is, az őtet óltalma ala vevőnek, mel-

toſagos

cosagos erejetűl vastagulvan batorkodnek, es nagy emberek eleiben-is merne lepni.

Mely gondviselőről, midőn sorgalmatosban keztem volna gondolkodni, egyedűl Nagysagtok sok okokra nezve, adatek előmben; méltanis penig: mert ha elnezellyük, bar ugyan messe fel emelven semeinket-is, az nagy rendeket, hol s-kicsodat talalunk (tisteſſeg tűlem mindennek) az ki Nagysagtokat régi tűndőklő Nemzetseggel, viragzo elmevel, gyűmölcsőző kegyeſſegel, es igaz Isteni fçelemmel, illy seled erkőlcsel, mellyel Nagysagtok az Isten igejet igazan hirdetőkhőz, es azt vevő sűkőlkődőkhőz eleitől fogva volt, meg haladná? Nem vélem hogy csak hasonlo-is, nem hog fellyűl mulo sok

lo fok talaltatnek: Mert Nagſagos Uram az Nagyſagod dicsereteseleirûl irja ezt Bonfinius: *Antiquiſſima ſemper & clariſſima inter Proceres habita* Errûl mondgya Iſtvanfi: *Nobiliſſimum genus Pereniadum familia* &c. Méltan-is, mert nincs moſt olly familia, mellyből annyi meltoſagos Tiſztviſelők, es hatalmas Uralkodók ſzarmaztak volna, mint az Nagſagod boldogult eleiből: Ezek voltak, kik Csaſar es Kiraly vegezeſenek-is ellene mertek ſollani [a], meg mertek Kiralyokat ſolitani, [b], Nem-is csak Magyar Orſagban volt penig ſabad Uralkodaſok, hanem az ſz. Romai birodalomban-is, ſzabad Herczegſeget, Fejedelmi tiſtuluſt viſeltek. [c].

Bonf. Dec 1: lib. 1, pag. 26: Iſtv: lib 11, pag: 173: Et lib, 15, p. 249:

a, Iſtv, lib, 6, p, 79: 80: 81,

b: Bonf; Dec 1. lib; 1; p; 26

Az Iſteni tiſteletre nag gongyok volt: Mert ezek éppit-

c. Iſtv, lib; 6

tettek

tertek Cassan az Franciscanusok Clastromat, az Nagy Szőlősi Kanko nevő Clastromal; Ezek csinaltattak Tőke Terebelt az Remete Pál nevére valo Templomot. a, Az Saros Patak Scholat sep Privilegiumal es jevedelemmel ajandekoztak. b,

Pazm, in act Decret, syn. Tirnav pag, 117. 120.

a, Istv. lib 6, pag 80.

b, Fabr. in Orat. funebri.

Ezek vőttek elsőben be az idvősseg hozo Evangeliumi tudomant, el hagyvan az Romai Balvanyozok talalmanyit; melly igaz tudomanyert őt esztendeig tőmlőczőt, es Becsben (ki altal holt meg az titkokat lato Isten tudgya) aligh ha Martyrsaggal ne koronazstatot Prenyi Peter. Ezek az Evangeliomi igaz tudomanynak Nemzetünk közőt valo gyarapodasara, idegen Orszagokban hasznos embereket tanittattak.

Kalaus lib. 3 cap. 7 p, 219. Istv. lib 10. p 167. & lib, 15. p 254.

Fabr. in orat. funebr, Patakini habita.

Most-is

Moſt-is hol es kicsoda az ki
igy nem csak halgatoja, hanē
igyan kōveteje-is az igenek
nintNagyſagodnak; Az mely-
ōl tegyenek bizonyſagot, nē
sak az Nagyſagtok joßagiban
evō Tanitók, hanem mind a-
ok-is, valakik Nagyſagtokat
ſmerik: Mert kicsoda az, az
i minden majorſaganak tize-
et, Iſten tißteſsegere rendel-
e es adgya, mintNagyſagtok!
ol es kicsoda az, az ki az bē-
e levō igaz hitnek gyūmōl-
set, kūlsō jo tetemenyivel,
em csak az bekeſsegnek ide-
en. Hanem mēg akkor-is, mi-
on hazank ugyan langozna
z hadaktul, ugy meg mutatna
nint Nagyſagtok: Mert az el-
ult 1622 eßtendōtūl fogva,
z 1635 eßtendeig, ōt ßemel-
yeknek derekas kōltseget ad-
an, idegen Orßagokban ta-

)( )(nit-

tata, kik kőzzűl kettőt most-i
ot tart.

Ha penigh az ſegenyeke
valo kőnyőrűleteſsegrűl kel
lene ſolni, ſok időt kivanna
mellyrűl tegyenek bizonyſá
got azok, kik Nagyſagtokat
ſűksegekben meg kereſtek
az ſok fel neveltetet es bizo
nyos allapatra allattatot Ar
vakkal. De hogy az nyilvan
valo dologban ne mulaſsak
az jelen valokat-is el hagyom
Kerven az minden időben
gaz gyamolokat ado ſ. Iſten
hogy ſok időkre Nagyſagto
kat az ő ſűkőlkődő tagjainak
taplalaſokra, ſegeny hazank
nak őrőmere, meg tartsa, ho
az joban az ő vitezkedő Any
ſent-egyhaza nevekedheſe
Amen. Beregſazt 8 Martii An
no Domini 1636.

Nagyſagtok

Alazatos Alumnuſa

Teyſalvi Chiba Marto

KEGYES INTES

A Papas Eccleſiahoz, mellynek utalatoſſagi ez könyvetskeben ki-jelentetnek.

O Babylon! élted gyalazat rut ruſnya pironſag, Ez könyvetske mikent meg tanit arra teged: Tiſztatalan vagy te s-Kiralyod Sodomita parazna A tudomany nállad lelked emeſztő ſalak. Vérſzopok az fiaid, lelki vakſagba tevelygők, Vldözik à Criſtuſt; vipera nyelvű fiak! Iſmerd meg magadat, jobbuly meg, fęllyed az ISTENT, Míg az UR hozzad tér idvözit-is tegedet. Oh nem jobbulz meg! jay langozo gehenna jutalmad Fergek, tűz, ſomoru jaygatas es ſiralom. Poklos fekelyes Bált ſentſegére nevednék Gyogyistd meg kérlek ſzent ſeregeknek Ura.

Ezt jo es tiſzta ſivel
kivanvan irta

Kiſmarjai VESZELIN PAL
Egy-hazi ſolgad.

MUTATO TABLA.

A

Atok ala vetette ſent Palaz Papiſtakat pag. 10. 11. 443.

Abelianiſtak Eretnekſeget követik 361.

Agyaſt ſabadtartaniok 182. 183. 415.

Alnokſagtul terjeſſtetik az Papiſta tudomany 21. 32. &c.

Angyaloknak parancſol az Papa. 229. 396.

Angyalokat ki átkoz. 325.

Angelicuſok éretnekſéget követik 361.

Antichriſtus kilegyen 267. 381.

Mi legyen. 377. 381.

Antichriſtus az Romai Papa. Papas emberek értelme ſerint. 386.

laſd az 9. caputot egéſſlen

Apoſtolok tudomanyaval meg nem elegeſſnek. 186. &c. 427. &c.

Apoſtolok ellen vegeznek 189.

Apoſtolok Regulait meg vetik 205 206. 237. & ſequen.

Apoſtolok regulait éretnek ember munkajanak tartyak 237.

Apoſtolok iraſit nem böcsüllik. 189. 190. 426.

Apo-

Apoſtolok paranſolatban uſſenſalnak Papa 268.
Atyafiakat egyben hazaſit à Papa 326.
Attyokat, Annyokat, fiokon, leanyokon valo hatalomtulmeg foſſtyak. 176.
Atya Iſten ellen karomkodók 405.
Aſſſony váltotta meg ez vilagot. 110.

B

Bálvanyozaſra ſzabadſagot ád az Papiſta tudomany 4. 431.
Bálvanyozók az Papiſtak 41. &c. 405.
Bannyak az ſz. irasbol valo diſputalaſt 69 70.
Belyeget nyom az Papa az öreire. 420.
Birodalmakat valtoztathat az Papa. 395.
Bizodalmokat cſelekedetekben helyhez-tetik. 406.
Bucſujaraſnak nálluk haſznà nagy vágyon 1617. 229. &ſeq.
Bucſujaro, harom avagy negy lelket meg ſzabadithat Purgatoriumbul Ibid.
Bünökunak, cſelekedejönck Iſtent mondgyak 37. 38 139. 140.
Bünre ſzabadſagud ſolgaltat az Papiſta tudo-many 14 &c

Bünök bocsanattyat nem tartoznak hinni 135. 156.
Nem hiſsk Chriſtus altal minden bünnekül valo ſzabadulaſokat 107. &c.
Bünök bocsanattyat kepekül kerik 115. 119.
Büntül meg retteneteſtül, penzért ſabadit 15. 16.

C.

Calvinus, Iſtent nem mondta az bün Authoranak 38.
Carpocrates éretnekséget követik az Papiſtak 358.
Collyridianus éretnekſeget követik 373.
Conciliumokkal ellenkeznek 237. & ſeq.
Chriſtus eſmereti nelkül idvözülhetni 14. 433.
Chriſtus ellen karomkodik az Papa 407.
Chriſtuſt Orſagatul meg fosztya. 146.
Chriſtus nevet maganak koporittya 392.
Chriſtusnak termeſetivel es tisztivel ellenkezik 389.
Chriſtus érdemehez jarul az embernek maga erdeme, az Eccleſia kenczle, ſzuz Maria ſzenvedeſe. 109. &c. 150. 303. 434.
Chriſtus nem elegſeges közben jaro 145.

TABLA.

Christus csak az eredēdō bunért ßenvedet 150
Christust magatul valo igaz Istennek lenni tagadgyak 145. 407.
Crisstus parancsolattyat fel bonthattya az Papa es ellene vegezhet. 396
Vegez-is, az ajanlo levelben.
Christus testét eb, dißno, egér, &c. megh eheti. 303 428
Credonak minden ágazatit tagadgyak, mocskollyák. 138 & seq.
Csalardok. 410
Csalard csudakat cselekeßnek. Ibid.
Csalni tanitnak. 7. 117. 430.
Csalardok az Regulas eletüvek. 112. &c. 263 & ſi 410 430.
Csalardok az Papak ſ. miért 410.
Csaßarok, Kiralyok &c. uralkodaſokat veßik az Papatul. 401. 402.
Kisselbek az Papanal. 398.
Csigazza az ielkt-ismeretet 49. & seq.
Csonkanak mondgyak az ßentiraſt 29 67 74 78 83. 190. 226.
Czegeres vetekben ßlik, Pokolban gyötrödö ſok Papak, 280.

D

Decretumat az Papanak meg vetö, vétkezik az ßent Lélek ellen 407.
Donatus éretnekſegeben keveredet az Papiſta tudomany. 370.

E

Eccleſia neve mit mutaſſon. 79.
Eccleſia ellen tanitnak az Papiſtak 193.
Eccleſia tagjanak hißik az czegeres Labrokat-is 154.
Eccleſiajok nem ßent ſ-miert? 235.236.
Eccleſiajok hamis. 440.
Egyeſſeg ſélelemböl vagyon köztök. 265.266
Elegtelennek kialtyak az ſzentiraſt Laſd meg ſellyeb czonkanak
Ellenkeznek egymaſſal. 266. ajanl level.
Az Apoſtoli vallaſſal. 186. & ſeq 427. & ſeq.
Az mindennapi imatſaggal. 158. 159.
Ezt meg-is czonkaltyak. 160.
Azt-is parancſolattal. 161. & ſeq.
Emberben vetik remenſegeket. 102.
Eretnekek ültalaltatot es vetetteiet az Papiſta vallas. 352. 355. & ſ.

TABLA.

Eretnekségre ſzabadſágot ád 431.
El-ſenvedhetetlen Eretnekſégnek tarttyak mi bennünk, az mi magokban nem-is bün. 38. 39.
Eskűßnek emberre kereßtre &c. 166. 247.
Eskűvéſſel ſödözik hamiſſágokat. 26.
Eskűvéſſel ſzabad maſt meg csalni. 171. 430.
Eßtendönek réßeit ſzentekre oßtyak. 355.

F

Fejedelmekre, Vrakra &c. tamaßtyak ſzolgajokat 171.
Fegyvereket, hatalmokat el vötte az Papa. 175.
Ioßagokat birodalmok alol ki vöt. 177.
Feleſéget embernek ſzelebarattya val köznek tanittyak 209.
Ferencz Baratot, mint az Ieſuſt ugy hiyjak ſegitſegre. 101.
Bun nelkül valonak tartyak. 148: 149.
Föſvény az Papa. 417. 418.

G

Görök Tanitokat hazugoknak tarttyak 211. 212.
Gnoſticus eretnekſéget követik. 358.

Gyilkoſſagot javall 177. 178.
Gyilkoſſagra alkalmatoſſagot nyit- 430.
Gyilkoſoknak jutalmadád. 177. 178.

H

Heredioniſtak eretnekſeget követik. 360.
Hamiſſag az Papiſta tudomany. 5. &ſ.
Hamiſſan eskünni tanit. 8. 299.
Hamis Apoſtolok követöi 357.
Hamis Chriſtuſt tiſztelnek 388.
Hamiſſag melly vallasban talaltatik, nincs az, az Iſten lelketol 59.
Szent Haromſagot csufoſon irjak 165. 406.
Hazaſſagban étni nagyob bün hogy nem paraznalkodni. 427.
Hazaſſagnak tiltoi, gyalazoi. 361. 414. 427.
Hazugok. 184.
Hazugſag az hol vagyon, nincs ott az Chriſtus nyja. Hazuttdlyák egymáſt. 24. 269. & ſeq Laſd az ajanlo levelet-is
Hiſznek ö magoknak az ſzent iraſnak. 67.
Hitnek ágazati valellenkeznek. 138. & ſeq. laſd az ajanlo levelet.
Hit nelkul idvözülhetni 433.
Hitelkotöt fogadaſnak megſzegöi. 167. &ſ.

Hittül ſzakattak. 404. 424. & ſeq.
Hittül ſzakat kicſoda? 158.
Hugan cſerelt Cardinali veres köntöſt Iulius. 393.

I

Idvözitöjöknek hiſzik lenni az kereſztet à Papiſtak 115.
Ieruſalem latasabol hiſzik bünök bocſanatty as 16.
Imadkoznak az ſenteknek, Angyaloknak &c. 159.
Inkab vetkezik az Papa vegezeſe ellen jaro, hogy nem az Iſten törvenyet meg ronto. 419.
Innepet nem Iſten tiſsteletire ullenek. 137.
Az ſz. Iraſſal ellenkezik à Papiſta tudomany. 6. & ſ. 91. & ſ. 132. & ſ. 428. & ſeq.
Az ſz Iraſſal meg nem elegeſznek mieri? 83. 84.
Az ſz. Iras ellen tanacskoznak, karomkodnak. 71. & ſeq. 224. 226.
Az ſz. Iraſnak Papa értelme nelkül nincs hitele. 79. 150.
Az Iras Papa értelme ellen tevelygeſnek regulaja. 63. Æſopus fabulajahoz haſonlo 71. 72
Az Iraſt emberek cenſuraja ala vonſzak es

vetik. 28. 62. & seq. 15.
Iraſt olvaſni eréinek embe- jele. 175.
Iraſt ugy ſeytegetik azmint akarjak. 191.4. & ſeq. 225. 390. 407.
Miert cſelekedik? 198.
Iſtentelenſeg az Papiſta értelem. 64.
Iſten felöl gonoßul ért. 19. 139.
Iſtent az bün okanak, cſelekedöjenek es cſelekettetöjönek mondgyak. 19. 37. 139.
Iſtennel meg nem elegeßnek. 141 & ſ.
Iſtenek ſok vagyon. 141. 152. 353.
Iſten nevet hiyjaban emlegetik. 171.
Iſtent ugy tißtelik az mint magoknak teißik. 405.
Iſteni tißteletet veßen magara az Papa. 406.
Iſtenen felyül emeli magat az Papa 397. 398.
Iſteni vallas nem lehet melly felbontya az hitnek fundamentomat 138.
Iſteni eröt, méltoſagot, tulaydonitnak regulas rubajoknak. 164.

K

Kalaucz vallaſa az Papiſta tudomany felöl. 61. 136.
Karomkodók. 406.

Káromlásra alkalmatosságot ad. 470.
Kepmutatók az Papisták. 409.
Az Kepet Isteni tisztelettel tisztelik. 25. 114. & seq. 436.
Kepeket azon tisztelettel tisztelik, az mllyel tisztelitetik az, az kinek kepe. 44. 114. & seq. 306. 436.
Kepeknek Isteni hatalmat tulaydonitnak. 45. 114.
Ket segyverrel bir az Papa. 397.
Ketelkednek isten kegyelmeben. 144.
Kezek munkajat Isteni tisztelettel es nevel tisztelik. 46. 114. 405.
Christushoz hasonlittyiak méltosaggal es érdemmel. 114.
Ki mondot sententiat meg valoztathat az Papa. 403.
Komplárkodik az Papa. 417. 418.
Kereßtsaban vetik kremensegeket. 115.
Idvözitöjöknek hißik Ibidem.
Körösztelnek erzekenseg nelkül valo dolgokat 172.
Közben jarojk sok vagyon. 392.
Kurva tartásra ßabadságot adnak. 182. 183.

MVTATO

L

Laistroma az Traditioknak. 79. 80.
Laistroma az Uy Papista vallasnak. 316. & s
Lopasra aytót nyit az Papista tudomany. 429.
Lelkek ismereti ellen karomlyak vallasunkat. 122. & seq.
Sz. Lélek ellen karomkodo az Papa. 407.

M

Magok az Papistak magok mellet tanuk. 33. 34. 66. 67.
Magistratusokon felyul emeli az Papa magat. 397. 398.
Manichaeus eretnekségenek követõi. 366.
Marion eretnekkel eggyezõk. 361.
Mariat ugy imadgyak mint régi kigyonak rontojat. 99. 113.
Idvösségh adojat. 113.
Mariat nagyob tisztelettel tisztellik Christusnal 103.
Marianal nincs több remenségek. 102. 112.
Marianal mindent meg talalnak. 104 112.
Maria az lelket ördög kezeböl ki veheti. 105.
Maria az sent Haromsag esküvese ellen safarkodatik. 105.

Ma-

TABLA

Maria ugy ſenvedet az ember valtſagajert mint Chriſtus. 110.
Maria neveben hamareb meg halgattatik ember, hogy nem az Chriſtus altal. 436.
Maria Annya mehében bün nelkül ſoganatot. 148. 149.
Mereggel ölik egymaſt. 186. 245. & ſeq.
Miſe halgataſnak haßna 438. 439.
Montanus eretnek követöi. 362.

N

Nap ſént ne laſſon az, àki Papnak ellẽſege. 422
Nötelenſegre esküttek közzül ſokan gyilkoſok. 179.
Novatus eretnekſegenek követöi. 365.

O

Ocſmany eletüvek. 36. 412. 413.
ördeggelpartoſok. 36.
ördögben hißnek. 139. 140.
ördegi tudomanyt követnek. 417.
ördegi vallas az, az melly csak egy dologban is ellenkezik az ſzeni iraſſal. 61. 136.
örök életet ſok Papak nem hittek. 410.

Papa

MVTATO
P

Papa Angyaloknak parancsol. 229.
Papa kevelyſegnek mutato Tablaja. 323.
Papa ellen ſenki tanu nem lehet. 432.
Papat ſenki meg nem itelheti. 241.268.432.
Papat ſenki meg nem ſolithattya. 394.
Papanak Iſteni méltoſagot tulaydonitnak 40. 47. 146. 155. 366. & ſeq.
Papat Iſtennek nevezik. 267. 268. 327. 394.
Papa vegezeſe Iſten ſava. 390.
Papa ez egeſz vilagnak Ura. 324.
Papa vegezeſet meg ſegöinkabb vét, hogy ſem az Iſten törvenyet meg ronto. 163.
Papa pokolbol ki hozhattya az lelkeket. 80. 229. 308.
Papak egymaſſal ellenkeznek. 11. 266.
egymas ellen vegeznek. 266. 267.
Papiſta neeben gyönyörkednek. 317.
Papiſta tanacs az ſent iras felöl. 69. 70.
Papiſta vallas nincs az ſent irasban. 31. 32. 68. 98. 99. 132. & ſeq.
Nem Iſteni vallas. 86. 132. 311. & ſ.
Papiſta vallastul ſabad el allani. 57. 58. Fogadaſok ſerint el-is kell allaniok. 137.

Papiſtak egymas ellen tanitnak 264. & ſeq.
Nem igazan hiſznek Iſtenben. 139.
Papi es Prophetai tiſztit az Chriſtusnak megh mocskollyak. 391. 392.
Parazna az Papiſtaknal az, az kitöbbel ocſmankodot huſzon harom ezernel. 182.
Paraznak. 36. 181. & ſeq 412.
Paraſznaſagra alkalmatoſſagot ád. 415.
Paraznaſagot jobnak tarttyak az ſzent hazaſsagnal. 9. 10. 182.
Paterek értelmet meg vetik. 193. & ſeq.
Paterek értelmet nem követik. 223. & ſeq.
Patereket ſemmire kellö embereknek tartyak. 199. & ſeq.
Ellenkeznek velek. 222. & ſeq.
Eretnekeknek mondgyak. 199. & ſeq. 217.
Hamiſſakllyak. 215.
Hazutollyak. 174. 209 & ſeq.
Karomloknak kialtyak. 212.
Jeveſzgoknek tartyak 215.
Magokat bozzaj khaſonlittyak. 219. & ſeq.
Paterek iraſit, hamis es ſalard könyvekn. k tartyak. 201. & ſeq.
Pelagius eretnekſeget követik. 331.

Pen-

Penzen veſsnek tiſztet. 244
Penzert bocſatnak bünt. 417.
Penz altal, hiſsik. Lün alol ſsabadulaſokat. 14.
Poganyoktul es éretnek emberektül vöt erede-
tet az Papiſta tudomany. 353. & ſeq.
Poganyokkal eggyez. 65. 353.
Priſcillaniſtak eretnekſeget követik. 381.
Purgatoriumbol Papat Apad-Ur ſsabadit.
409.
Purgatoriumbol Papa lelket ſsabadit. 308.
Purgatoriumot lenni az régi Paterek nem
hittek. 310.

R

Régi igaz Tanitok iraſat nem mindenben kö-
vetik. 191 & ſeq.
Értelmeket meg vetik. 222. & ſeq
Régi igaz Tanitokat hittül ſsakattaknak, eret-
neteknek hiyjak. 217. & ſeq.
Regulas eletü rendeket ki vöt az Papa az Csa-
ſsarok, Irak &c. birodalmabol. 419.
Rabjoknak Iſteni méltoſagot adnak. 164.

S

Saytollya iſten az bünre az embert. 140 141.

TABLA

Saturninus eretnek követöi az Papiſtak. 357.
Saruja az Papanak ſel ſabadithattya az ex-
communicaltattakat. 329.
Senki az Papat meg nem itelheti. 241. 268.
432.
Simon Magus eretnek követöi. 355.
Szeki az Papanak ſentſeges. 396.
Szenteket Iſteni tiſztelettel tiſztelnek. 43.
Nagyobbal Iſteni tiſzteletnel. 101.
ördögöktül ſabadulaſt töllök varnak. 43.
Segitſegre ugy hiyjak mint Iſtent. 98.
Mint meg valtót 101.
Remenſegeket helyheztetik bennek. 102.
Szentektul varnak nyavalyajokbol gyogyulaſt
354.

T

Tanu egyhazi ſemelly ellen 72.64. avagy 27
allattaſſek. 432.
Tartomanyoknak Iſteneketrendeltek. 162.
Teremtönek hiſzik az Miſe mondo Papot. 144.
Termeſzet törvenye ellen diſpenſal az Papa.
326.
Terempthet semmiböl valamit az Papa. 396
Tevelygeſekben meg átalkottak. 441. 42.

Tilyak az ſent irasbol valo diſputalaſt. 69. 70.
Tiſztalan agybol ſuletet ſemelt tiſztava tehet az Papa. 326.
Tiſztatulanſagnak mondgyak az ſent hazaſsagot. 414.
Többet biſznek hogy nem az ſent iras kivan. 83.
Traditiokat az ſent irasnal méltoſagosbnak tartyak. 22. 26. 75.
Halonlonak mondgyak ahoz. 224.
Szent iraſt magyarazojanak velik. 79.
Nemei az Traditioknak. 79. 80.

V

Valentinianus eretnekſeget követik az Papiſtak. 358.
Vallaſok ellen vagyon. midön uyſaggaltei belik vallaſunkat. 351.
Vér ellen diſpenſal az Papa. 426.
Vé emték. 421.
Viſſzedelmes az Papiſta tudomany. 66.
Vigyztalas ne kül valo tudomany az Papiſta vallas. 49. &ſeq.
Viaſz barant Chriſtushoz illendo tiſztelettel

TABLA.

Christus vére érdemehez hasonlittyak. Ibid.
Ur vacsorajaban hogy kenyer es bor adassek az Magyaroknak meg engette IV. Pius Papa 303.
Iralkodasat az Papanak ha valaki tagadgya meg átkozzak. 385.
Iralkodasokat vöttek az Csaszaroktul. 401.
Uy az Papista tudomany. 21. 316. & seq.
Hire sincs az Apostoloknal. 22. 349. 350.
Hatvan kilenczk peldakkal mutattatik az Papista vallasnak uy volta cap. 7. p. 314. & s.
Micsoda az uy tudomany. 187. 316. 351.

POSON, MOSON, ES KOMAROM VAR-MEGYEKben lakozo ver-ſerint valo Atyafiainak, Iſtentûl minden idvôſſeges aldaſt kivan.

DES nevelô Hazamban el terjedet Szerelmes Atyamfiai, à mi közzûnk ki ment Atyafiat akarvan orvoſolni, czekély itilettem ſerint, méltan ſolithatlak tiketket az Ieſus Chriſtuſnak Angyala altal, Pergamum es Smyrna Varosbeli valaztot hiveihez kûldet levelenek [a] ſummajaval:

[a] Apoc. 2. v. 13. 9. 11. 17.

A Tudom

Tudom holot lakozol, tudni illik à hol à Satannak ſzéki vagyon, es à holot az Satan lakozik: Tudom nyomoruſagodat, es ſegenſegedet (de gazdag vagy) tudom azoknak karomlaſokat, à kik mondgyak magokat Sidoknak lenni, es nem azok, hanem az Satannak gyülekezete. Semmit ne fçly azokban à mellyeket ſenvedendő vagy. Ime következik hogy à Satan egy nehanyat ti közzülletek az tömlőczben veſſen, hogy meg probaltaſſatok. Legy hű mind halalig es neked adom az çletnek koronajat: Enned adok amaz el reytet Mannaban, es adok tejer kövecskét, es azon uy irot nevett, mellyet ſenki nem tud, hanem csak à ki el veſi.

Catholicuſoknak

Ez jövendölésnek feytegetéſet es bizonyos ſemelyre, a-

vagy

vagy rendre valo le iraſat, hagyom az kegyes olvaſora, hogy kedvetlenſeget ſomſédtoknal ne ſereſſek. Intés ſerelmes Atyamfiai csak azen fel tött czelom: Intlek pedig à hitbéli alhatatoſſagra, à meg iſmért es be vőt Iſtenes Evangeliomi, tudomanynak hűſéges megtartaſara; az veſzedelemre vivő tévelgeſeknek, tudomanyoknak el kerűléſere. Ezt eſelekedgyetek mindeneknek előtte az Iſten parancsolattyara nezve [b] Erre mozdicson az álhatatoſſagnak jutalma, mely örők çiet [c] Erre vigyen az ſzent Prophetaknak, Apoſtoloknak es meg boldogult Martyroknak dicseretes çeidajok [d] kik az igaſſag mellet mindeneket nagy alhatatoſſaggal el ſenvedtek.

Sőt az Iſten idvőſſeges el-

b, Exod. 20. v. 16. Eph. 4. v. 14, 15. 1. Theſſ. 5. v. 21. 1. Tim. 1. v. 19 20. Heb. 6. v. 11.

c, Matth. 24. v. 10. 13. Apoc. 2. v. 10.

d, 1. Reg. 22. v. 13. 24. 26. 27. Act. 7. v. 52. 58.

meretinekül valo poganyok-
nak-is mozdíthat alhatatoſſa-
gok, kiknek példajok altal int
Iſten ez dologra, Ier. 2. v. 10.
11. Nem-is méltó à Chriſtus-
hoz az à ki az igaſſagban alha-
tatlan, azert kipöki ö fölſege
azt ſzint ſajabol. Luc. 9. v. 62.
Apoc. 3. v. 16.

Meglaſſatok azert ſzerelmé-
Eph. 4. v. 14. ſim, veven az Szent Pál inté-
ſet, többe gyermekek ne le-
gyetek, hogy haboznatok, es
ideſtova hajolnatok, à tudo-
mannak akarmiſele altal, az
emberek alnokſagok altal, es
alnokul valo ei hitetéſre meg
rögzött csalardſagok altal. Csak
ſéi es hamar el futo arnyek ez
vilagi tizt, penz, marha, joſag,
es az csalaſra meſterſéges em-
berektül, igeretet akarmi e-
gyeb dolog-is; Az ti moſtani
keresztyen vallaſtokat azert
mely

mely minden jóságos cselekedetekre alkalmatossá tészi az embert, ezekkel el ne hadgyatok.

Ugyan-is micsoda ellenkező tudományra térnétek? Mert à mostani Papistak tudománya hamisság, ezért alnokságok, es el hitetésre meg rögzött csalárdságok által-is terjesztetik.

Hamisságnak mondom à mostani papista tudomant 1. Ezért, mert az Szent irással főmtől fömben ellenkezik; Immár pedig azt tanittya Pazman Ur, hogy ördögi vallas az valamely csak egy dologban ellenkezik-is az Szent irással. Az Bihar-Var meg: küldöt első könyvnek cap. 7. pag. 50.

Ellenkezik pedig az Papistaság azt tanitvan 1. hogy à tetti fenyedésnek félelme miat: szabad à Balvanyoknak aldoz-

ni: Eretnekségben lelédzeni; Az igaz vallást karboztatni: Az eretnekekkel eggyût cómunicalni ostetetéskeppen eretnekséget kövétni. Amint ez dögleletes értelmét Bellarminusnak Romai Gardinálnak iratából, papista vallásnak lenni akarki-is meg olvashattya, Bell: Lib. 4. de Rom. Pont: Cap. 8 § Decimus. Et cap. 9. § Quod Hereticus. Et seq. Et cap. 10. § Ideo. multi. Et seq.

Ellenkezik ez Pribéklégre aytot nyito dolog az Szent irásnak imezidvösséges tanacsolásával:

Matth. 10. v. 28. 32. Et 6. v. 24.

Ne fellyetek azoktul, à kik à testet ölhetik meg, hanem fellyetek attul, à ki mind à testet, mind à lelket el vesztheti à Gehennaba: valaki vallást tészen en rolam az emberek előt, en-is vallást tészek arrol az en Mennyei

en Mennyei Atyam előt: Nem
szolgalhattok két Urnak, Szivel
hifünk az igasságra, sayjal te- Rom. 10.
sünk pedig vallast az idvős- v. 10.
ségre. Ide jarolnak. Ier. 51. v.
45. Apoc. 18. v. 4. 1. Reg. 18.
v. 21. Ahol à Bálvanyozóktul,
es egyeb hamis tudomanyu
emberektül valo el allas parã-
csoltatik à hiveknek 2. Mert
azt tanittya hogy az ado es ve-
vő embernek szabad mast meg
csalni maga hasznaert. Toletus
Iesuita es Cardinal. De septem
peccatis mortalibus Cap. 49.
§ Quarta. p. m. 744 Soto lib.
6. q. 3. art. 2. Igy ért Thomas
Aquinal-is, à mint Toletus ci-
tallya.

Ellenkezik ez az szent Palnak
imez Regulajaval: Nem kel
gonoszt cselekedni hogy abbol
jo jöyjön ki Rom. 3. v. 8. El-
lenkezik imez megjegyzett he-

lyekkel-is. 1. Theſſ. 5. v. 15. Prov. 20 v. 22. Rom. 12. v. 16. 1. Petr. 3. v. 9. Matth. 5 v. 44.

3. Mert ſabadſagot ádem bernek maga mentſegejért a. hamis eskűvéſre, avagy az ez kűvesben valo tetovazo bes ſedre, maſnak csalaſara, à dolognak el fődőzeſere; Es à hittel fogadot dolognak meg ſe.. geſere. Dec: Greg: l. 2. tit 1. cap. 27. Sicut. Erre tanittya à papokat à meg nevezet Tolc. tus Iſuita es Gardinal. De Inſtr: Sacerd: Lib. 4. Cap. 3. p. 21. 22. 23. Et Lib. 5. Cap. 58. Kalauzin Append: Epiſt. 2. § 5. p. 28. Simacus Episcopus De Inſtr: Cathol: cap. 46. 52. Num.

Lásd meg Cap. 3. Præcep. 3.

Ez dolog ſemtől ſemben ellenkezik amaz ſivnek es nyelvnek tiſtaſagaval, mellyet kivan ISTEN minden hiveitől Pſal: 7. v. 11. es 15. v. 2. es 5. v. 7.

Exod.

Exod. 20 v. 15. Deut. 5 v. 18.

4. Tovabba à moſtani papiſtaſag akkor-is ſemtül ſömben ellenkező tudomant tanit az ſent irasſal midőn igy ſol: *Pejus eſt nubere poſt votum quam Uri: ES, melius eſt Uri quam nubere Magiſter peccat qui poſt votum nubit, licet verum contrahat matrimonium, quam qui fornicatur: majus enim eſt malum poſt votum nubere, quam aſſiduè fornicari.* 1. Cor. 7. v. 9. Hebr. 3. v. 4. 1. Tim. 3. v. 23. Tit. 1. v. 6. 1. Coriut. 7. v. 2.

Ily tiſtan beſél Bellarminus Ieſuita es Gardinal Lib. de Monachis Cap. 30. § Sed adferamus. Et ſeq. Et Cap. 34. § Eſt autem. Ezen ertelemben vagyon Coſterus Ieſuita-is in Enchirid: art: de Cœlibat: § Nona propoſitio. *Sacerdos ſi fornicetur, aut domi concubinam foveat, tametſi gravi ſacrilegio ſe obſtringat, gravius tamen peccat, ſi contrahat matrimonium.*

Illyen értelemben volt Romaban Fabricius nevő Iesuita, melliyet Halenmüllerussal valo beszédeben jelentet mondvan: *Ego mallem, Sodomiam exercet quam contra papæ mandatum iniit matrimonium.* Illy porazon futot az-is à ki igy szolot: *Non minus peccat Sacerdos si uxorem ducat, quam si cum Mularem habeat.*

Kalauzp. 426.

Mely dolgok utan vegyetek eszetekben Kalauznak imez tanitasit: 1. Atok ala veti szent Pál azokat valakik az Apostali tanitas ellen uyjitnak. 2. Nem igaz Ecclesia valamely az Apostaloktul reank szallot tudomant nem kövesi. Es adgyatok hozza ezt.

Kal. p. 600

Tanra tu recipe verbum.

De az mostani Papistak uyjitnak az Apostoli tanitas ellen: Nem követik az Apostoloktul reank szallot tudomant. Tehat à mostani Papistak, átok ala

Vide. cap. 2.

vetet.

vétettek az Szent Paltul; Tehat az moſtani Papiſta Eccleſia, nem igaz Eccleſia.

De ugyan-is hogy hogy eggyeznenek azok az Szent iraſnak tanitaſaval, à kik ſem magokkal, ſem az Regi Patertkkel, ſem az igaz Conciliomok vegezéſivel nem eggyeznek à Magokkal nem eggyeznek az Papiſtak; Amint Fejeknek, à Papaknak egy mas ellen valo vegezeſek, Decretomok, ezt vilagoſan meg mutattya: mert ſabados tőrvény ez ő kőzőttők, hogy eggyik az maſik vegezeset el ronthaſſa, es azzal ellenkezőt irhaſſon. Amint ez dologra ſok bizonſagok kőzőt lasd meg Gratianuſnal. Extrav. Ioan. 22. tit: 7. Cap. Sancta. Ezt cselekedetekkel bizonyitak Sabinus Turſeus papa, midőn az 1. Gergely

papanak könyveit meg egeté: Az 6. Istvan papa, miſón à Formoſus papa vegezezit el ronta. Az 9. Ianos; Az 1. Romanus Az 2. Theodoretus miſón ez 6. Istvan Papaknak vegezeſit karhoztaták Az 3. Sergius Papa, à ki mind ezeknek vegezeſeket iſmégel ronta &c.

Kalauz p. 369.

Miſón pedig lattyuk, azt mondgya Kalauz, hogy megh fedült Agya az Hadnagynak, könyü meg értenünk mennyit hellyen bizni az utanna toldolt csőcselékhez: Magokis meg vallyak tudomanyokban egy maſtol valo külömbözéſeket, mert Bellarminus *je papiſta Catholicuſoknak tartya* azokat; à kik, *Sententiam ac opinionem tenent omnino Singularem & novam contra omnem Eccleſiæ & Concilij definitionem, contra omnes anti-*

Bell: De Matri: cap. p 7. 15. 16. 20.

antiquos & Sanctos Theologos ac deniq; contra Ecclesiæ Catholicæ fidem ac sententiam. kik legyenek ezek ide alább meg nevezi.

Maldonatus Iesuita feytegetvén az Szent Ianos Evangeliomanak Cap. 6. v. 53. Es Acosta Iesuita Az uy világban lakoknak idvözüléſekről irt ötödik könyvének harmadik rezében, azt beszéllik hogy à papista tudomant követő Doctorok közzül vannak oly értelmet követők, à melynek fundamentoma nincs az Szent iráſban, nincs à Paterekben; nincs à Conciliomokban, - Sőt à mellyért regen à Paterektül igen meg dorgaltattak volna, úgy mint Szent iraſt olvaſo emberekhez illetlen dologért s-Micsoda nagy dologban valo helytelen értelmek ez à Papiſta Doctoroknak? Meg

mondgya maga à Iesuita: Ez, Mert azt tanittyák hogy à Christus esmeretinekül-is idvözülhet az ember hogy olvasással it ne terhellyelek bennetcket à hol az Paterekkel es Conciliumokkal valo viſalkodaſok irattatik le az Papiſtaknak.

Verba vide inf: cap. 6.

II. Mert à bűnnek cselekedetire aytot nyit, alkalmatoſſagot ſolgaltat: mivel hogy micsoda à bűnnek cselekedetire nagyub ayto nyitás mint azt tanitani, hogy az ember akar mely ſarvas bűncitül-is magat meg tiſztithattya, föl ſabadithattya penze altal, ſ-még pedig csak kevés által-is. Ezt cselekeſi az papiſta vallás. (Amint erről irt könyvök bizonſagot tészen. Melynek Titulusſa ez: Taxæ Cancellariæ Apoſtolicæ. Et Taxæ Sacræ pœnitentiariæ itidem Apoſtolicæ.

Sub Privilegio Parlam: Pariſienſi. Anno 1520.

Ez

Ez könyuek lasd meg 36. foliomat, es el hiſed ezt igaznak lenni, merr ott ezt olvashatod: A ki Szentegy-hazban valaki feleſegevel paraznalkodik annak oldozati birsaga hat garas. A ki Annyaval, hugaval, vagy valamely vér ſerint vala Attyafiaval paraznalkodot, annak birsaga öt garas. Az hitſegéſnek birſaga hat garas. Citante Diaph: Dial p. ultim.

A mely parabt Apaturt, papot, baratot, püſpöknél aláb valot meg ölne, azt meg oldozzák, hét nyolcz, avagy kilencs garasért. A ki köz embert ölt meg, annak birſaga öt garas. A ki Attyát, Annyat Nenyethugat, batyat, ötset, avagy egyéb ſecularis Attyafiat ölte meg, annak birſaga hét garas. Az mely Aſſzony oly italt ivot, mellyel à meheben valo gyermeket meg ölte. Avagy azt

csalt-

cselekedte hogy ne fogadna magot. Az ŏt garaſſal tŏriŏtte el gyilkoſſaganak bűnét. Az mely ferfiu terhes feleſeget ugy ŏtŏtte hogy à gyermeket el vezteette miatta: hat garas birſagon maradot az bűn bócsato es bűnnel çlŏ Atyanak. 2. Ezt cselekeßik akkor-is midŏn bucsujaraſoknak, az ßent fŏldnek, es Iruſalem latafanak, es az Papa oldozo levelének tellyes hatalmat tulaydonitnak à bűnŏknek el vételere. Mely dologrol laſd meg Gratianuſt, Clement. Conſtit. Lib. 3. tit. 16. Cap. Si Dominum. Az Nagyſagos Lanczkoronai Miklofnak ßent fŏldrŏl irt kŏnyvenek maſodik levelet, à hol circa med: azt irja, hogy az Apoſtoli ßektűl az az, à Papatul vagyon engedve, hogy à ki Iruſalemet meg lattya,

terdre

terdre esik, egy Mi Atyankat üdvöz legy Mariával el mond, tellyes bűn bocsanatot vesen. Az utan, à varosban egy nehany helyeknek, es ſurdékoknak latogataſinak ugyan azon męltoſagot tulaydonit az ſentſeges Papa. Ezt erősiti amaz 1620. esztendőben ki jőt Indulgentia-is melyben ha igaz az Olamucsbol kőlt jegyzés. 1624. ezer esztendőnel tovab időre terjedet bűn bocsanat igertetet azoknak, à kik Romåban mentek, es az rendelt templomakat bizonyos orákban viſitáltak, mert Dominica paſcæ ad Sz. Mariam Majorem plenariæ indulgentiæ &. 33. millia annorum (ſub audi remiſsio peccatorum) totidemq; quadrantenæ Die Lunæ ad S. Petrum plenariæ Indulg: & 28. millia annorum. Die Martis

ad S.

ad S. Paulum plen: Ind: 20. millia Annorum. Die Mercurij ad S. Laurentium pl: Ind. & 18. millia Annorum. Die Iovis ad S. S. Apostolos pl: Ind: & 18. millia Annorum. Die Veneris ad S. Mariam Rotundam pl: Ind: & 15. millia Annorum. Die Sabbathi ad S. Ioannem pl: Ind: & 15. millia Annorum. Octava Paschæ ad S. Pacrundium pl: ind: & 15. Millia Annorum. 3. Mert azt tanittyak hogy nem szükséges Sőt ugyan nem-is tartozik mindgyarast elete uran embernek bűneit el hadni meg terni, pœnitentiat tartani, csak eselekődgye hőrgő orajan, midőn lelke el akar menni. Igy ért Canusius Relect: de pœnit: part. 4. § Primum. *Non tenetur homo protinus agere pœnitentiam, & Non est peccatum, pœnitentiam differre,*

ferre. § *Iam quinto.* Et Ibidem § Fit igitur. Præceptum de pœnitentia in articulo neceſsitatis ideſt mortis &c. Et § At Præcepto. Quocirca tunc ſolúm peccatum erit pœnitentiam non agere. Cum quis eo tempore non agit quo tenebatur, nempe in articulo neceſſitatis. Mely dolog ſemtűl ſemben ellenkezik az Szent iras inteſivel. Hebr. 3. v. 13. Pſal: 95. v. 8. 2. Cor. 6. v. 2.

III. Ezert hamiſſag: mert az igaz es örökke aldando Iſten felől dőgleletes tudomant tanit, hogy tudni-illik az bűnt az vetkes emberrel eggyűt cselekődgyc. A mint ezt Vega nevű Iſsuita)(vilagos bőtűvel papiſta vallaſnak lenni, vilag eleibe tamaztotta igy ſolvan: *Deus ne-*

)(Vega Conc. Trid. Expoſ: Lib. 2. Cap. 15.

bis cũſacit peccata. Ennel nagyub levé világi méltoſsággal Bellarminus Ieſuita es Gardinal, bő-veb es karomlo értelemben-is; mert igy ir. (:) Az Iſten à gonoſt akaronak, avagy gonoſs, hamis, bűnős, akaratnak mozditoja, gubernaloja, vezere, igazgatoja, kormanyoſſa, es facsaroja: Deus etiam præſidet ipſis voluntatibus malis, eaſq; regit, gubernat, torquet: flectit, in eis inviſibiliter operando. Alab egy keveſsé azt beſzelli hogy Iſten tanittya az embert az viſſza fordult értelemre Cap. 14. § Quartò Obſervandum. Ugyan ott, es az Cap. 16. csalonak, Szidalmazonak, el hagyonak mondgya az ſeregeknek Urat.

(:) Bell: lib. 2. De Amiſ: Grati: & Stat. peccati cap. 13. ſect. Sed ſi forte.

Vegyc.

Vegyetek ebtekben ezt Szerelmes Atyamfiai, es iſonyodgyatok ez dőgleletes ertelemtűl. Es azoknak tarſaſagoktul fuſſatok el, à kik igy karomkodnak az ſent Iſten felől, à ki oly tiſta hogy csak latni ſem akarja az gonoſt, nem hogy azt cselekednė, avagy valakit arra ſaytolna. Pſal: 5. v. 5. es pſal. 44. v. 8. Sap 14. v. 9.

Alnokſag altal terjeztetik az papiſta tudomany. 1. Mert noha minapi es magok talalmanyin fundaltatot, mindazonaltal à regi ſent emberek vallaſanak az Apoſtoloktul ſarmozot tudomannak es igy finum tiszta ſzentiraſnak tartyak lenni. De hol olvaſtatok hogy az Apoſtalok kőzzűl valamellyik meg koronaztatot volna harom rendő koronaval? Melyik Apoſtol volt ez egeſz vilagnak

lagnak fő Püspöke? Mellyik hi-
vatta magát minden mçltosa-
gok fölőt Uralkodonak, Vide
Concil: Trident: Sess: 14.
Cap. 7. Sőt Istennek, mint ma
à Romai papa? Dist: 96. Cap.
Satis evidentèr. Sixti. Lib. 5.
Cap. Felicis. in Gloss. Dist: 22.
Cap. Omnes Greg: Decr: lib.
2. tit. 24. Cap. 26. Mellyik E-
vangelista avagy Apostol volt
ily Pava modra magat mutaga-
to Gardinal? Volte ez sok Re-
gulas Baratoknak, Apaczak-
nak, rendi avagy csak nevezet-
i-is az Apostalok idejeben?
Az Szőrző Nemelyek, es rende-
leseknek ideje bizonyitrya hog
semmi ezekben nem volt!
Mellyik Apostol tanitotta azt,
hogy à papa kőzőt es az Kiraly
kőzőt annyi kűlőmbség legyen,
mint az Nap es Hold kőzőt.
Greg: Decr: Lib 1. tit. 33. Cap.

Solitæ.

Solitæ. Hol vegezték az Apoſtalok azt, hogy à Hivek reajok valo kőrőzt hanyaſſal aldattatnanak meg? Hogy az Ur Vacsorajanak Pohárara es ſent kenyercre ugy kellyőn ſugni, à mint ma à Papiſtak cselekeznek. Hogy az ſent kőrőstségnek vize ugy aldattaſ ék meg, à mint ők cselekeznek véle. Hogy olajal, nyalal, ſoval. &c. Kennyék es hincsék az kőrőztőlőndőket? Azt felelik itt ő magok à Papiſtak Gratianuſnal Diſt: 11. Cap. Eccleſiaſticarum, hogy ezeknek es ezekhez haſonlo Papiſta tudomanyoknak, csak hire-is nincs az Apoſtoloknál; azért hogy tudomanyoknak csonkalasa miat kárt ne vallyanak, ők az jo Evangeliſtaknak es Apoſtoloknak tudomanyokkal meg nem elegeznek, hanem az ő elejektűl

vőtt Szokást, traditiot-is ugyan azon tiszteletteel véssik, tartyak, es oltalmazzák mint az Apostalokirasit.

Kal lib. 4. cap. 1. p. 323.

Iegyezzetek meg itt Kalauznak imez szavá. Az mely gyülekezet csak egy hazugságban megfogattatik-is nyilvan valo dolog hogy az nem lehet igasságnak oszlopa, s-erősége, es nem csak az ő tanitasanak bizonyosan nem hihetünk, sőt abban bizonyosak lehetünk, hogy ha az Hazugságnak Atyat béle toyhatta az hazugságot: nem lehet Christus nyaja. De imé à Papistak à mi Uy Reginek, à mi magoké azt Apostali tudomannak mondgyak. 2. Mert nyilvansaggal titkolyák az kősségtül vallasoknak mi voltat máshonak az kősség előt, es máshinek magok, hogy akképpen valasok hamis-

hamisságát takargatvan ez világiakat magok után vohasnak. Innét vött eredetet nalok az Implicita fides. Elég à kősségnek azt hinni, à mit az Romai Ecclesia tanit, ha az mi legyen nem tudgya es nem értis. Innét vött eredetet az Szent iras, es az mi Tanitoink könyveinek olvasasanak es Prædikallasok halgatasanak tilalma. Példabol tessék meg ez cselekedetek igaznaklenni. Azt tanittya Bellarminus Iesuita es Gardinal hogy nem jo, es nem kel az kősségnek hirdetni hogy valamely kép Isteni tisztelettel tisteltetnék noha à dologgnak valosaga szerint igaz az, hogy à kép Isteni tisztelettel tisteltetik. 3. Mert eskűsnek az kősség elöt, es azzal födözik tévelygeseket, hogy nincsen semmi abban igaz à mit vallasok

Elpensæus Commentario in 2. Tim. 3.

Iesuitæ Anglo Renenses annot. in Luc. 12. v. 11. Num. 3.

Bell: Lib. 2. de Imag: Sanct. Cap. 22. Prop 2. Et Cap. 33. Prop. 3.

ſok hamiſsági felől az keresz-
tyen Doctorok irnak. Erre bi-
zonſag Magyar-Orſagban Paz-
many Ur, az Bihar-Varmegyé-
nek irt könyvében, mindgya-
raſt az első réſsben, à hol edgy
nehány dologrol eskűſsik hogy
ſemmi nincs abban az mit az
uyjitók (érti az igaz Tanitokat)
reajok fognak ſ-micsodak a-
zok? I. Azt tanyittyak à mi
Doctorink hogy à Papiſtak
föllyeb bőcsűllik az emberi
ſzerzéſeket az Szent iraſnál. Itt
Pazmany Ur az égre terjeſztvén
kezeit azt mondgya: Te tudod
UR ISTEN hogy ſemmi ebben
nincsen. Maga csak hallando
ember-is tudgya ezt felőllők
punct ſzerint igaznak lenni,
mert igy ir Coſterus Ieſuita er-
ről)(Az Traditioknak mélto-
ſagok ſokkal nagyob az Apo-

)(Coſt: In Enchirid: Cap. 1. P. 44.

ſtolok-

ſtoloktul pappiroſſon nékünk hagyattatot iráſnak męltoſaganal. Ennek ily męlyſéges Ieſuitai elmében formaltatot okát adgya, 1. Mert az Iſten uyjaval irattatot: Ez pedig Apoſtolok tollával. 2. Ez holt betű, mely tentával irattatot, az pappiroſra: Az Traditiok pedig Iſten uyjaval irattak az Eccleſiának ſivében. Laſd meg Decretomokat-is erről Gratianuſnal Cauſ. 25. 9. 1. Cap. Nulli. Et Cap. violatores. Igy itélt erről Romaban az elöt emlitet Fabricius Ieſuita-is es azert ſolot ily karomláſt: *Ego malem Sodomiam exercere, quam contra Papæ mandatum inire matrimonium.* Az Papak cſelekedettekel-is meg csafoltak Pazmant mert à Chriſtuſnak egy nehany parancsolatit bontottak fel, es azokkal ellenkező törvént es

parancsolatot attok Lasd meg Gratianusnal. Decr. Greg: lib. 2. tit 24. Cap. 26. Et si &c.

II. Azon. eskűßik hogy nem vetik à Papisták az ßent iras emberek censuraja, itileti ala. De à mint ezt ő Uraßaga ßabadosan irta, ugy ßabad nekűnk nem hinnűnk, mert vilagos értelmek ez: Hogy az ßent irasnak igaz értelme az Romai Anyahaztol függ. Lasd meg Pazmany Urnak meg jegyzőt könyvének Cap. 1. p. 3. es Cap. 2. 3. es Cap. 4. § 4. Kalauzt lib. 7. Cap. 2. p. 518.

Az pedig az Ecclesia emberekből ál; mert ved-ki az embereket belőle, es nem lésen Ecclesia. Vilagos értelmek ez. is: Hogy az ßent iras akkor csak Isten igéje, midőn ugy feytegettetik mint az Romai Ecclesia kivannya. Bell: Lib. 1. de

I. de verbo Dei Cap. 1. Et ſeq. Et Lib. 3. Cap. 4. Ez Pazmany Ur eskúvéſet csufollyak akkor-is, midőn annyi Iſteni męltoſagot eſmérnek az irasban, mennyit magoktulaydonitnak neki.)(Staplet. cont. Vitt:

III. Azon eskűßik hogy A Papiſták az ßent iráſt nem mondgyák csonkának. Meg bocsaſſon Pazmany Ur; de bizonnyara à Papiſták kőzőnſeges Decretoma meg csufollya ez eskűvéſt. Bellarminus Ieſuita es Romai Gardinal-is nyilvan allattya es vallya az ßent iraſnak csonkaſagat, es erre pęldákat-is akar allatni. Bell: Lib. de verbo Dei non ſcripto Cap. 4. Sőt maga Pazmany Ur-is haromkarban allatot argumentumokkal oſtoroza alattomban az ßent iraſt csonkaſagarol. Az Bihar varm:

)(Referente Pareo. Apoc. 6. v. 14.

küldöt Lib. 1. Cap. 8. pag. 55. & seq Eléb megyen Kalauz ez dologban, es azt à keresztyen nevtül-is megfoztya, à ki csak azt hiszi à mi irva vagyon az szent irásban. Az utan sok dolgokkal tamagotya az iras csonkaságat. Lib. 6. Cap. 2. p. 461. Et sequentibus. S-még-is azon eskûsznek hogy ök az szent irást csonkanak nem mondgyák; Iollehet ISTEN es ez vilag tudgya hogy igy szolnak Decretomokban. Dist. 11. Cap. Ecclesiasticarum. Hami Papistak csak az Istennek meg irt beszédere tamaszkodnánk, es ha csak azt követnek, azt tartanok meg, fel kopnék ugy az mi allunk; mert minden értelmesen gondolkodo ember latlya, mely nagy kártvallanank, es vallasunkban mely mezitelenül maradnank; Hogy azert

Jegyezd meg ez szolasokat

ez kár

ez kárt el kerülhessük, nem akarunk csak az jo Apostolok es Evangelisták, irasaval meg elegedni, hanem ezek melle sok egyéb dolgokat foldozunk, à mellyeket titkon az mi eleinktül vöttünk. Az utan elő szamlal az Papista Traditiok közzül némellyeket s-mond:

Mert nem tanit az Isten beszéde minket arra: hogy kőröztöt hanyyunk szankra: mellyünkre: Hogy à mi ételünkre, italunkra harom rendben vessünk köröztöt: Hogy az vacsoraban az Pohart, oly forman aldgyuk, à mint ma mi cselekedünk. Azt sem parancsollya az Isten beszéde minekünk hogy külömben ne imatkozunk, hanem csak nap keletre fordulva. Meg szentelyük az kö-

, rőztſegnek viſſét; az Berint
, laſnak es kenetnek olajat:
, Haromſor kennyük meg az
, kőröztőlendő gyermeket o-
, lajál, haromſor-is tőltünk
, viſſetſejere. Aztfogattattyuk
, velek, hogy az Satannak es
, annak Angyalinak ellene
, mondanak: Ezekről pedig,
à mint hogy az mi kőröztőle-
ſünkben valo tőb cselekede-
tünkről-is csak egy bőtű sem
emlekezik az Iſten igejeben.

IV. Mert ez Evangeliomi tudomant Prædikallo kőröz-tyen Tanitokat minden igaz oknélkül Őrdőgi gyűlőlſegből ſarmazot ſidalmazo gyalaza-tokkal terhelik az kőſseg előt. Bizonyſag erre Kalauz kiből Laiſtrom ſerint csak en-is ha-rom ſaz gyalazatos ſonál ocsman karomlaſnal tőbbet jegyzettem.

Neve-

Nevezet ſerint példa legyen erre Calvinus, kit közönſegeſen rut fertelmes embernek kialtnak lenni, es ezert belyegzet Prophetának, gonoſ bölcsöben belegetet, Ördögtül tanult ſemelynek ſidgya Kalauz es Leſsius (de Antichriſto in Appendice. Num. 52.) s-Kivel bizonyittyák ez felölle költöt fertelmeſséget? Bizonnyara csak Ieſuitakkal es Papiſta ſemelyekkel, az az, Calvinuſnak es az Evangeliomi tudomant követö kereſztyeneknek eskût ellenſegivel. Mert ez Ocsmanſagnak koholo Acs-meſtere Hieronymus Bolſecus Apoſtata, à kit minden Ieſuitak es Papiſtak ez dologban követnek. Ez elsöben Papiſta ember volt az utan az Evangeliomi tudománt tettette követni, Genevaban lakot, de rut reſseges es

Kal: p. 417. lib. 5. cap. 8.

haſartos ember leven Calvinuſtul tiſzti ſzerint fokſzor dorgaltatot, es vegre az Magiſtratuſtul Genevából ki űzetet, ezẽ valo boſzuſagabol viſſa tért az főrtőre, es Calvinuſrol ugy kőltőtte ez őrdőgi hazugſagot. Azutan ezt kővette egy gonoſz nyelvű, Papiſta nyalakado, Iulius Brigerus. Ezeket Staple-tonus, Campianus, Durꝛus Ieſuiták es Surius Barat, Reginalduſſal, à ki amaz karomlaſnak es hazugſagnak Attyatul vőtt kőnyvet à Calvino turciſmuſt irta. Ezekből feyte Kalauz-is ſidalmas karomlaſit. Nem emlekezvén meg arrol à mit irt. Lib. x. Cap. 1. p. 646. Az ſűket ſolga jot nem mond Urarol, es à ki partot űtőt Fejedelme ellen, gyalazatos névvel Tyranuſnak hija őtet. Sem az Nagy Agoſton D. tanitaſarol: Si

Meg esufolya ezeket Floremundus Rꝛmũdus Papiſta Autor. Lib. 7. Cap. 8. 9. De oct: Et prog: Hꝛres.

rol: Si laudanti amico credendum non eſt, nec inimico detrahenti: Sem arrol à mit az közönſeges törveny tart. Lege cautum eſtne inimicus vel adverſarius in teſtem admittatur. Mert igy Ioſeph es Suſanna Paraznák, A Chriſtus pedig Szent Iſtvan es az Sz. Pal &c. orßag haboritoi voltak volna.

Nem igy bizonyittyuk mi à Papat Antichriſtuſnak lenni, ſem à Papaknak Gardinaloknak feslet çleteket, faytalan bujaſagokat, paraznaſagokat ördöggel valo tarſalkodaſokat, hanem avagy Luther es Calvinus elötçlö Papiſta hiteles Authorokbol: avagy az Sent iraſnak tanitaſabol.

Peldanak okaer midön az II Sylveſter Papat ördöngeſnek es az Ördögtöl el ßaggatatot ßemelynek mondgyuk, ezt

Láſs más ſzomoru példat Meſſfretnel part: xſtiv: ſer: 29.

nem Evangeliomi tudimant kevetŏ Authorbol, hanem Papista historicusbol, Martinus Polonus Chronikajabol bizonyittyuk mert ŏ ezt nyilvan irja, es Bellarminus sem tagadgya Lib. 4. de Rom. Pont: Cap. 12.

Igy midŏn az 13. Ianos Papat rut ocsmany çletűnek mondgyuk, ezt bizonyittyuk Papista historicussal. Platinaval, ki ennek çlete felŏl igy ir: Homo ab adolescentia, omnibus probris ac libidinibus contaminatus. Sunt qui scribant, hunc sceleratissimum hominem, vel monstrum potius, in adulterio deprehensum, & confossum interijsse.

Igy az VIII. Ianos Papat fertelmes parazna Asonnak, es à Processioban fűlt kurvanak lenni, sok Papista Authorokbol bi-

bol bizonyittyuk, ugy mint Martinus Scotusbol. Sigebertusbol, Vitenbergai Gotefridusbol, Parisiai Ianosbol, Martinus Polonusbol, Petrarchabol, Bocatiusbol, Lucidius Ianosbol, Chalcecondylabol, Platinabol, Palmeriobol, Neuclerusbol, &c.

V. Mert à mit mi bennünk el tűrhetetlen Eretnekségnek mondnak, magokban csak kicsin esetnek tartnak avagy ugyan fogyatkozásnak sem esmernek. Példanak okaert Azorius Iesuita tom. 1. moral. lib. 4. Cap. 22. azt irja hogy Isten mind à jonak s-mind à gonosznak authora. *Quidam ingenue fatentur, Deum non quidem peccare sed esse & mali operis authorem & boni.* G. Primo. G. Sed.

Azutan megjegyzi kiket érczen ez so alat quidam mond-

van: Igy értnek Gregorius, Capreolus, Bonaventura. Ezeket senki ily Eretnekségért csak meg sem solitotta. Calvinust pedig pokolra karhoztattyak az Szentiraſſal valo nemely kemémb savaert, noha Bellarminus-is bizonsagot tesen Calvinus felől hogy ő az Istent à gonos Authoranak nem monta. *Iohannes Calvinus non uno in loco diserte verbis affirmat, Deum non esse Autorem malorum.* Bell: Lib.2 De Amiſ:grat: Cap.2. art. 3. Az Esther könyvenek toldalekit meg veti Senensis in Biblioteca sua sacra Lib. 1. & 8. A mint Bell: bizonyittya Lib. 1. de ver: Dei Cap. 7. art: 1. Eretneknek ezert ötet nem monta, noha az Trid: Concilium ellen vagyon Sess. 4. Canus az egesz Romai Ecclesia er-

Helvetica Confess: Art 8. p. 27.

telme

telme ellen opinionem omnino novam & singularem tenet contra omnem Ecclesiæ & Concilij definitionem. A mint Bellarminus sol felölle. Lib. de Matrim: Cap. 7. art. 11. s-mégis ugyan et Cap. 8. Homo verè Catholicus dicitur.

Igy Cajetanus es Catharinus az egés Papista értelem ellen valo dolgot tanitnak. Bell: Lib. de Matrim: Cap. 15. 16. Igy tanit Groppeus. Bell: Lib. de Matr: Cap. 20. Ezek mind Catholicusok, senki öket Eretnekeknek nem monta. Eretnekség mi bennünk, hogy à képeket nem imadgyuk, Az meg holtakat segitségre nem hijuk. Bell: Præf: tom. 1. cont. 7.

Eretnekség mi bennünk hogy à Babaknak nem hagyunk köröztelni. Bellar: Lib. de Baptis: Cap. 7. Ihol Catholicusok

cusok Bellarminusnak à kik uy es magan vala értelmet követnek, az egeß Eccleſia es Concilium ellen. Maldonatusnak (Ioh. 6. v. 53.) à ki az Scentiras, à Paterek magyarazattya es az Eccleſianak eggyezö értelme ellen ßol: Acoſta Ieſuitanak-is igaz Catolicusok azok, à-kiknek körösztyen emberekhez illetlen értelmek vagyon-is. De Iudorum Salute. Lib. 5. Cap. 3.

Tovabba ßerelmes Atyamfiai meg gondollyatok azt-is mely rut vétek es gyalazatos dologè legyen az Balvanyozás: Ez-tiltatik ám mindgyaraſt az elsö táblan levö elsö parancsolatban: Ez az élö Iſtent igaz tißteletitül meg fosztya, ßkiböl leveti, es más idegent mely nem Iſten ültett helyében, es azt tißteli Iſteni tißtelettel, mely dologért nem csak rut nevel,

nevel, Lelki faytalanſagnak, hazaſſag tőréſnek, es Lopaſnak nevezte az Ur à Balvanyozáſt, de rettenetes büntetéſſel meg-is büntötte. Mert az Balvanyimadoknak az őrtűzek az tűzzel es kenkővel égő toban lessen, mely à masik halal. Apoc. 21. 8. Ez utan gondollyatok meg hogy à Papiſtak. Balvanyazok. mert: Ier. 3. v. 1. Ezech. 16. v. 15.

Valaki teremtett allatnak Iſteni tizteletet tessen, Iſteni męltoſagot tulaydonit Balvanyozo az!

De az moſtani Papiſtak Iſteni tiſteletet tesnek Iſteni męltoſagot tulajdonitnak à temremtett allatoknak, (ugy mint az Boldog ſenteknek; az ſent tetemeknek es egyeb Reliquiaknak à kepeknek, az tőlők talaltatot dolgoknak az

Ur va-

Ur vocsorajaban levô Oſtianak es az halando Papanak.)

Tehat az moſtani Papiſtak balvanyozók.

Ez csomonak elsô réßét, nem csak az SSent iras, hanem az értelmesbregi Papiſta Tanitok-is bizonyittyak igaznak lenni es mind Balvanyozoknak mondgyak azokat, valakik az Iſteni tißteletet teremtett allatnak tulaydonittyak. Ugy mint Thomas Aquinás. *Idololatria eſt quando honor Soli Deo debitus impenditur creaturæ.* Maſutis igy diſputal: (In 2da 2. q. 94. art. 1. m. p. 501. *Idololatria eſt Superſtitio, qua creaturæ, Divinus cultus exhibetur.* Igy tanit az Tridentomi Catechiſmuſ-is (In explicat: Præcepti 1.) *Si creatæ rei tribuatur honor Deo debitus idololatriam committi.* Rom.

Thom. Abri: In Epiſt. ad Ephes. Cap. 5. Lect: 3.

E.v. 23.25. Ier. 2.v.11.13 27.28. Esa. 42 v.17. &c.

Az masodik resze az Szem latomasbol es à magok irasabol erősittetik; mert az meg boldogult Szenteket oly formán mint az çlő Istent tiszteli. Idvősseget, örök çletet, ördög hatalmabol valo meg szabadulast kerven tőlők. Szent Philep Ilrunk Apostola: te miserego peccator deprecor, ut me ab omni damnatione liberes. Sz. Iudas Apostol teneked esedezem, hogy az te erdemed altal szakasz el az en bűneimtűl, es az ördögők hatalmatul, Szent Gőrgyről ily vallast tesznek: Hic salvet nos à peccatis &c. Az ezer ketszaz esztendőben tamadot)(Kalmar Ferencz Barattul-is igy kerik az örők çletet. Libro Conform: Sanct. Francisci.

Holtul: Animæin suffrag. Apost.

)(Petrus de Nat: lib. 9. Cap. 18.

Fran-

Franciſce Ieſu typice, dux normaq; minorum
Sedes nobis perpetuè da regni cœlorum.

Az tetemekről es egyeb Reliquiakrol ez à bucso jaraſok, Proceſsiok es à melliè adattatot Indulgentiak, es Eraſmus in Colloq: Peregrinat: relig: ergo bizonyittya. Laſd meg Clement: Conſt: lib. 3. tit. 16. Cap. Si Dominum.

Az kepeknek tiſzteletiről vilagos ſzavokat láthatod ide alab ahol Thomas Aquinas, Bonaventura, es Azorius Ieſuita igy beſzélget: Alhatatos értelme ez az Romai Eccleſiaban irtt magyorazo emberek-
Kepek tiszteleti. nek, hogy azon tiſztelettel tiſzteltetſſék à kép, valamineműtiſzteletteltiſztelteſſék az kinek pépe az. Inſtit. lib. 9. Cap. 6. *Conſtans eſt Theologorum ſententia,*

eodem

eadem cultu honore coli imaginem quo colitur id cujus eſt imago. Miert cselekedik ezt: Ezert mert Iſteni erőt hiſnek bennek lenni mind az oltalmazáſra, ſabaditaſra ſ-mind pedig à bűntetéſre &c. Mely dologra legyen bizonſagunk Lengyel orſagban Czeſtaho vilagos hegyen lévő Templumbeli Boldogh ſűz Marianak kepe, melynek oly dolgokat tulaydonitnak, mellyeket csak Iſten cselekedhetik. Ezeket ſok karban foglallyak. 1. Hogy vakokat latokka tőtt 2. Santakat-jarova; 3. Poklosokat meg tiſtitott. 4. Nemaknak ſolaſt. 5. Siketeknek halláſt adot. 6 Halottakat tamaztot, ſ-még ollyat-is à kit 33. męly főldről vitték eleiben, es harom hetig fekűt halva. 7. Ördőget űzőt az Emberekből. 8. Harcson patrocsinalt.

Az Czeſtahokepnek Iſteni męltoſagot tulaydonitnak.

Anno 1625. die 28. Maij előtt eleven semmi elevenségét, sem siratat nem latam, nem hogy Isteni hatalmat jegyezhettē volna meg Tekintettel hasonlo az Samariai Nagy oltaron levő Mariakepehez

csinalt. 9. Vizben halokat meg segitet, föld alá burittattakat meg tartot. 10. Foglyokat szabaditot; banatos szivú embereket vigaztalt. 11. Betegségekből gyogyitot. 12. Az néki tőtt fogadasokat, be nem tőltőket meg büntetet. A mint ezeket Frater Ludovicus Cseſteho Barat, nevenekül kibocsatot, kincs tartocska könyvének masodik reszében nágy bizonnyal beszélli. Az tőlők csinaltatot es modgyok szerint meg szenteltetett dologrnak, hogy Isteni tiszteletet tulaydonicsanak, bizonsag az viaz Baranka, kit Agnus Deinek mondvan igy szolnak felőlle.

Fulgura desursum depellet & omne malignum.

Peccatum frangit ut Christe sanguis & angit.

Az szentelt Ostyat hogy Isteni tiz-

ni tiztelettel tiſztelik, az Ur napi Proceſsio, Es az Tridentoni Conciliumnak Decretoma; az ſem latomaſſal eggyût bizonyittya. Conc: Trident Seſs: 13. Cap. 5.

A Papanak-is Iſteni męltoſagot adnak; mert mind holtakon es eleveneken Uralkodanak hiſsik es midőn azt tanittyak, hogy az Angyaloknak parancsolhat.)(Az tiſztatalā Agybol ſarmazot ſemelyt, tiſztava teheti. (:) Cselekedetinek okát ſenkinek nem ſabad kérdeni, Miert cselekeded ezt: ha pokolra ſeregenkint viſi à lelkeket-is. (:) Mikor Iſtennek módgyák es az Anyaſent-egyhaz fejének hiſsik. &c. Decr: Greg: lib. 5. tit. 7. Cap. 9.)(In Bulla Clementis 6. pp. quod vide apud Baleum lib. 6. p. 391. (:) Decr: Greg: lib. 4. tit. 17. Cap. 13. 6. (:) Diſt. 40. Cap. 6.

Tudom ez arant mint viſelik magakat, mert minden Balvanyozaſokat imez ket Gőrög Igenek paiſaval takargattyák Dulia, Latria, es azt mondgyak,

Nem

Nem vagyunk Balvanyozok, mert nem egy tiſztelettel tiſztellyük az Iſtent, es az Szenteket, (:) mivel hogy az Iſtent Latriaval; az Szenteket pedig Duliaval tiſztellyük.

(:) Diſt: 96. Cap. 147. Satis.

De eſmerjetek meg Szerelmeſim ez csalo meſterſeget: A mit ez Szoval tagadnak, azt cselekedetekkel vilag lattara csuffollyák; az egy, Elő Iſtent illető tiſztelletnek nemét azon uton es modon, ſok teremtett dolgokra ruhazzák: à mint im hallok. Es ez két Ige-is tiſztelettel valo Szolgalatot teſzen: Egy dologra nez mert az Szolga Görögül Latrus, mas igevel pedig Dulos. Innét Latria tiſztelet, Dulia Szolgalat, mert az jo Szolga tartozik Uranak Tiſztelettel valo Szolgalattal. Innét vagyon hogy mind à kettőt egyben köti Iſten, es kivanya az em-

az embertűl, hogy ő felſegének adgya, Deut. 6. v. 13. Dominum Deum tuum timebis & illi ſoli ſervies. Mellyet Chriſtus Urunk-is be hoz diſputalvan az Ördöggel. Matth. 4. v. 10. Az te Uradat Iſtenedet imadgyad, es csak ötet ſolgallyad. Igy egy ſoval mentſegeknek ſummaja ez. Nem ugy tiſtelljük mi az ſenteket, mint Iſteneket, hanem csak az Iſteni ſolgalatnak mĕltoſagat adgyuk nekiek, Iſmet à mit ſoval tagadnak Görög Igevel azont erŏſitnek.

Vegre gondollyatok meg ezt; hogy à Papiſta vallás ſemmi idvŏſseges haſnot nem ád, de nagy lelki eſmeretnek nyomoruſagos csigázaſat ſŭli, minden igaz vigaztalaſtul meg foſtvan követŏit. Mely dolgot igaznak lenni, 1. Ebből ve-

hettek eſetekben; mert azt állattya az Papiſta vallás, hogy ſenki az keresztyenek közzül bizonyos nem lehet az Istennek kegyelme felől, es bűnenek bocsanatrol, hanem ſükſegeskeppen mindenkoron kete kedni kel. A mint ezt az Tridentomi gyülés vegezese bizonyittya; Seſs: 6. Cap. 9. Innet származot ő bennek imez velekedes; hogy hajot érezenek magokban, Es hogy ha az Atya Istent ſzerelmes Attyoknak mondgyak-is de azt ſem hihetik, hogy az ſzent Lelek munkaja volna, hanem csak valami meg eytő vélekedés, A mint Bellarminus ſol: Lib. 3. de Iuſti. Cap. 9. Hoc ipſum quod Spiritus Sanctus ſit quum dicimus Abba Pater non conſtat nobis ex fide Divina, ſed ſolum ex conjecturis quæ fallaces eſſe poſ-

posſunt. Az mi pedig meg csak lo velekedéſſel gyamolittatik, az csak ketelkedéſt, es az lelknek. ſorongato faydalmát ſűi. 2. Az ſent Sacramentomakrol valo gondolkodaſ-is à Papiſta vallá-ban csak kinzo ketelkedéſt ſűl: mivel azt tanittyák hogy az Sacramentomok nem hathatok, es nem idvőſségeſek, ha oly igyekezettel nem ſolgaltatnak ki, à mint az Romai Eccleſia cselekedik, immarki teſi à Papiſta embert bizonyoſsa, hogy az ő Papjanak oly igyekezete, es nem valami heaban valo ſandékozaſa volt midőn az Sacramentomot oſtotta? Ha ſemben ſál az ördőg à Papiſta emberrel ez arant, es tagadgya kereſtyennek lenni mondvan: Te nem vagy igazan meg kereztelkedett: Te neked az Ur vacsoraja ſemmit

Conc: Trident: Seſs: 7. Can. 11. Bell: Lib: 1. De Sac: in Gen: Cap. 22.

ſem haßnál, mert à tegedet megkőröztőlő, es az llr vacsorajat neked ado papnak nem volt igaz intentioja? Mit felel rea az Papiſta ember? Ezt nem tudom &c. 3. Akarják vigaztalni, es batoritani az igy megſebeſedet lelki eſmereteket à tőrvéñek tellyes be tőlteſevel; De it ſincs vigaztalaſok, mert kicsoda az, az ember à kit ez arant lelki eſmereti nem vadol, hogy ő az Iſten tőrvenyenek oly éppen es tőkelletteſſen, mint Iſten kivanta, eleget nem tőtt; Ebből mi kővetkezhetik egyeb hanem csak kétſęgben eytő rettenetteſeg: Tehat en nem idvőzűlhetek; Tehat el kel veßnem, mert à tőrvennek eleget nem tettem, es átkozot vagyok. 4. Az bűnőknek ßam ßerint valo elől ßamlalaſaval, à Pap fűlében

valo

valo be ſugaſſal, vigaztallyak magokat, zt vélvén hogy minden bűnök valamellyet meg valnak à papnak meg bocsattatik. De ez, ſem vigaztaláſt, hanem uyjob mardoſo gyötrelmet hoz magaval; mert utanna vetik ezt à mellyet meg nem val, azok alol fel nem ſabadittatik. Immár itt az lelki eſmeretnek furdalaſa; ha minden meg cselekedet gonoſsagat, es minden jonak el mulataſat éppen, igazan, es tökelletesſen elöl ſamlalta-é. 5. Vigaztallyak à Purgatoriumrol valo tudomanyokkal, ezt mondvan az röttögö eslelki eſmeretiben haborgo embernek. Ne fély mert ha ez vilagon bűneidért eleget nem tehecz-is à mas vilagon Purgatoriumban azoktul meg tiſtulſs. De oltalmazz meg ſöt iſten ily vigaztalaſnak

nèrétûl minket hiveidet! Gondollyatok meg ezt, kerelmesim, micsoda lélekkel, micsoda csendesseggel hal az meg, à kit azal biztatnak, es tartozik-is el hinni Hogy mindgyarast halalanak ideje ē el kezdvén sok estendőkiglē tarto el viselheretlen kinokat kel kesvedni? Aminemű à Papistak értelme szerint à Purgatoriumi tűznek kinnya, mert ez à Pokol kinnyanak resz; azon helyen es azon tűztűi ezek-is mint az el karhoztak. Bellar: Lib. 1. de Purgat: Cap. 9. § Obyciunt. Decimo. Et Lib. 2. Cap. 6. § Deinde. Et lib. 1. de Amis. Grat: & stat. pec: Cap. 13. § Itaqꝫ.

Mely kinzo helytûl, es tűztűl, senki kőnnyebben meg nem menekedhetik. Bellarminus értelme szerint, mint ha ezt egeszlen kőltőt hazugsagnak

nak vallya lenni: mert ezekről igy Bol: Qui non credit Purgatorium, ad illud nunquam eſt perventurus. Bel: Lib. 1. De Purg: Cap. 11. § Quinta ratio.

Utolſor gondollyatok meg vallaſtoknak igaſsagat, tökelletesſégét, mert eggyez az à Szent iraſſal; az hitnek ágazatival, es az Anyaſzent-egyhaznak regi fenyeskedő Tanitoinak tudomanyaval. Hogy az ſzent iraſſal es az regi Paterek értelmevel eggyező legyen, à Levélnek Appendixét, toldalékjat laſſatok meg.

Hogy az hitnek agazativalis eggyező legyen, ti magatok viſgallyatok meg, es eggyezőnek talalvan, maradgyatok meg annak hüſeges követeſeben alhatatoſan, minden hamis tudomannak ellene mondvan: hogy az álhatatoſsagnak

jutalmat, az örök életnek koronajat, kegyelemből az igaz Bironak az Ur Iesus Christusnak kezéből el vehessétek. AMEN.

Irtam Beregßazt Anno 1637. Bodog Aßony havanak 5. napjan.

TEYFALVI CHIBA MARTON.

AZ TEVELGŐ ATYAfinak cédulajara kűldőt levelemnek rővid ſummaja.

MELY MEG MUTATTYA MIcsoda igaz okra neztek az Keresztyenek el hagyvan az Romai győlekezetnek veſzedelmes talalmanyit.

CHRISTUS altal idvőzűlni igyekező embernek, ſzabad illik, sőt ugyan kivantatik-is el allani az ollyan győlekezettűl mely 1. Az ſzent iraſſal; 2 az hitnek agazatival; es 3. az tizparancsolattal ellenkezik: 4. Az Iſtennek regi Anyaſzentegyhazatul. 5. az közönſeges igaz Conciliomoknak vegezeſetűl kűlőmbőz; 6. Az melynek

tagai egy-maſſal uyjat vonſ.
nak, 7. Az mely avagy uy tu.
domant hirdet, Avagy 8. àre.
gen meg atkozot hittûl ſakat,
tudomanyu emberekkel valla.
ſanak agaiban eggyez: 9. Az
melynek feje az nagy Antichri.
ſtus. 10. Az mely hittûl ſakat;
11. Az mely meg jobbulaſt, fo.
gyatkozaſiban be venni nem
akar.

De az moſtani Romai gyõ.
lekezet, az ſent iraſſal, à hitnek
igazatival, az tiz parancsolat.
tal ellenkezik. Az Iſtennek re.
gi Anyaſent-egyhazatul, azkõ.
zönſeges igaz gyõlekezetek.
nek vegezeſitûl kûlömbõz.
Tagai egy-maſſal uyjat vonſ.
nak. Uy tudomant hirdet. A
miben nem uy-is à regen meg
atkozot hittûl ſakat tudoma.
nyu emberekkel vallaſanak a-
gaiban eggyez. Ennek feje az

nagy

nagy Antichriſtus. Hittűl ſzakat, fogyatkozáſiban jobbolaſt be venni nem akar.

Tehat az moſtani Romai győlekezettűl ſzabad, illik, sőt ugyan kivantatik-is. Chriſtus altal idvőzűlni akaro embereknek el allani.

Ez erőſsegnek, első reſze minden kegyeſſen ęlő értelmes embereknel, nyilvan vagyon, ſ-még ugy annyira hogy nem ſzükſeg azt probalni; mert valamely győlekezet vallaſában az ſzent iraſſal Ellenkezik, hamis es őrdőgi tudomant hirdető gyűlekezet az: Az mint hogy valamely hitben csak egy hamiſſag talaltatik-is, annak eredeti Iſtentűl nem lęhet. [a]

a, Kalauz lib. 3. Cap. 10. p. 273.

Ha pedig oly viſſza fordult elmejű ember talaltatnek, à ki mernė tagadni; Tekintſe meg imez ſzent irasbeli bizonſagokat.

kat. Esa. 52. v. 11. Ier. 51. v. 8. Matth. 7. v. 15. es Cap. 15. 14. Cap. 16. v. 6. Iohan. 10. v. 27. Act. 5. v. 29. Rom. 16. v. 17. 18. 1. Corint. 5. v. 11. es Cap. 10 v. 14. Apoc. 18. v. 4. Hallék szózatot az egből, ki ezt mondgya vala, Menyki abbol en nepem, hogy ne részesöly annak bűneiben, es read ne szallyanak az ő csapasi.

Az masodik részet pedig rendeligy probalom meg, el kezdvén az crősznek első darabjan.

ELSŐ RESZE.

Mely meg mutattya az Papistakat ellenkezni az szent iraſsal.

b, Kal: lib. 3. Cap. 5. p. 166.

AZt beszelli Kalauz; [b] ha az szent iraſnak csak leg kisſebbik csikelyetűl el szakadot az Romai Eccleſia, es valami rész-

reſebôl ellenkezik az ISTEN ſavaval, tehat immár à hitnek dolgaban el tevelyedet, es nem igaz,)(mert nyilvan hamis à mi ezzel ellenkezik. Maſot-is igy ſol: c Valamint hiſſûk hogy Iſten vagyon menyorſagban, ugy hiſſûk hogy ôrdôgi vallas az, valamely csak egy dologban-is, az ſent iraſſal ellenkezik. Es iſmet. d Atokala vettyûk valaki leg kiſſeb csikkelt meg vet az ſent irasban. Mondgya ezt Kalauz, de nem azert mint ha maga es fás-tarſai meg mozdulhatatlanul igaznak lenni hinnek es alhatatoſan kôvetnek, hanem csak puſogatas ez, es abrak pallas, az ô iraſokat nem olvaſo ember elôt, hogy azt kônnyebben tevelgô Balvanyozoſokra vohaſſa; mert valoſagoſſan, à Romai Eccleſia ſemtûl ſôm-

)(Pazmãy lib. 1. ad Com: Bih: p. 1.

c, Lib. 1. de Sat. Scrip. ad Cottum Bihariensẽ p. 50.

d, Ibidem Et Kalauz, p. 324.

ben uyjat vonßon az ßent iraſ-
ſal: sőt Prælatuſinak nagyob
reßekaromkodik-is ellene.

Mert azt à mi minden ho-
maly nekűl Iſtentűl ßarmozot
tudomany az emberekhez, è
vegre hogy az altal minden jo.
ßagos cselekedetekre alkalma-
toſsak legyenek; fęnyes męl-
toſagatul meg foßtyak. A mi
pedig halando emberęknek
ßava, azt Iſten beßedenek, es
magaban hiteles tudomannak
tanyittyak, ſ-ugy-is kőtik az
kőſsegre. A mint iraſok bizo-
nittya Gratianuſnal Diſt. 19.
Cap. ſi Rom. Conc. Trid. Seſſ:
4. Bellar: Lib. 1. de Conci. cap.
11. 21. § Quarta.

2. Pit. 1. v. 20. 21. 2. Tim: 3 v. 16.

I. Mely dologebből vilago-
ſodik meg; Mert az ßent iraſt
męltoſagnekűl valonak tanit-
tyak, ha halando emberektűl
ugy mint az Rom. Eccleſiatul,

nem

nem vesen sükségkeppen erőt es hitelre męltolagot. A mint ihol le irt értelmek bizonyittya. *Scripturam non esse authenticam, nisi Ecclesiæ authoritate* a Pigius eggyik, fő Tanito közzűlők, igy ir: *Omnis quæ nunc apud nos est Scripturæ Authoritas ab Ecclesiæ authoritate necessario dependet* b Stapletonus Iesuita-is igy ért effelől: *Tantum Divinitatis eis in esse, quantum eis Ecclesia, Papæ tribuerit.*

a Ecclus in Enchirid. de Auth. Eccl. ref 3.

b, Lib. 1. de Hierarch. Eccles. cap. 2.

Stap: Contra Vith. Referente Pareo Apoc Cap. 6. v. 14.

Sőt közönseges értelmek ez ő nekiek: Hogy az sent iras csak akkor hitnek Regulaja mikor ugy magyaraztatik mint az ő Ecclesiajok (:) kivannya, az az, mint magok akarjak: mert az ő velekedesek serint csak ő magok az Ecclesia. Bell. De Ecclesia milit: lib. 3. Cap. 2. § Nostra autem. Lessius Consult: Consid. 6.

(:) Kalauz pag. 463. Et lib. 7. cap. 2 p. 513.

Pęlda-

Példának okaert, à Chriſtuſnak imez parancsolattyat: Igyatok ebből mindnyajan: A Papa Prælatuſival, csak az egy hazi ſömelyekről magyaraza, hogy csak azok igyanak bort az Ur Vacsorajaban, az kőſseg. nek pedig eleg az oſtya. A mint ez az Conſtantiai Győlesből megtetſik. Illyen értelemmel hanem akarod venni, immár nem hitnek agazattyanak meg probalaſara valonak, hanem tevelgeſnek regulajanak nevezik.

Hoſeus de Expref: Dei verbo p. 44.

Mely értelmeket az Papiſtaknak méltan meg vettyük, mivel hogy ez Iſtentelenſeg, veſzedelmes es Képtelen dolog. Iſtentelenſeg, 1. Mert az igaz mondo ISTEN ſavat, romlando ember akarattyara mérſekli, es az felſeges Iſtent ő magat à halando ember ala veti,

veti, ſ-még ugy annyira, hogy nem hiſi azt, hogy Iſten ſolot az embernek; avagy az ſolo Iſtennek beſede helyes, hanem ha azok az emberek mondangyak à kik az Eccleſianak tituluſſat viſelik. Ez pedig Iſten ellẽ valo karomlas, es nem kűlőmbőz az poganyoktul, kik nem akarak az Chriſtuſt Iſten gyanant tiſztelni, ezert mert az Romai akkori Polgari ſék, Iſtennek nem kialtotta, à mint Tertulianus irja. In Apologetico Adverſ: Gentes cap. 5.

Ember akarattyara mérſek. lik, es emberi indulat ala-is vetik, midőn az Eccleſia es ennek vegezéſe ala vetik: mert hiſem az vitezkedő Eccleſia, csak emberekből ál, ved ki az embereket belőle, es nem leſen

II. Iſtentelenſeg, mert ez értelem ſerint az ſent Prophetak,

tak, Evangeliſtak, es Apoſtolok iraſi kozőt, avagy cs-k miránk nezve-is, ſemmi egyeb kűlőmbſeg nem volna, es az dőgleletes Aikoram karomlaſi kőzőt annal, à mellyet az Eccleſia mond. Mely értelem ſerint az Iſten az Órdőgtűl, az igaſsag az hamiſsagtul &c. csak annyit kűlőmbőz, à menyit itelnek azok, à kik az Eccleſianak titulusaval gőgőzkőznek.

Veszedelmes: Mert az Keresztyeni religiot ſarkabol egeſzlen ki dőri, es az karomlo bidoknak es Tőrőknek nevetſegűl adgya; midőn azt tanittya; hogy azert higgyenek az Tőrőkők à nalok lévő iraſnak, hogy ők, kik az Eccleſia titulusſaval ęlnek, azt tartyak, hogy Iſten ſava az. Ezjű az Papiſta vallasbol; mert az mely Eccleſianak męltoſagaert tanittyak, hogy

hogy az iraſt Iſten Szavanak kel hinni, az nem egyeb Eccleſia, hanem à Papa az ő Cardinalival, Püſpökivel es egyeb Romai-Prælatuſival. Igy tehat ők, hißnek magokert, az az Quia ſic ipſis placuit & placet. (:) Mely dolog keptelenſeg-is; mert nincsen Iſtentül vőt bizonſagok, hogy ily nagy dologban, botrakazaſnelkül itilheſſenek. (:) Grat: Diſt: 40. Cap. Si Papa.

III. Mert az Szentiraſt, elegtelennek kialtyak az idvőſseg-nek utanak meg mutataſara: az jokagos cselekedeteknek kővetelere; az eretnekeknek meg cſalolaſokra.

Ugyan-is ha mind ezekre elegtegeſnek hinnek az Szentiraſt; nem allatna ez ellen Kalauz, mordalyſagbol őtlés helyeket, es Szentül Szemben nem tanitana. Az Szent iras nem Lib. 7. cap. 3 p. 525. 226. & 527.

lehet

lehet itelő biro à hit dolgaban. Illyen velekedesben vagyon az Romai Gardinal-is; (:) Bellarmin[9] (:) Illyenben mind azok-is kiknek Szent iras ellen valo bőfőgő karomlasok idealab le iratnatik. Mely tevelgő értelemre mentek bizonyos alkalmatossaggal, midőn az Keresztyeneknek sok kenszerites sekre es Proteſtatiojokra vallasokat az Szent irasbol akarnák allatni, es az Balvanyozasnak sőtetsegeből nap fenre hozot Evangeliumnak vilagos terjedest homalyositani (mivel hogy à mi eleink az Szőrzetes Baratokrul, csak ezt kivannyak vala: Ha vallasunk az Apostoli tudomannyal nem eggyez mutassák meg az Szent irasbol.) nyavalyasul jaranak tevelgő tudomanyok ki nyilatkozek; mert nincs az egesz Szent irasbanà

(:) Lib. 4. de verbo. Dei Cap. 3. Sect Controversia igitur Et cap. 12.

Testis est Colloq. Vormat: An 1557.

ban à mi ugyan Papiſta vallas erőſiteſere csak egy bőcű-is; Meg okoſodanak de veſzedelmekre; mert az ſzent iras ellen forditak nyelveket, kezeket, tollokat, hogy azt à kőſsegnel kétſegeſſe, es elegtelenne tennék; à mi Iſtenes hitűnknek es vallaſunknak erőſiteſere.

Mely dologra elegſeges bizonſag az ő Tarſoknak, fő tanitojoknak ſirankozaſa, Pigius Albertnak ily irva hagyot értelme. Ha erről meg emlekeztűnk volna, hogy az Eretnekeket (értti az Evangeliomi tudomant kővető kereſztyeneket,) nem az ſzent irasbol kellyőni meg csafolnunk, ſokkal job karban volna dolgunk: De miulta nemellyek elmejeknek mutagataſanak okaert, az irasbol kezdenek diſputalni az Evangelicuſokkal, Oh

Lib. 1. de Eccleſ: Hi: cap. 4.

ſiran-

ſirankozaſra mélto dolog? Ez ſörnyű romlas, mellyet látunk, következőt. Titkon ban, de Kalauz-is ugyan ezt ta-

Kalauz lib. 3 cap. 2. p. 91.

nacsollya az ő Nőtelen hőſ-nek, midőn többi közőt igy oktattya: Az tevelygőkkel nem kel egy előben az ſent irasbol valo pőrlődeſre bocsatkozni, es valamely reſ ſerint valo vetekedeſre ereſkedni.

Az Sz: iraſt miert ne tarcsak Regulanak à Papiſtak.

Mely Papiſta tanacsnak Keresztyen emberillyen végét veheti eſében. 1. Mi Romai vallaſon levők, az ſent iraſſal nem győzünk, hanem győzettetünk, Tehat Regula helyet azt ne tartſuk, hanem elegtelennek, erőtlennek, es homalyosnak mondgyuk: 2. A Papa nekünk kegyes Urunk: Tehat ő legyen az ſent iraſnak, mi nalunk czapo-ſinora. 3. Az Evangelicuſok az ſent irasbol

meg

meg nem győzetethetnek: Tehat kezzel hozzajok, tűzzel rajtok: IV. Ezt-is megjegyezheti: Az Szentiras mi partunkrol, es nem à Papistakerol ál; mivel hogy ebből ő nekik romlasok, nekünk pedig uyjulasunk következőt.

Ugyā-is pedig ha tevelgeseket gjanolettana, miert szornak tellyes torokkal, imez következendő karomlasokat ellene.

I. Nem többetkel hinni az irasnak mint az Æsopus fabulainak. A mint nyilvan valo sava ez Volffgangus Hermanusnak, kit Hosius Iesuita, az jegyzet helyen, szemtelenül es lelki esmereti ellen oltalmaz. Ily értelemben lenni mondatik Pistorinus-is.

Lib. 3. de Scri: Authoritate Cont dist: Mem: fol. 398.

Las emlekezetes Historiat effelől SLEIdanusnal, lib. 25. mely lőt Anno 1553. Lugdumum-

mumba, Evangeliomi vallá-
ſon levő kilencs ſerſiaknak, à
Papiſtáktul meg egeteſenckí-
dejen. A hol az ſzen Pál leveli-
nek męltoſaga, az Romai Sy-
nagoganak értelme es magya-
rázaſa kivůl az Papa Inquiſito-
ri es az Kiraly Præfectuſatul Æ-
ſopus fabulaihoz haſonlitatik.
Nem hiſik tehat még-is az
ſzent iraſt, à hitnek csalhatat-
lan Regulajanak lenni; es bi-
zonyara nem hiſi valaki igy ir.

Ił. Az ſzent iras, à Biblianak
[a] kis-kőnyve, [b] téntaval irt bő-
tő, [c] holt jegy, [d] holt, es meg
ölő bőtű, [e] nema es ęletnelkůl
valo, mely ſem érez, ſem ért, [f]
haſon nelkůl valo dio hej, [g]
nema, ſűket es meg holt bizon-
ſag, Meſter, es biro; à ki à pőr-
lődő feleket nem halhattya, es
nem-is mondhat ſ-ntentiat ne-
kik. (Igy ért Kalauz-is az ſzent

iras

iras felől, pag. 527.) h viaz-
bol esinalt orr, mely arra az
értelemre hajol à melyre akar-
ki-is akarja. i Olly fegyver,
mely egy felől éles, mas felől
fogas mint à fŏres; Lesbiai Re-
gula h-e. Minden felé hajlo;
mind à két labra illendŏ saru:
minden eledelnek erdeje; Var-
gak fegyvertarto hazas, Sphinx
titkos meseje: pŏrlŏdesnek ez-
kŏze, k Lat'ok ballangja, E-
retnekek mŭhelye, l Oly do-
log mellyet akar mely ellense-
ges tudományra-is szabhatni.
Vegre, à mint Kŏzŏnsegelen
értnek; elegtelen, kétleges,
homalyos, sok értelmŭ. &c. A
mint ezt lasd meg, az megjegy-
zet szemelyeknél: *Iuxta Iacobi Laurentij annotationem, quam scrip-
sit contra Iohannem Andreæ Cop-
pensteinium Anno* 1625. *Amstel-
redami. pag.* 67. 68. a *Lindanus*

i vagy Les-
bosok ide-
stova hay-
ladosot,
Regulája.

Panoplæ lib. 2. cap. 13 in initio. & Lib. 5. cap. 7. [b] *Idem ibidem Cap. 20.* [c] *Idem ibidem, 1. Strom : Cap. 2. Et Cap 6.* [d] *Idem Panop : Lib. 1. Cap. 22.* [e] *Idem ibidem Lib. 5. Cap. 4. § Tertia.* [f] *Idem Lib. 1. Strom : Cap. 6.* [g] *Idem Panop. Lib. 1. cap. 7. § Ostenso. Et Baillus Iesuita in Cathechesi quæst. 6. Et Canus in Loc. Theolog. Lib. 2. Cap. 7.* [h] *Canus Ibidem Lib. 3. Cap. 2. § Nec vero. Et facultas Parisien. Art. 19. Et Salmeron in Prolegum. in Epist. Pauli Lib. 1. part 3. disp. 6. § Tertio.* [i] *Turrianus adverſ: Sadelem pag. 90.* [k] *Charon in lib de tribus virtutibus pag. 220.* [l] *Lessius in Consult. Ratione 11. pag. 127. Et pag. 128.*

III. Ezt erősitik az Traditioknak sorgalmatos oltalmazasával; mert ha az szentiraft hinnek elegtegesnek, miert toldoznak foldoznak, mocskolnak,

nak, magok leleminyekkel; miert bőcsűlnék nagyobra à magok fejetűl kőltőt dolgokat az Sent iraſnal? Miert kialtanak-is ezt teli torokkal: Sok idveſſegre tartozo dolog ninc3 megirva az Sent irasban. *Bell: Lib. 4 de verb. Dei non ſcrip: cap. 4. § Controverſia. Et § Septimo. Kalanz pag. 466. Et lib. 1. de Sac: Scrip: ad Comit: Biharienſem cap. 8. Conc. Trid: ſer. 4.*

Ez cselekedetteknek bizonyitaſara, rővidſegnek okaert, nem hozok tőb bizonſagokat, hanem à magok iraſabol, csak azt jegyzem fel, à meg nevezet Authornak, leirt laiſtroma Serint, micsoda fris Solaſoknak formajaval illetik, es emelik az Sent iras főliben az ő fődőző toldalekjokat, ellenben pedig az Sent iraſt, mely mocskos Sokkal, tapodgyak es karomlyak. Igy irnak azert. Az

Iacobi Laureti. p. 68.

Az Romai Ecclesianak Traditioi finum [a] proba kő [b] Goliat fegyvere melyhez nincs hasonlo; Hercules buzgannya [c] Romolhatatlan paiia Ajaxnak [d] Az Isten Anyaszent-egyhazanak eggyetlen egy vad macskaja, [e] Minden eretnekeket meg győző hanesar, machæra, [f] az kőreztyen győlekezetnek fegyvere, [g] Mindenek ellen minden. [h] Eretnekseqeket gyogyito orvossag, [i] Az Ecclesianak rev helye, [k] Erős nyil, [l] Az kőrőztyen hitnek meg tarto ezkőze, [m] A hitnek valosagos paiia, [n] bizonyos fundamentoma, [o] Az religionak erős meg tarto vara, hűt regulaja, [p] Az szent iraisnak erősseqe es fundamentoma. [q] *Lindanus Panop: lib. 1. Cap. 9. § Cum igitur Et Cap. 23. & 24. Canu*

in Loc:

in Loc: Theolog. Lib. 3. Cap. 3. § *Plat.* b *Screchius de puro verbo Dei, in Præf: apud Meisnerum, in Consul: par. 3. ratione 6.* c *Lind: ubi supra Lib 1: Cap. 7. § Philippus. Et lib. 2. cap. 28. § porro. Et § prius.* d *Idem Ibidem Lib. 1. cap. 2.* e *Idem Ibid: Cap. 7* f *Idem Ibid. Cap. 9.* g *Idem Ibid: Cap. 24.* h *Idem Ibid: Lib. 2. Cap 8 § quartum* i *Idem Ibid: Cap. 5. § quum. Et ibidem in margine* k *Idem Ibid: Lib. 5. Cap 2 § verum.* l *Idem Ibid Lib. 1 Cap. 3 § Annotarat Et lib 5. Cap. 1 § Non igitur Et Cap. 2* m *Idem Ibid: Lib. 1 Cap. 7.* n *Idem Ibid. Lib. 1. Cap. 5* o *Idem Ibidem, in fine. Et Cap 4 § judicet.*

In Enchiridio Cap. 1. pag. 44.

Mely fundamentumbol igy ir Costerus Iesuita, mocskolvan az Sent iraſt: Az Traditioknak męltoſagok ſokkal nagyob, az Apoſtoloktul papiroſſon nekünk hagyot iraſnak

mĕltoſaganal. 1. Mert az Iſten Ihyjaval iratot. Ez pedig Apoſtolok tollaval. 2. Ez holt bŏtŭ mely tentaval iratot à hartyara; avagy oly level, mellyet ha ki meg akar csonkitani &c. nem erzi.

Az Traditiok pedig Isten Lelke altal irattak az Eccleſianak ſiveben, meg nem csonkitathatik, hanem valtozaſnelkŭl meg marad. Az iras oly hŭvely, melyben minden fele ſablya illik, akar az aczél, akar ón, fa &c. legyen: De az Traditiok csak egy bizonyos ſablyat, az az: értelmet foglalnak magokban. 4. Es csonka nincsen benne à hirnek minden agazatrya: Az Traditio pedig tökeiletes, minden igaſsagot magaban foglal. A melyből ez következik (Coſtrus bŏfŏgeſi még ezek) Hogy az Tra-

az Traditio legyen az Szentiraſnak magyarazoja; minden értelmeknek meg itélő birája; Kinek értelmen mindenek meg kel allani, nem Szabad ſenkinek ez elől maſova appellalni: Ő rea kel pedig minden itelőnek Szemet forditani.

De ha ſenki közzülök ez iraſſal avagy Szóval nem allatna-is, igaz elegedendő keppen bizonyitana cselekedetek; mert Romai Eccleſianak, az az: Baratoknak Püſpökeknek Cardinaloknak vegezéſek es Traditiojok ez ſ-még pedig Szentiras ellen: Hogy à Papa az egeſz Anyaſzent-egyhaznak feje, es Tanito Doctora legyen: Hogy az Romai Eccleſiaban vagyon, Iſten kivanſagan felyül árodot lelki le tetetetőt kénes, melynek à Papa kulcsara, es azoknak osthattya à kik-

Papiſta Traditiok

nek akarja, ugy hogy, ha imma Purgatoriumban, avagy pokolban volnanak-is azon ki valthassa: Hogy az, az oßtogatas, avagy Indulgentia, bűnből valo megoldas, legyen izenő avagy jelengető level által: Hogy à Miſe leg főveb Iſtenitißtelet legyen: Hogy ugy kellyen ki ßolgaltatni, à mint ma majmoskodgyak: Hogy az emberek lelkeben hathato munkalkodaſa legyen: Hogy annak annyi ſok kűlőmb kűlőmb fele nemei legyenek &c.

Vide Bullas Clementis V. Papæ Quar: veſſelus contra Iacob: Hocek: Et Agrippa Cap. de jure Canonico mentionem faciunt.

Ezeket tőb ezerni Romai traditiokkal, minden Papiſta, tartozik hinni, ugy mint minden igaſſag főlőt valo (:) ſ-még pedig életenek el fogyaſa, es idvőſsegenek el veßteſe alat:)(Az megiratat Iſten beßedenek męltoſaga ellen pedig ezt-is tanittyak; Ha valami à Bib-

(:) élàſz: iraſſal egyenlő męltoſagot.

)(Diſt: 19. cap. 6. & Diſt: 20.

liaban

ſában bötü ſerint le irva meg talaltatik-is, arrol-is uy bizonſagot kel alatni, (:) ha igaznak akarod hinni.

Grat: Diſt: 11. Cap In his. Et Cap. Quis neſciat. Et Cauſa 25. Q. 1. Cap. nulli. Et Cap. violatores.

Pęldabol ved eſedben értelmeket: Olvaſſuk Moſes ötödik könyvenek cap. 6. v. 5. hogy az Iſtent ſeretnünk kel; mert igy vagyon à parancsolat: Szereſſed azte Uradat Iſtenedet, tellyes ſivedből, tellyes lelkedből, es tellyes erőſegedből. A mint Chriſtus Urunk-is magyaraza Sz. Matth. Cap. 22. v. 27.

(:) Kalauz lib. 6. Cap. 2. p. 462.

Eztnem kel hinni, papiſta ertelem ſerint, Iſten akarattyanak, parancsolattyanak lenni; es igy nem-is tartozunk Iſtent ſeretni, az ő velekedeſek ſerint, ha ez iraſon kivűl ember, az az, à Romai Papa Prælatuſival, aztnem mondangya: Iſten kivanſaga ez, azert eſe-

ſekedgyük meg. Laſd meg Ke. lauzt à meg jegyzet helyen ei ezt, igaz értelmeknek lennie. is bizonyitod.

Miert értnek (mert kűlőm. ben ſolnak) ily bőcstelenűl, az Sent iraſrol, holot ISTEN mind az Oſ-mind az uy Teſta. mentumban erre igazittya az embereket; es csak azokat-is fedi es bűnteti à kik ennek parancsolatit el hattak, avagy oly dolgot cselekettek à mely. ről parancsolattyok nem volt; A kik pedig kegyeſen akartak ęlni, ennek út mutataſat kőveték? *Deut*: 4. *v*. 2. *es Cap*. 5. *v*. 32. *es Caſ*. 12. *v* 32. *Prov*. 30. *v*. 6. *Eſa*. 8. *v*. 20. *Ezech*. 20. *v* 18. *Iob*. 5. *v*. 39. *Apoc*: 22. *v*. 18 1. *Chron*: *Cap*. 16. *v*. 40. *es* 2. *Chron*: 17. *v*. 9. *Es Cap*. 30. *v* 5.

Meg felele erre oda fellyeb Pigius Albert; de hallyuk kő. zőnſe-

zönseges értelmeket-is: Igy fe-
lelnek azert egy fivel fajal az Grat: Diſt:
egeſs Romai vallaſon levők: II. Cap.
Ha mi papiſtak csak az Iſten- Eccleſiaſti-
nek ki adatot parancsolattya- carum.
ra, es meg iratot beſedere ta-
maſkodnank, es csak azt kö-
vetnők, azt tartanok meg, fel
kopnek ugy à mi allunk; Mert
minden elmeſen gondolkodo N. B.
ember lattya, mely nagy kart
vallanank, es vallaſunkbā mely
mezitelenül maradnank: hogy
azert ez kart el kerülheſsük:
Nem akarunk csak az jo Evan-
gēliſtak es Apoſtoloknak iraſi-
val meg elegedni, hanem ezek
melle ſok egyeb dolgokat fol-
dozunk, à mellyeket titkon à
mi nagy Apainktul vettünk.
Mert nem tanit minket az Iſten
beſede arra: hogy köröztet
hannyunk fankra, mellyünkre:
Hogy à mi ételünkre italunkra

harom rendben vesſünk kő. röztőt: Hogy az Vacsorában, az Pohart, oly forman adgyuk, à mint ma mi cselekedünk: Azt ſem parancsollya az Iſten hogy kü. lömben ne imadkozzunk, ha. nem csak napkeletre fordulva. Meg kentelyük az keresztség. nek vizet; A Bermaiasnak es kenetnek olajat: Haromſor kennyük meg à kőröztelenső gyermeket olajal; haromſor-is tőltünk vizet fejere; Azt fogat. tattyuk velek, hogy az Satannak, es ennek Angyalinak elle. ne mondanak: Ezekről pedig, à mint hogy à mi kőrőzőiesſünkben valo tőb Cselekede. tünkről-is csak egy bőtű ſem emlekezik az Iſten ijjeben.

Illyen az Tranſſubſtantiatiois Bell: lib. 3. de Euch. cap 23 Sect. Secundo.

Veſd egyben kőrőstyen olvaſo, ez kőzőnſegres vallastetelekkel, az út mutato Kalauznak,

nak imez mondaſit: Az igaz Keresztyen vallas, az Iſten ſavan es bizonſag tetelen fundaltatik [a] Az keresztyeni vallas, nem egyeben epitetőt, hanem csak az egy ęlő Istennek, mondaſan, [b] Az igaz hit, nem emberi velekedeſen, elmélkedeſen, es talalmanyon fundaltatik. [c] Ez kőzőnſeges Decretomok, tőrvenyek pedig ihol vallaſt tesen, hogy à Papiſta Religionak nagy resze, fundamentoma, Nem fundaltatot az Iſten beſeden, hanem emberi talalmanyon. Azert ugyan azőn kalauzbol, ad ezekhez azt, à mi irva vagyon; à Nemes Bihar Var-megyehez, sent iraſrol, irt kőnyvenek Cap. 7. pag 50.

a, Lib. 3. Cap. 5. p. 166.

b, Ibid: Cap. 10. p. 273.

c, Id: Lib. 6. Cap. 1. Sect. 1.

Vide Kalauz Lib 3. Cap. 5. p. 166.

(Valamint hiſſűk hogy Iſten vagyon Meny orſagban, ugy hiſſűk hogy őrdőgi vallas az,

valamely csak egy dologban-is az Szent iraſſal ellenkezik) es rekeſdbé:

Tuum tu recipe verbum.

Az kereſztyeni vallas, es az igaz Hit, csak az Iſten beſeden fundaltatot, es nem emberi velekedeſen, talalmanyon.

Az Papiſta vallas, hit, (à meg jegyzet 1. Decretom ſerint) nem csak az Iſten beſeden hanem nagy reſe, emberi velekedeſen, talalmanyon fundaltatot. Tehat az Papiſta Hût &c.

Nem kereſztyeni vallas.

Hát micsoda? Meg monda Kalauz à fölyeb meg jegyzet helyen: Valamint hiſſük hogy Iſten vagyon meny orſagban, ugy hiſſük hogy ördögi vallas az &c. Az Iſten igaſsagra vezerlő Kalauz út mutataſa ez: Igaz tehat.

Tuum tu recipe verbum.

Az e-

Az erősségnek masodik darabja-is, jollehet ezideig elegge bizonyittatot, midőn az Traditioknak méltosagok sálaltatot: de hogy még-is helyesb legyen es jegyezd megh. 2da pars Argumti

Mert oly könyveket, leveleket es reßeket tartnak Isten beßedenek, hit merseklő Regulanak, à mellyeket nem Prophetak, Apostolok, sem nem Evangelistak irtak, hanem emberi munka, es faratlag által irattattak. A mint Syrach maga felől az ő könyvenek elől jaro leveleben bizonyittya. v. 4 5.6.

Illyenek A Tobias Iudith, Baruch könyve; Az Esdras nevét viselő Harmadik es negyedik: az Machabeusoknak könyveivel. Illyen à bölcseßegnek könyve, az Ecclesiasticußal avagy Syrach könyvevel, A Manasses imatsaga, Ieremias leve-

le;

le; Az Esther es Daniel Prophéta könyveihez adatattot ót toldalekok.

Oly könyvek, Levelek, es toldalekok ezek, mellyek nem voltak az Sidoknal, kikre bizattatot volt az Isten beßede, Hitnek Canona, merſeklő Regulaja: A mint Agoſton Doctor előt valakik çltek, es ez dologrol irtak, mind azoknak értelmek bizonyittya, ugy mint Ioſephus *Lib.* 1. *Contra Apionem m. p.* 830. *Euſebius Lib.* 3. *Eccleſ: hiſt: Cap.* 10. *Milito apud Euſeb: Lib.* 4. *Cap* 26. *Origines apud Euſ: Lib.* 6. *Cap.* 18. *Cyprianus in Symbolo Apoſt: Athanaſius in Synopſi. Nazianzenus in Carminibus.* Az *Laodiciai Concilium Canone* 59. *Hieronimus Prologo Galeato. Idem in præfatione Iudit, Tobiæ & Salomonis &c.*

Nem-is csuda hogy nem voltak;

tak; mert nem Prophetak könyvei. Az igaz tudomant pedig Christus es az Apostolok-is, oltalmaztak es allottak az Prophetak irasibol. Luc. 24. v. 27. 44. Rom. 1. v. 2. Act. 28. v. 23. Prædikallasokban sem tanitottak semmit az Prophetak irasin kivül. Act. 24. v. 14. es Cap. 22. v. 22. Az ő halgatojokat-is csak az Prophetak irasira igazgattak. Luc. 16 v. 29. 2. Pet: 1. v. 19. Görög nyelvenis irattattanak, az Daniel es Ester toldaléki, à Baruch, Syrach az Bölcseség könyve à Machabeusok könyveivel. Görög nyelven pedig nem irt Prophe-ta.

Tovabba ez könyvek (ki veven közzülök az Syrach es bölcseseg könyvet) Nagy reßre *sunt fabuloſi ßoſia* beßedből allok, à mint Hieronimus ßol felölek.

Az

Az Agoston Doctor-is azt irja ez könyvekről: *In Apochriphis & si inveniatur aliqua veritas, tamen propter multa falsa, nulla est Canonica authoritas.* Szemtől Szemben-is ellenkeznek ezek az nyilván valo Szent iraſtul. Mert 1 az igaz Daniel iraſa azt tartya Cap. 6. v. 2. Hogy Daniel az Darius Kiraly rendeleſeből, az Ez hus Fejedelmeken, eggyik fő gondviselő es Szamvevő fejedelem volt: Az toldalek pedig azt jelenti hogy Daniel gyermek volt Cap. 14. v. 45. Az gyermek oly nagy dologra alkalmatlan. 2. Az igaz Daniel azt irja hogy ő egy egyel volt az Oroßlyanyok vermeben, Cap. 6. v. 19. Az toldalek azt tanittya hogy hat nap. Cap. 14. v. 30.

Igy az Eſther toldalekiban-is ha egyben veted az igaz

Eſther

Eſther könyvel ſok ellenkezeſt talalſ. Az igaz Eſther könyve azt mondgya Cap. 5. v. 2. hogy ötet à Kiralyjo ſemmei latta, kedvet talalt elötte; az toldalek pedig Cap. 15. v. 10. azt mondgya, hogy kegyetlenül neſte à Királynét. 3. Az igaz Eſther könyve azt tartya Cap. 5. v. 9. hogy Haman azert haragut Mardocheuſra hogy nem tiſztelte: Az toldalek azt tanittya Cap. 12. v. 6. hogy à két Hop-meſternek meg ölettetéſekert haragut.

Tovabba veſd egyben az igaz Eſther könyvenek Cap. 6. v. 3. az toldalecknak Cap. 12. v. 6. Es Cap. 2 v. 16; az toldaleknak Cap. 11. v. 2. es Cap. 2. v. 21. à toldaleknak Cap. 12. v. 1. Es Cap. 13. v. 6. Mindenüt oly ellenkezeſt talalſ, mely nem illik az Iſten igijehez.

Igy

Igy érts rövidſegnek okaert à több megnevezet könyvekſelől-is: Nem bizonyithatni tehat ezekből à hitnek, vallaſnak dolgaiban.

Nem-is ſegiti ezeknek mél-
Carthagin: 47. toſagokat, hogy nemely Concilium &c. A hitnek Regulaja közze ſamlalta; Mert ſem Papa ſem Pater, ſem Concilium, nem cselekedheti azt, hogy à mi nem ſent iras; az ſent iraſsá legyen. Példanak okaert; Ha minden Papak, Paterek es Conciliomok egy ſivel ſajalakartak volna-is ez ideig, az Æſopus fabulait ſent iraſsá tenni; nem tehettek volna; mert Iſten az, à kitűl az iras eredet ſerint ſent leſen. 2. Pet. 1. v. 21. Eſa. 58. v. 14. Ezech: 12. v. 25. 28. 1. Corint: 1. v. 13.

Ezeknek utanna, hogy vila-
Oculata gos példara mennyē az dolog.

Kerd-

Kerdgyük meg az egeſs Romai gyölekezetnek Tanitoit: *An. omne id pro vero habeant, quod cum ſcriptura congruit; & omne id profalſo quód cum ſcriptura non congruit?* Igaz vallaſnak hiſsike azt, az mely az ſent iraſſal eggyez; es hamiſſe ő nalak-is az, à mi az ſent iraſſal ellenkezik?

Akar azt mondgyak igaz vallas, valamely az ſent iraſſal eggyez; akar azt, hamis es tevelgő tudomany valamely kűlőmbez az ſent iraſtul: minden felől meg győzetetnek, mert mingyaraſt fel vegyük. Az mi kereſstyeni vallaſunk eggyez az ſent iraſſal; A papiſtake pedig ellenkezik: Tehat à mi vallaſunk igaz, (:) az papiſtake hamis. Mely dolog mivel hogy probalaſt, es ſem latomas ſerint valo pęldat kivan, Igy mennyűnk egy nehany dologban

(:) Kalauz Lib. 3 cap. 5. pag. 166.

ban elő; mellyel az erősség-is gyamolittatik.

Lib. 1. de Sac: Script: Cap. 7. p. 49. ad Comt. Bihariensem.

Első példánk legyen az segitségül valo hivasrol; es imadasrol, mert Kalauznak tőlünk kivant dolgok közzül ez első.

Az könyörges által segitségül valo hivasban, es imadasban az körösztyenek partyarol vagyon az Szent iras, es nem à papistakerol, s-még pedig ugy; hogy az egés Szent irasban Szolo Szenségés Szemelyek; az Szent Angyalok, es az meg boldogult hivek igaznak lenni mutassak; Mert: Az Szent iras egyedül csak az Atya Isten, az Iesus Christus által, az Szent lelkben tanittya mindennemű szükségünkben segitségre hini.

Mely Szent iras tanitasat, igy allat az Szent Haromsag Istennek, es az Szent Angyaloknak gyülekezete valosagosnak lenni; A

nis A mely gyölekezetben elsöben-is à Mindenhato Atya Istennek igy szol: Hiv engemet segitségre, az te nyomorusagodnak idejen, en megszabaditlak teged es dicsöitesz engemet. Psal: 50 15. Ieremias Prophetanak-is tizenhetedik reszenek ötödik versében igy szol: Atkozot az ferfiu, ki bizik emberekben.

Az mi Idvözitö Christusunk is igy kezdi el beszedet ebben à gyölekezetben, Azte Uradat Istenedet imadgyad, es Csak ötet szolgallyad. Matth. 4. v. 10. Az szent Ianos Evangeliztanak-is Cap. 4 v. 23. igy szol: Az igaz imadok, imadgyak az Atyat lelekben. Ezert adá bizonyos formajat-is à könyörgesnek az ö Tanitvanyi eleiben. Matth. 6. v. 6. 9. 14. Luc. 11. v. 2.

Az szent Lelek Isten-is egy

egyez

gyez ez dologban; mert vallyon mit ſzerez inkab egyebetà mi ſivűnkben, mint hogy az Atyat hijuk ſegitſegre, kialtvan ötet edes Attyanknak. A mint ez meg tetßik az ſzent Palnak Romabelickhez irt levelenek Cap. 8. v. 15. Es Gal: Cap. 4. v. 6. Igy ſolvan: Mivel hogy fiak vattok, kibocsatta az Iſten az ő fianak lelket az ti ſivetekben, ki azt kialtya, Abba, az az, mi edes Atyank.

De vallyon az ſzent Angyalok kűlőmbőznek-é ebben? Semmit nem: mert igy ſol az Angyal: Apoc. Cap. 14. v. 7. Imadgyatok azt à ki teremtette az Mennyet es Főldet tengert es az vizeknek forraſit. Oda alab Cap. 19. v. 10. Tiltya az Apoſtolt, az Angyali tißtelettűl, midőn igy ſolittya meg ſzent Ianoſt: Meglaſd azt, ne miveld: tunni-

tunni-illik hogy engem imadnál. &c. Istent imadgyad: Igy sol Cap. 22. v. 8. 9. Es az Bárach könyvének-is Cap. 13. v. 15. 16.

Igy minden Szentek-is eggyeznek, ez Szentséges Conciliumnak végezésével, es egy szóval fel kiáltván mondnak; A mint Esaias Prophéta meg irta. Cap. 67. v. 16. Az Abraham nem tud minket, es az Izrael nem esmér: Te vagy Uram à mi Atyank, es az mi megszabaditonk. Innet vagyon hogy ugyan mozdittyak egymást az Isteni tiszteletre; A mint az kilencsven ötödik Soltárnak v. 6. meg tetsik: Jövétek el imadgyuk, burullyunk le arczal, haytsuk meg terdünket à mi teremtő Urunknak elötte.

Az papisták ez meg jegyzet,

 es szek-

Exodi Cap. 20. v 2. Dent. 6. v. 13. Et Cap. 10. v. 20. &c.

es ezekhez hasonlo Szent irás-nak bizonsagi es parancsolati ellen; nem csak az Istēt hijak kőnyőrgesek által szükségekben segitségre, es nem csak az Szent Haromsag egy bizony ő. gők Istent imadgyak, hanem az meg bodogult Szenteket; á vi. szbul csinalt barankat; az ön. tőt, irt, es faragot képeket, az fa kőrőztel; s-még pedig oly segitségűl valo hivasnak es i. madasnak nemevel à mellyel Istent önnön magat imadgyak avagy segitségre hijak.

Tagadgyak ez vallasokat az Magyar-Orszagi papistak; De mely igazán, itild meg ez kő. vetkezendő, idegen Nemzet. ből valo papista fő Tanitok. nak értelmekből: A kik meg vallyak ezt-is: Hogy à bodog Szenteknek segitségűl valo hi. vasa tőb sok tőlők clől szamlalt

Papi-

papista dolgokkal, Semmiképpen semmi modon az Scriptirasban fel nem találtatik. *Nec apertè nec Obscurè, nec Prævio exemplo in sacris literis continentur. Eckius in Enchiridi in Artic: 15. de venerat. Sanctorum. sub finem. Salmeron Iesuita in 1. Tim. 2. disp: 7. § Secundum. Et § Nec Obstat. Et disp: 8 § Postremo. Et § Quod vero. Petrus à Soto in libro contra Brentium. Canisius in Catechismo Cap. 5. de præceptis Eccla. Costerus in resut, Scripti Walless antithesi 6. Stellan in Luc: Cap. 3. v. 18. 19.* Ily értelmű embereket lass többet *apud Iacobum Laurentij in Censura Ioh: Andreæ Coppensteinij pag. 82. 83.*

I. Mert az boldog Szűz Sz: Mariat ugy imadgyak, es ugy is hijak segitsegekre mint az Regi kigyonak az ördögnek fejét meg ronto Semelt. A

Szüz Maria az ördök fejenek meg rontoja.

mint imadkozaſoknak formá-jaſiralok; es à naponként va-lo cselekedetek tanittya.

I. Imatkozalokban igy ſolnak a Imadom es aldom az te bol-dogſagos labaidat, (*Quibus antiqui ſerpentis cum omnibus pompis ejus Caput calcaſti*) mellyekkel az regi kigyonak fejét, minden ô keſûletivel, erejevel, meg tapoitad. b Iſmég: Ez amaz crôſsegnek Aſſonya, mely meg tôrte à kigyonak fejet. , *Hanc peccatores devotè adeamus* , *ea pectora tundamus* , *dicentes*: , *Sancta, Sancta, Sancta Maria*, , *clemens & pia Domina noſtra*. Igy ſolnak az Maria nevére forgatot Soltarokban-is; Ne-vezet ſerint az 52. à ki ô ualok 51. pſalmus.

a, In oratione de omnibus membris Mariæ.

b, In Antiphor de Domina noſtra.

Az boldog ſzentek megtartók.

II. Mert az ſenteket ugy imadgyak, es ugy hijak ſegitſe-gekre mint meg vaitojakat,

Idvô.

Idvözitőjcket, es Iſten haragja ellen oltalmakat. Innet vagyon hogy ſent Geőrgyről ily vallaſt teſnek. *Hic ſalvet nos à peccatis*, hogy az boldog ſentekkel mēny-orſagban mi-is meg nyughaſſunk. Szent Philep Urunk Apoſtola, *te miſer ego percator deprecor, ut me ab omni damnatione liberes.* Sz: Iudas Apoſtol, teneked eſedezem, hogy a te érdemed altal, ſakaſs el az en bűneimtűl, es az őrdőgők haltalmatul. Igy imatkoznak az tőb ſentekneck-is, mint Litaniajok es iraſok bizonyittya: Bocinus, papiſta tudos ember: igy ir Antal feiől. Sz: Antal ſokaktol Olaſ-Orſagban es Traciaban buzgob indulattal, es bizony nagyob felelemmel tiſteltetik, mint az halhatatlan Iſten. Az Ferencs baratnak-is igy eſedeznek. Te

Hortulus Animæ inſuff: Apoſt:

Libro Conformitatum Origenis & Franciſci.

Ferencs abrazaltatot Iesus adgyad mi nekünk az menyorſagnak ſzekit.

III. Mert remenſegeketes bizodalmakat helyheztetik az ſzentekben, es ugy hijak ſegitſegekre; mivel hogy igy könyörögnek: b Aſſonyunk Maria, te vagy mi oltalmunk erőſſegünk, minden nyomoruſaginkban. Igy maſut-is c Te benned biztam Aſſonyom, kerlek ſoha meg ne gyalaztaſſam, vegy az te kegyelmedben engemet: Az te kezedben ajanlom az en lelkemet &c.

b Bona vent: in Mariæ Pſalterio pſal: 46.

c, pſal: 31. v. 1.

Bernardus, régi papiſta: ezis igy erőſiti le tőt czelunkat: d Nem tudom kihez folyamodgyam, hanem csak te hozzad en Aſſonyomhoz. Okat adgya ketelkedeſenek maſut. e Oh Maria, legy jelen, hogy halalomnak orajan, ket-

d, In Antidotario Animæ Orat: Sancta Maria.

e, Idem Ibidem oratione ô Clementiſſima.

ſegben eſéſtûl, meg ne nyomattaſſam, mikor nincs tôb remenſeg naladnal. Mas iſmeg igy imatkozik f *Ad te hodie ô unica ſpes miſerorum confugio, & plena fiducia tibi meipſum &c. Commendo.*

f, In Ordinario Hildeſcimenſi de Compaſs: Mariæ.

Ugyan-is nem hijak azt ſegitſegre à kiben bizodalmakat nem vetik. g Kerdhetned; miert tulaydonittyak mind ezeket Szûz Marianak es à tôb meg bodogult ſzenteknek?

g, Beil: lib. 1. de Betati: Sanct: cap. 20. Sect Ad primum.

I. Ezert, mert Mariat nagyob bôcsûletben tartyak az Chriſtuſnal; mint hogy ez vilag ſzerint-is męltoſagosb az Anya à fiunal; ezert, mint ha moſt-is Szûz Maria gondviſeleſe ala vettetetet volna à Chriſtus, ugy parancsoltatnak neki. Mi ſûkſeg volna azert à papiſtaknak à Chriſtushoz folyamodniok, ha neki-is Szûz

Oka à Boſdog Szüz Mariat miert tiſztelik Iſteni tiſztelettel.

Mariæ præcomit.

Maria parancsol: A mint imez Prosajokban bizonyittyak. Oh boldog gyermek szülő, bűnükert aldozo anya, męltosagoddal paranesoly az Szabaditonak. Es ismeg: Az Istēnek tőrvenyc tanittya-te vagy neki Asonya: mert az tőrveny es az okossag kivannya hogy az Anya főlyeb valo legyen az Fiunal; azert kerjed alazatosan es parancsoly neki felsegessen.

II. Ezert-is csalkatik, mert el hittek bizonyoskeppen, hogy ők Marianal mindent meg talalnak; azert nagy bolondsagnak tartanak, tovab az Atyahoz, avagy à Fiuhoz valo faratsagokat; es ezert mondgyak. Te vagy Maria bizonyos remensege az szegenyeknek, es te vagy mindenekneknek mindene.

Prosa de Conceptio. ac Mariæ,

III. Lattatik Bernardus ez dolog-

dologra nezni Serm: 3. Part: 5. Holot Istennek igasſaga es könyörületeſſege volt, az igaſſagot hatta ez földön, hogy munkalkodnanak avval neki; az könyörületeſſeget pedig atta az ő Annyanak; Azert ha ki vagyon, à ki veſi eſſeben, hogy meg ſullyoſodik az Istennek igaſsagos törvenyen, az vegye pörit az ő Annyanak könyörületeſsegenek törvenyere. Ide jarul Delrius Ieſuita karomlaſa: Ha az tellyes ſent Haromſag Isten meg eskût volna-is az Christus ſebeire, hogy ſoha irgalmaſsagot nem cſelekeſſik à bûnöſſel; még-is meg nyeri Szûz Maria. Comment: in Cantic: c. 1. l. 2.

IV. Mert azt hiſſik, hogy Szûz Maria az ördögök kezeben levő lelkeket-is à kit immar Pokol kinnyara viſnek-is teſtetûl valo el valaſa utan ki

Babadithattya, es à teſtben penitentia tartaſra, tőkelleti Confeſsiora, viſſa bocsathattya. Mely dologra las pęldat Meffretnel. Dominica 1. poſt Epipha: Sermone 3. m.p. 124.

Ez tehat az oka, à miert à Papiſtak, Iſtentúl, ugy mint haragos boſſu-allo kegyetlen es irgalmatlan ităló birotul ſęlnek; es ezert hadgyak hatra-is folyamodvan à kegyelmes Mariahoz. (:) Nem emlekeznek meg à Chriſtuſnak edeſseges hivaſarol, Matth. 11. v. 28. Ioh. 6. v. 7 Sem az Sz: Palnaktanitaſarul Hebr. 4. v. 16. Ahol az Iſtennek ſzekit kegyelemnek ſzekinek nevezi, &c. Sem az Iſtennek könyörűlő voltarol,)(

(:) Vide extra vagantes Comm: Lib. 3. de Reliquiis & veneratione Sanctorum cap. cum præexcelſa:)(Num 14. v. 18. pſal. 103 v. 8. & pſal: 145. v. 8. Iac: 2. v. 11.

V. Ide jarul ez-is; mert nem hiſzik, hogy az Chriſtus vęre ăltal minden bűnőknek karhoz-

karhoztato ereje alol, elegſe-
geskeppen meg tiztittatvan
fel ſabadulnanak; hanem csak
az credendő bűnöktűl, az cse-
lekedet bűnből pedig magok
es egyebek érdeme altal, var-
jak ſabadulaſokat. Ez tehat az
oka hogy imatkozaſokban az
boldog ſẽtekẽ igy kapdoſnak.

Ez értelmek-is magok ira- De venera-
ſabol bizonyos: Mert igy ta- bili Sac: Al-
nit egy Tomas Aquinas nevű taris cap. 1.
Doctorok kit immar à Papa, az
ő Iſteni kőzzẽ ſamlalt, es fiai- Ez Tamaſt
val ſegitſegre-is hivat. canoniz al-
ta az 22 Ia-
A mikkeppen az Irnak te- nos papa
ſte egyſer az kőrezt fan meg A. 1318.
aldoztatot az credendő bűn-
ert; Ugy (ſolvan à miſeben
valo oſtyarol) ez-is aldoztaſ-
ſek meg az oltaron ſűntelen à
Naponkent valo bűnőkert.

A honnét eſedben vehedd
hogy ez Tamas, az Romai Si-

nagoganak fő Doctora, à Chriſtus kenſenvedeſenek érdemet csak ſinten az eredendő bűnert valonak mondgya, à miſeben valo aldozatot pedig, à minden napi bűnökert valonak tanittya; Es igy hathatoſabnak tanittya à miſet à Chriſtus ſenvedeſeből ſarmozat érdemnel; holot à Chriſtus vere csak oly bűnt mos el (ez értelem ſerint) mely csak a ſeny es mocsók az Bellarminus tudomanyabol. Az cselekedendő, pedig oly nagy, hogyan azon Cardinal értelme ſerint, [b] hogy csak à ki à templomban ménő kőzönſeges orat el mulaſsa-is, poklot érdemel.

a, Lib. 4. de Amiſs: gra: & ſtat: peccat. cap. 10. Sect. Tertia object:

b, Lib. 1. de Bonis oper: Cap. 28 Sect. Integritas.

c, Lib. de Origin: Pecca: Cap 8.

Illyen értelemben vagyon, mas fő tudos Tanitojok-is: Gregorius de Valentia [c] Tudgyuk hogy ő azert jelent meg, hogy

hogy el vennie à mi bűnünket. A hova jarul az(ő tanitasa meg ez) kőrőßtelő Ianoſnak-is amaz tettetes bizonyſag tetele: Ihol az Iſten baranya ki el veſi ez vilagnak bűnét (igy hatarozta) tunnia-illik az credendő. Amaz Gabriel Biel nevű Tanitojok-is igy karomkodik [d] Iollehet az Chriſtuſnak ßenvedeſe első erdemlő ok; de mindazonaltal ſoha nincs egyedűl; ſőt Nem-is elegedendő ok, mert mindenkoron jarul à Chriſtus erdemehez neminemű munkalkodas. Ily ertelemben vagyon kőzzűlők Iohannes Geyler Kerſerſpergius.

d. Lib 3. doct: 20. Concluſ. 5.

Akarodé meg tudni, kije az à munkalkodas, mely jarul az Chriſtus erdemehez? Ez, Kőzönſeges velekedeſek ßerint; Kinek kinek az ő maga cselekede-

kedeti ; es az ő Eccleſiajok ſentinek érdeméből aradot kencs, melynek Safara à Papa; Mindazonaltal, kivaltkeppen valo értelmek ſerint: Az Szűz Marianak munkaja es Szenvedeſe; mert ugy munkalkodot, es ugy Senvedet (izonyu hallaſsa) az emberi nemzetnek valtſagaért mint az Chriſtus.

Az Szűz Mariaſzenvedeſevel valtatot meg az emberi nemzet.

Ezt igy bizonyittyak, c Az Ur mind vegiglen vele volt Mariaval: Maria-is az Urral ugyan azon munkaban, es az mi idvőſsegünknek megſzerzeſeben. Az könyörületeſsegnek Annya, az irgalmaſsagnak Attyat ſegitette, à mi idvőſsegünknek hellyre allataſaban; A mellyért mondatot az első embernek: Teremcsünk neki ſegitőt. Mi dologtehat, hogy az Ur ezt mondgya Eſa: 93. v. 3. Az Saytót en magam,

c, Mariale An. 1463. Argentinæ in fol: impreſſum.

nyom-

nyomtam, nemzetſegek kőzzűl, nem volt ſenki (őhozza teßi ezt, egy ferfiu-is) velem, Igaz dolog Uram, hogy nem volt egy ferfiu-is veled: hanem az egy Aßßony.

Maſot-is igy irnak ez dologrol. f Amint hogy Aßßony, az az Eva karhoztata el ez vilagot: Ugy Aßßony az az Maria valta avagy tarta meg.

f, Stellariß Benedictz virg Mariæ Lib II. parte 1. Cap. 9.

Iraſok kőzzűl legyen eleg az à kőnyv, mely immar à mi nyelvűnkőn-is vagyon; mert nem regen, az Papiſtak temerdek balvanyozaſoknak megh mutatafara, magyarul illyen titituluſſal nyomtattatek ki; Az ßentſeges es dicsőſeges Marianak Mennyeknek kiralyné Aßßonyanak adajarol es ßolgalattyarol valo kőnyvecske.

A hol az negyedik reßben ily papiſta imatſag vagyon:

Oh ke-

Oh kegyelemmel es dicsoſſeggel tellyes Kiralyné, es az bűnőſöknek remenſege &c. Idvős legy irgalmaſſag kiralyne Aſſonya çletnek edeſſege, mi remenſegünk: Idvős legy: teneked eſedezem, te benned vagyon minden remenſegem, te beled ugy mint kegyelemmel ki folyo kutban bocsatom magamat, kerven mçltoztas azzal engem meg őntőzni: Oh minden batorſagos maradaſnak tornya es baſtyaja &c.

Őriz meg engem minden időben te hozad futonak varoſa, es az menyorſagnak ki ſallo rév helye: vezes es vigy be engemet paradicsomban, fogadgyad en tőlem Ô Maria az en remenſegemnek jo indulattyat. Az te kegyelmed altal vaſtagodvan mind őrőkke űldőzőm minden en ellenſegimçt:

met: az gonoß Satant, ez vilagot, es az teſtet. Agy ennekem erőt, hatalmat, es győzedelmet, minden en titkos es nyilvan valo bűneim es ellenſegim ellen, mellyert en teneked fiui indulattal es ſirankozaſſal eſedezem, &c.

Las ehez haſonlo Balvanyozaſt, az ötödik, harmadik, es első reßben-is. Hogy pedig ez illyeten könyörgeſnek formaja ő nalok közönſeges legyen; meg tetßik Bellarminuſnak iraſabol. Libro de Beat: Sanctorum Cap. 17. § Eſt tamen.

Cselekedetek-is ezt erősiti, mert vallyon miert hanem ily imadaſnak okaert, borulnak eggyik kép előt le, el hagyvan à maſikat; es miert mennek ſok mély földnire ugyan azon ßentnek othon valo képenek

Bellar: Lib. 2. de Reliq: Sanct. Cap. 24. sect. Dicet aliquis.

penek latasaert. Nemely keppen Istenitisztelettel tisztelnek. Az viazbol csinalt Barankaval való balvanyozasok-is nyilvan tanittya ha igez Bellarminus Cardinalnak, à balvanyozastol ölömez értelme: *Idololatria non tantum est cum adoratur idolum, relicto Deo, sed etiam cum adoratur idolum simul cum Deo.* Mert igy imadgyak ök-is ezt à töb kepekkel: Innét vagyon hogy

Sacrat. Ceremoniar: Eccles. Roman: Lib. 1. tit. 7. de Consecratione.

ugyan azon nevel nevezik ez barankat mint Sent Ianos Christus Urunkat. Ioh. 1. v. 36. Igy enekelven felöle: *Omne malignum peccatum frangit, ut Christi Sanguis, & angit &c.* Innet aradot az 5. Orban papanak imezirasa; mellyet egy ilyen barankaval küldé az nap keleti Fejedelemnek. *Fulgura de sursum de pellit & omne malignum, peccatum frangitur ut Christi sanguis & angit.*

In-

Innet vagyon ez-is hogy ugyan azon erőt tulaydonitnak neki, Mint az Christus verenek. Ezert ſoliltyak az Atya Iſtent igy meg felőle. Cselekedet, ezt hogy ez maculanelkűl valo baranka oly erőt vegyen, az őrdőgnek, es az gonoſs leleknek csalardſaga ellen; à minemű erővel az Artatlan barany azte fiad, az Jeſus Chriſtus az kereſztnek oltaran aldozvan, à mi első ſűlenket az őrdőgnek hatalmabol megſabaditotta.

Az kereſztnek-is igy imadkoznak: Oh te kereſt egy remenſegünk neveld az Iſten ſçlőkben az igaſsagot es az bűnőſőknek adgy bocsanatot. Oh győzedelmes kereſtfa, idvőz legy ez vilagnak igaz idvőſsége, kereſztyeneknek orvoſsaga; idvőzics az egeſsegeſseket,

In Stellario Coronæ lib. 12 part. 1. Sect: 1. Et paſsim in Ritibus &c.

ſeket, gyogyics meg az betegeket. Iſmég: Az kereſztnek ſolgai, dicsirjek az kőröztet, es mondgyak mindnyajan: Idvőz legy ez egeſs vilagnak üdvőſsége.

Azon tiſsteletnek nemevel tiſstelik à keperket, mellyel tiſstelik azt à kinek kepe. Azmi Magyarink kőzönſeges beſzedben mondgyak: Könnyeb az hazug embert el érni, hogy nem egy ſanta balhat meg fogni; mert à mint hogy à hariſnak maga ſava aruloja: ugy az hazugnak-is ki mondot ſava, meg irt beſzede, kőtőző győplője.

Ez dolog valoſagot veſsen à papiſtakjelen valo, magok viſseleſseben; mert az mit à kőſſeg előt)(tagadnak azt magok kőzőt nyilvan vallyak. Pęlda legyen à képeknek tiſsteleti,

)(Bellarm: lib. 2: de Imag: Sãct. cap. 22.

teleti, tagadgyak közönseges helyen, es à mi emberink elöt. is; Iraſokban pedig; nyilvanſaggal allattyak. prop. 2. & cap. 23. prop. 3.

A mint igaznak lenni, ez le irt cselekedetekből jegyezd meg Igy ſol erről Thomas Aquinas [a] Az dolog es annak abrazatya, kepi, egyenlö tißtelettel tißteltetnek. Bonaventura-is [b] minden kepnek oly tißteletet kel adni, à minemü illik ahoz à kinek kepe, Amaz Angelicus de Clanaſo pedig talam ezeknel-is vilagosban irja [c] Egy tißtelettel vagyunk adoſſok az kepnek es à kinek abrazattyat viſeli à kép. Igy tanit Bellarminuſ-is Lib. 2. de Sanct: Imag: Cap. 21. a, Part 3. q. 25. art. 3. & in 3. Sent: diſt: 9. b, In 3 diſt: 9. art. 1. q. 1. c, Inſt: lib. 9. cap. 6.

Fejezze be ezeket Azorius Ieſuita [c] ily-ſoval tanitvan. Alhatatos értelme az Romai Eccleſiaban, az iraſt magyarazo

embe-

embereknek, hogy azon tiszteletteel tiszteltessék à kép, valaminemű tiszteletteel tiszteltetik az, à kinek képe.

Jegyezd meg ezekből az Jesuitai tudomannak minemű voltat: Azt tanyitttya Bellarminus Lib. 2. de Imag: Sanct. Cap. 22. propo 2. Nem kell a kősegnek hirdetni, hogy valamely kép Isteni tiszteletteel tiszteltetnék, (:) Noha à dolognak valosaga szerint igaz az, hogy Isteni tiszteletteel tiszteltetik.

(:) Idem Ibidem Cap. 23. Prop. 3.

Nem egy avagy két ember értelme pedig ezö közöttök; hanem közönseges tevelygés; mert az Nicęa Varosbeli masodik Concilium vegezesében. Act: 4. Illyen szokat olvasunk: Nem ket imadasok, hanem egy imadas à kepe es az à kije à kep. Ugyan azon

Gyölcs

Gyölesigy hoz be egy Püspökőt bollani. En à kepnek azon tizteletet adok à minemükel az Sent Haromsagnak.

Hamis azert es semmire kellő imez meg hatarasasok; Mi, nem à kepet hanem à kinek kepe azt tiśtellyük; mivel hogy vilagos bötüvel tanyittyak: Te Sent köröztnek jegye, oltalmaz meg engem minden gonośtul, es adgy à bünösöknek bocsanatot.

In autidotario ad Crucem Christi Et passim in Ritibus.

De am bator ugy lenne-is hogy ök à köröśtfaban kepben, galamban &c. Az Atyat, à Christust es az Sent Lelket; es az Sentcket tiśtelnek az ö kepekben, es nem à kepeket (noha az ellen tanit Bellarminus) de ugyan Balvanyozok volnanak; mert az Sidok-is à puśtaban nem valanak oly bolondok; hogy az ö śülekből

Bell lib. 2. de Reli: Sanct: cap. 21. Sect. Nonejusta.

le śe-

le fedettetet ezüſtből es Aranybol öntetőt Borjut ugyan azon valoſagos Iſtennek vélnek es hinnek, à ki őket csudak altal Egyptusbul ki hozta vala, mivel hogy az termeſetnek folyaſabol-is tudgyak vala azt: hogy à teremtet allat, teremtő Iſtent nem formalhatna; hanem az által à kep altal akarjak vala azt az Iſtent tiſztelni, à kinek kepenek velik vala. De mindazonaltal meg vete Iſten cselekedeteket es karhoztata; mivel hogy nyilvan es nem kép altal akar vala tiſzteltetni.

Az kóreſztyenek erőſsege.

Azt kerdem it à Papiſta embertűl: Az à tiſztelet, mellyel tiszteltetik az Iſtennek kepe es à mellyel ő maga az Iſten, kit à kép pęldaz. Avagy egy, avagy kűlőmbőz. Ha egy bizonnyara Iſteni tiſztelet mellyel

ſyel Iſten tiszteltetik, adattatik tűletek à képnek, à mely nyilvan valo balvanyozas: Ha külömböz: Azt kerdem, az à tiſztelet, à mellyel à képet tiszteliték, ſemmikeppen nem Iſteni tiztelete, avagy csak reſz ſerinte az? Ha ſemmikeppen nem Iſteni tiſztelet; Bizonnyara az által ſemmi keppen nem tiſzteletik; mert oly tiszteletnek nemevel mely nem Iſteni; Iſten nem tiſzteltethetik. Te- Eſa: 29. 13: hat ha à képnek tiſzteleti altal Math. 19. 8. az Iſtent tiſztelni kel, ſükſeges hogy az à tiſztelet Iſtenes legyen, valamikeppen: Es igy is egy reſzet az Iſteni tiſztelet-nek à képnek tulaydonittyatok. Es, még-is balvanyozok vattok.

Az Iſten előtt valo meg igazulaſrol.

Maſodik példank legyen: Az embernek Iſten elől valo igazulaſarul.

Kivanatos ezt tudni es érteni; mert az eggyik fő dolog, à melyben kűlőmbőzűnk az Papiſtaktul: Es az, à mely fellől azt kivannya Kalauz. Hol vagyon irva, hogy csak à hit igazit? Ez dolog az, à mely. ben tudgyak Karomloink igaz vallaſunkat ſ-még-is lelkek iſmereti ellen maſt irnak, es maſt ſolnak ellenűnk.

Lib. 1. cap. 2. pag: 49. de Sacr. Scrip: ad Comit: Biharienſē.

Mert tudgyak ők azt hogy mi midőn hit által mondgyuk az embert Iſten előt meg igazulni, nem oly hitet értűnk, mely minden jo cselekedetek nekűl valo, mezitelen, űres, &c. Mert ez illyen hitet mi-is az Szent Iakabbal, Szent Peterrel, es Iudas Apoſtollal, meg vallyuk, hogy holt hit: Viznelkűl valo kut: es Elsőnekűl való fölyhő; Oly hitet értűnk azert, mely minden jo-

Iac: 1. v. 17: 2: Pet: 2: v. 17. Iudæ: v. 12.

ſagos cselekedeteknek tenmője; Avagy à mint Szent Pal ſol: Gal: 5. v. 6. A mely hit az ſeretet által cselekedik; es à mely à több joßagos cselekedtekel-is egyben vagyon kötve, ugy mint à remenſeggel à bizodalommal, az ſeretettel, az engedelmeſſeggel, az könyörgeſſel, az Sirankozaſsal, es több Iſten elöt kedves dolgokkal. Laſd meg ezekröl *Helveticam Confeſsionem Art.* 15. es 16.

Tudgyák ezt mi vallaſunknak lenni à Ieſuiták: Az mint *Bellarminus* meg vallya, midön igy ir: *Adverſarij tametſi dicant remiſsionem peccatorum non pendere à cõditione operum. Nec pœnitentiam, & fidem, aut ullum actum noſtrum eſſe cauſam, aut* meritum *Iuſtificationis*; *tamen* non negant *requiri fidem & pœnitentiam.* Bellarmin: lib 3. de Iuſtif: cap. 6. & cap 8. Sect: Dicent.

am, & fidem vivam, & *pœnitentiam* Seriam & sine his *neminem Iustificari.* Igy tehen vilagos bizonsagot Scapletonus Iesuita-is ez mi keresztyeni értelmünkről: Az Beza értelme szerint. Nem idvezit az à hit Sőt csak nevét sem érdemli à hitnek, az melly jo cselekedet nekül vagyon. Ezt kővéti Fráciscus Toletus Iesuita igy szolvan: Ez mi időnkbeli *Eretnekek* (ért minket keresztyeneket) elegedendőnek mondgyák az hitet az idvességre, *negant* temẽ *sine bonis operibus esse posse.*

In Antidotis Apostolicis super Rom. 1. 17.

Tudgyák azt-is, hogy midőn azt tanittyuk; Csak hit által igazittatunk megh Isten előt. *Ezige* Solá csak, à jo cselekedeteket, nem az idvezitő hittül rekesztí el; (Mert ettül ez soha el nem szakadhat) hanem az idvőzülcsnek mi voltatul;

tatul; mert ez à hitre es nem à cselekedetre tartozik, mivel hogy à hitnek vagyon el fogo ereje, mellyel az Iſtentûl ajandekoztatot igaſsagot el fogjak, az Apoſtol tanitaſa ſerint. Hebr. 11. v. 1.

Summa ſerint: Ha kerded micsoda idvezit à hit-é avagy az jo cselekedet? Azt felellyûk, à hit az ſent iraſnak tanitaſa ſerint. Ha tovább kerded; micsodas az à hit melly idvezit? Azt felellyûk, nem holt hit, hanem élô hit; nem olly hit melly csak maga vagyon, el ſakat minden jo cselekedetektûl, hanem olly melly az ſeretet altal munkalkodik, &c. A mint moſt meg hallók.

Peldabol ved ezt eſedben: Az Nap nem csak maga vagyô az égben, hanem ſôntelen

vele eggyût ott vannak, à több Planeták es czillagok-is. de azert, mind ez világos fényeſſeget, ſ-mind penig à melegſeget csak ô maga ßerzi: Csak à ßem lat, es csak az ßemnek vagyon latáſra valo ereje: mivel hogy az teſtben csak az ßem latáſnak ezkôze: de mind azaltal nem lat magan, az az: midôn csak maga vagyon, az fôtûl es egyeb tagoktul el ßakadot. Igy ßinten: csak à hit igazit, csak az hit vißi vegben az igazulaſnak mi voltát; mert csak à hit ezkeze az mi Iſten elôt valo igazulaſunknak. Noha nem igazit csak magan, az az: mikor egyedûl vagyon, es à jo cselekedetektûl ûres; hanem az mint hogy az ßem lat, à fûl hall, az fôvel es az tôbb tagokkal eggyût leven: igy idvezit à hit-is az remenſeggel,

az ße-

az Szeretettel, es többh jóságos cselekedettekkel eggyütt leven. Igy érti ezt Calvinus: *Fides sola est quæ Iustificat: fides tamen quæ justificat non est sola.*

In antidoto Conciiii Tridenti sess: 6. ad Can: 11.

Ez mi értelmünk harom uton es modon bizonyittatik igaznak lenni, 1. Az Szent irasbol. 2. Az Paterekből. 3. Az értelmesb Papisták irasabol. Az II. bizonyitásnak modgyat oda alab lasd.

Az Szent irásbol két uton 1. nyilvan valo bötűből. 2. Az bötűből származot igaz következésből; melly probalasnak formaja egyenlő erejű az elsővel à *Bellarminus* értelme szerint-is. *Lib. 4. de verbo Dei. cap. 9. sect 2. Et lib. 3. de justif: cap. 8. sect 2.*

Az nyilvan valo bötű vagyon Szent Marc Evangelistanak ötödik részenek harmincz

hatodik versében; à hol Idvezitőnk az Iajirust biztatvan ezt mondgya neki: *Ne metuas μόνον πίστευε Solum modo crede.* Nefçly csak hidgy; Ahol megjelenti az Ur, hogy ő hitet kivã, melly nelkűl lehetetlen hogy valaki ő neki kedves legyen. Hebr. 11. v. 6. Szent Palnak. is Galatiaban irt levelenek cap. 2. v. 6. à hol az Apoſtol nem egyeb altal hanem Csak hitből tanittya az embert Istenelőt megigazulni, midőn világos bőtűvel igy ſoll: *Iuſtificatur homo Non niſi per fidem.*

Sal: Gal: 2. Disp: 37. ſect. Si autem.

Ertette ez Apoſtol tanitaſanak erejet, Salmeron Iesuita azert irt illyen forman; *Si petas An ex iſta propoſitione: Homo juſtificatur Non niſi per fidem, recte inferatur: Ergo Sola fide juſtificatur; Admitendum eſt.* Egy réghi Olaſz nyelven valo Biblia-is, melly

melly Velenczeben uyjonnan ki-nyomtattatot Ann. 1546. ez Apoſtol Sávat forditotta: *Per Solam fidem.*

Illy értelemmel vagyó Maldonatus Ieſuita-is. *In Mathæum 27. cap.* Ugyan-is à Sentirásbā ez *Non niſi*, Vetetik *pro Solus*, *a, um*, Mert Sent Marc Evágeliſta *cap. 14. v. 32.* az utolſo naprol tanitvan igy ſoll: *De die illa vel hora Nemo ſcit niſi Pater.* Sz. Mathe ezt igy irta le: *Cap. 24. v. 36. De die illa nemo ſcit niſi Solus Pater.* Illy értelmét laſd: *Marc. 12. v. 26. Matth. 16. v. 4. Luc 6. v. 4.*

Bizonyos következeſnek formajaban is ezt erősiti az S. iras; Mert csak két modgyat jelenti az megh igaznlaſnak: tudnia illik, à cselekedet es hit altal valot. Ennek is eggyiket, ugy mint az cselekedekből valot, nyilvanſaggal meg

veti; meg czafollya. Az hit altal valot penig allattya erősiti es bizonyittya. A melyből ezjűki: Az Sent iras csak hitsital tanittya az embert Isten elől meg igazulni.

Ez dologgnak első réſze nyilvan vagyon. Azmaſikat erősiti az Sent iraſnak ſok karban allo bizonyſag tételi.

Legyen azok kőzzűl első az Sent Palnak Rom. 3. v. 28. az hol igy tanit: Bizonyoskeppen mondgyuk hogy az ember igazul hitnek általa, az tőrvennek cselekedeti nelkűl. *Gal.* 2. v. 16. Tudgyuk hogy nem igazul meg az ember az tőrvennek cselekedetiből hanem az Iesus Christusban valo hit altal. Igy *Eph.* 2. v. 8. 9. *Rom* 11. v. 6. es 3. v. 20. *Gal* 3. v. 11. *Ioh.* 3. v 16. 36.

Ez igaſsag erősitetik bizonyos tudos Papiſta Tanitók-

nak-is

nak is vallás tetelekből; mert igy ir ez dologrol Iohannes Zerus *a*, Baratember, Mogun- a, In Epist. Rom: 16.
tia Varosanak nehai fő Prædicatora: Minden mi érdemünk nelkül egyedül csak az IESUS Christusban valo hit altal igazittatunk megh. Ezt követi Melchior Canus fő tudos Papista D. *b*, *Totius Epistolæ ad Romanos præcipuum Argumentum atq; adeo scopus est, ostendere nec naturæ, nec scripturæ, legem justiciam præstitisse, Sed solam fidem.* Salmeron Iesuita-is *c*, igy ért ez dologrol. *Olim patres ipsa (fide) sola nos justificari tradunt, dicentes hominem justificari per solam fidem.* Igy tehen ez igasságrol vallast Iohannes Hofmezsterus, *d*, fő Papista Tanito. *Ante exortum hunc in Ecclesia Dei tumultum nemo fuit offensus particulla illa Sola quam jam tenere quo-*

b, In Relectione de Sacram: part: 2. sect. primum.

c, In Epist: ad Gal: disp 10. sect. quod olim. Et sect. quod Basilius.

d In Confider: Confess: Augustanæ Art. 4.

rundam aures vix ferre possunt. Nemo siquidem unquam in jus vocavit D. Ambrosium, Quod affirmarit hominẽ Sola fide iustificari.

Az honnét jegyezz harom doldot. I. Hogy à moſtani Papiſták ez arant, az réghi Sent Paterektûl kûlömböznek.

II. Hogy à hit altal valo igazulaſt, az réghi Paterek ugy tanitották mint moſt mi.

III. Hogy à Papiſta Tanitók az hitnek fundamentumiban egy maſsal nem eggyeznek, A mint ezt alabb bövebben meglatod.

Az Eccleſianak fejeről.

3. Vegezetre: Az Sent irás azt tanittya, hogy à mint az Anyaſent-egyhaz egy teſt, ugy csak egy feje is vagyon; melly az Ur Chriſtus: 1. Cor. 10. v. 17. es 12. v. 12 *Eph.* 1. v. 22. es 5. v. 27. es 4. v. 15. 16. A Papiſták azt tanittyák; hogy à Papa is feje az

Anyaßentegy-háznak *Bellarm. lib. 2. de Rom: Pont: cap. 12. Moſcenius de majeſtate milit: Eccleſiæ lib. 1. cap. 1.*

4. Az Szentirás Szabadoſnak mondgya az eledeleknek nemeivel valo çleſt, csak legyen mértekleteſſeggel, es hala adaſſal. *Matth. 15. v. 11. 1. Cor. 6. v. 13. es 8. v. 8. es 10. v. 25. Coloſs: 2. v. 16 18. 1. Tim: 4. v. 1. Tit: 1. v. 15. Rom: 14. v. 14. Hebr. 13. v. 9. Act: 10. v. 15.* Az Papiſták ez ellen, halalos bűnnek mondgyák, ha kitejeſt, vajaſt, avgy huſt çßik bizonyos időben, ez napokon. Toletus Kardinal *de inſtitutione Sacr: lib. 5. cap. 3. m. P. 573.* Az eledeleknek ſzabados voltarol.

5. Az Szentirás csak két helyet tanit ez çlet utan Poklot es az Meny-orßagot. *Matth. 7. v. 13. 14. Ioh. 5. 24.* Az Papiſták őtről emlekeznek; közönſegeſen penig ma-is harmat hißnek. Az çlet utan valo helyekrol,

Az Egyházi személyeknek uralkodásokról.

6. Az Szent irás tiltya az Egyházi személyeket ez világhi uralkodástul. *Matth.* 20. *v.* 25. *Luc.* 22 *v.* 25. *Marc.* 9. *v.* 35. 2. *Tim.* 2. *v.* 4. 1. *Pet.* 5. *v* 3. Ezt kivannya tűlök az Apostoli 6. *Canon-is.* Az Papista papok ez ellen állattyák az ő világhi uralkodásokat *Bellarminus lib.* 5. *de Pont: Rom: cap.* 9. *es* 10.

Az képekről.

7. Az Szent irás tiltya az képeknek csinalasat, tiszteletit, es imadasat. *Exod.* 20. *v.* 4 *Lev.* 26. *v.* 1. *Deut.* 5 *v.* 8. *Psal.* 97. *v* 7. 1. *Ioh.* 5. *v.* 21. Az Papisták mind csinallyak, tisztelik, s imadgyák.

Az bűn bocsanatnak bizonyos voltarol.

8. Az Szent irás tanittya hogy az ember bűneinek bocsanattya felől bizonyos lehet. *Tit.* 2. *v.* 14. *Rom.* 4. *v.* 16. *es* 8. 15. 34. *& seq. Ioh.* 3. *v.* 36. *es* 5. *v.* 24. 1. *Ioh.* 5. *v.* 10. *Hebr.* 6. *v.* 17. *Philip.* 1. *v.* 6. *Iac.* 1. *v.* 6.

Az Pa-

Az Pabiſták azt tanittyák: nem tartozik azzal ember hogy hidgye bűnének bocsanattyat. Ez közönſeges vallaſok az Tridentomi gyűleſtekben erősſittetet megh (:) à melyből allattya, es tanittya *Bellarminus lib. 3 de Iuſtiſ. cap. 8 § Porro in* (:) Seſs. 6. cap 9.

9. Az uy Teſtamentumban csak két Sacramentũnak szerzeſe talaltatik, az szent köröztségnek es az Ur Vacsorajanak: (Az mint hogy à Chriſtus oldalabol-is csak viz es vęr folt ki, *Ioh.* 19 *v.* 34. Melly hely męltan az *Bellarminus* értęſime szerint-is magyaráztatik az megh nevezęt két Sacramentumrol.) Immar penig az egyßer megh szerzet, es megh erősſitetet Teſtamentumot Senki ſem fel nem bonthat, ſem többet hozza nem tehet, azt tatittya szent Pal *Gal:* 3. *v.* 17. Az Papiſták ez ellen: Az Sacramentomoknak ſzamaſkrol. lib. 2 cap. 25 de Sacram:

len: ezekhez ötöt toldoznak Bell: *lib.* 2 *de Sacram*: *cap.* 24.

Itt rövidſegnek okaert több ſent iraſſal ellenkező vallaſoknak le iraſanak bekét hagyok: követven ezaránt, az igazſagra vezerlő Kalauznak imez tanatſat: Idvöſſege veſztéſe alat tartozik minden ezzel: hogy ſemmit ne hidgyen az ellen àmi az ſent irásbol eleiben adattatik, akar nyilvan ſakar homalyoſan legyen az megirva: Innét vagyon hogy maſut csak egy czikkelykét kivan, megmutatni *Kalauz lib.* 3. *cap.* 11. *Pag.* 284. dérek vallaſokban az ſent iráſsal ellenkezőnek lenni, es mindgyáraſt maga-is el hiſi hamiſſegnak: átkozot tudomannak, es Ördöghi valláſnak lenni az Romai tudomant.

Pazmany lib. 1 cap. 7 de Sacr: Script: ad. Comit: Biharienſem. Pag. 52. 49. 50.

Azt velem pedig hogy ha nyil-

nyilvan ne-is (itellye à kegyes olvaſo) de homalyoſan ez peldakbol elejekben adattatik az Papiſtáknak az Szent irásbol, hogy úk ellenkeznek az Szent iraſſal: Tartoznak tehát idveſſegek veßteſe alat azt hinni. Es Kalauz-is tartozik hinni vallaſat: Hamiſſagnak átkozot tudomannak, ördöghi vallaſnak es az hamiſſag Attyanak tanitaſabol ßármazotnak lenni; Es fogadaſa ßerint)(ez o- raban el hadni)(Kalaus Pag. 241.

AZ ERŐSSEGNEK MASODIK DARABIAROL.

MASODIK RESZ.

A Papiſta tudomannak, Apoſtoli vallaſſal tuſakodo hamiſſagarol.

LEhetetlen hogy igaz Iſteni tudo- Kalaus Pag. 370.

tudomany lehessen abban az vallasban, (azt tanittya Kalauz) melly à keresztyen hitnek allando fundamentumat fól bontya, es káromlo velekedessekkel megh rutitya. Ez Kalauz éttelmét, ha az Papista vallasról igaznak lenni megh mutathatom, el kell tűrni à maga
Idem Ibid. be rekeztő szavat: tehát nem lehetseges hogy igaz es Isteni tudomany legyen az Papista vallasban. Melly dolgot az Apostoli vallasnak, rendi szerint igy kezdek bizonyitani.

I. Agazattya az hitnek: Hiszek egy Istenben, mindenhato Atyaban, menynek es földnek teremtőjeben. Itt négy dologrol tesznk vallast. 1. Hogy hitünket bizodalmunkat Istenben helyheztettyük. 2. Hogy termeszetiben az az, Isten legyen. 3. Hogy szemelyeben

ben kűlőmbőző. 4. Hogy mindenhato.

Melly ágazat ellen vét kőzőnſegeſen az Papiſta gyűlekezet.

1. Mert olly Iſtent hiſen, à ki az embert à bűnre, igazgattya, Vezeti, viſi, vonſa, taſittya, tekeri, Saytollya, czigazza. Ez penig kicsoda legyen, meg mutattya Kalauz, hogy az Pokolbeli Sátan. Męltan-is, mert à miigaz Iſtenűnk, es őrőkke imadando Atyank, nem akaroja az bűnnek. *Pſal.* 5 *v.* 5. Gyűlőlője az gonoſſagnak. *Pſal.* 45. *v.* 8. Sőt nem-is nezheti à vetkeket nem hogy cselekedterné, *Hab.* 1. *v.* 13. Tiltya à gonoſt *Eſa.* 1. *v.* 16 kivannya à ſent çletet 1. *Theſſ.* 4. *v.* 3. Hogy pedig az Papiſták az ő Iſtenek felől à meg nevezet dolgokat hidgyék es vallyak, ez értelmeknek Kalauz P. 372. 373.

meknek fundamentumibol ki tetßik.

I. Azt irja ez dologrol Vega nevű fő tudos Iesuita, hogy az Isten eggyűt ő velek cselekedi à bűnt.[a], *Deus nobiscum facit peccata.*

a, In expoſit: Concil: Trid: lib. 2. cap. 15.

II. *Bellarminus* Iesuita es az utan Cardinal, nem elégßik csak illy egy-igyű káromlaſſal, hanem Vega-nál nagyobbeve, bővebb es Karomlo értelemben-is; mert igy ir: Az Isten à gonoßt akkaronak, avagy gonoß, hamis, bűnös akaratnak mozditoja gubernaloja, Vezetője, igazgatoja, kormanyoſsa, es facsaroja.[b], *Deus——etiam præſidet ipſis voluntatibus malis, eosq; regit, gubernat, torquet ac flectit in eis in viſibiliter operando.*

b. Lib. 2. de Amiſs: grat: & ſtatu peccati cap. 12 ſect. Sed ſi forte

Alabb egy kevelsé[c], Isten tabittya az embert à vißza fordult értelemre. Ugyàn ott (§

c, Idē ibid: cap 14. ſect Quarto obſervandum.

Simile

§ *Simile eſt*) helyeſſen csalonak, Szidalmazónak, *cap.* 16. § *Itaq; dierũ Deus*) el hagyonak.

Ibidem § *Reſpõdet recte S. Auguſtinus.* Hasonlo értelemben vagyon masut-is igy irvan: *Deus non ſolum deſerit peccatores, cum eos tradit deſideriis cordis eorum, ſed etiam eorum malas voluntates. Mirabiliter torquet regit, Ordinat, ut etiam in vitæ ac nolentes ſibi ſerviant.* d, d, Idẽ ibid. cap. 16. ſect. Porro non. Etſeq.

II. Mert az örökke valo Istennel sem meg nẽ elégesik, Sẽ Isteni dicsõsségét megh nẽ adgya, mivel-hogy Pogany modra, az Istenségnek egységét, es mẽltosagát az Papatul fõl szenteltetet Istenkékre oßtya: es Annyi Istenecket, annyi vilagi Uralkodokat, es Gondviselõket szamlal, mennyi boldogult szent vagyon, es mennyi Ferfiat Aßßont es Leanzót

anzót Canonizal. Kikre ruhá-
za ez vilagnak gondviſeleſet,
teremtet állatok ſaporodaſat,
es meg tartaſat noha ez dolog
à mindenhato Iſtennek me-
toſagat nezi.

Melly értelmek ebből tet-
ſik ki, mivel hogy à Papaſok
Orſagaban: az Meny-orſag-
nak Szűz Maria; az égh alat le-
vő tűznek Lőrincz. Flora es
Agotha: az éltető égnek Veſa-
lius es Theodoſius: az Meny-
dörgeſeknek *Scholaſtica* Szűz: à
tengernek *Miklos* es *Chriſtoph*;
az hegyeknek *Euſtachius* Iſte-
ne, avagy gondviſelő igazga-
toja. az Lovaknak *Tolegius*: az
Ökrőknek *Pelagius*: az Diſnok-
nak *Antal*; az Ludaknak *Gal*:
az Egereknek *Gelarud* Szűz, &c.
A mellyek ſemmikeppen nem
cſelekednék ha hinne az min-
denhato Atya Iſtenben:

Kaſd megh
erről az Au
-rea legen-
dat.

III. Mert

III. Mert oly uy tadomanyokat tanit hit ágazattyanak lenni, mellyek magokrol kőltőt dolgok, hitelre sem męltok, nem hogy az Apostoli vallasban volnanak be foglaltatva: Ugy-mint, e, hogy à Romai Papa legyen à Christusnak itt ez főldòn hely-tartoja, az Ecclesianak feje. f, Hogy olly hely legyen ez ęletutan à hol à tűz által az Lelkek meg tiſztulljanak, es azutan vitessenek à Meny-orſagban. g, Hogy az Mise legyē engesztelő áldozat.

IV. Mart (nyilvansaggal) hirdetket az boldogult Szentekben is helyheztetik; nem csak az Mindenhato Istēben. A mint eztirasok es Gyűlesek vegezesse igaznak lenni, felőlők erősiti. Mert igy ir *Bellerm. lib. 2. de Beatt: Sanct: cap. 20. § Ad primũ autem &c. Conc: Trid. § 6. 25. de*

Conc: Trid:

e, Sess: 6 Bel: lib. 2. cap. 12. de Rō: Pont:

f, Conc: Trid: Sess: 25.

g, Ibidem Sess: 22. cap. 2. & Passim.

Invoc:

Innec: Nem hihattya az à Szenteket ſegitſegre, à ki nem hiſzen es nem remenl bennek.

V. Mert kételkednek Atyai kegyeſſege felöl. Innét vagyó hogy az embereket-is kételkedni tanittyák idveſſegek felöl, es arra viſik hogy azt hidgyék à mit az Romai Eccleſia hiſzen, akar tudgyak ſ-akarnemi legyen az.

Kalauz lib. 12. cap. 2. P. 765, & ſeq. Conc: Trid: Seſs: 6. cap. 9.

VI. Mert tagadgya az Iſtét csak egyedûl teremtönek lenni; hanem à Miſet ſolgalo Papokat-is teremtöknek ſ-még Iſtent (oh káromlás.) teremtö Szemelyeknek hiſzik.

Gabr. Bixel Lect: 48. ſuper Canō miſſæ.

A mint ezt Miſejek Canonia es azt magyarázo Tanitóknak iráſokban jegyzet értelmek bizonyittya.

Art: II.

Az Apoſtoli vallâſnak II. ágazattya ez: Es Iesus Chriſtusban ö egy fiaban, &c. Itt:

Sum-

Summa szerint három dolgot mondunk. 1. Hogy az Atya Istenben Iesust, az az: Idvezitőt adott az emberi Nemzetnek valtsagara. 2. Hogy az megh kenettetet Papi fejedelemségre, lelki Kiralysagra, Prophetasagra. 3. Hogy ez Messias eggyetlen-egy fia az Atya Istennek.

Ezt sok keppen mocskolyák meg à Papisták.

I. Mert az Christust magatul-valo örök Istennek lenni tagadgyák. a,

a, Kalvin lib 5. cap 1. pag. 337.

II. Mert egyedül elégséges közben-jaronak lenni nem hisik; A megbodogult szenteket közben-jaro tiztinek társává tesik.

III. Mert tagadgyák à Christust elégedendő megh váltonak lenni, hanem hogy kinek kinek elégh lehessen az maga

cselekedetit-is hozzatolgák.

IV. Mert az Christust Országatul megh fosztyák, es azt adgyak az Antichristusnak. Melyet imigyen cselekesznek. 1. Mikor à Pápat az Anyaszentegyház fejenek es Vő-legenyenek x, mondgyak. 2. Mikor azt tanittyak; hogy à Christus az ő mindenhatosagat kőzlőtte az Papaval; A mellyből állattyak, hogy az Papanak véghetetlen es határnekűl valo Országa vagyon. 3. Mert azt mondgyak hogy az Papanak hatalma vagyon olytőrvenyeknek ki adasara, à mellyek ellen, senki lelke vesztesege ellen nem mérsolni.

x, Bell: lib. de Conc: Autoritate cap. 17. sect Tertiũ. Etseq. De Iuditiis cap Noluit lib 2 tit: 1. Lib Ceremon, Pontif cap. 1. tit: 7.

Cauſ: 25. q. cap. 15 Extra V. Com: lib. 1. tit: 8. cap unam sanctam.

Nyilvan vagyon ezekből hogy az Papa Christust az ő dicsőseges szekiből ala veti es abban maga ûl, mert ha à Papa az Anyaszentegyháznak fe-

je, nem

ſe, nem az Chriſtus; mert egy teſt leven, csak egy feje vagyon: Es ha à Papanak adattatot à mindenhatalom, el vetettetet az Chriſtuſtul; mert külömbözö természetek leven egyenlö Uraſagban nem lehetnek. Végre ha à Papa olly közönſeges Püſpök kinek az egéſz gyülekezetre gondot kell viſelni, mit mivel az Chriſtus? Utolſor ha à Papanak vagyon hatalma olly törveny ki adáſra, à mellynek engedni kell kinek kinek lelke idveſsége alat; mötsünk à Chriſtnak igaſſagaval az Anyaſzent-egyházbã?

Az Apoſtoli valláſnak harmadik ágazettya ez: *Kiſogantatek ſzent Lelektül, Születek Szüz Mariatul.* Itt 1. azt vallyuk, hogy az Meſsiás nem ugy fogantatot mint egyéb emberek, férfiui magbol az elö Art: 3.

Emberről reank ſallot átok-
a, Iob. 14. v. 4. Pſal. 51. v. 7. kala[a], hanem az Szent Lelke-
reje környékezte meg az Szűz-
zet, ugy fogada es Szűlt ſent
fiat. 2. Mivel-hogy valoſagos
ſűletes által jött ez vilagra, a-
zert nem tettetés es ſem-fény
veſtő Teſtben jött.

Ez ágazatban megh űtköz-
nek az Papiſtak.

I. Mert Szűz Mariat, Fe-
rencz Baratot, kereſtölő la-
noſt, bűnnelkűl az ő Annyok-
nak méheben fogantatni ta-
nittyak; Melly értelem az ſent
Lelek erejet ſemmiſé teſi, az
Chriſt[9]nak fogátataſaba, mely-
nek hatalma által fogantaték
tiſtaſágban az Chriſtus. Szűz
Maria pedig nem ſerfiu mag-
nekűl fogantatot. (à mi pedig
b, Iob 3. v. 6. Iob. 14. v 4. Pſal 51 v. 7 Eph. 2. v. 3. teſtűl ſűlettetik teſt az, azi-
rás ſerint. [b], noha az ő meche
es vére meg tiztittatot az bűn-
tűl az ſ. Lelek által. Ez

Ez értelmeket Sűz Mariara nézve bizonyittya Tridentombeli Gyűlesknek vegezese, Ferencz barat felől penigh igaznak lenni mutattya, az ő feje-felőt valo irás Blæsaban Gallianak fő Varosaban, holot à Templum kapuja felőt ez vagyon irva felőlle: Keresni fogjak az ő bűnet, de nem talaltatik, mert ugyan is csak illyen közbe-jaro es megh tarto kellőt az emberi nemzetnek.

e, Sotus in App: ad Cā: 5. Cult: tē: 2. lib. 4. cap. 15.

Keresztelő Ianos felől-lasd. *Bellarminust Lib. 3. de Cult: Sanct: cap. 16. § Diceſ-hoc. Et § Ad rationem.*

Negyedik ágazattya az Apostoli vallasnak: *Szenvede Pontius Pilatusnak alatta, megfeszitetek, meg hala, es el temetteték, Balla pokl-ra.* Itt az többi közőt az Messias szenvedesenek idejeről, rettenetes voltarol: es ál-

dozattyanak meg ſirofagarol te-
ſünk vallaſt. Melly ellen vét-
nek à Papiſtàk, illyen modon:

a, Tapperus Tom: 1 art. 6. de Sanct.

I. Tagadgyák az Chriſtuſt
az ő kín ſenvedeſevel hatha-
tokeppen hogy ez vilag bűne-
ért eleget tett volna.

II. Tanittyak hogy az Chri-
ſtus elégtetele mégh csak ne-
vet ſem érdemli az mi bűne-
inkert valo elégh tételnek. Az
miat laſd az káromkodaſokat.

III. Mert azt vitattyák, hogy
à Chriſtus csak czupan az ere-
dendő bűnért, es nem az cse-
lekedendőért ſenvedet; mert
ezert à Miſeben lévő oſtya ál-
dozratik meg. b,

b, Thom: Aquinas in 4 Fus. de Ven: Sac: altaris cap. 1

IV. Mert az Chriſtuſt csak
teſtben ſenvedni tanittyak, es
ſemmit nem lelekben. c, Az
ſent iráſnak imez tanu-bizon-
ſag tétele ellen. Kezde ſomot-
kodni, es felőtte igē gyötrőd-
ni:

c, Bell: lib. 4, de Chriſto cap. 8 Sect: Refellitur hæc &c & ſequentibus.

ni: Mindenfelől szomoru az en Lelkem mind halalig. Mat. 26. v. 27 & 38.

Az Apostoli vallasnak V. Articulusa gazattya: *Harmadnapon halottaiból feltamada*; Vét ez ellen-is à Papistasag: I. Mert estendőnkent majom modra à Christus helyet egy fa legent zár az koporsoban, es azt siralmas énekkel siratttya, őrizven eyjel es nappal, es ez kepnek alamisnaikodvan. A mint ez dolog nyilvan vagyon az ő cselekedetekből, mellyet balvanyozo helyeken latunk.

V. Article

II. Mert tagadgya hogy az Christus testserint azon tulaydonsagokkal tamadot volna föl, à minemükkel halala előt volt; hanem az lathato testből, lathatatlanná, es az tapaztalhatobol tapaztalhatatlanná mondgyák hogy lett. d,

d, Bell: de Sacra Eucha: lib. 3. cap. 6.

VI. Articulus. Hatodik articulussa hitünknek: *Föl mene mennyekbe, ül az Atya mindenhato Istennek jobjan.*

Melly ágazattyat az hitnek igy moczkollyák.

I. Mert Christust teste-szerint most-is ez földön lenni tanittyák. c, midőn minden Miseben jelen lenni hiszik.

c, Concil: Trid: Sess. 13. cap. 1.

II. Mert az Atya Istennek jobjá ülő Közben-jároval meg nem elégesznek, hanem mast. is allatnakelő ez tisztre, es az Meny-ország kapujának megh nyitasara, à kik kűzzűl Szent Petert leg fővebnek tartyák.

III. Mert Christust ez mélf, Vide Act: 2. Et cap. 7. tosagbol le vetik es az Pápat űltetik helyeben. f,

VII. Articulus. Vallasunknak VII. ágazattya; *Onnét jű el itélni elevenekett es holtakat.* Ez ágazattya ellen-is solnak az Apostoli vallasnak.

I. Mert azt tanittyak, hogy az Chri-

az Christus csak érdemből nyerte, hogy ez világnak itélő birája legyen. II. Mert most-is minden nap az égből le szállani hiszik. g,

g. Concil: Trid: Sess: 22. Can. 1. Et paulo ante de Eucharistia.

Nyolcsadik ágazattya ez: *Hisszek szent Lélekben*: Ezt sem hadgyák mocskolás nekül. Mert 1. ez láthatatlan és meg határozhatatlan Istent Galamb formában öntik, irják, és imádgyák.

VIII. Articulus.

II. Mert hathato tisztí-ellen az embereket idvesség felől kételkedni tanittyak, jollehet azért mondatik az Szent irásbá el pecsétlesnek lelkeknek, hogy mi bennünk az Istennek szeretetit à Christus érdemeért bizonyossá tessi. Rom. 8. v. 15. Hogy penig à Papistak ez ellé cselekedgyenek bizonsag az Tridentum Varosbeli Gyülesek. Sess. 6. cap. 1.

IX. Articulus.

Kilenczedik Agazat: *Közönseges Anyaſzent-egyházat, ſzenteknek eggyüſſeget.* Ez ágazatban azt hiſzſzük; hogy Iſtennek ez földön bizonyos Gyülekezete es Leiki városa vagyon, melly nem kötelezteted csak egy nē zetſeghez, bizonyos helyhez, ſem valami megh hatarozoti dőre, hanem ki terjedet minden menzetſegekre es fennál, mind vilagh vegezetigh, &c.

Ez árticulust lok-keppen moeskollyák à Papiſtak

I. Mert tagadgyak az Iſtentűl el valaſztatot hiveknek ſereget ez ſent Gyülekezetnek lenni, hemen akar melly czegeres vétkekben élőket, rutſaggal dizznokhoz hasonlokat, (:) titkos Eretnekeket, Csak à Papa tudomanyát követſek, hiſzik ez gyülekezetnek lenni. Az melly dologra legyen ezer

(:) Alphonſus de Caſtro lib 2 cap. 24. de juſta Hæret: punitione.

tanu

tanu helyet *Bellarminus lib. 1. de Milit: Ecclesia cap. 1. 7.*

II Mert tagadgyák nem függeni az Anyaßent-egyházat az Istennek valaztasatul. h, Ezt penig tanittyák, hogy az Anyaßent-egyház tagaitul egyéb nem kivantatik à hitnek küllő vallás tételenél i,

Bellar: dictodoco c. 7

i, Petrus à Soto in defens: Cath: Conf: De Ecclesia una visibile.

III. Mert à Papanak Cardinalival valo vegezeset (melyet hißnek Ecclesiának lenni) męltosagosbnak nagyobnak irélik az ßent irasban ßollo Istennek męltosaganál. k,

k, Cost in Enchirid: Cont. cap. 8

Tizedik Articulus (*Hißem*) *Bününknek bocsanattyat*: Ez ágazattyat sem hadgyák helyben à Papistak az Apostoli vallái nak, mert azt tanittyak: I. Hogy ez életben senki nem lehet bizonyos bűneinek bocsanattya felől; nem-is kell bizonyosnak lenni: Sőt ugyan nem is tarto-

X. Articulus.

zik ember bűneinek bocsánattyat hinni, melly oſtoba értelmeket irások [l], bizonyittya. Az Szent iras penig kárhoztattya *Rom.* 5 *v.* 1 *Iac.* 1. *v.* 6. 7. *Heb.* 6. *v* 18 19. *Rom.* 8 *v.* 15. 33. 34.

II. Hogy ez élet utan Purgatoriumban vagyon bűn bocsanat es bűn alol valo felszabadulás. [m],

III. Mert à Miſet Szolgaltato Papoknak hatalom ſerint valo erőt tulaydonitnak az bűn bocsanatra. [n],

Tizenegyedik Agazattya az Apoſtoli vallásnak: (*Hiſſem*) *Teſtemnek fel tamadaſat.*

Ez Articuluſt hogy hogy es mi modon hidgyék à Papiſtak nem latom: holot az ő fejek az 23 Ianos Papa, à teſtnek fel tamadaſat tellyeſſeggel tagadta [a], melly eretnekſegert megis fogatot, es tömlöczöztetet vala,

l, Conc. Trid: Seſs. 6 Bellar. lib. 3. de Iuſt: cap. 3. ſect. Porro. Oſorius Ieſuita Conc. 8. in Dominin: VIII.

m. Coſt in Ench. Contro cap. 16. Prop: 5. Bellar: de Purgat: lib. 2. cap. 1 15. 18.

n, Conc: Trid: Seſs: 14. cap. 1.

XI, Articulus,

a, Conc: Coſt: Seſs: 11,

vala, az Gyülcsbéli Pispökök-
tül. *Platina.*

Utolso Agazattya az hitnek. (*Hiszem:*) *Az örök életet.* Melly Articulust nem lattatik hinni à Romai gyülekezet; mert az ő feje à meg nevezet 23 Ianos Papa ezt nem hitte. b, Igy értet az 7 Kelemen Papa-is az örök élet felől. A Papa penig nem vétkezhetik à Papista vallás szerint. c, Melly ha igaz ninc̃z örök çlet; Mert ezt à nem vétkezhető Papa tanitotta.

b, Conc: Const: Sess. 14.

c, Bellar: lib, 2, de Conc: cap, 13, & cap, 17,

II. Mert nem hisi hogy az ember idvessege felől ez életben bizonyos lehetne. d,

III. Mert azt véli hogy az örök életre el válastatot ember-is végkeppen ki eshetik Isten kedveből. e,

d. Censur: Colonien: 92 & seq. Osorius loco notato,

e, Cost, in Ench: Controv: cap, 4.

Megh mutatvan ez ideig az Hit ágazatival valo ellenkezesseket, es azokrol valo kételke-

deſeket, rövitſ: gnek okáért, az Erősſeghben lévő elsső résznek masodik Darabjat rekeſſbe be, az galſagra vezető Kalauznak jelen-valo tanitasa. c, Szintén olly hittűl ſakatt az, à ki az hit dolgarol kételkedik, mint az igaz tudomant tagado; mert az igaz hitű ember könnyebben kételkedhetik à maga elevenſégeről, hogy ſem az hit dolgairol: Ti Papiſtak kételkedtek à hit dolgairol, ſ-még penig könnyebben hogy nem à magatok elevenſegeről. Tehát ſzinten olyan hittűl ſakadtak vattok, mint az igaz tudomant tagadók. Es igy igaz hitű emberek nem váttok. *Erre tanita à hazudni nem tudo Kalauz.*

c. Lib. 3. cap. 14. p. 313.

Adde micā ſalis.

Az Urtul tanult mindennapi könyörgeſſel-is ellenkeznek.

Következnék immar az Erősſ.

rőſſegnek harmadik darabja; De minekelőtte által mennenk arra; Laſſuk meg egy ſoval, az Urtul tanult imadſagh ellen volo fogyatkozaſokat. Fé-ő hogy ez arant-is raytok neceſ-ék az Kalauznak imez oſtorozaſa d, Szintén ugy meg csalattatik à ki az bizonvoſt kéteſſ-es bizonialannà tartya, mint à ki az igazat hamiſnak allitya; Kéteſnek allitya penig az ember azt à miben kételkedik. Ezt cſelekeſik à Papiſtak az imadkozas felől.

d, Lib, 3, c. 14, p, 318.

I. Mert kételkednek ha olly kedvesè imadkozaſok Iſtennél hogy ſet meg halgaſsa. *Cenſu: Colin-ſ: p.* 89. *Et* 117.

) Conc: Trid Seſs: 22, cap 3, Et Seſs 25, tit: Decret. Venet: & Reliq Sanctorum, Ceſ: Colon: p, 200,

II. Mert nem csak az Atyanak imadkoznak, a Chriſtus tanitaſa ſerint, *Matth.* 6. 9. hanem az megbodogult Szenteknek es á-ſ. Angyaloknak-is)(mondgyák ez imadkozaſt. III:

III. Mert nem fűgleghesnek velik ellenſegekért valo imadkozaſokat. *Thomas Aquinas. 2. 2æ. q. 25. art. 9.* Melly ellen Chriſtus Urunk, es az Apoſtolok, mind ſoval ſ-mind peldajokkal tanitnak, *Luc. 23. v. 34. Mat. 5. v. 42. Act 7. v. 60. 1. Tim. 2. v. 2.*

IV. Hogy ſok kőzzűl eggyet hozzak bé, mert megh csonkittyak az Urtul tanult imadſagot, el hagyvan imez berekeſtő réſzét: Mert tijed az orſag, à hatalom, es az dicső ſeg, *Matth. 6. v. 13.*

HARMADIK RESZE.

AZ ERŐSSEGNEK III. DARABIAROL.

Az Papiſtaknak Iſten törvenyevel valo ellenkezeſekről. Ötke-

GT kőzőnseges jelei hogy à Papistak az Isten parancsolatit kevelse bűcsűllik, sokat ellenkeznek penig vélek.

I. Mert azt tanittyak hogy csak külső engedelmeſséget kivan, mellyet tőkeletteſſen végben-is vihet ha akarja, az tyjonnan fűlettetőt ember. a,

a, Conc: Trid: Sess. 6. cap. 16.

II. Mert azt tanittyak, hogy nem tőkelletes, mivel hogy nem tilt megh minden bűnőket; es nagy czegeres vétkek vannak az mellyekről halgat. b,

b, Andreas Fayva Ex Ort. lib. 5.

III. Mert azt mondgyak; Nem mind bűn az, à mit az tőrveny tilt, vadol, es kárhoztat. *Cens-Colon pag. 38 & ſeq.*

IV. Mert azt vélik hogy ez ellen à Papa ſafarkodhatik. c,

c, Iohan: Barth: in Repert. 4. in Dict Papa Vide Præcep:

V. Mert az Evangeliomot à tőrvennyel egyben Zurják Zavarják. *Cenſ: Colon pag* 195.

Lattuk rendel az parancsolatokat.

1. Parancsolat.

latokat is. 1. *En vagyok az te Uradad Istened, &c. Ne legyenek ennekẽ előttẽ idegẽ istenid.* Ez ellő parancsolattal ellenkeznek. 1. Mert csak nyelvel es szayjal vallyák hogy egy Istent tiztelnek, cselekedetekkel penig sok idegen Istenekett tartnak.

Innen vagyon hogy Orszagoknak, Tartomanyoknak, Varasoknak, &c. Oltalmazasokra pogany modra Mas Istenneket rendeltek. Magyar Országnak Szűz Mariat, Istvan, Lajos es László kiralt. Német Országnak, Györgyöt. Gallianak, Mihalt es Dienest. Iácobot. Lengyel Országnak, Szanislot.

Roma oltalmazoinak hisik Szent Pal es Szent Peter Apostolokat. Velenczének Sz. Markot. Colonianak az Nap-kelc-

tiha-

ti harom kiralyokat, Becsnek Sz. Istvant: Budanak Szűz Mariat; Váradnak, Laßlo kiralt. Beregßaßnak, minden ßenteket Kozmaval es Demjennel. Szőlősnek Kőrőßtőlő Sz. Iánoßt, Margith Aßßonnyal.

Hasonlatoskeppē az egyeb nemzetsegeknek, Varasoknak, es faluknak-is kűlőmb kűlőmb oltalmazo Gondviselők allattattak es ma-is à hol helye vagyon à Papistasagnak, allattatnak.

II. Mert inkabb fęlnek (es ezert főllyeb-is tiszteli k) az ő magoktul męltosagra emeltetet Pápatul, hogy semmint az Istentűl, mivel hogy ő nalok nagyobbat vétkezik az, à ki az Papa tőrvenyét altal hágja, hogy semmint à ki ez parancsolátot meg segi. Mert à Papa tőrvenyet altal hago, az Sz. Lelket káromlya meg [d], Az

d, Grat: Conl: 25. q. 1 cap. Nulli Fr c. Violatores.

Amellyből illy dolog jű ki.

Az ki az Szent Lelket meg károm-
lya, az minden bünök fölöt va-
lo bünt cselekedik; Mert meg
bocsathatatlan bünt téßen.
Matth. 12. v. 31. 32. Marc. 3.
v. 28. Luc. 12. v. 10. 1 Ioh 5.
v. 16.

De valaki à Papa törvényét akal-
bágja, megh kárombya az à ß.
Lelket. A márgora jegyzet
Decretomok ßerint.

Tehát à Papa törvenyét altal ba-
go mindē bünök fölöt valo bünt
cselekedik. Es igy igaz hogy
nagyobbat véikezik, &c.

e, Thomas Aquinas 2. 2æ q. 189. Art: 3.— Bellarmin: in Rosario. Anſ: in lib. de ſimilibꝰ.

III. Mert az ő magok cselekedetinek, Rendeknek Regulái çieteknek, es ruhajoknak tulaydonittyak az igaz Istennek tiztit, mçltoſagat, tißteletit. e,

II. Paranc: *Ne csinály magadnak faragot képet, ſemmi: &c.*

Ez maſodik parancsolattal ellenkeznak à Papiſtak. 1. Mert

I. Mert ez Parancsolatot Ceremonias tőrvennek tartyak, melly csak à Sidokat kőtelezte. f,

II. Mert nem csak czinallyak, hanem tartyak, tiſtelik, es ſolgalnak à képeknek, bőytelesekkel, innepi illesekkel, gyertya gyujtasokkal, fogadás tételekkel, templom czinalasokkal, buczujaras okkal, es egyeb eselekedetekkel, &c. ſ-męg penig Isteni tiſtelettel; mert *Constans est Theologorum sententia, Eodem cultu & honore coli imaginem quo, colitur id, cujus est imago.* g,

f. Andreas Riveti praelect: in c. 20. Exod. pag. 55.

g. Azorius Iesuita inst: lib 9. cap. 6.

III. Mert az ſent háromſág egy őrőkke aldando Istent az kit soha semmi halando ember nem látot, láthato ſ-męgh isonyu formaban irják, az Atyát egy Kiralyi ſékben, kőntősben, Koronaval nagy męg

őſúlt

ősűlt hayjal, es szakállal: Ennek őleben irják az Fiut mezitelen, kereszтűl el nyulvan sebes es holt ember képeben. Ezek kőzőt az szent Lelket Galamb képeben. Es igy az Istent madar formaban irják, mint régen az Poganyok, *Rom.* 1. v. 23. Colosvárt hallom, hogy volt, három késtarto hűvely formaban le irva. Ma-is sok helyen neveztetik egy testből három ki jőt főnek le irt formajaban.

III. Parancsolat. *Az te Uradnak Istenednek nevét hijában ne vegyed.*

Ez Parancsolat ellen-is vétkeznek à Papistak.

1. Mert esküvesekben nem az Isten nevére, hanem az szentekre. Imre, Istvan, &c. Kiralyra, es az keresztre esküsznek, es igy ezeknek Isténi hatalmat tulaydonitnak, hogy ha esküvese-

vélket megh nem tartyak, azokbűntelsék megh.

II. Mert azt tanittyak hogy az Romai vallason lévő ember, nem vétkezik, ha az kereſztyéneknek (kiket ők Eretnekeknek hinak) megh eskűſſik, es megh nem tartya. Erről bizonyſagnak okaért igy ir *Hoſius Cardinal* az akkori Lengyel kiralynak. h, *Quod licet obligatio ſit Poloniæ Ordinibus æque ſe defenſurum Catholicos & Hæreticos, Nulla tamen ratione teneatur ad preſtandum quod promiſerat.* Hallod hogy nyilvan mondgya; Nem tartozik fogadot hitit megh tartani. *Conradus Brunus* ezt meg erősiti midőn i, *multis probare conatur pacificationes cum diverſæ religionis hominibus initas, eſſe irritas; Quia cum hujuſmodi hæreticus Catholico nulla Pax eſſe poſſit, nulli offendi ac contemni*

h, Epiſt. 197 202. & 210.

i, De Hæret. lib. 3. c. Cum ſtatutulus eſſe irrita pacta eſſe quæ

non possint. Addit: tanto magis horrendam & abominandam pacem esse, ea cõditione cũ hæreticis & Schismaticis initam, ut qui eos offenderint fractæ pacis condemnentur, nã quæ fractio panis esse potest, eos offendere, cum quibus nulla cõmunio esse potest, homini Christiano, & quibus ne Ave quidem dicere possumus? quos leges Civiles Damno Imperiali subjecerunt, impunè offendendos offerunt, nec ullam in Romano Solo conveniendi morandiq; facultatem, permittunt, aut quicquam loci relinquunt; in quo etiam ipsis elementis fiat injuria: Deniq; qui a omnia divina & humane jura extinctos volunt. Mind ezeknel vilagosban ir ez dologrol, Simaca nevũ Pacencij Pöspök. k, Midõn igy tanittya az Fejedelmeket. Nullo nullo nulle modo fides hæreticis servanda est, etiam sjuramento firmata sit, Sepè admonitum; tamen

Bannum tamkiveres ben mene.

k, Simaca Pacensis Episcopus de Catholic: Instit: cap. 46. Num: 92.

neces-

neceſſe eſt inceſſabiliter iterare, & tam diu non tacere, quam diu pacis nomen obtenditur. Addit, *Ad pœnam & odium hæreticorum hoc pertinere, quod fides illis data ſervanda non ſit, non obſtante juramento.*

Semmi ſemmi ſemmi modon nem kel az Eretnekeknek (ért minket Evangeliomi követő kereſztyéneket) adot hitet meg tartani, ha ſinten eskűveſſel erősſittetet-is az. Gyakorta jelentetet ez dolog ez elől-is, mindazaltal ſűntelen elő kel hozni, es mind addig ſem kel erről halgatni, miglen az ollyan békeſegnek csak neve-is fön áll, mert az Eretnekek bűnteteſere es gyűlőiſegekre tartozo dolog ez: Hogy à hittel fogadot eskűves ſe tartaſsék megh nekiek.

Ide járul egy Papiſta hiſtoricuſnak *Guiciardinuſnak* bizon-

ſag tétele, ki-ez dologrol igy
)(Referente Alberico Gentili de jure belli lib 3. cap. 19. pag. 662.
ſollot.)(*Propriũ id cenſeri Pontifi um*: Non curare promiſſa, *eſſeq; ſtatutum, ut Eccleſia, nullo obſtante contractu, promiſsiones, & depto beneficio, poſsit retractare, & contra eas obligationes diſertè venire, quas peregerint Prælati ſolemniter.* Erre lattatik nezni Gratianuſ-is (:) midõn értelmesb tanatsbol à fogadaſt meg ſegni tanittya. Ezt állattya Kalauz I, igy irvan: mikor à magunk igaſſaga kivannya, ſabab ollyat mondani, mellyen egyebek maſt értheetnek, hogy ſem à mit elmẽnkben megh hatarozot értelem ſerint akarunk jelenteni, az az: Szabad felebaratunkat, magunk javaért eskũveſũnkel-is megh czalnunk. Kõz Regulajok ez: *Non eſſe Regum & Magiſtratuum, ſed mercatorum ſtare juramentis.*

(:) Cauſsa 22. q. 4. cap. Si aliquid.

I. Kalauz In App. Epiſt: 2. ſect. pag. 88.

III. Mert

III. Mert nyilvan tanittyak, hogy *æquivocatibus* külömb külömb tsle dolgokat magaban foglalo szókkal szabad czavargani az hitczesben, maſt megczalni maga mentſegeért, es szaduiaſaért. m,

IV. Mert az Iobbagyokat, szolgakat, es minden fejedelemſeg alá vettetteket embereket az magok eskűveſek ellen porancsollyak hogy földes Urokra, &c. tamadgyanak, ha à Papanak mindenbẽ az Urok nem kezdnek engedelmeſek lenni, es hiteket meg oldozzak. Igy cſelekedek Zachariás Papa Pius kereſere à Francuſokkal Ann. 1252. Igy telik be raytok: *Iura, periura, ſecretum prodere noli.*

V. Mert maymoskodo Ördög űzéſekben az Iſtennek csudalatos nevezetit, értelmenckel emlegetik.

VI. Mert

m, Franciſcus Tobetus de Inſt: Sacerdotis l. 5. cap. 58.

Ioh: Baleus lib. 3. in vita Zachariæ. vide Bell: Six: V apud Ioſ: Lydium in pag. 587.

VI. Mert az érzekenség nekül valo állatokat, ugy-mint az Harangokat, Cseléket, es Oltárokat köröztöiven (mert ök ezeket-is megh kereßtetik ſ. Még nagyob *ſolennitaſſal* hogy nem az Iſten képere teremtetet embert, mert ezt egy Bába is megh cselekedheti, de azt csak ſinten Püspök kereßtelheti) az ſent haromſag Iſtennek nevét ok-nekül emlegettik. n,

a. Durand: lib. 1. De rit:bus Ecc. Cath: cap. 82. Num. 6.

IX. Paranesolat. *Meg emlekezzel hogy az ſombat napot, &c.*

Ez Paranesolatot ſem hadgyak mocskolatlan.

I. Mert ez Ur napjat nem az Iſten tißteletire ſentelik, es nem à végre üllik, hogy egyben gyülvén az Apoſtoli rend tartás ſerint, az Iſten igeje világos értelemmel prædicaltatnék, annak tanulaſabol Iſten-

hez

hez valo megh téréſre, pœnitentia tartáſra alkalmatoſſág vetettetnék; es az Chriſtuſtul ſzereztetett ſzent Sacramentummal az Ur vacsorájával Iſtenesſen hiteknek erősítéſére, es az után az tűkő kődőkkel ſzeretből kegyeſen cselekedné-nek, (mert ez végre rendeltetett volt ez ſz. nap, így-is çltek ezzel az ſzent Apoſtolok es az Apoſtolok után levő ſzent Doctorok. *Ioh.* 20. *v.* 2. 19. *Act.* 2. *v.* 1. *&* 20. *v.* 7. 1. *Cor.* 16. *v.* 2 *Rom.* 10. *v.* 14 17. Hanem az Papatul talalt es magoktul gondolt dolgoknak vegben viveſere, à Miſenek fugaſara eggyik templumtul maſikhoz valo jaraſra; az holt ſzentek imadaſara, es egy korta Ordőghi abrázatban ôltőzve, o. bizonyos meglőtt, avagy csak kőtőt dolgoknak jatzaſara, Ezeket az ſzen-lato-

Sacr. lib. 5. cap. 2.o

o. Fran: Toletus S R & Cardinalis Inſtruc: ſacerd. l.b. 4. cap. 25.

mas bizonyittya. Erősíti ezt az Ingolstadiai Iesuitanak ez le irt szava-is. örömmel hallgatni à Prædicatiot, es gyakorta olvasni az Szent iraſt, Eretnek émbernek jegye, à melly. ben magat mint az majom à diaval gyönyörkötteti, hanem kereſztyen ember jegye ez, hogy Miſet halgaſſon.

11. Mert ez UR napjan kivül ſok ſzamu innepeket czinaltak, az ő fejektül talaltatot Szentekneck, ugy-mint Szaniſlonak, Györgynek, Gergelynek, Dorottyanak, Rocuſnak, &c. Es ezeket úllik az ő tűlök Canonizaltatott Szemelyeknek tiſztelletekre. A mint Bellarminus Gardinal iraſabol nyilvan vagyō *p Honor illorũ dierum apud eos immediatè & terminativè pertineat ad ſanctos, qui eſt honor religionis.*

p, Lib. de Cult: Sanct cap. 16.

nis. Ezt erősiti az 23 Gergely Papa Bullaja, mellyet az uy Calandariomrol bocsatot ki. Anno 1582. à hol ez ő innepeket üllenj ßaman paranczollya, mellyet lasś Lydius Ianosnal. p. 169.

Tiśtellyed Atyadat, es Anyadat. Ez Parancsolat ellen mindeneknek előtte vétnek. V. Parancsolas.

I. mert à Romai Clericatus az Magistratustul (ki ő neki Attya helyet volna.) *Gen.* 45. *v.* 8. 2. *Reg.* 5. *v.* 13. A fegyvert, hatalmat es męltosagot mellyet Isten adot vala neki. *Rom.* 13. *v.* 1. *Dan.* 2. *v.* 37. *Tit* 3. *v.* 1. 1 *Pet.* 2. *v.* 13. *Sap.* 6 *v.* 4 el vette es azt maganak tulaydonitotta. Innet vagyon hogy immár mind à két fegyverrel biro ßemeynek tartya az Papa magat, es minden rendeken uralkodonak, à mint bizonsag

érre az 8 Bonifacius Papának szava. *Definimus*, *Dicimus*, *Pronunciamus*, *Statuimus*, *omni humanæ creaturæ credere se sub esse Pontifici Romano*, *esse de necessitate salutis*.

II. Mert hatalmat engednek, az fejedelmek, urakalat valoknak ellenek-valo feltamadásra a, A mint az 7 Papa cselekedek az 4 Henricus fejedelemmel.

a, Vide supra notatã Bull:

III. Mert az Atyak s-Anyaknak hatalmok aloi fel szabadittyak az fiakat, leanyokat, es azok akarattya ellen, Kalastromban menő szabadlagot engednek neki. b, Melly dolog, nyilvansaggal ellenkezik ez parancsolattal; mert olly dolgot cselekedni à fiaknak mellyet sem Isten nem parancsol, sem nē szükseges es az Szülek tiszteletivel meg nem allhat.

b, Thom: Aquin: 2 2æ. q. 88. art 9. Bellarm lib 2. de Monach cap 30.

IV. Mert

IV. Mert nem iſmerik és nem-is engedik ſem jó-ſ. gokon ſem egyéb marhájokon az Fejedelmeknek tsak tsak. Bellm lib. 1. de Clericis cap. 28.
mokat. c, *Bona Clericorum tam Eccleſiaſtica quam Secularia libera ſunt, ac merito eſſe debent, à tributis Principum ſecularium.*

VI. Paranesolás.

Nem ôly.

Vétnek ezellen az Papiſtak, ſokrendbeli gyilkoſſágnak nemével.

I. Mert az Papa végezéſével ellenkôzô embereket, nagyot és kicsint megh ôlhetiô nalok büntelen akarki-is; *Concilium Conſtantienſe Seſs.* 15. *Martinus Becanus lib. de fide hæreticis ſervanda. Franc: Svarez lib. cujus titulum fecit. Defenſio fidei Catholicæ adverſus Anglica, ſectæ errores.* Sôt à megôlô gyilkoſnak jutalom, ha egyéb nem, Canonizatio, Szentek közzé ſamlaltatás,

tas, bűn bocsanat avagy cselekedetinek dicsireti adattatik. d, Igy cselekedek à gyilkos Barattal, az 5 Sixtus Papa Romaban közönsrges helyen dicsirven, Franconianak 3 Henricus nevű kiralyanak meg ölesséért, Christus Urunk csudálatos életeſevel és ludit cselekedetivel egyben hasonlitvan gyilkossagat. Anno Christi 1589. 2. Septembris illyen jutalmat vőn Garnetus Iesuita is tarsaival Anglia orßagh Statusinak, es à kiralynak el ásot Puska-por altal, hohérsagra vagyodo Sandekáért, mert gonosságok kijelenven, az el ásot Puska-por fől talaltatvan munkajoknak érdemlet jutalmát vővek. Londinumban 3. Maji. Anno 1605. Es ez Canonizaltatek, ma Martyrnak tartatuk, es az Iesuitaktul tißtelte-

d, Gregorius 13. Diplomate Anni 1578, Ioh Lyd. pag 158. vide apud. Ioh. Lydium pag 219 & 98 Platina in vita Martini II. alias IV. Papæ.

terik, segitségre hivattatik. Amint ezt rola irt Apologiajok bizonyittya.

II. Mert az Evangeliomi tudomannak vallasáért sok ezer embereket ölték meg, melyre bizonsag Belgium, Anglia, Gallia, &c. Vide Cathalog: Testiveritatis.

III. Mert az nőtelenségre eskút Regulás személyek, kételenségből származot tettetes szüzességeknek oltalmazasáért förtelmeskedésekben foganatot, sok ezer gyermekeket rekkentnek el. Amint ezt a nagy Gergely Papa halasása bizonyittya; ki hal helyet, egyszer 6000 gyermek fejeket vonata ki halojaban. c,

c. Udalricus Episcop. in Epistola sua Prolixa. Sigeber: Hist: Eccles: Cent8. cap. 6.

IV. Mert az gyilkossagra magat el készitet embernek gonosságat, ha nekik megh vallya-is, ugy titkollyak hogy ha abbol az egés keresztyenség-

nek vesedelmet tudnak kö-
vetkezni-is, ki nem jelentik el
rendelt gonosságaban ezö bo-
csattyak, f, Mely dolog mivel
hogy kétségeln k tetsik az ö i-
rásokat nem olvásó emberné,
im szavokat jegyzem meg: Igy
szollazert Soto: *Licet Sacerdos*
videat personam innocentissimam
dignitate & autoritate maximam,
insuplicium capitis rapi sine certis-
simo per sontis confessionem, illum
esse innocentem, posseq; eum facili-
me detecta confessione liberare,
neutiquam illi fas est. Masmegh
ekkeppen szoll g, *Ob nullam cau-*
sam confessa revelari possunt, quam
vis esset totius orbis Salus. *Nec*
prorsus ullo modo etiam gravis-
simo innocentis, aut quod esset to-
tius orbis confragratio, *aut*
perversio religionis, *& omnium*
Sacramentorum in tentata demoli-
tio, quam hæreticus paratam esse
eo fi-

f Suarez in 3. part Tom. disp. 33. sect. 5.

g, Henricus Henriques in Summa de pœnitentia lib 3 cap 86.

confiteretur. Ez az gyilkoſſagra valo alkalmatoſſagnak aytonyitaſa.

Neparaználkodgyal. VII. Paracsolat,

Itt az Papiſtak lelki parazmaſagokrol, balvany imadaſokrol, nem leſſen ſo, ſem az Regulás rendeknek nőtelenſegekből származot főrtelmetſkedeſektől. k, Sem az bordelyoknak tartaſarol i, Azt ſem hozom bé, à mit Káviſius Platinabol az 12 avagy mint nemellyeknek tetſik 13 Ianos Páparol emlit, hogy parazmaſagban talaltatvan, ugyan azon paráznanak ágyan megőletteret: Az 8 Ianos Papanakis (:) kurvaſagat el halgatom, Az 6 Alexáder nevű Páparol, Balcusbol, azt ſem emlitem hogy à maga leanyaval Lucretiaval ocsmankodot. Mert ha ez: az engem igazgato Kalauz

k, Mellyec bizonyieloh de lacaſa: Epic.

i, Mariana Ieſuita cap. 16 lib de Spectaculio 2 tit.

(:) Platina in vita loh. VIII.

Kalauz lib. 3 cap. 7 p. 217.

meg hallana, Papok ganeyjat mondana turkalni, hanem legyé elég ez parancsolat ellen, imez következendő három kőzönseges Regulajokat, meg jegyzeni. De miglen az leßen jegyezd meg kit tartianak à Papistak parazna személynek, Azt

k Glos: Dist: 45. c. Disciplina.

àkinek többel volt dolga hußon harom ezernel. *Meretrix est quæ admisit plusquam 23 millia virorum* k,

)(Gratianns Dist: 34. c. Ia qua

1. Regula. Qui non habet uxorem loco illius concubinam licet habere.)(Az kinek ninczfeleſege, ßabad az helyet ágyaſt tartani. Maydiſmet igy ßol: Keresztyen embernek ßabad egy feleſeget tartani avagy feleſeg helyet ágaſt. Alab egy kevesse: *Az mely embernek feleſege halala utan, ßolgalojatul gyermeke leßen, pap lehet az.*

Glosa. Dist 45. cap. Disciplina. Be larni. lib 1. de Cleric: cap 24. Sect R. deo. pro hiberi

II. Re-

II. Regula legyen Bellarminus Romai Gardinalnak imez mondasa: *Inkab el kel tavoztatni à Tüßökökben hogy egy-mas utan ket feleſege ne legyen, hogy nem mint Agyaſa;* Mert (à mint lib. 2. irja, *de Concil. cap. 8. §. Undecimo, Et ſeq.* Az ágyas nem feleſege, es igy nem vétkezik az aßßony ha olly emberhez megyen à ki ágyaſt tart.

III. Regula: *Az pap nem annyira vétkezik, ha ßáz ágyaſt tart, mint ha igaz feleſeget.* Te kegyes olvaſo gondold megh ezekből mi következik. Caſterus Ieſuita in Ench. cap. 17.

Ne lopy.

VIII. Parancsolat.

Ez Parancsolat ellen à Papiſta papok es egyeb ßerzetes emberek vétnek. I. Mert az Eccleſia jövedelmét be veßik, es meg nem ßolgalnak erette, hevereſſel töltven idejeket.

II. Midön csalard meſterſeggel

ſeggel az nap-nyugati birodal-
mat el csalák az fejedelmektűl.

III. Midőn az Evangeliomi vallaſt követő embereket, es egyeb vegezeſen kivűl-jarokat-is, avagy meghőlet avagy ſám-kivetelre űzet, es azoknak marhajokat, joßagokat, az ſ. porázokon-futo ßemélyeknek oßt, A mint ezt az Papák felől, irvan hattak az hiſtoricuſok.

IX Parancsolat.

Ne ßolyázz te felebarátod ellen.

Vétnek ez ellen, I. Midőn azt tanittyak, hogy à faragot képek, vérrel veriteztek, ſirtak, nevettek, egy helyből masban mennek, ßoltanak, es meg forgattak magokat, Tißteſſegnek es ßanakozaſnak okaért. Az mint erről bőſegeſen olvaſhats abban à könyvben melynek tituluſſa ez: *Speculum exemplorum omnib⁹ Chriſticolis ſalubriter inſpiciendum, ut exemplis diſcant diſciplinam.* II. Mi-

Me' impreſſus eſt An, 1505 in oppido Hagenas per Hēricum Opecam.

II. Midőn az ő találmányokat igazaknak és régieknek mondgyák és ugy hitetik annak követésére az kőlségeket. Vide infr. c. 7. & 9.

Ne kivánd azt te felebaratodnak. X Parancsolat.

Vétkeznek ez ellen, I. Ez parancsolatnak két felé-valo szakaztasával. Melly dolog ellen tanitnak, *Iosephus antiq: lib. 2. cap. 6. 8. Origenes in exod: Hom: 8. Athanasius in Synopsi: Nazianzenus in versibus decalogi. Chrisо: in Matth. hom. 44. Ambrosius in Ephes. cap. 6. Procopius & Rupertus in cap. 20. Exod. Polid: Virg: lib 5. de Iuvent. cap. 9.*

II. Midőn az kűlső Uralkodást magokéva tőttek; es naponkent igyekeznek fővebtiszteket birni. III. Midőn à meghalt személynek tiszтiért sokan supplicalnak, es nagy summanis egy-mas előt fel valtyak.

IV. Midőn à tiszтért sokakat vide cap. 8.

az

az elsők közzül, mereggel ölték megh. A mint ez dologrol ide alab peldakat talaß. Ez az Isten parancsolattyaval valo ellenkezesekről.

NEGYEDIK RESZE.

AZ ERŐSSEGNEK NEGYEDIK DARABIAROL.

Az Papiſtak vallaſa külömböz az Apoſtoli es réghi Anyaſent-egyháznak tudomanyatul.

Kalauz lib. 8. cap 3. p. 585 & 591.

AZ Kalauz vezérlese ßerint; Három dologh kivantatik hozzá hogy valamely Gyülekezet Apoſtoli es réghi Eccleſiaknak mondattaſſek I. Hogy az Apoſtolokat mint Istennek követit tißtellye. II. Hogy az Irasokat ugy tartſa mint Istennek tulaydon ßavat. III.

III. Hogy az ó iratsokat az szerint feytegesse, à minemű értelemmel mondottak az Apolok, es vettek, s-egyebekre-is terjeztettek az Apostoloktul épitetet Ecclesiak, es ezekben fényeskedő Tanitók: mert lehetetlen dolog hogy szent Ecclesia legyen az, melynek tudomanyat senki azok közzül nem követte kiket az egész kereszteyen vilag, az Apostolok halala utan meg dicsőült szenteknek tartot.

Meg elégszem ez út mutatassal, mert az Uy Testamentumban réghi, es igy Apostoli gyülekezetnek tartom, azt, az Ecclesiat, melyben ez dolgok világosan meg talaltatnak, Uynak mondom penig azt, melly az Apostoloktul es mindgyarást ő utannok következő es Apostoli tudomant hirdető

Tani-

Tanitoktul külömböz, es ez nem-is Sent Eccleſia.

Illyeténeknek vallom lenni à moſtani Romai valláſt követő Tanitokat, mellyet rendel felőlők még-is mutatok. Hogy penig, elsőben-is Apoſtoli Eccleſiának ne mondattathaſſék, à moſtani Papiſtaſág, à Kalauz igy mutattya: mert az Apoſtolokat ſem ſemélyekben ugymint Iſtennek követit nem tiſztelik; ſem iraſokat, ugy-mint Iſtennek ſaját beſzedet nem tartyak, ſem olly értelemmel nem feytegetik, à minemüvel mondtak az Apoſtolok es vetek, ſ-egyebekre-is terjeztetek, az Apoſtolokul éppitetet Eccleſiák es azokbā fçnyeskedő Tanitók.

Az első dolog bizonyittatik. I. A Papoknak Diplomajokbol, es Bullajokbol, (à hol az

Apo-

Apoſtolok ellen ezelik magokat) mellyeket igy fejeznek be: Nem gondolvan az Apoloknak vegezeſevel, avagy; S. Peternek es Palnak rendeleſekkel. A mint erre laſs peldat, az 8 Kelemen Papanak Bullajaban.)(Az Gloſſabol melly irattatot *Gratianus Diſt 34. cap. es az 82. Diſt. V. Capitulumara. Presbiter.* Es 15 *Cauſanak VI. Quaſtiojara*, mely igy kezdetik. *Auctoritatem.*

)(Quæ Prefixa eſt Catechiſmo Bellarmini. Diſt: 12. cap. 1. Non extrav 22. lok cap. 1 Et extrav Communi lib. 3 tit. 3 cap. Rem.

Ezt lattatik erősiteni á 2. Iulius nevű Papa, ki kevelyſegeből az Sz. Peter kulcsat az Tiberis vizeben veté, ily szókkal. *Clavis S. Petri non amplius valet.*

III. Az Conſtantiai gyűlesben sollo Gardinaloknak es Püspököknek vegezeſeből az hol midőn az Ur vacsorajanak egy sin alat valo ki-solgaltataſat vegeztek volna, az-

Apoſ

Apostol gyalazattyara igy folnak: Nem gondolvan az Szent Palnak tanitasaval; Tituluſokkal-is ezt mutattyak midőn Apoſtolicus Dominuſnak hivattyak magokat.)(

)(Mefreth. Serm: 2. Dō: Lætare

Irásokat ugy-mint Istennek sajat beſiedet nem tartyak. 1. Mert gyalazatos nevekkel illetik. (:) 2. Mert csak annyi Isteni męltoſagot ismernek benne, à mennyit ůk adnak neki. a, 3. Mert csak akkor tartyak Isten beſedenek, mikor az ő értelmek ſerint feytegetik. *Bellarm: lib. 1. de Ver: Dei cap. 1. & ſeq. Et lib. 3. cap 4 &c. 4.* Merr nem hiſik tőkelletesnek, az ő traditiojok nekůl. *Bell: lib. 4. cap. 2 3. 4. 5.* Mert azt kialtyak felőle hogy az Apoſtolok es Evangeliſtak, nem az Isten parancsolattyabol irtak à mit irtak. b,

(:) Videſu-Bra cap. 1.

a, Staplet: Cont: Vit: Andrad: de ſenſio Concyli.

b, Bell. lib. 4. cap. 4. ſect. Secunde probatur.

Oly

Oly értelemmel sem feytegetik, es magyarazzak à minemúvel mótak az Apostolok, es vették s-egyebekre-is terjesztették, az Apostoloktul éppitetet Ecclesiakes azokban fényeskedő Tanitók. c, Mellyet bizonyos Regulakban mutatok megh.

c, Bellarm. lib, 2. de Chtisto c. 10.

I. Mert à Papistak az Apostoloktul fundaltatot Ecclesiakban fényeskedő réghi Tanitoknak, irasokat, es bizonyitasokat, nem mindenbe vésik bé. Példa mutassa ezt megh.

Costerus in Ench: cap. 2. in solutione 5. object: p. 63.

Szűz Marianak bűnben valo-fogantatása felől, nemellyek 15: nemellyek 20. nemellyek penig 300. réghi Tanitoknak-is megh vetik érielmeket, es igy felelnek bizonsagokra. d, *Locum ab Authoritate esse infirmum, at pondens quidam pater dixit:* Pauperis *est numerare pecus.*

Dureus cõtra Vitak: Rat. 5 & 6. Gregori. de valentia lib. 8. cap. 8. in Analysi.

d, Salmerõ Iesuita 1. Ioh. 5 disp. 73. circa finem.

Nos

Nos *rationum efficatiam, quæ omni authoritate prostare dignoscitur, in contrarium objicimus.* Ugyan ezen dologrol Canus igy ir. e, *Sancti* Omnes *qui in ejus rei mentionem indicere,* uno ore *asserunt B. Virginem in peccato Originali conceptam: Et cum* nullus *Sanctorum contra iverit,* tamen *contraria sententia & probabiliter & piè in Ecclesia defenditur.*

e. In Locis Theolo: lib. 7. cap. 3.

Bellarminus tanittya Canus felöl, hogy ez egéß Ecclesianak hitivel es eggyezesevel ellenkezö értelmet tanit. f, Ez Regulat rekeßße bé igaznak lenni az Romai nehai Prædicator à Bitontinomi Pispök. g, ki ugy mocskollya à réghi fényeskedö Tanitokat. *Ego ut ingenuè fatear,* Plus *in summo Pontifice crederim, in his quæ fidei misteria tangunt, quam* mille *Augustinis S. Hyeronimus, Gregorius, ne dicam*

f, Bellarm: lib, de Matrim: cap. 7. sect, ex quo,

g, Episcop: Ditontinus, in Conc: ex Rom: 1. cap 14, habita Romæ pag, 606. Referente D. Riveto in suo Critico in Proleg: cap, 7,

dicam Ricardis, Scotis, Guilielmis: credo enim & scio, quod summus Pontifex in his quæ fidei sunt, errare non potest.

II. Mert az Sent iraſnak fey-tegeteſeben ſem kőzönſegeſſen, ſem eggyen eggyen, az Apoſtoloktul fundaltatot Eccleſiakban fęnyeskedő réghi Tanitoknak ételmeket be nem veßik.. II. Regula

Mely cselekedetekről első-ben-is ßollyon Cajetanus Pűſpők, h, ha vełahol vałamely textus Sent irás mondaſa, Uly értelemmel hozartatik be ha ßinten az ſok Sent Doctorok értelmetűl idegen-is, kérek minden olvaſokat ne veſſek, ne utallyak meg, hanem legyenek igaz itilői, *meminerint jus ſuum cuiq; tribuere*, es alabb egy keveſſe: Senki az Sent iráſnak Uly értelmét azert meg ne utal-

h, Caje: in Præf: in Pentcuh:

lya, hogh az réghi Doctorok tanitasatul kúlömböz. Isten nem kötötte az Sent irásnak magyarázattyat, à reghi Doctorok értelmehez: mert igy el metszetnek mi tűlünk es az következendöktül az irás fey tegeteſenek remenſege. Igy ſoi ez dologrol Canus-is. i, *Sequi majores nostros per omnia, & in illorum vestigiis, nos quoq; pedes nostros figere ut pueri faciunt per lutum*, ez dolog nem egyebnek lattatik, à mi elménknek kárhoztataſanál, itelet tétel es igazſagh kereſéſétül magunk megh foſztaſával; Kovettyük ugyan az réghieket *sed ut duces nō dominos*. Nem uralkodhatnak à mi hitünkön, es nem-is kell rabul magunkat ugy nekiek adnunk, hogy az Sent irás feytegeteſeben ſemmi ſabadſagunk ne legyen.

NB.

1, Melchior Can: in locis Theologicis lib, 7, cap, 3, Num 10,

Ha-

Hasonlo értelemben vagyó Bellarminus. [k], *Aliud est interpretari legem more Doctoris, aliud more Iudicis; ad explanationem more Doctoris requiritur eruditio, ad explanationem more Iudicis requiritur authoritas: Doctor n. non proponit sententiam suam; ut necessario sequendam, sed solum quatenus ratio suadet: At Iudex proponit ut sequendam necessario.* Immár Agoston D. es à tőb Szent Atyak az ő irásokban szoltak ugy mint Tanito Doctorok.

Ily világosan szollchez Báronius-is [l], midőn igy ir: Az Szentséges Atyakat, kiket mélséges tutomanyokért méltan Ecclesia Doctorinak módunk, noha az Szent Leleknek bőséges ajandeka volt nalok mindazonaltal az Szent irásnak fyrtegeteseben, nem mindenkor es mindenben követi az Catholica Ecclesia. Ezt

k, Bellarm. lib, 3, de verb. cap, 10 sect: 8, deo aliud est.

l, Czsar: Bar: in Annal: Tom: 2, ad annum, 14, Num: Marg: 218.

Ezt Didacus Stella, Romaban fő irás magyarázo Minoritanus es Maldonatus Iesuitas sok peldakkal mutogattyak igaznak lenni; mert ezek nemely textust, sok réghi Paterek értelme ellen magyaraznak; nemellyeket penigaz egéß Pateterek Serege értelme ellen fegyegetnek. Ezer peldak helyet, jegyezd megh ezeket irásokbol.

Didacus, Szent Lukacs Evangeliomanak Cap. 10. v. 21. magyarázvan: *Confiteor tibi Pater.* Ez igét vallàst tészek, ugy fegyegeti hogy soha senki ugy ez ideig nem fegyegette, Amint im le irt szavabol érted. *Communiter quos ego potuerim expositores vidisse vel ex Sanctis Doctoribus* antiquis; *vel ex modernis hi* omnes *& glossæ declarant, Verbum, Confiteor, non hic accipi pro*

confe-

confessione peccatorum, Sed pro eo quod dicimus gratias agere, laudare ac benedicere. Nunquam tamẽ sensus hic, nec quadrare, nec intellectui satisfacere potuit. Quantum vero ego conjectare possum, Verbum, Confiteor, hic significat, quod idem sentire, concordare.

Maldonatus Szent Iános Evangeliomabol az Cap.8.v:56. imez sententiat: Abraham latta az en napomat; olly értelẽmel feytegeti mellyel senki azelõt, azt mondgya, nem feytegette. Olvasd iráſat: *Omnes auctores quos legere menimi, existimant aut solâ fide, aut fide & figura, aut Propheticâ revelatione vidisse. De fide conveniant Omnes, figuras alij alias afferunt.* Alabegy kevessé.)(*Vereor ne arrogantis inperpretis esse videatur, à tot tamq; gravibus auctoribꝰ dissentire, &c. Mihi igitur non videtur quod Chri-* Mald:Num 129.)(Num:130

Non dicit, Vidit & gaviſus eſt, aut de ſola fide, aut de figura, vel Prophetica revelatione intelligi poſſe.

Igy minden réghi ſçnyeskedő Tanitoknak kőzőnſeges értelme ellen feytegeti az Sz. Mathe Evangeliomanak Cap. 13. v. 23. Es Cap. 16 v. 18. 19. Es Cap. 26. v. 29. Miért feytegeſſe illy uy értelemmel à Sent iráſt kérdhetned? Meg felelő maga, magyarázván az Sent Ianos Evangeliomanak Cap. 6. v. 62. Mert az uyjonnan koholtatot értelem az Calviniſtak értelmetűl inkab kűlőmbőz. *Verba ſunt: Non nego me hujus interpretationis auctorem neminem habere, ſed hanc eo magis probo, &c. Quod hæc cum Calviniſtarum ſenſu magis pugnet.*

Miert tanitnak hamiſgot.?

NB.

Maldonat. Num: 155.

III. Mert az réghi ſçnyeskedő Tanitokat csak akkor iſmerik Páterecknek igaz Tanitok-

III. Reg:

nak

nak lẽni; mikor bajok izin ſolnak; midõn penig bá ványozaſok ellen tanitnak ſemmire kellõ embereknek tartyak Ez dolgot az Papiſtak felõl igaznak lenni Duræus es Gretzerus Ieſuitak iráſokban hattak. Duræus bava ez: Vitakerus ellen irt könyvének Pag. 140. *Patres non conſentiur Patres, cum ſuum aliquid quod ab Eccleſia non acceperunt, vel ſcribunt vel docent.*

Hát micsodak? Erre felel Gretzerus [a], ſ-azt mondgya hogy nem Atyak hanem moſtohák, nem Tanitók, hanem Csalárd hitetõk, *Non Patres ſed vitrici, non Doctores ſed ſeductores.*

a, Lib 2. de jure prohibe n. libros noſtros cap. 10. ſect. Fateris.

Példabol legyen nyilvan-valová ez cselekedetek: Az nagy Agoſton Doctor iraſat, es értelmét, ugy vesik, mikor tevelygeſek ſerint ſoll; mint az egéſz nap-nyugati, Eccleſiak-

nak világosító szóvétneket. b, Mikor penigh ellenek tanit meg vetik, meg czafollyak, es hamisittyak: es tudatlansagbol meg csalatot embernek nevezik. c,

Az Cæsáreabili Eusebiust hires neves Catholicus scriptornak (*Lyndanus Panop: Lib. 1. c. 17. § Inprimis*) Szentnek Martyrnak (*Báronius in Annalib: Tom: 3. Ann. 340. Num: Márg: 41.*) Midőn penig ellenek-valo dolgot allat; *Arius* párt-tartojanak d, Dögleletes Eretnek embernek, *Arianusnak* e, Igy cselekedőnek az Eusebius Emissenussal-is.

Tertullianust, midőn kedvek szerint tanit illyen dicsiretes nevezetekkel nevezik. *Nobilis ad modum author, latinorum communium facile Priceps, magnum quondam Asiæ lumen.* f, Masle-

suita-

b, Bellarm: in Præfat: libri de Monachis sect: Habitis quid.
Kalauz lib. 2. ad Comit: Bihar: cap. 6.
c, Bell lib. 4. de Christ: cap 14. sect: Hanc expositionem. Et seq. Et lib 1. de Rom: Pont: cap 10. sect Addo.
d, Canus in locis Theolog lib 7. c. 3. Num: 7.
e, Const: in Apolog: c. 8 Num: 9.
f, Lind: lib: lib 1. cap. 23 & lib. 2. cap 18.

fuita-is igy ir felől e. g, *Scriptor & Doctor Vetustissimus, peritissimus, gravis, acutissimus.* Midőn penig kedvek ellen borsol, megh fordittyak értelmeket, ugyan azon Tertulianus felől es igy irnak: *Author hæreticus Azorius Tom: 1. Moral: lib. 8. cap: 16.* Bellarminus-is hasonlo tituluſt czinal, ez réghi jambornak midőn Eretnekek fejedelmének, Catholicusok ellenségének, Montanus Eretnekseget követőnek módgya. k; Masut igy ir felől e. (*Lib. 1 de Bonis oper: cap. 5. & lib. 3. de Euchárrist: cap. 6.*) Tertulliano *consequens* erről *abstulit authoritatẽ: Nec magnisacienda est ejus authoritas, cum constet etiam hominem Ecclesiæ non fuisse.* Nem elégsik megh ennyi gyalazat tétellel, hanem ezt-is hozzá adgya. i, *Non est omnino fides habenda Tertuliano,*

g, Ruthinegius fund: 2, pag. 33 41. Et fund. 10. pag. 238.

k, Bell. lib. 1 de Sanct. cap 5. sect. habemus. Et lib. de Purgat: cap. 8. sect: Euchar: & lib. 4. de Rom: Pont: cap. 8. & lib. 2. de Bonis oper: cap. 9.

i, Idem lib. 4 de Rom: Pont: cap 8, & lib. 1 de Christi c. 9.

Igy cselekednek Hyeronimussal, midőn ellenek Boll, ottan igy felelnek értelmere. k, *Hyeronimus non est regula fidei.* Igy cselekedik Bellarminus-is sok helyen véle. *Lib. 1. de verb. Dei cap 5 7. 10. 20. Et lib. 1. de Christ: cap. 5. Et lib. 4 cap. 5. Et lib. 1. de Rom: Pont: cap. 8. 16. Et lib. 3. cap. 6 13 17.*

k, Canus in locis theolog lib 7. cap 3. sect: Secundum,

Igy cselekednek Origenessel; Mert midőn értelme nem tetszik nekiek, mindgyárast Eretnek embernek kiáltyak; Hittúlszakatnak mondgyak; Arius dögleletes tudomanyat követő személynek irjak. l. Canus, Maldonatus, es Ribera lesuitak erre bizonyságim.

l. Canus ubi supra lib. 7. cap 3. Et lib 11 cap 6 Maldon. in Johan: 13 Num: 60. Ribera in Malach. Proemi.

De rövidségnek okaért csak Bellarminus *Controversia*-it nezd megh, es ez cselekedeteket igaznak lenni megh jegyezhetsed; Mert nincsen olly derekas con-

conclusio benne, à hol Patereket Authorokat, nem vetne megh. Nincsen-is olly Pater csak egy-is à kit valahol irásaban meg nem hazuttolna, ha vagyon mutasd megh.

IV. Mert az réghi fçnyeske- IV. Regedő Tanitóknak, egéß könyvecket-is megh vetik, midőn ellenck tanitnak, igy felelven azokra: Aal hamis es csalárd könyv az:

Világosodgyek ez dolog-is, à Papistak felől, példabol.

Az képek tißteletit tilto Tanitók értelmek allatasara, több erőssegek kőzőt çlnek az Epiphanius réghi Tanitonak értelmevel, ki igy ir ez dologhrol m,

Mçltosaga ellen vagyon az Szent irásnak, hogy az emberneck képe fúgjőn az gyűlcke-

la.

m, Epiphan: Epist ad Ioh Hyero; solimitanã.

zetben; Azt mondgya penig

Bellarminus hogy az, à kép melyről so vagyon ez réghi Tanitonál, volt az Chriſtuſnak képe. Mit felelnek erre az képeket imado Papiſtak? Ezt:

n, Bell: lib: 2. de Sanct: cap. 9. ſect: ad quintum

Verba illa eſſe Suppoſititia. n,

Az emberi talalmanyoknak méltoſagi ellen, es az Sent irás tökelleteſſegenek allataſara hozzak az Cyrillus réghi Tanito iráſat: Ez Authoritás ellen

a, Bell: lib, 4. de verb. Dei cap, 11. ſect. Ex. deo. primo,

Bellarminus ezt feleli; a, *Homilias illas in Leviticum non eſſe Cyrilli.* Az nagy Hyeronimus iráſabol ellenek hozot erősſegre-is haſonlatoſſan felel.

b, Idem Ib: cap, 5. ſect: his quinque

b, *Reſpondeo contraria illa in Epiſtolas nomine Hyeronimi inſcripta, non eſſe, Hyeronimi, ſed Pelagij Hæretici.*

Az nagy Baſilius Doctor értelmet bizonyos iráſabol, hozzák tevelygeſek ellen, ſ-Bellarminus igy veti meg.

c, Bell: lib, 1 de Amiſ: gr, cap, 13 ſect: Ex deo nam,

c, *Non Certo conſtat, an eæ queſtiones ſint magni Baſilij.*

Az

Az Agoſton Doctor iráſa-
bol mikor ſorongattatnak,
hogy az kúlſő Sacramẽtomok-
nak nincsen bűnt bocsathato
erejek. Azt feleli Bellarminus
reá. [d], *Librum citatum non eſſe Auguſtini, ſed alicujus Hæretici.*

[d], Bell: lib, 2, de Sacr: cap. 10, ſect: Rydeo,

Laſd megh laiſtromaban az Papiſtaknak illy feleleteket az réghi Paterek iráſara, rövidſegnek okaert Bellarminuſnál *Lib. 1. de verb. Dei cap. 20. § quod ad. Et lib. 4 cap. 5. § His quinq; lib. 1. de Chriſto, cap. 6. § Ad locum: Lib. 2 de Rom: Pont: cap. 2. § Ad de adhuc, & § Secundo dico. Et § dico tertio. Et cap. 27. § Rydeo jam. Et § Ad Canum. Et lib. 2. de Purg: cap. 8 § Primo quia & lib. 2. de Sacram. cap. 10. § Rydeo primo. Et lib. de Matrimonio cap. 17. § Si tamen. Et lib 4. de Amiſ: grat: cap. 9. § Sed facilis. Et § Hic vero Author. Et lib. 2. de grat: & li-*

Bero arb cap 14 § Rideo Contrarios.

Igy felelnek az Apoſtoli Regulakra is, midőn ellenek citallyak. Igy felelnek a régi Cöciliomokban egyben gyúlt Paterek eggyező értelmere-is, midőn ellenek vagyon. Innet vagyon hogh hazuttol CCXXVII patert. (:) Beliarminus.

(:) Bellarm: lib. 2, de Rom: Pont: cap. 27, ſect Ad primũ, Et ſect: Ad tertium,

Mert ha miben à Papiſtak à réghi fényeskedő Tanitoknak egeßlen könyveket megh nem vetik-is, de arrol az részről, darabrol à mely az ő tevelygő velekedeſek ellen vagyon, igy ßolnak: Nem az Pater ßava ez: hozzá toldatot az; A könyv ßeliről czußot be az: Sok exẽplárokban nem talaltatik; Az Eretnekektúl veßtegetteteſt megh &c.

Regula V,

Az mely dologra legyen peldánk az N. Ambrus Doctor, ennek bizonſag tetelet midőn

elle-

ellenek vetettek volna: Hogy az hazassagban élő ferfiunak, ha feleſege paraznalkodik, attul-el valvan, szabad mas feleſeget venni; Ez dolgot nẽ engedven megh az Papiſtak: Igy akarja rontani Bellarminus [a], az Ambrus Doctor ertelmet: Azok azt ők valamely csalárd embertűl adattattak az Author irásához.

a, Lib, de Matrim cap. 17, sect: Sitamen,

Hasonlatoskeppen felel az Anſelmusbol ellenek hozattatot bizonsagtetelre-is [b]; Nem lehet semmi kerseg felőle, hogy azt valamely Görögők pártyan levő szemely nem toldotta volna, Anſelmushoz.

b, Bellarm: lib. 4, de Euchariſt: cap. 9.

Az Margorol be czusot bizonsagrol lasd meg Máldonatus Iesuitát az Szent Mathe irásanak fejtegetéseben, cap. 27. v. 9.

Az Ignatius reghi Tanitonak

nak értelmet tesik az Ur vacsorajanak meg csonkitasaért az Szent Pohárnak kőllségtűl valo el vételeért ellenek: Melyre felelven Bellarminus azt irja. c, *In Latinis Codicibus non habetur unus calix omnibus distributus.* Nincsen ugy mond à deak könyvekben hogy az Pohár mindenecknek osztogattatot volna.

c, Bellarm: lib. 4. de Euchar: cap 26. sect: Respondeo primũ.

Az Clemens Romanus régi tudos ember értelmet vetik ellenek; melyben tagadgya az embernek, az eset utan jora valo szabad akarattyat, Megh felel Bellarminus d, s-mond: Hamis es fattyu könyv az: Igy felel az Eusebius authoritassa ellen-is; *Locum Eusebij sine dubio esse corruptum.* e;

d, Bell: lib. 5, de Grat: & libero arb cap. 26. sect adhuc.

e, Idem lib. 2. de Rom. Pont. cap. 26. sect. Ad testimoniũ.

Duræus Iesuita-is az ő fejenek az Kelemen Papanak ötödik leveléből, be hozot ocs-

many

many értelmet akarván csáfolni, melyben azt allatta hogy embernek felebarattyaval mindenc kőz, még feleſege-is, illyē feleletet teſen: *Non difficile judicare eſt corruptum eſſe hunc Clementis locum, In reſp*: Wittak: *fol.* 288.

VI. Mert az réghi fęnyeskedő Taninók iráſiban, ſok vétkeket, hamiſſagokat, hazugſagokat, Eretnekſegeket kőzőnſeges értelem ellen-valo dolgokat, káromlaſokat mondnak lenni: Es magokat penig az Paterek egy-maſſal viſſalkodoknak, egy mas-ellen tőrekedőknek es alhatatlanoknak irjak. Hogy az Patereknek mind iraſokat, ſ-mind penig magokat igy bőcsűllyek à Papiſtak, iraſok bizonyittya; mert ez dologrol Canus igy ir. [a], *Cū ſanctorum quisq; duntaxat humano ſpiri-*

VI. Regula.

a, Canus in locis Theolog lib 7. cap. 3 Num: 2.

Spiritu fuerit locutus, &c. Aliquando vel in eo erravit, &c. Es alab
b, Idem I biaem Nū: 4. egy kevesse, b, mind tudolsát, ßentét, à réghiekneck eggyarant vakoskodni, el elsni, es hazudni mondgya. *Nemo quamtumvis eruditus & Sanctus, non interdum hallucinatur non alicubi cecidit, non quandoq; labitur.*

Salmeron Iesuita-is hasonlatossan ßol; Damascenusrol, Agostonrol, Theodoretusrol, Cyprianusrol, &c. c, Noha ßentek voltak, mindazonaltal à mint hogy nem mentegetyük aprolek bűnöktűl, *ita nec à quibusdam erroribus & nescientijs.* Ezert tanittya az Thamas-is, d, hogy az ßentek nem mindenkoron vezereltettenek az ßent Lelektűl.

c. Salm. in Rom: 5. Disp. 21 sect: Neque

d, In Quod libeto. 2,

e. Bellarm: lib, 3 de ver: Dei cap, 10. sect. Dicis quid.

Bellarminus sem utolso ez dolograk allatasaban Igy irvan, e, Kitagadná hogy à régi Pate-

Paterek kőzzűl ſokan az Szent irás feytegeteſének lelket bőven nem vettek volnà? ſ-mégis nyilvan vagyon hogy nemelyek az ellők kőzzűl-is nem keveſſe eſtek meg, *non leviter lapſos*, Maſut-is igy ir felőlők. f, *In graviſſimo errores aliquando non multi inciderunt.*

f, Idem Ibi. cap. 3. ſect: De ipſo.

Luther Marton ellen tanitvan Roffenſis g, nagy teli torokkal kialtya ezt az réghi Paterek ellen: Nem tagadgyak megh vallyak hogy à Paterek vétkeztek, mert ők-is emberek voltak mint-mi.

g, Roff. in Confut: proem.

Azorius Ieſuita, h, *Lactantiuſrol*, *Panphiliai Euſebiuſrol*, *Alexandriai Kelemenről*, *Africai Iuſtinuſrol*. *Caſsianuſrol*, es *Arnobiuſrol* azt irja: *Omnes lapſi ſuerunt in aliquot errores.*

h, Azor: Tom: 1. op: lib. 5. c. 10.

Azon eskúßik Canus hogy ő nem fedezgeti az Gőrögh

nemzetből valo Tanitonak hazugſagat, mert annak az nemzetnek tulaydona az hazugſagh, [l], *Equidem Sozomeni mendacia non excuſo: Græcus namque fuit & natio hæc fuit ſemper ad mentiendum promtula.*

[l], Canus in loc. Theol: lib.11.cap,6

Gretzerus Ieſuita az, àki àzt tanittya, hogy az réghick eretnekſeget egyelitettek irá-ſokban; mert igy ir. [k], *Inter veteres qui non pauca hæretica operibus ſuis aſperſerunt, haud poſtremus eſt Tertullianus.*

[k], Gretz L. 1 de Prohib libris noſtris cap.24 ſect Queruntur.

Medina Bellarminus tanitaſa ſerint *libro de Clericis cap.* 15. § *Michael Medina.* Aërius dögleletes eretnekſegeben léledzet embereknek mondgya: *Hyeronimuſt, Ambroſiuſt, Agoſtot, Seduliuſt, Primaſiuſt, Theodoretuſt, Oecumeniuſt, Theophilactuſt; Origenes* felől maga-is bizonyittya Bellarminus [l], hogy ſok ká-

Aërius.

[l], Bell: lib 1. de Chriſt: c. 10.

romlás vagyon irasaban.

Alphonsus à *Castro* irja hogy az Paterek értelme gyakorta ellenkezik egy-massal, az Isten penig ellenkező dolgot nem parancsolhat. m, *Cum Sanctorũ patrum sententiæ sæpe indicem repugnent, non potest certe Deus contradictoria præcipere*

m, Alph: lib 1. adv: Hæret. cap. 7.

Ily vélekedesben vagyon à Paterek felől Andradius-is, ezert hagyot illy iraſt felőlők: n, *Quis ignoret quanta inter Chrysostomum & Epiphanium de Origine Dissensio extiterit? Quem Augustini atq; Hyeronomi de Septuaginta inter pretum authoritate deq; Petro à Paulo reprehenso digladiationes lateant?*

n. And. in defens: Cõcil. Trid: lib 5. pag. 830.

Iegyezd megh egyßer Olosorßaghi meſterſegeket à Papiſtaknak, valamenyißer à Paterek iraſabol ßorongattatnak tevelygő todomanyokban, mind-

mindgyarast ez ki kötő helyekre szaladnak szeplő, vétek, fogyatkozas, hazugsag. A mint ezt irasok bizonyittya.

Ellenek vetrettetik Iustinus, Irænçus, Epiphanius, es Oecumenius értelmek irasokbol.

Megh felel Bellarminus s. mond: a, Nem tudom micsoda modon menthetnők megh értelmeket az tévelygestül.

a. Bell lib 1, de Sanct: c. 6 sect: 5. Antonius.

Az *Transubstãtiatio* ellen hozzak az Theodoretus irasat; Azt feleli *Valẽtia* b, *Theodoretus ille de aliis quibusdam erroribus in Concilio Ephesino notatus fuit.*

b, Greg: de Valentia lib de Transubstantiatione cap. 7.

Az emberi talalmanyok ellen hozzak Cyprianus értelmet. Aztfeleli Bellarminus. c, Cyprianus akkor irta azt, mikor fogyatkozasat, oltalmazni akarna; &c. *Ideo non mirum si more errantium tunc ratiocinetur.*

c, Bell: lib, 4 de verb. Dei cap. 11.

Socrates bizonsagat vetik elle-

ellenek; Azt mondgya Bellarminus d, Avagy nyilvan hazud Socrates, avagy az ő könyve meg veßtegettetet. Ugyan ezen Socrates Sozomenussal eggyút hozzak az Papista papok nőtelenſege ellen, es Bellarminus igy vetti megh e, *Non debet illis autoribus credi, quia à Gregorio ſexto reprobatur, quia inquit Gregorius multa mentitur.*

d, Idem lib. 2. de bonis op: cap. 15.

e, Idem lib de Cleri: c. 20. ſect: Ac quod.

Et Socrates harō kezes labaſt hazud. Ugyan ezekről az Valentiai Gergely-is igy ir: *Socratem & Sozomenum, in hac narratione non eſſe fide dignos, quia Soſomenus multa mentitur, & Socrates etiam quædam manifeſt falſa narrare ſoleat*

Azt tanitya Hycronimus hogy az Püſpők es à vén-tanitok közőt nem volt külömbſeg regenten. Erre azt mondgya Bellarminus f, lattatik hogy

f, Bell lib, i. de Rom. Pont cap 8.

Hye-

Hyeronimus oly éttelemben volt à mely hamis; Alphonſus is igy ir.)(Hyeroni mſnak, ugyan ezen értelme felől: En nagyra bőcsűllőm, Szentnek hiſſem az B. Hyeronimuſt, de mindazonaltal embernek tartom, à ki mikor ezt cselekette megh csalatkozot. Ne-is csudallya ezt ſenki hogy az tudos Hyeronimus meg csalatkozot, *quoniam quandoq; bonus dormitat Homerus.* Mas dologban iſmeg illyen ſokkal veti meg Bellarminus Hyeronimus értelmét. a, *Obſervandum eſt Sanctum Hyeronimum in illa ſua ſententia non adeo conſtantem videri, ut valde probabile ſit, eum non omnino certum fuiſſe.*

)(Alph: á Caſtro lib. 6. adverſus Hæteſes tit: Episcopus.

a, Bell: lib. de Clericis, cap. 15. ſect, eſt autem,

Victorinus értelme tétettetik ellenek; melyre azt mondgya Bellarminus b, Victorinus Martyr volt ugyan, de nem volt bőlcseleg benne. Ori-

b, Bell: lib. 1 de Sanct, cap, 5. habemus.

Origenes ſententi jat vét- c. Bell,lib,1 de grat,primi hominis cap,12, Et lib,3, de Amiſſ. grat, c, 3. Et lib, 4, cap,11, Et lib denotis Eccleſiæ cap, 9.
kesnek, es az keresztyeni vallással ellenkezőnek mondgya, Bellarminus c, ezert meg-is veti sokszor.

VII. Mert à Papistak az réghi fenyeskedő Tanitokrol gyalazatossan emlekeznek hittül szakattaknak es Eretnekeknek hiyjak; magokat es irásokat hozzajok hasolitrya, Sőt tarsokat azoknal jobbaknak itelik. VII, Regula,

Rővidsegnek okaert ez értelmeket egyben kötven à Papistaknak lasd irasokbol rendel igaznak lenni. Az réghi Patereknek értelmeket ugyan famossan hozzak, mert harom szazat neveznek Szűz Marianak bűnbe-valo fogantatasarol. Azt feleli Salmeron Iesuita reá. a, *Locum ab auctoritate esse infernum*, mert szegeny Pastor- a, Salm, in Rom,5,disp. 52.

hoz illik, ſamat tudni nyaj-
nak Ne álly te ſokaknak ért-
mekre, hogy el ne ſakagy az
igazſagtul.

b, Bell lib, 1, de Chriſt cap, 6, ſect. At contra.

Ellenek hozzak Procopiuſt: Azt feleli Bellarminus. b, *Procopium meliorem Rhetorem quam Theologum: &c.* Nem-is nézte meg mi következzek, avagy mi vagyon eiőtte, hanem ki kapot egy értelmetsket.

c, Bell. lib, 2, de Purg c. 16,

Prudentiuſt hozzak á Purgatorium rontalara, es Bellarminus c, illyen paternitaſt tulaydonit neki: *Nihil aliud dico niſi more Poetico luſiſſe prudentium.*

d, Bell: lib, 1 de Bonis. op: cap. 5. Et lib, 3, de Euch. cap, 6

Igy bőcsülli Tertullianuſt is: *Tertuliano conſequens error abſtulit auctoritatem, nec eſt magnifacienda ejus auctoritas cum conſtet hominem Eccleſiæ non fuiſſe.* d, Maſut. e, Nem kell ſemmi hitelt adni az Tertulianuſnak es Euſebiuſnak á hit dolgaban kevés hite-

e, Idem lib, 4 de Rom, Pont: cap, 8, Lib, 1, de Chriſt. c. 9.

lek va-

vagyon; Masut-is csalardnak nevezi. f,

f, Lib, 2, de Bonis op: cap, 13, sect: 17. Et cap, 9 sect. 9.

Hyeronimust vetik ellenek; es Canus ezt felelli. *Hyeron mus non est Regula Ecclesiæ, in locis Theolog: lib. 2. cap. 11. § Secundum.* Socretsnek Tertulianusnak es Eusebiusnak eretnek nevét ötfejekhez *Bell. 2. de bonis op: c. 15. Et lib. 1. de Christo cap. 9. Et lib 3. de Euchar: cap. 6. Et lib. 1. de Sanct: cap. 5.*

Sixtus Senensis, egy Roff nasiianos nevü embert ki Luther ellen irt: tudomannyal, kegyesseggel, es alhatatossaggal, à reghi sent jamborokkal, az Ecclesianak plantaloival mestan egyben hasonlitando-nak itel, midönigy ir felölle, *g. eruditionis copia, &c. Cuiq; ex sanctissimis & acerrimis Ecclesiæ propugnatoribus, merito cöparand⁹.*

g, Senensis in Bibliotth. Sanct. lib. 4 tit Ioh. Fischerus.

Bellarminus felöl, Sanctus

h. Sard: in sua acmen: ad Lamētiū p 63.

Iesuita ezt irja. h. *Hæc, de viro, ut doctissimo, sit modestissimo quem vel ut seculi nostri Augustinum veneratur posteritas, nunc boni omnes & Catholici eruditi fatiscunt.* Cajetanust-is egyben hasonlittya Canus à reghi fçnyeskedō Tanitokkal i, *Illud breviter dici Potest: Cajetanum summis ædificatoribus Ecclesiæ parem esse potuisse, &c.*

i, Canus in loc: Theolog: lib. 7. cap. 3. Num, 10.

Minden homaly nekūl irja Perevius Iesuita k, Fōstatus fellōl hogy mĕltan sámlaltatik à réghi fçnyeskedō Paterekhez. *Vir sane non solum ob scriptorum multitudinem, Verum etiam ob subtilitatem, fœcunditatemq; ingenij, &c. antiquis illis magnis Patribus & Doctoribus merito annumerandus.*

k, Perevius Com: super Genes: 25. 15 Disp. 1. Nū: 24.

Alphonsus à Cástro; minden Papista Pūspōkrōl, Paptol, Baratrol, irja hogy Patereknek

gabok mondattathetnak. l, *Patres vero Episcopos, Pontifices, & alios quoscunq; Præsules.* Idejtrullyon Seratius Iesuitanak-is bizonsaga, m, à ki igy soll ez dolodrol: A kik most reghick azok neha uyjak voltak, es à kik most *novi*, ha llten akarja az következendöknel reghiek lehetnek. l, A Castro lib. 1. cap. 7, m, Seratius in Prologũ: bibliacis. c. 28. q. 13. sect: Posterior Pars,

Salmeron az mostaniakat bölcsebbeknek mondgya, az reghieknel igy solvan: n, *Illud asserimus quò juniores eo perspicaciores esse Doctores, &c Non omnibus omnia dedit ut quælibet ætas suis gaudeat veritatibus. Quas prior ætas ignoravit.* n, In Epist: Paul: in Rõ: 5. disp. 51.

Olly remmenségeket helyheztették à Papistak az reghiekkel valo eggyességekben, hogy ez altal mindeneken gyözödelmeskedni akarnak, ebböl akarjak vallasoknak is igaz

Kalanz lib. 9. pag 356. Bell: lib. de nobis Eccl. cap. 5. Leſsius Cō Rat: 1.

voltat allatni, A mint Kalanznak, Bellarminuſnak, es Leſsiuſnak tanitaſok fölöt erre bizonſag Campianus Iesuita, ki Ratione 5. igy ſol.

Ha àréghi Tanitokra jut az dolog, el vegéſterik az viſſalkodás; mert ugy alnak mi pártunkrol az réghi Tanitók, à mint ez moſtani 13 Gergely Papa (ez çlt Campianus idejeben) ſzerelmes edes Attyok az Papiſta Eccleſia fiainak; Mert ſem Stapletonus ſem Alanus, &c. Ez uy álmokat (érti az kereſztyenek vallaſat) kemenben nem csáfollyak, hamiſityak, mint à Paterek.

De hogy modnekûl es ſemtelenûl dicsekedgyenek à régi fényeskedő Tanitók értelmevel valo eggyezeſſel, azok tudomanyanak kövéteſevel, az fellyebb megjegyzet két regulakhoz,

lakhoz, nagyob vilagoſſágért, add ezt-is.

Az réghi fényeskedő Tanitók, Paterek, azt valloktak, es tanitottak, hogy az Szent irás magaban minden ellen-mondás nekül lſteni hatolmu.

Ezt igy allattya az N. Agoſton D. Az Szent iraſnak mindē kételkedes nekül hinni kell, à Prophetak es Apoſtolok könyveit nem Szabad itélet alá vetni, [b], és iſmegh ha valami dolog az Prophetak es Apoſtolok iraſabol be hozattatik ninncz mit mondgyunk ellene. Maſut-is igy Szoll: *Tantum modo ſcipturis Canonicis hāc ingenuā, debeo ſervitutam quâ eas ſolas ita ſequar, ut Cōſcriptores earū nihil in eo omnino erraſſe, nihil ſallaciter poſuiſſe nō dubitē*: [c], Chryſoſtomus-is igy tanit erről: Az Szent irás nem engedi halgatoit el te-

a, Aug: Epiſt. 112. ad Paulinum Et in Proem. lib. 3 de Trinit.

b, Lib 2. Cant: Creſcon: cap. 31 & 32.

c, Idem Epiſt. 19. ad Hyeronimū

d. Hom: 13. in Genel: lyedni d, Hyeronimus az Pſl. 95. feytegetven igy ſoll: Non *habere auctoritatem quod cum q. alibi de dierum exceptis Apoſtolis.*

Itt nem eggyeznek à réghiekkel az Papiſtak, mert ők az Romai Conſiſtoriumnak decretuma nekül, viaſornak ſok értelmünek perlődés eſkezenek, &c. Mondgyak az Szentiraſt, mert à magok Traditioit haſonlo męltoſagunak allatyak az Szent iraſſal; mert az Tridentomi gyűles vegezeſet, az egés közönſeges keresztyen Anyaszent-egyház értelmenek Iſten ſavanak tartyak es ugy-is adgyak az nép eleiben e,

e, Bell: lib. 4 de Inſtif: c. 8. Et lib, 5: de libero arb: cap, 13. Et ib, 1, de Iuſt cap, 12,

II. Mert az reghi fęnyeskedő Tanitók az Szent iraſt hittek minden hitbeli viſſalkodaſoknak le csenderſitő Regul-janak. Erről Chriſoſtomus igy tanit. f, Az Szent iras min-

f, Chryſ: Hō: 23, in 2. Cor. Hom. 8 in Ioh Hom. 49, in Matt.

enekn k

nekneк méгő ſerpenyője, es Regulaja. Es crős ayto az Eretnekeknek tűlünk valo-el zárlaſara. Az Chriſtus Eccleſiajanak megh iſmereſe, es az hitnek igaz volta, csak az Sent iras altal lehet.

Irenæus az Sent iraſt hiyja az Eccleſia hitt, fundamentumanak oßlopanak, es crőſſegenek. g, Az nagy Agoſton D. Iſtenes mértekneк, egyház Regulajanak, es az viſſalkodaſt meg mutato jegyneк. *Lib. 2. de Baptiſ: Cont: Donatiſt. cap. 6. Et lib 2. Cont: Creſconium. Cap. 31. Et lib. 2. de Nuptiis, &c.*

g Iren: Adverſus Hæreſes cap. 1, &c 11.

Athanaſius az Sent iras bizonſagh tétele utan mondgya az Eretnekeket meg kővezteтni. h, Laſs bőſegeſen cről *in Catholico Conſenſu Art. 1.*

h, Ath in Orat. 2 Cõ. Arianos.

Itt ſem eggyeznek az reghiekkel à Papiſtak, mert ezek az

Sent iráſt holt tanito bironak, Siketnek, Némának, es kétes értelemmel bironak mondgyak. A mint az cap. 1. megh jegyzet Authorok kivûl laſd meg Leſsius Ieſuitat *in Conſuk: Rat: 11. m. p.* 128. Laſd meg Bellarminuſt-is, à ki nẽ hiſi egés es tökelletes Regulanak lenni az ſentiraſt, hanem réſs ſerint valonak; *non totalem ſed partialem lib. 4. de verb. Dei. cap.* 12.

III. Mert tanitaſokbol példa ſerint-is megh mutatodik à reghiekkel valo ellenkezeſek: mert az Iſtennek reghi Anyaſent-egyházaban fçnyeskedõ tanitók, tulaydon nyelveken hirdettek minden nemzetſegeknek az idveſſeges tudomant, à mint Origenes s-Hyeronimus reghi tanitók bizonyittyak. i,

i, Lib. 8. Cont. Celſum. Hyeron. Epitapn. Paul: ad Euch: Et Epiſt 17. ad Marcell.

Az Papiſtak penig csak Deák Gõ.

ak, Görög es Sido nyelven akarjak ki fölgaltatni. *Trid: Sess: 22. cap 8. Bell: lib. 2. de verb. Dei cap. 15 § At Catholica.*

Az reghick, hatalommal, fegyverrel fenkit az vallasnak be vetelere nem kenſeritettenek, mert azt mondgya Tertulianus D. Nem fűgſeges dolog vallasra valakit kenſeriteni, mert ſabad akaratbol avagy erőſakkal nẽ kel azt be vẽni; mivel hogy az aldozat-is à kedves Iſten elől, mely ſabad akaratbol vitetik fel; Sőt Chriſtus ſem tartya, meg erőſak alat az ő Tanitvanyit, hanem mikoron ſokan el mentek volna tűle, az tizenkettőt-is megkerdi ha ők-is el akarnák-é hadni *Ioh. 6 v. 67.* Tert: lib. ad Scapul: c. 2.

Az Papiſtak tűzzel vaſsal kenſeritik az embereket bálványozo tudomanyokra hajol-

ni. A mint az Kem-latomas er-re bizonsag es az 9 Gergely Papanak Decretuma *lib.* 5. *tit* 7. De *hæreticis cap. Excommunicamus.*

Az Bucsujarasrol. Lyd it Nyss. de eun ibº. Hyeroſolimam.

Az reghi tanitók az bucsujaraſt kőzőnlegeſen nem tanitottak sőt hatalan faratſagnak itiltek lenni. A melyről igy ir Nyſſenus: Ne gondold oh ember, hogy az Urhoz meny akkor, mikor à dicsirt földre menéndeſs. Az Urjú te hozzad akar te hol legy, csak hogy àte fivednek olly legyen alkolmatoſſaga, hogy ő neki kedvelegyen az oda be-tereſre; De ha az belső embered nem tiſsta, hanem ſok gonoſs gondolatokkal terhes, oh igen tavuly vagy az Urtul, ha ſsinten az kaponyanak hegyén avagy à Chriſtº koporſojan allanal-is.

A Papiſtak ezt oly ſsügſseges, haſs-

hasnos es idvesseges dolognak tartyak, hogy az altal teljes bűn bocsanatot várnak. A mint à Papak Bullajabol ez igaznak lenni megmutattatik. Mert az 6 Kelemen Papa, abban az ő Bullajaban melyről Vesselus szoll, az Angyaloknak is parancsol hogy az illyeten bucsujarasban megh halo embernek lelket viuen vigyek *in paradisu gloriam*, az Paradicsom dicsőssegeben.

Mas Bullajaban (melyről emlekezik *Agrippa de jure Canonico*; à mely mà-is az Ulmai level tarto ladaban vagyon) azt mondgya: Semmikeppen nē akarjuk (főseges modon szoll) hogy az pokolnak kinnya ez illyennek arcson. Vide de Bull. Baless. in Actis Clemen. VI.

Sőt ezt is megh engedgyük (à bucsujarasban megh halo embernek) hogy harmat avagy

négyet à kiket ő akar, magával meg szabadithasson az Purgatoriomi tűzből.

Azbucsujaraſnak haßnalatos voltat emliti az Nagyſagos Radzivernek Láncz-koronai Miklosnak Szentföldről irt maſodik levele, à hol azt beßelli, hogy az Apoſtoli Szekről, az az: A Romai Papatul, az Ieruſalemben menő Szarandokoknak ez hafon engettetet, hogy mi helyen meg lattyak Ieruſalemet, terdre eſve ha egy mi Atyankat es idvez legy-Mariat el mond: tellyes bűn bocſanatot veßen. Azutan huſon öt helyen, irja hogy azon Romai Papanak ſafarſagabol bűn bocſanatot veßnek Tizencgy helyen tellyes bűn bocſanat, egyebűt hol hét, ſ-hol két eßtendeig valo bűn bocſanat adattatik, *cum tot quadragenis.*

Ez

Ez könyv mivel hogy igen ritka Magyar-országban, im meg jegyzem a bűn bocsanatra rendeltetet helyeket.

Ex Praesulestsine Loci annotatione. Anno 1627. Dedicaltatot az Nagyságos Groff. Erdôdi Palfi Kata Aszszonynak. Annak az könyvnek harmadik részében vagyon ez megirva.

Az Calvária hegyen, az ſegſagnak kápolnajában két eſztendőre valo bűn bocsanat vagyon: es annyi Quadragena.

Amely helyen az vitezek ſorſot vetettek à Chriſtus ruhajara oltar vagyon, az ot imadkozo két eſztendeig valo bűn bocsanatot, es annyi Quadragenat nyér.

Az kereſztnek ſöl talalt helyén teljes bűn bocsanat vagyon.

Az ſent Ilona kápolnajában tellyes bűn bocsanat vagyon.

Az czufolaſnak kövenek oltaranal vagyon két eſztendeig valo bűn bocsanat, es annyi Quadragena.

A kereſztre ſegezteteſnek helyén eppitetet oltarnal tellyes bűn bocsanat vagyon.

Az

Az tolvajok kereſztinek helyén tellyes bün bocsanat vagyon.

Az Abiſsinok kapolnajaban, hét eſstendeig valo bün bocsanat, es annyi Quadragena vagyon.

Az kenetnek kövének kapolnajaban (ez kövon mondgyak hogy Ioſeph meg kente à Chriſtuſnak teſtet, va gyö à nagy Templum aytajanal) tellyes bün bocsanat vagyon.

Urunk koporſojaban, az ſekü vö kö nel, mellyen Chriſtus teſte ſekü, tellyes bün bocsanat vagyon.

Az jeleneſnek kapolnajanal levö oltarnal hét eſstendeig valo bün bocsanat, es annyi Quadragena vagyon.

Az Nagyobbik Iakab Apoſtolnak feje vé elnek helyen levö oltarnal hét eſstendeig valo bün bocsanat, es annyi Quadragena vagyon.

Az Annas Udvara helyén eppitetet kapolnaban vagyon hét eſstendeig

deig való bün bocsanat es annyi Quadragena.

Azon à helyen az hol Caiphas elöt arczul csapa az ßolga Urunkat, tellyes bün bocsanat vagyon.

Azö à helyē az Chriſtꝰ holà Vacsorat meg ètte, Török Meczetiyek vagyö, oda nem ßabad kereßtyēnek be menni, Azert à ki arczal ahoz à helyhez fordul, es terdre esven egy Imatßagot, es egy Idvezletet, mond, tellyes bün bocsanatot nyér.

Az Szent Peter bünein való ßiraßanak helyen két eßtendeig való bün bocsanat, es annyi Quadragena vagyon.

Az Ioachim házanak helyen vagyö két eßtendeig való bün bocsanat, es annyi Quadragena.

Szüz Marianak ßent Iſtvanert imalkozo helyén vagyon két eßtendeig való bün bocsanat, es annyi Quadragena.

Az

Az Iosaphat völgyében, szűz Maria kapolnajában tellyes bün bocsanat vagyon.

Ugyan ott az Ioachim, es Anna temetesének kapolnajanal vagyon hét hét essztendeig valo bün bocsanat, es annyi Quadragena.

Azolajfa hegyẽ à hol Urũk imatkozot tellyes bün bocsanat vagyon.

Az csokolasnak (à hol Iudas Christust megh csokolta) tellyes bün bocsanattya vagyon.

Az Cedron patakjanak hidegya melket levö kövön Urunknak latsolabanyomanal, hét essztendeig valo bün bocsanat, es annyi Quadragena vagyon.

Az Syloe tava mellet le esett toronynal két essztendeig valo bün bocsanat, es ugyan annyi Quadragana vagyon.

Be fejezven ez réßetsket-is jegyezz három dolgot Summa szerint megh.

I. Kalauz tanittya hogy az reghiek azzal rontottak az ő idejekben tamadot tevelygeseket, hogy az reghi Doctoroknak egyenlő értelmektűl el ſakattak. Méltan rontattathatik tehát ma az Papiſta tevelygeſ is azzal, mert ez-is el ſakadot àreghi Tanitoknak egyenlő értelmektűl. A mint iraſokbol ezt meg jegyzők. Kal lib. 3. c. 4 pag. 148.

II. Az Papiſtak vetik megh utallyak, gyalazzak, es kárhoztattyak, à reghi Patereket, ſ. még-is mi felőlünk irjak, kialtyak,)(káromlyak à reghieket. *De——————mutáto nomine de te Fabula narratur.* Es.)(Kal. lib. 3 cap. 4. pag. 146.

Turpe eſt Doctori cum culpa redarguit ipſum.

III. Lehetetlen (azt kialtya Kalauz) hogy ſent Eccleſia legyen az, kinek tudomanyat azok nem követtek, kiket az e- Kal lib. 3. c. 1. pag. 59.

ges

gés keresztyen vilagh, az Apostolok halala utan megh dicsőült Szenteknek tartot.

Vide cap. 5. & 7. Az Papistak tudomanyat nẽ követtek azok à kiket az egés keresztyen vilagh, Szenteknek tartot. A mint az magok megveteseből meg mutatók. Téhát lehetetlen hogy à Papistak Ecclesiaja Szent Ecclesia legyen.

V. RESZE.

Az Papista tudomannak réghi Conciliomok vegezesevel valo-ellenkezeleről.

MEglattuk azt, az Papistak, az Istẽnek réghi Anyaszentegyházában fenyeskedő Tanitók értelmetül mint kűömbőzzenek: Immar hogy ugyan azon réghi Anyaszent-egyház-

nak

nak közönseges gyülekezetinek vegezesetül-is különbözőn azt kel feljegyzenünk.

)(Diſtinctio 1. Dierumque, opus Hæreticorú, & Apocryphi.

1. Elsőben-is kezdgyük az Apostoli (à mint úk ſolnak) Cánonokó kik közzül)(ötödik Canon ez.

Az Püſpök Tanito es egyházi ſolga, az ő tulaydon feleſeget, Regulas életnek ſine alat ſemmikeppen el ne hadgya ha penig el hagyandgya, à *Communiobol* el-tiltaſſek, es ha ugyan azon cselekedetibē meg marad, le tétetteſſek.

Az Püſpök nôtelenſege-ellen.

Ezt tartotta meg az 4 Kelemen Papa kinek feleſege, es leanyai voltak. a, Ezt tartottak az réghi es közönseges gyüleſeknek Püſpöki, kiknek feleſegek es gyermekek volt à mint meg tetſik az vegezeſeknek Regulaibol: *Concilij Cath:* III. *Can:* 11 12. & 14. *Conc: Telet:* 1. *Can:* 3 4. 7. & 19. *Conc: Taron:*

a, Summa Concil: pag 406.

Turon: 2. *Can*: 8. *Conc*: *Tolet* 9. *Can*. 10. *Conc*: *Constantinap*: 6. *Can*. 48. Ezt bizonyittya az 1. Miklos Papa-is, *Epist. ad Michaelem Imperatorem*.

Mely Apostoli, es gyülesbeli Paterek vegezeseveli à mostani Papistak ellenkeznek; mert az Regulas életre menni akarokat, el-valasztyak egy masstul, tisztatalansagnak tartvan, az Regulasokban àhazassagbeli életet. b, Az Nicæabeli Concilium, à mint hogy az 9 Synodus-is melyről emlekezet vagyon Dist: 31. cap. 13.

b, Gratian: Dist: 32. cap Propositky

Ez az Plibertinomi az 3. Regulaban, megh engette sőt ugyan parancsolta, hogy minden Püspöknek, Egyházi szolganak szabad legyen feleseget tartani, az Apostol tanitasse szerint: *Honorabile*, &c. Ide nézet az Zacharias Papa-is, àki meg

engett

engette az Püſpökőknek, es minden egyházi ſzemelyeknek à házaſſagot, A mint Boniſatiusnak irt leveleből megtetſik.

Melly vegezeſſel tellyeſſeggel ellenkeznek ma à Papiſtak, A mint meg bizonyoſodik. *Diſt 27. cap 1. Diaconus Diſt 28 cap. 6. Aſſum: Decr: Greg: lib. 3. de Clericis conjugatis.*

II. Ezt is vegeſtek az Apoſtolok, à hatodik es nyolcadik Canonban, mellyel ſok gyűlelek vegezéſi eggyeznek; Hogy ſe Püſpök, ſe Tanito, ſe Káplan, es ſemmi egyházi ſzemely külső dologban magat ne ártſa, ne avaſſa, külső tiſztet ne viſellyen, es ne pörlődgyék, ha penig ezt cſelekedik, tiſztektűl fosztaſſanak meg, mert ſenki nem ſolgalhat két Urnak. Az külső tiſztekneк viſeleſtelen.

Ezzel-is ellenkeznek, mert à Papat az egéſz keresztyen világnak

)(Greg: lib. 2 tit. 2 cap. licet, Sexti lib 3, tit 16. cap Periculoſo Extrav: Cō: lib 2 tit. 3 c. Rem, no.

nak Urának tartyak;)(A mint Decretomok bizonyittya. Az utánna valo papok közzül penig, ki Orſag Cancellariuſſa, ki légatuſſa, ki penigh Káplánnya.

III. Ugyan az Apoſtolok, az 65 Canonban; A minthogy az 6 Concilium-is Can: 55. meg tiltotta hogy ſenki Szombatō es Varſarnap, ne böytöllyön, ha valamely Egyházi Szemely böytöl, tiſztitül foſtaſſék meg. Ha penig külsö ſzemely az *Communiotul* rekeſteſſék el.

Az ſzombaties Varſarnapi böytellen.

Melly Apoſtoli végezeſnek ereje füſtben ment à Papiſtaknál, mert ſenki ezt közzülök ma megh nem tartya, holot az egéſz Romai Sinagoga böytöl ſombatnap, es Varſarnap-is az hoſſu böytön.

IV. Az Conſtantinomi, Baſiliai, es az Piſanomi, közönſe-

ges

ges gyülekezetek azt állattak, hogy az közönséges Concilium vegezése, authoritása, nagyob à Papa vegezesénél, es hogy à Papa megh itéltethetik az gyülestül, nem-is à Pápatul, hanem csak Istentül vészen authoritást az Concilium.

Az Papa méltósága ellen. Const: Sess: 4. 5 Basil. Sess: 2. 18. 33.

Ellenkeznek ezzel az Papistak, mert igy szólnak ma; A Papat senki megh nem itélheti, minden Conciliomok ötüle erösitetnek megh. c, Okat adgya ennek Bellarminus *lib. 2. de Rom: Pont: cap. 27. § Dedeisas.*

c, Dist: 40. cap Si Papa Caus: 17. q. 4 cap Nomini Decr: Greg. lib, 1. tit. 6, cap: 3. Significasti.

Mert Atya à Papa, nẽ csuda tehát ha, à fiak vettettetnek az Atya alá, nem az Atya à fiak alá.

Egy Thamas *de Vio* illy okat adgya: Ha ki à Papat az Conciliomok alá akarná vetni, ugy lattatnek az cselekedni, mint à ki az Attyát az ö fianak à fe-

jét az laboknak, à Pastort az juhok hatalma alá vetné.

A 2 Calixtus Papa az fölyül meg nevezet Conciliomokellen: Mindenestül fogva bűnseges dolog, hogy à mikeppen az Istennek fia el jőt, hogy cselekedne az ő Attyanak akaratyat: Így az kőzönseges gyülekezetben őssve gyűlt minden Püspökök-is, hogy az Romai Ecclesiának akaratyat cselekgyék [d], Erre mutat az ő Bullajoknak berekesztő káromlo szavok. Nem gondolván sem az Apostoloknak vegezeskkel, es rendeleskkel, sem penigh egyebeknek az ő végezeskkel *Extrav. Ioan:* XXI. *cap* I. *Item Extrav: Com: lib.* 2. *tit.* 3. *cap. Rem num.*

d, Dist: 12. cap. non do cet.

Az Conciliúbeli Praestes ellen.

V. Ebben-is felette igen ellenkeznek az réghi igaz Conciliomokkal, mert azokban à

fejs-

fejedelmek voltak elsők, azok igazgattak, es azok Præsideáltak. A mint magok tanubizonságot tesznek erről: Bellarminus e, es Author *Conciliorum sum: p. m.* 374. 384.

e, Bell: lib. 1. de Conc: c. 19. sect: Ego suspicor. Et seq

Most penig à fejedelmeket kirekeztik beiöle. *Dist* 96. *cap. Ubi nam.*

Az tisztekneк el adasa ellen.

VI. Ugyan-is ha à Papistaknak az ment iras)(tanitasan mindenben à Conciliomok, es azreghiek vegezesen kellenék meg allaniok, nagy kárt vallanának. Mert az Manthuai gyülesben, mely volt az 2. Alexander Papa idejeben, azt vegeztek: Mind le tétettessenek, es tisztektűl megh fosztassanak, valakik penzen vötték meg az mçltosagot. Mely dolog ha ma executiora menne, vallyon talaltatnek-é Apatur Püspök, Erseк, es Gardinál kivel gerez-

)(Dict: 2. e, Ecclesiasticarum,

des ſüveget, es vörös palaſtyat le nem tétettetnék, mert ezt bizonyos ſamu Aranyon adgyak.

Mantuanus in Alphōſo lib. 3.

Az Poeta-is azt énekli, mindent penzen adnak Romabā: Mas ſmeg igy ir: *Res nimmis in juſta fit nummis Præſul & Abbas.* Ez az Conciliomok ſummaja Authoranak bizonſagh tetele ſerint, à ki azt mondgya hogy az 2 Pal Papa minden tiſteket penzen adot el; A mint az Cōſtanciai gyülesről, papaſagatul meg foſtatot Ianoſ is.

mihi p. 436.

Illyen volt az 7 Kelemē Papa-is, à mint *Baleus & Onophrius* (*in App: ad Plat: in Clem.*) bizonyittyak felőle.

Illyen volt az IX. Benedek Papa az ki papaſagatis el ada Gratianus Ianoſnak, à ki Papa leven nevezé magat 6 Gergelynek. *Spec: Pontificū, p. 88.*

VII. Az

VII. Az Romai Concilium, mely volt Phocas idejében, Atkot útót mind azoknak fejehez, valakik méreg altal mentek fel az tiſtre. Bodog Iſten! Hany Papa ült ez által à nem S. Peter-ſzékiben? Holot ezek mind meregel öletrertek meg, az ő utannok következendők tül; (A mint hiſtoriajok tartya) Az 16. 19. es 20. Ianos Papak: Az 2 es 7. Kelemen: Az 2. Damaſus: Az 19. Leo: Az 2. 3. es 5. Victorinus: Az 8. Gergely: Az 4 Celeſtinus: Az 6. Orban, es az 2. Marcellinus Papak. Az regeli öles ellen. Spect: Pontificum pag 113.

VIII Hogirott faragot, &c. kép à Templomban ne legyē, sőt hogy háznal ſe tarczanak képeket, à ki penig tart ki átkoztaſſek az gyülekezetből, az Elibertomi gyüles vegezte Cā: 35. es 41. Az képek ellen.

Az nappáli gyergyazas ellen.

IX. Hogy gyertya nappal az Cimiteriumban ne gyujtaſſek, ugyan azon Conciliũ végezte.

Mind az két dolognak végezeſivel ellenkeznek ma à Papiſtak.

Az Babak kereſztelese ellen.

X. Hogy aſſony-ember ne kereſtellyen végezte az Carthag: gyũles Can: 106.

Az teremtett áll. vale eskũves ellen,

XI. Hogy az egyházi ſzemely teremtett állatra ne eskũdgyek, ugyan azon gyũles Can: 61. rendelte. *Citatur Cauſ:* 22. 91. C 9.

Az Pap hazaban valo aſzſzony ellen.

XII. Hogy az Pap házaban aſſony-emberre ne mennyen ha két Diakonus nem leſſen véle, az 1. Matiſconi gyũles Can: 7. végezte.

Az meg nẽ hallot ſzemelynek kár: ellen.

XIII. Hogy az egyházi ſzemelyek ſenkit addig ne kárhoztaſſanak, miglen jelen nem leſſen, állatra az 4. Carthag: gyũles az 30 Canonban.

XIIII.

XIIII. Hogy az Püſpöknek ne legyen czifra háza es friſs aſztala, ugyan azon gyülés az 15. Can: végezte.

Az püſpökök czifra hazok es laka ſa ellen.

XV. Hogy trefas ember ne legyen házokban, hanem csak mindenkor ſegenyekkel egyék, végezte az Remenſe. Cöcilium Can: 17.

Az Udvari emberek nek tartaſa ellen.

XVI. Hogy Fejedelmeknek es Uraknak aſztalokhoz ne üllyenek az nx közünſeges gyüleſnek 2. Regulaja tartya.

Az Fejedelmekkel valo vendeges kedes ellen

Mely réghi közönſeges Cöciliomoknak rendeleſit egy punctban ſem tartya moſt meg, az Romai Papanak ſerege, à mint urannok olvashattyuk vallaſokbol; Mert à Babak köröſöinek A Papak ſz. Peterre, minden Szentekre, az köſöſtre, az Evangeliomra es egyeb teremtett dologra eskünnek.)(Agyalt Baboc terra-

)(Greg lib. 2. tit. 24. cap 20 E ſi Chriſtus. Spec: Pontif pag. 310.

niok; Luther Márton nem lát-tak, s-nem-is hallottak s-még-is megh áldoztak Tudomanyban: Hogy nagy épületből álló czifra házok legyé, es hogy az Fejedelmekkel nem az fűkőkődőkkel vendegeskedgyenek, az szem-latomas bizonyittya.

Az Egyház bozlegaltatot dolgok ellen.

XVII. Az Moguntinomi Cócilium mely volt az nagy Carolus idejeben azt végezte; Valaki az Ecclesianak avagy az Papoknak testamentum szerint legaltatot az mindenestúl fogva az törveny szerint valo örökösínek, minden ok-vétetlen, s-haborusag nekúl vissza adattassek.

Melly dolog ha megtartattatnék ma, ennyi kés évő mazzag ővű, es gerezdes szűvegű baratok, es szűr ruhaju Apaczak nemi volnanak.

XIX.

XIX. Az fellyeb megneve- zet Nicæabili gyűles Canon 6. ezt is végezte, mellyet az Constantinapolbeli-is megtartot, az mint Socrates bizonyittya, hogy minden Pap, es Püspök az ő tulaydon Metropolitanusoknak, ugy legyenek alajok vettetve, hogy egyebekre ne Appellalhassanak, hanem csak az közönseges Conciliumra. Sőt az 6 Constantinapoli es az 2 Chalcedoniai, *Act.* 16. *Caus:* 36. az ot valo Püspökőket, egyenlő méltoságra tötte az Romai Püspökhez: A mint az Nicæabeli az Alexãdriai Cã: 6.

Az Papai fősőse ellẽ.

Lib. 3. hist. Trip:

A honnet az Melevitanomi gyűles mely volt az 1. Innocentius Papa idejeben, az 22. Canonban ezt végeze, hogy valamely Egyházi személy Romaban provocalna iget ki rekesztessek az gyűlekezetből.

Mely Conciliomoknak rendeleſevel tellyeſſeggel ellenkeznek à Papanak végezeſi, es Regulai: mert ezek azt tartyak, hogy mind ez egéß kereßtyen vilagon levő gyülekezetek provocalhatnák à Romai Cõſiſtoriumra, sőt csak ő magais az Papara, ſ-oda-is appellallyanak az ő igyekben. A mint avagy csak ez megjegyzet Decretomokbol-is megbizonyoſodik. *Grat: Can/: 9. q. 3 Ipſi ſunt. Et cap 17 Cuncta: Et ſeq*

XX. Az Africai, à mint hoģ az Carthagobeli-is Can: 26. es az Hipponiai Concilium megtiltotta volt, hogy az elsőſegnek Püſpőke, ne hivattatnek Papok Fejedelmenek, legh fő papnak, avagy egyéb effelenek, hanem csak az első ßék Püſpőkenek.

A Páp-a friſ nevezeti ellen.

Melly végezeſtűl, à moſtani

Papak

Papák utan hizelkedő embereknek vallasa semtűl semben külömböz.

XXI. Az Gangrēsse Cócilium Can: 16. Átok alat kárhoztatta az ollyan fiakat, leanyokat, à kik Regulas çletnek neme alat el hadnak az ő szűléjeket, Kalastromban menven.

Az szülekneк fiakon valo hatalmokrol.

Mellyel ellenkező dolgot tanit az Papanak serege ma igy szolvan: Ha valamely iffiu avagy leany az Klastromban akar lenneк szolgalni, ne legyen szabad az ő szűleinek megh tartani *Grat: Caus: 20. q. 2. Cap. 2o Puellâ.*

XXII. Ugyan azon Concilium az Ancyranumi es az Bracanensenek 32 Canonaval vegezte hogy az Egyházi személyek az husçtestűl meg ne szűnnenek; Es ha valaki azt, à ki az hust, akar mely időben-is meg

Az maymaskodo böyt ellen.

ébi, kárhoztattya, átok legyen.

Atkoztak tehát ez arant azok, à kik ma tellyességgel ez vegezes ellen cselekednek, nagy tilalom alat, bizonyosi. dőben ez napokon megh tiltvan à hus ételt. *Grat: Dist: 4. cap. 1. Statuimus Dist: 5. cap. 3. Quia dies. Et cap. 33. Carmen.*

Ezekből itillye meg akarkinis, à ki igazat akar itélni, mennyi męltoſagot tulaydonitſon az Romai Papa minden ő hozzá tartozo ſeregevel, azréghi Conciliomok vegezeſinek; annyit tudni-illik (à hol elle. ne vagon) à mennyi érzekenſegh az holtban vagyon, es elevenſegh à kűben vagyon. Heaban forgattya tehát ez arant-is vallaſanak az reghiekkel valo egy voltát; megh ſakaſztvan Kalauznak az eggyező értelemről auot Regulajat, à

Kalauz lib. 3, cap. 4. p. 151.

ki,

ki, (igazgatasa szerint) valakivel egy értelemben akar lenni ezt kel megbizonyitani

I. Hogy valamit ö sidalmaz, azis mindkarhoztattya azt, à kivelö egyezni akar. II. Hogy az mitö hiszen, azis mindhitte azt; mert à kik csak egynehany czikkelyben egyeznek, nem leszsnek azok azon értelemben, ha az több dolgokrol külömb értelemben vannak.

Immár nem kárhoztattyak azt az Papistak ma à mit az réghi Conciliomok megh vetettek; Es az Conciliomok sem hittek mind azokat, à melyeket ma à Papistak hisznek mely dologh igaznak mutatodik, az fellyebb megh jegyzet Constitutiojokbol. Nincsen tehát eggyezesek.

VI. RESZE.

Az Papista vallasnak magat ronto tulakodasarol. Az-

AZzal dicsekednek az Papiſtak, hogy ők egymaſtul az hit ágazatiban es ahoz tartozo dolgokban, csak egy kőröm feketenyiben ſem külömböznek, hanem minden czikkelyekben, nagy ſient eggyeſſégh vagyon közöttök, à mint Kalauz es Bellarminus az több Papiſtak kepeben, bőſegeſen állattyak.

Kalauz lib. 3. cap 9. pag 256. Bel. de Not: Eccl cap, 10 ſect: Deniqꝫ Et ſect: Veniamus Et ſeq.

Szep dicsiretnek neme az eggyeſſégh, mellyet kivan Chriſtus Urunk az ő hiveinek, Ioh. 17. v. 11. Erről dicsirtetik az Apoſtolok idejeben valo Eccleſia-is Act 4. v. 23. De ez hit avagy tudomanybeli eggyeſſégh annyira tavoly vagyon az Papiſtaktul, hogy męltan mondta Wiracherus felől.)(*Nincsen csak egy Theologi-*

)(q. 5 cap. 8, pag. 502.

ca quæ-

ca quæstio-is melyben külömbözö vé-
lekedesek nem volna; Mert jo Ca-
tholicus ember az Bellarmi- Bell. lib de
nusnak, *qui sententiam ac opinio-* Matrim. c. 7
nem tenet omnino singularem, & no- 15. & 19. 20.
vam, contra omnem Ecclesiæ, &
Concilij definitionem, contra omnes
antiquos, & sanctos Theologos, ac
deniq; contra Ecclesiæ Catholicæ fi-
dem ac sententiam. Lasd megh
Maldonatust Ioh. 6. v. 53. Es
Acosta Iesuitat *De Iudeorum sa-*
lute, lib 5. cap. 3.

A kik elebb menven az do- Mert sokan
logban, azokat-is jo Catholi- senki à Pa-
cusoknak tartyak, à kik oly dol- pistak köz-
got tanitnak, melynek semmi zäl azokat
fundamentuma nincs à Sent i- Eretnekek-
ras ban, nincs az Patrek ben es nek nem
az Concilio mokban. Sőt ez tartotta, &c.
mely dologh az Sent iraſſal el-
lenkezik. *Vix satis mirari possum,*
inquit Acosta, quid Præceptoribus
quibusdam Scholasticis viris certe

gravi-

gravibus noſtri ſeculi in mentem venerit, ut nunc quoq; temporis poſitum diu revelatum Chriſtum, ſine Chriſti noticia ſalutem cuiquam æternam contingere poſſe confirment; quorum opinio tam mihi ſemper viſa eſt, ac modo quoq; videtur abſurda, ut nullo modo dubitem, antiquos patres, in homine Chriſtiano nedum Theologo, moleſte id acceptura fuiſſe, ac ſane neſcio, an etiam à ſeveriore cenſura temperare potuiſſent, à quo tamen propter Authorum eruditionem, & pietatem abſtinendum nobis eſt, quorum veſtigia potius ſolemus ſequi. Sed & illud libere & vere docendum non dignam Theologo eſſe ſententiam, que nihil in ſacris literis, nihil in ſanctis Patribus firmitudinis habet, &c.

Ha mi eggyeſſeg vagyó köztök, az nem vallaſoknak igaz álhatatoſſagatul, egy voltatul, hanem az kemeny fenyitektül,

es az

ezt ki adattatot parancsolatoknak fulyos voltatul, à mint ez meg mutatodik, az ő törvenyekből. *Extrav: Iob: 22. cap. 2. 3. De verb. signif:* Es az Tridentomi Conciliomnak sok rendbeli Anathematizálasából. Ismeg: *Grat: Caus. 24. q. 1. cap. Ro-gamus* Erre vigyaznak az Inquisitorek es az könyveket probalo Doctorok.

Hogy meg-is valosagosan tudomanyoknak fundamentumiban egymassal ellenkezzenek Articulus szerint igy mutatom meg. Az ő fejökön az Papan kezdven el elsöben is.

Az Papak egymassal ellenkeznek.

Az 3. Ianos, az 2. Pélagius es az 1. Gergely Papák, tiltottak hogy senki es igy à Romai Püspök-is, közönseges Puspököknek, avagy Püspökök Pülpökének

kének fejének nc hivattatnek; ſőt okat-is adgyak Gratianuſnal, *Dict: 99. cap* 4 5.

a, lib. 4. Epiſt. 32. lib. 6. Regeſt. Epiſt. 30 35.

A Gergely a, pedig Antichriſtuſnak mondgya azt, à kiez nevezeteket maganak tulaydonittya.

Mely Papak értelmevel minden ő utannok következőtt Pápak ez mai napig ellenkeztek. Amint Decretomokban, az ő nevezetek bizonyittya. Mivel hogy ezek nem csak az közönſeges Anyaſzent-egyház fejének, és nem csak Püſpők Püſpökének tartyak magokat, hanem Iſtennek-is hivattyak. Amint az Lateranumi Gyűlésnek, mely az X. Leo Papa alat volt, ſzavaból megtetſik; mivel hogy illyen ſzavok vagyon)(*Te vagy más Iſten az földon.*

)(Seſs. 4.

Maſut iſmét igy ſolnak (:)

(:) Diſtinct. cap ſatis evidenter.

Nyil-

Nyilvan vagyon hogy az Papa Istennek mondatott.

Hogy penigh az közönseges Anyaszent-egyház fejének [a], Püspökök Püspökének urának Angyalának, Apostolának, hivassak magokat. Mindeneknél nyilvan vagyon az ő Decretomokban.

Ide járul imez szavok-is [b], *A Papanak értelme megh áll, ha ez világhellene volna-is, es az Papa mindeneket megh itélhet, de ötet senki megh nem itélheti: fel Sabadithatya, az kit à Concilium kárhoztat; es kárhoztathatya à kit akar Synodus nelkul-is.*

Okat adgya à Glossa Dist: 34 cap 18. Lector. Et Dist: 82. c. 5. Præbiter. *Mert à Papanak hatalma vagyon arra hogy az Apostoltul adattatot* parancsolatban-is *dispensal (·) azt megh lagithatya.*

II. Az Papaknak egymastul valo

a, Dist: 96. cap. Constantinus Cauſ: 24. q. 1 cap. Rogamus. Cauſ: 24. cap, Hæreſt:

b, Can: 9 q. 3 cap. 15. Facta. Et cap. 17. 18.

(·) Es az Istен fölöt fel emelni magat.

való ellenkezések innet tetsik meg; mert à mit egyik vegezőt, azt à masik falban rontotta; Es ezt ugyan szabados dologgnak tartyak törvenyekben.

c, Extrav: Ioh. 22 cap 2. quia non

c, Es tellyességgel ellenkező dolgot beszel utanna. (:) Mint az Sabinus Tuscus az 1. Gergelynek könyveit megégettette. Az 2. Pelagius Papanak vegezesit az utanna következő Gergely Papa elronta: Az 6. Istvan az Formosus Papanak vegezesit. Ez Istvän Papanak az IX. Ianos, az 1. Romanus az 2. Theodoretus es mind ezeknek vegezesit is mind elronta es semmivé tevé az 3 Sergius Papa Az 10 Leo Papanak Canonizatiojat semmivé tevé az 4. Pal Papa, à mint hogy az 2. Leo Papa-is az Sergius es Honorius Papanak végezesit; Az XX2. Ianos Papa-is az 4. Miklos Papaval

(:) Extrav: Ioh 22 tit. de Religiosis dom: cap Sanctæ.

Lasd Laistromatez veszekedesekben in speculo Pöt pag. 25. 36.

Vide Balæum; & Cõtinuatorem Lydium ac Robertum. Baras De vitis Pontificum.

paval tellyesſreggel ellenkezék. Bell: lib. 4 de Rom: Pont: cap. 14. § Tricesi nusquintº & ſeq.

Midõn lattyuk hogy megh ſedult egya az Hadnagynak azt mondgya Kalauz, könyü megh itélni mennyit kellyen bizni à köz legemnek: Latvan mi az Papiſtak vezérinek, Angyalanak, es Apoſtolinak veſzekedeſeket, kõnyũ megh itélni az tõbb rendekben mennyi eggyeſſęgh legyen.

Kalauz pag 369.

AZ PAPAROL.

HOgy az Romai Papak közzũl ſokan fealet çiczũvek, hittũl ſakattak es Eretnekek lõttenek legyen Laiſtrom ſerent élõ példakkal bizonyitya az Romai Gardinál Bellarminus, (kire huſz Gardinálok ſuffragáltak vala az õ idejeben utolſo Papanak válaſztaſa idejen kinek iráſat az 8. Kelemen Papa Canonizálta) igy irvan:

Vide Bullã Catechiſmo præfixa.

Nem

Præfationis, primi Tom: ter: Cont: sect: Iraq; Et sect: hac,

Nem szükség hogy az Eretnekek (érti az kereszteyenecket) nagy munkával szorgalmatoskodgyanak, nemely Papak vétkeinek megmutalásában; mert mi azt jol tudgyuk. es bisszük-is hogy azok nem kevesen voltanak, kik közzül volt az VI. Istvan Papa; az V. Leo: az I. Christoph: az III. Sergius: az XII. Ianos Papa es sokan többek-is illyetének. Amint masut elő hozza ugyan ezen Bellarminus, Honoriust, (:) Marcellinust,)(es az 22. Ianos Papat.

(:) Bell: lib. 2. de Rom. cap. 27, Et cap 30. Ibi: lib. 3 cap. 8. Et lib 1. de Conc: c. 9.)(Ibidem l. 4. cap. 14.

Costerus Iesuita igy gyanolittya az Gardinál mondasit. d, *Elhittem hogy sokan à Papak közzül ez székben (érti az Romai Papak székit) ei öszakkal ültenek sokan csalardság által: Sokan ez székben szerzetzletet éltenek, es hogy sokan meis-is az ő gonoszságokert Pokolban gyötrödnek.* Es ismet. e, *Vallyuk hogy Szent Peternek successora bál-*

d, Colt: part 3. Apol: Cōt Franc: Gomar:

e, Cap. 3. Enchiridii.

vany imádó lehet (à mint Marcellinus felöl ugyan olvassuk-is) magában az hitröl nem jól-is érthet, es hogy örögbi tudományban-is foglalhassa magát.

Pigius, Hosius, Lovanienses, Onophrius es többen Sőt az egés mostani Romai gyülekezet, azt állattya hogy à Papa nem vétkezhetik; nêhogy eretnekké lehetne. Melly két egymással ellenkező értelem hogy hogy álhasson meg, itéllye az kegyes olvasó. Az 3. Celestinus Papat eretneknek mondgya Alphonsus. Tagadgya Bell: lib. 4. de Rom. Pont: cap 14. Az Papa kulcsait egyêlőnek lenni, az kötőzésnek es oldásnak hatalmával tagadgya Cajétanus: Ellenben hiszi es vallya Bellarminus, *Ibidem. lib. 1. cap. 12.*

Vide Tabulam infra c. 7. Et summa Conciliorũ à pag 392. 414.

Az Papanak földi hatalmát, es mi-

es minden rendeken valo Uralkodaſat Iſtentűl ſármazot dologna k tanitryak ſokan, ugy mint *Triumphus*, *Alvarus*, *Pelagius*, *Sylveſter*, *Hoſtienſis*, es az 3. *Innocentius* Papa-is. f,

f, Greg: lib. 2. tit. 1. cap. 13. Noluit.

Ezek ellen tagadgyak iſmégien nem kevelen; kik közzűl tizenkilenczet nevez Bellarminus (*Ibidem lib.* 5. *cap.* 1.) lol lehet meg hazuttollya magat, *lib.* 2. *de Rom. Pont: cap.* 27. § *Redeiſtas. Et lib.* 2. *de Conc: cap.* 15. § *Jam vero.*

AZ ECCLESIAROL.

AZ megkereſtöltetet hitetleneket, es az hittűl el pártoltakat, Alphonſus *de Caſtro*, állattya az Anyaſzent-egyház tagainak lenni, ha ſinten hamis tudomant valnak-is. Bellarminus tagadgya, es ez értelmét meg czafollya.

Bell: lib. 3. de Eccleſia cap. 4, ſect: Hæreticos.

Az ki átkoztakat tagadgyak sokan az Ecclesia tagainak lenni, ugy-mint az Romai Catechismus. Thom: Valdensis, Turrecremata, Driedo es többen. Ezek ellen sokan tanittyak lenni; A mintlasd meg s, Bellarminusnál.

g, Bell. lib. 3. de Eccl. cap. 9. sect. De Excom: At contra.

Az titkon levő hitetleneket tagadgya az Ecclesia tagainak lenni Turrecremata: Bellarminus penigh állattya es vallya. *lib. 3. de Eccl. cap. 10. § Resat. Et § Nos tamen.*

Az Isten Anyaszent-egyháza, hogy à Christus szenvedésének idejen csak Szűz Mariaban maradott meg, Allattyak, Alexander, Alensis, es Turrécremata. Bellarminus ezt tagadgya es értelmeket megcsáfolya. h,

h, Bell lib. 3. de Eccl. cap. 17, sect. Addo Et sect. Miror.

AZ CONCILIOMROL.

HOgy az közönseges Concili-

um à Papanál mçltoſagosb legyen, ſokan tanittyak à Papiſtak kőzzűl, ugy mint Cameracenſis, Gerſon, Almainus, Cuſan⁹ Panormitan⁹, Abulēſis, ſ. többē à Piſanumi, Cōſtantiai, es az Baſiliai Conciliomoknak Paterivel. i, Bellarminus haſonlo tarſaival, Es az mint ő ſoll, minden réghi Scholaſticus Doctorokkal tagadgya felyebb valonak lenni à Gyűleſt az Papanál, ſőt nemellyek azt irjak hogy az Papa maga ſem bocsathattya magat à Concilium alá; *Bell. Ibid. cap.* 14 § *ultima.*

i, Bell lib. 2. de Concil. cap. 13. per totum Et c. 14. ſect. Por ro.

Hogy az kőzőnſeges Concilium à Papa megerősitéſe előtt ſe vétkezheſſek, tanittyak az Pariſiai Ieluiták, es mind azok valakik az kőzőnſeges gyűleſt à Papa fölőt valonak állattyak. Tagadgyak penigh Cájetanus es Turrécremata. *Bell. Ibid. cap.* 11. § *Iam vero.*

Hogy

Hogy a Papanak végezési az Szent irással egyenlő méltóságu legyen tanittya Gratianus. k. Tagadgya Bellarminus. *Ibid. cap.* 12. § *Sed objiciunt. Et seq.*

k, Dist. 19. c. In Canonicis Et Dist. 20 cap Decretales.

AZ SZENT IRAS KÖNYVEIRŐL.

AZ Esther könyvét egéslen tagadgyak Szent irásnak lenni. *Melito*, *Athanasius*, *Nazianzenus* Nemellyek penigh csak az utolsó hét részit, mivel hogy ez nincs Sido nyelven: Igy értették felőle Hieronymus, Lyra, Dionisius, Hugo, Cajetanus, Sixtus Senensis.

Ezek ellen, az Tridentomi Concilium Gardinali Szent irásnak mondgyak Bellarminust, *De verbo Dei lib.* 1. *cap.* 7. § *Hactenus*, *Et seq.*

Az Baruch könyvét es az Susanna historiajat hazugságnak es nem Szent irásnak tar-

tya. Iulius Affricanus es Iohannes Dreido: Ellenben az tőb Papiſtak Sent iráſnak es valoſagos hiſtorianak hiſik. l,

l, Bell: lib. 1. de ver. Dei cap. §. 9.

Az Tobias, ſ-Iudit kőnyvét, az Bőlcseſegről irt kőnyvet az Sirak es Machabeuſok kőnyveit Sent iráſnak lenni tagadgya Cajetanus Gardinál à nagy Hieronymuſſal. Ezek ellen Bellarminus Sent iráſnak mondgya. m,

m, Bell. Ibi: cap. 10. ſect: At Contra. Et ſect: Poſtrema,

Az Biblianak amaz kőzönſeges Deak nyelvre valo forditaſat, mellyet Wulgatanak hinak; Hieronymus forditaſanak tagadgya Sanctes, Paulus Foro. Ezek ellen Eugabinus es Picus Mirandulanus Hieronymuſcnak mondgyak.

Sixtus Dreido, es Bellarminus megh egyelittetnek tanityak. *Bell lib 2. De verb. Dei cap. 9. § Nem. § Quarta cauſ: Et cap. 11. § Nem.*

AZ

AZ ISTENRŐL.

HOgy az Isten à természetnek folyasabol egynek lenni megismertessek, tagadgya Petrus ab alliaco. Ez ellen Thamas es Bellarminus tanittyak. *Bell. lib. 4. cap. 2. de Grat: & lib. arbit:*

Hogy az Istē mindēkor meg cselekedhesse azt à mit egyšer megh cselekedet; es igy ma-is megh testesülhet, meg halhat &c. Allattya es tanittya Lombardus.)(Az tōbb Papistak tagadgyak.)(Lomb: lib. 1. Dist. 44.

AZ BŰNRŐL.

HOgy nemely bűn természeti šerint halalos legyen, nemely penigh bocsanando, sokan tanittyak. Ezek ellen minden bűnt halalosnak tartnak Gerson, Iacobus Almain es Roffensis *Bell. de Amis. Grat: & stat: pec. lib. 1. cap. 4. § His omnibus.*

Hogy az mi első Szűleinknek első vétkek az kevelységh lett legyen. Thamas az őtet követekkel tanittya. Bonaventura penigh Scotussal ezek ellen Adamnak az ő felelségehez fölötté valo szeretetit mondgyak. *Bell: Ibidem lib. 3. cap. 4. § At sententia.*

Hogy az első bűn az épségben bocsanando bűn volt volna, Scotus az őtet követekkel állattya: Thomas, Albertus, Bonaventura es sokan többen tagadgyak. *Bell: Ibidem cap. 8 § Occasiones.*

Hogy Szűz Maria eredendő bűn néküli fogantatott az ő Annyának méhében, az Dominicus Barat szerzetin lévők, Capreolus es Cájetanus többekkel eggyűt nem hiszik.

Ezek ellen à Franciscanus Barátok, az Tridentomi Gyűles az

lés az IV. Sixtus, es az V. Pius Papak állattyak. (:) Ha ßűz Maria rend ßerint fogantatott hazuttol az titőrvéntek. *Bell: Ibi. lib. 4. cap. 15 & 16.*

(:) Caus: 25. q. 2. cap 4. Connubia,

Hogy az credendő bűn mindenekben egy legyen, tanittya Phigius es Chatarinus: Tagadgya az Tridentomi gyűlés. *Bell: Ibid: lib. 5. cap. 6. § Martinus.*

Az kőrőßteletlen gyermekeknek ßenvedesek felől, őt egymaßal ellenkező értelmek vagyon à Papiſtaknak, A melyet laſs meg *Bell: lib. 6. de Grat: & ſtatu cap. 6.*

Minemű helyen legyenek erről-is három fęle értelmek vagyon. *Bell: Ibid: cap. 2.*

Hogy à keresztseg nékűl hertelenſeggel meg holt gyermekek idvezűllyenek hiſi, tanittya, es vallya Cajetanus, Gabriel es tőbben-is, A mint ezt

felől̃ök *Bellarminus* bizonyittya. *lib. 1. cap. 4. de Baptismo § Quintum Argumentum.* Ezek ellen Bellarminus, es tőbben mind el kárhoztaknak hiszik. *Bel: de Amiss: & stat: pec: lib. 4. cap. 2. § Exenumeratis. Et Passim.*

Hogy az megh bocsanando bűn Istē tőrvenye ellē legen tanittya Vega. Thamas s-tőbben tagadgyak. *Bell: de Iustif: lib. 4. cap. 14.*

AZ ESKűVESRőL.

SAbad hamissan megh eskűnni, bizonyos értelemmel s-megh bűn-nekűl: azt tanittya Toletus)(Iesuita es Azorius a, Iesuita. Es Navarus *in Enchir:* 10. *cap* 12. 5.

)(Franc. Tol: de Iustif. Sacerd: lib. 4. cap. 21.22.23.

AZ SZABAD-AKARATROL.

AZ eletnek utanna, hogy ember ne tudgya mi legyen az jo, Istennek kivalkeppen va-

a, Azorius. Tomo 1. Moral l. 11. cap 4 sect: Tertia sect: Prima.

lo se-

lo segitsege nekül, egy Sayjal tanittyak Arminensis, Caprcolus, Cassalius: Ezek ellen sokan azt tanittyak, nem csak tudgya de szabad akarattya szerint meg is cselekedheti *Bell: de Grat: & lib. 5. cap. 1 § Hic. Et seq.*

Micsoda legyen az szabad akarat, erről nyolcs külömbözö érrelmek vagyon az Papistaknal. A mint számlallya Bellarminus.

AZ SACRAMENTUMROL.

Hogy az Uy Testamentumbã lévö Sacramentomoknak csak az Christus legyen szerzöje tagadgyak Hugo, Lombardus, Alensis, Bonaventura, Marsili⁹: Ezek ellé állattya s-vallya à Tridétoni gyülesnek Papi sereget: *Bell lib. 1. de Sacram: c. 24.*

Hogy az Uy Testamentumnak Sacramentuma láthato

jegy legyen, tagadgya Occam: Ezt meg hamisittya Bellarminus, Ibid: cap. 9.

AZ SZENT KERESZTSEGRŐL.

HOgy csak eggyik szemelynek neveben kiszolgaltatott köresztelésʃ-is igaz köresztsegh legyen sokan tanittyak ugy mint Hugo, Lombardus, &c. Peldanak okaéert: Ha valamely pap igy köröstelne megh valakit: En teged megh köröstöllek, az Christusnak neveben, es ugy töltené reá à vizet, jol köröstölt volna az à pap azt tanittyak.

Bellarminus sokad magaval tagadgya ezt jo keresztsegnek lenni, *Bellar: lib. 1. cap. 3 § Præterhos. Et § Deniq; & seq.*

Michael Aygvanus Bononiensũ Ordi: Carmelitarum S. S Theo: Magister & Doctor Parisiensis

siensis)(azt tanittya hogy akar micsodabol lett viz legyen, csak az terméſet es nem meſterſeg által legyen; kőrőſtelhetni vele ugy mint az Szőlővesſőből, &c. ki folt vizzel. Sőt azt mondgya téntaval kőröztőltek eggyet az ő idejében Párisban. Ezt egyebek tagadgyak.

)(Aygvam ſuper Pſal. 22 v 2. Vide plura loco notato.

AZ UR VACSORAIAROL.

HOgy az Ur Vacsorajaban jobb legyen kenyeret es bort adni, hogy ſem csak kenyeret vallyak es tanittyak, Alenſis, es Caſſalius. Hogy mindenek igy éllyenek az ſent Vacsoraval, két ſin alatt, à mint ſolnak, törvént ira Geláſius Papa rola Ann. 493. *Grat: Diſt: 2. cap. Convenimus.* Ezek ellen tagadgyak ſokan, Thamas, Bonaventura, Richardas, Gabri-

el, &c. *Bell: de Euch: lib. 4. cap. 23.*

Az magyaroknak mind à két fin alatt meg engettetet az Ur Vacsorajanak ki-bolgaltatasa, az IV. Pius Papatul. (:) Ez ellen tanitnak ma az Magyar-orszaghi Tar-papok.

(:) Istran- ſ lib. 22. p. 451.

Hogy az meg ſenteltetet Oſtyat ha az Egér, avagy valami oktalan állat meg éſi, tulaydó à Chriſtus teſtét egyc megh tanittyak ſokan: Tagadgya ezt Lombardus 4. *Diſt:* 13. *c. penult:*

Hogy Chriſtus Sz. Ianoſnak cap. 6. nem az Ur Vacsorajarol ſzollot, állattya Biel, Cuſanus, Cajetanus; Tagadgyak ezt többen, es hogy arrol tanitot, állattyak. *Bell: lib. 1. de Euch: c 5.*

Hoc, ezigc, mit jegyzzen, avagy mutaſſon, à ſzent Vacsoracsorabā kilencs egymáſt-ronto vélekedeſek vagyon az Papiſtaknak rola. I. Volt az 3. In-

Innocen. de Off: Miſs:

nocen-

ti⁹ papajé ſ-Gratian⁹ Decreto⁹ mat feytegető Authoré, à kik azt velték hogy ez ige, csak be hozas ſerint mondaſſék, ne mutaſſon ſemmire. Ezt megh hazuttollya [a], Thamas. Diſt. 2. cap. Timorem.

a, Thom. p. 3 q 78 art. 5

II. Alexander de)(Ales értelme, hogy jegyzői ige legyen de csak értelem ſerint. Ezt megh czáfollya Thamas es [b], Marſilius. III. Hogy à Chriſtus teſtevé változot kenyeret mutaſſa. Ezt mindnyajan hazuttollyak, mert megh akkor el nem változot, hanem azutan vélik midőn móndatik *Meum*.

)(Ales part. 4. q. 33.

b, Marſ: in 4, q. 6. Thō. utſuyra,

IV. Az Scotuſé [c], Es az őtet kővetőké; kik azt állattyak hogy *partim ſecundum intelleƈtum partim ad ſenſum demonſtret*, es ez legyen értelme: Illud quod in Divina virtute panis eſt transmutandus, eſt corpus meum.

c, Scot: in 4 d 8. art: 3, Gone: 8,

V. Thamas Aquinaſé. Es

azt mondgya hogy mutat valami valofagot *in Communi quæ eſt ſub illis ſpeciebus*. Ezt megh hamiſsittya Thomas *de Argentina*, d, VI. Ez Argentinumi Thamaſé, à ki azt veli hogy à Chriſtus teſtét mutaſſa. Ezt Bellar: meg czáfollya, *lib.* 1. *cap.* 11. *de Euch*: VII Bonaventura értelme, ki réſs ſerint à Chriſtus ſavanak be hozaſara, réſs ſerint penigh valami *indeterminatumra* vitettetni veli: Ezt ſokan czáfollyak à kiket ő-is hazuttolt: VIII. Az Durandusé, à ki bizontalan mucato dolognak tartya.

d, Thom: de Arg, in 4, d, 8, art: 2,

IX. Az Bellarminusé, *lib.* 3, *cap.* 19. *de Euchariſtia*. *Et lib.* 1. *c.* 10 § *Prima*. *Et* § *Addo*. Laſd megh ſumma ſerint ez ellenkezö értelmeket; Bellarminuſnál. *lib.* 1. *de Euch*: *cap.* 11. § *Nota*. *Et ſequentibus*.

AZ

AZ KEPEKRŐL.

Hogy az Istennek képet semminemű lett okon ne legyen szabad csinalni es imadni, ugy mint mely dologh az Istentörvenyében megh tiltatott, tanittya Catharinus, Abulensis, Durandus Peresius, Alexander. Ezek ellen állattya *Bell lib. de Eccl. Triumph: cap. 7. 8. § Hec opinio.*

Hogy az képek semmi tiszteletnek nemével ne tiszteltessenek, tanittyak Alexãder, Durandus, Alphonsus, *de Castro*: Ezek ellen sokan azt állattyak, hogy sinten ollyan tiszteletnek nemével kel tisztelni, à minemüvel tiszteltetik az, à kinek képet viselik. Igy ért Thomas Aquinas, Cajetanus, Bonaventura Bellarminus, &c. *Bell: Ibidem cap* 20. 21.

AZ INDULGENTIAKROL.

AZ

Epist: 81. ad Pelestinos, Et Epist: 95,

AZ nagy Leo Romai Püſpök nyilvanſaggal tagatta az oldozo leveleknek haſznalatos voltát, haſontalanoknak itélven azokat, es egyedûl csak az Chriſtus által tanitvan à bûnbocsanattyanak meg nyrréſet, à mint maga ſajabol erôſsitetik ez: Iollehet ſok ſenteknek halalok kedves volt az Ur elôt, de eggyiknek ſem volt halala ez vilagért áldozat: Vették nem adták az igazak à Koronát, es az hiveknek álhatatoſſagabol ſármazot az ſenvedés; nem az megh igazulás avagy idvezôlés, mivel hogy kiki magaért holt megh. Csak egyedûl az Ur Chriſtus volt àki mindenekért megh holt, à kiben minden hivô megſzentsittetett, meg holt, el temettetett, es fel-is tamadott.

Az Papiſtaknak ſerege pe-

nig

nigli ma ezt tartya: A Martyrok Istennek többet adtak hogy nem kellet volna, azert hogy az el nevessen hiaban, az Christus vérével egyben egyelitik, es az Anyaszent-egyház kincsének hiyjak; melyből à Papa ugy sáfarkodhatik, hogy purgatoriombol es pokolbol is à kit akar ki hozhat.)(Amint Gergely Papa az Trajanus Imperátor leikét, Damascenus értelme szerint. a,

)(Vide cap 4. Extrav: Com lib. 3. tit. 12 cap. 1. Cum. Et lib 5. tit. 9. cap. 2. Unigenitus.

a, Bell: lib. 2 de Purg: c. 8. sect. Contra.

AZ PURGATORIUMROL.

HOgy à mas vilagon semmi bún ne bocsattassek megh, Thomas Aquinas nemellyekkel állattya; b, Kiket Bellarminus megh vét es ellenek disputal.

b, Vid. Causa 33 q 3. 6. 45.

Hogy az purgatoriumban lé vő lelkek idvességek felől ne legyenek bizonyosok, nemelyek

lyek állattyak ugy mint Dionisius, Cárthasianus, Michael Baji, Gerson, Roffensis: Ezek ellen egyebek azt tanittyak, hogy bizonyosak. *Bell: lib 2. de Purg: cap. 4 § Tertia. Et seq. Et § At Communis.*

Hol legyen az Purgatoriom, nyolcsegymassal-ellenkező értelmek vagyon az Papistaknak rola *Bell: lib. 1. de Purg. 2. 6. § Sequitur. Et seq.*

Hogy ez élet utan Négy helyők legyen a lelkeknek sakam tanittyak: Nemellyek penigh ugy mint Beda ötödikről-is emlekezik; Melyre Bellarminus-is hajol, *lib. 1. de Purg: cap. 7. § Quantum Et seq.*

Salmeron Iesuita azt vitattya, [c], hogy az réghi Görög Ecclesiabã fényeskedő Tanitók, Paterek, mindnyajan hittek az Purgatoriomot, es irasokban vila-

c. Salm: in 1. Cor: 15. Disp. 25.

vilagos tanitaſt tőttek felőle: Ezt ſemtűl ſemben meg czá-
folya Roffenſis, [d], igy tanit-
van ez dologrol: *Multa ſunt de quibus in primitivâ Eccleſia nulla quæſtio facta ſuerat, quæ tamen poſteriorum diligentia ſub ortis diſputationibus. Iam evaſerunt perſpicua. Nemo certe jam dubitat Orthodoxus, An purgatorium ſit, de quo tamen apud priſcos illos Nullà vel quam rariſſima fiebat mentio. Sed & Græcis in hunc uſq; diem nõ eſt creditum purgatorium eſſe, legas qui velit Græcorum veterum Commutarios, & Nullum, quantum opinor, aut quam rariſſimum de purgatorio ſermonem inveniet.*

[d], Ioan: Piſcerus Roffenſis, Cõfum: art: Lut: Art: 13.

Ezek uran; jegyezd meg, az igaſſagra vezetõ Kalauznak imez ốt Regulait, es ezekből fajezd be.

Kalauznak Regulai.

I. Nem lehetſeges hogy igaz es Iſtentűl ſármazott legyen

Kalauz Pag 165.

gyen az ollyan velekedés mely
6, Kaleuz P. 443. ő magat el ronttya. c,

II. Az melly vélekedesben magaval ellenkező tudomanyok foglaltatnak, nem kel abban igasságot vadaßni.

Kal. p. 70. III. Olly tißta, ßent, és tökelletes az kereßtyeni vallás, hogy ő benne semmi meg vetett, semmi fogyatkozaßt, es semmi ellenkezéßt nem talalhats.

Kal. p. 85. IV. Nyilvan vagyon sem az Iften Parancsolattyanak helye, sem az Chriſtus könyörgesenek haßna, nincs egyebút, hanem csak à hol egy értelem, es vallás vagyon.

2. Cor: i. v. 15. V. Az Iſteni tudomanyban nem talaltatik ugy ſ-nem ugy, Kal: p. 165. az az: nincsen abban semmi, à mivel magat el ronttya, es az egyßer fel állatott tudomanyat le dűtie.

Elö

Elsö rekeſztés

Nem lehetſeges hogy igaz es Iſtentûl származott legyen az ollyan vélekedés, melly ö magat el ronttya.

De az Papiſta vélekedes ö magat el ronttya;

Tehát nem lehetſeges hogy az Papiſta vélekedes igaz es Iſtentûl származott legyen.

Maſodik

Az mely vélekedesben magaval ellenkezö tudományok foglaltatnak, nem kel abban igaſſagot vadaſni.

De az Papiſta vélekedesben magaval ellenkezö tudomanyok foglaltatnak;

Tehát nem kel à Papiſta vélekedesben igaſſagot vadaſni

Harmadik

Olly tiſta, ſent, es tökelletes az keresztyeni vallás, hogy ö benne ſemmi ellenkezéſt nem talalſ.

De

De az Papista vallásban sok ellenkezést találsz;

Tehát az Papista vallás, nem tiszta, sem es tökelletes keresztyeni vallás.

Negyedik

Nyilvan vagyon hogy sem az Isten Parancsolattyanak helye, sem könyörgesnek hasna nincs egyebût, hanem csak à hol egy értelem, es vallás vagyon.

De az Papistak közöt nincsen egy értelem es vallás;

Tehát à Papistak közöt sem az Isten Parancsolattyanak helye, sem könyörgesnek hasna nincsen.

Ötödik

Az istени tudomanyban nem találtatik, ugy s-nem ugy, à mivel egymást rontsa, à mivel az egyiket fel állatott tudomast le dûlse.

Az

Az Papista tudomanyban találtatik ugy-e nem ugy, &c. Tehát à Papista vallás nem Isténi tudomany.

Ez Regulaknak első részek az igazsagra vezető Kalauz tanitási. Az masodik részet ez hatodik résznek tituluſi bizonyittyak.

VII. RESZE.

Az Papista vallásnak uy, avagy minapi voltarol.

HOgy az erőſſegnek hetedik darabját-is igaznak lenni megmutaſſam, az feltett czel kivannya, mely ez.

A Papistak vallása uy tudomany. Szükſegh ennek megh mutataſaban munkalkodnük, mert à mikeppen régenten az Philiſteuſok minden győzödelmöket, tiſteſſegeket az egy Goli-

2. Sam: 17. v. 9. 15

Goliatnak személyében ugy helyheztették volt, hogy annak romlásával ők-is egéssen gyalázatnanak s-romlananak. Ugy ezek-is az tettetes *Antiquitásnak* púpos süvegében gyümyörködni, es győzödelmeskedni kivannak, noha oly távoly vannak az igaz *Antiquitastul*, réghiségtül mely tavoly az igasságh az hamissagtul, Es minket Evangeliomi igasságnak követőit *Nuperistaknak*; csak minapisknak uy hit koholoknak kialtván; Kérik hogy megmutassuk vallásunknak, cselcit, kezdetit, uysagát, &c.

)(Kal: in prefa: Et p. 89. 93. 96. 97.

Mellyet te olvasó megitt minekutanna az uy tudomany felől imez Regulat sivedben irod.

Az réghiségnek igaz Regulaja.

Az régi es igaz vallás, melly fundamentomot, credetet vesen az szent irásbol: Az penig

uy, es

uy, es hamis tudomany à mely egyßer-is maßßor-is emberi fő-tűl koholtatott, es az ßent irálfal ellenkezik.

Ertette ez Regulanak igaz voltát Pazmany, ſ-azert ßolſolt igy: ôrôghi vallás az, valamely csak egy dologban-is az ßent irálſal ellenkezik. Es: Az uyſzagh az ßent iraſſal ellenkezik.

Paźmany. Az ſz iraſrol es az Anyaſzent: irt kônyvenek p. 50. 52.

A honnet az Papaſok vallaſat Uy tudomannak lenni maſodßor, (mert az elſő réßben à ßent irálſal ellenkezőnek mutarodek) rendeligy probalhatyuk megh.

Uy dologh Papatul Papiſtanak neveztetni, mert ez ßo Papa, uy dologh az Eccleſiaban; mivel hogy ezzel Ignati9 elt ellőben, az Romai Pűſpőkről. A mint meg tetßik Epiſt. 1. Maganak tulaydonitot-

Az Rômai uyſagoknak laiſôma.

ta penig ezt az III. Bonifatius.

Gyönyörködnek immar az Iesuiták az névben mint a Lud az Daru tolban. Ezert soll igy Bellar: (*lib. de Notis Ecclesiæ cap. 4 § At inquiunt*) sep dologh a Catholicusoknak az Ecclesia Gubernátorinul nevezetni. Lorinus Ianos Iesuita igy ir: A Papa Papistás *dici nec veremur, nec erubiscimꝰ* (*In Act: 20. 30 § unus est*) okat adgya ennek Bel: midőn igy tanit: (*Cont: de Antiq. Eccl. § habemus.*) *Et ut supra.* Ez sollasok. Romai, Papista &c. *Vetustatem & nobilitatem Ecclesiæ nostræ demonstrant.* Hasonlatoskeppen dicsekedik ez nevezetekkel Reihingh Iakab nevű Iesuita-is. *In muris Civit: Sanctæ. fund: 9 p. 226. 227.* Igy ért ez dologrol Kalauz: A kit minket Papistaknak nevez, igaz hitűvecknek nevez, *p. 176.*

Uy

Uy dologh à Papansk elsősege es az tőbb Püspökökön valo uralkodasa, mert ezt az III. Bonifatius nevű Papa az ő Csaßarát megh ölő gyilkos Phocastul nyeré, Christus Születese utan Anno 607. A mint *Platina vitis Pont: Bonif:* III. bizonyittya. Az Papaesősége uralsaga.

Az előt hogy illyen hatalmok nem volt, megerősíti az magok Decretalis levelek, *Grat: Dist: 99. cap. Nullus.* Ezkeppen hozza be Pelagius Papat ßolni. *Nullus universalitatis vocabulo unquam utatur: Quia si unus Patriarcha universalis dicitur, Patriarcharum nomen cæteris derogatur, &c.* Tavoly legyen penigh ez à kereßtyen embertűl, hogy felebarattyanak tißteßeget megh kiſſebitße. Hasonlatoskeppen ßoll à nagy Gergely Doctor-is az Alexandriabeli

Eulogius Püſpöknek irt levelében. A mint ugyan ott erről is emlekezet vagyon. *Diſt. 99. cap. Ecce.* Ezt erősiti az Affricai Concilium-is midőn illyen Regulat irt ez dologrol. *Prima ſedis Epiſcopus non apelletur princeps Sacerdotum vel ſummus ſacerdos, aut aliquid hujuſmodi, ſed tantum primæ Sedis Epiſcopus. Univerſalis autem, nec etiam Romanus Pontifex apelletur.*

Diſt. 99. c. primæ ſedis

Irt volt ugyan ez méltoſagrol Decretomot az 1. Julius nevü Papa, à mint Iſidorus in Jul: bizonyittya es *Grat: Cauſ: 3. q. 6. cap. Dudum*; de végben akaratjat nem vihette.

Uy dologh à Regulás embereknek Papatul valo meg erősiteſek, es bizonyos Regulák, öltözetek ſerint valo járáſok, mellyet kinek kinek az ő neve mutat meg: mert az elöt ſabad volt

Az Regulas élet.

volt ki meddig, es mi modon élt az társaság közöt, s-miesodás ruhaban járt (*Bell: lib. de Monach: cap. 4 § Inde igitur*) Mert ezt az III. Innocentius nevű Papa szerzé. (A mint *Grat. de capil. Monach: cap. Præsbiteri*) Avagy az X. Gergely Papa az Lugdunomi Conciliumban. *Grat: de relig: Dom: cap. Religionũ.* Bizonyos ez hogy az Szent Pal idejeben barátok nem voltak; Sőt *neq, vestigium tum Monachorum. Grat: Caus: XI. q. 3. cap. Ad mensam.*

Az Apostolok idejebẽ nem voltak baratok.

Uy dologh az Kalastrom lakosinak mostani érdemes életeknek nemei, mert az előtt Scholák voltak, *Grat: Caus: 12. q. 1. cap. Necessaria.*

Uy dologh à Papanak Cardinalok által valo változasa, mert ezt szerzette az II Miklos nevű Papa, à ki 1061. Papa volt.

Sum: Conciliorum m. p. 394. Avag az 2. Innocentius Papa. Amint Plat: in Annot: Pont: à ki volt 171. Papa. Mert az elöt, az Fejedelem es à kölfegh válabtot Romaban Püspököt. *Grat: Dist.* 63 *cap Hadrianus. Bell: lib.* 2 *de Rom: Pont: capp.* 17. 18 19. *& lib.* 1. *de Conc: capite* 13. *& libro* 2 *de Clerices, capite.* 9. Melly bokott rend tartás, mind addig megh tartatott Romaban, migien à fel fuvalkodott III. Hadrianus nevü Papa, az Fejedelemtül ez méltoságot el nem tolvayá. Amint Platina es Sabellicus bizonyittyak. Melly dolgot az utan az XIII. Ianos Papa az Otho nevü Fejedelem által hit szerint erösitett meg; mivel hogy addigh sem Romaban nem bocsátá be, sem penigh à Csaszari Coronát nem adá neki, migien à Romai

mai Püſpököknek válaſtáſának mçltoſagat kezçből ki nem adá. Amint Gratianus erről bizonſagot teſen. *Diſt*: 63. *cap. Tibi Domine.*

Ily dologh hogy à Papa az Imperatort, Fejedelmet, &c. Le teheſſe, Uralagatul, tiſztitül meg foſthaſſa, mert ezt az IV. Innocentius Papa vegezé. *Decret: Greg: lib. 1. tit. 6. cap. 34.*

Uy dologh az Papaſagra emeltetet ſemelynek nevenek el változtataſa; mellyet az II. Sergius Papa rendele; mivel hogy az elött rút ſabaſu neve volt, mert Os-porci-nak hittak. *Sum: Concil: p. 370.*

Uy dologh az Egyházi ſemelynek ez Privilegiomá, hogy az köſſegnel fellyebb valo legyen, es hogy az köſſegtül ne vádoltathaſſek mert ezt Telesphorus Papa ſerzé. Magde-

burg: *Cent*: 2. *cap*. 10. *Col*: 212.

Hogy à Papa ſenkitûl megh ne irçîtetheſſek, ezt az II. Gelaſius nevû Papa vegezé. *Grat*: *Cauſa* 9. *q*. 3. *cap*. *Cuncta*.

Laſd megh immar ez le irt Tablabol mennyit remenl az Olaſz-Orſzaghi elme, mert igy ſolnak Decretalis levelekben.

Uyſagnak es kevelyſegnek mutato Tablaja.

Tabla.

En, es, az en papſagom, meg ábrazoltarot az Aron Papſagaban: gyûlekezetemnek nincs mocska, nincs vçike, mert az Apoſtoli rendelçſtul ſoha el nem hakatt. (:) Azert kôveſſek az en gyûlekezetemet mindenek ugy mint Annyokat: Legyen nekik Tanito meſterek, es tûkôrôk.)(Az hit dolgaban valo eſmeretſ ket le csendeſitçſnek okaert ô hozzá vigyck. 2, Megh tudgyak az emberek,

(:) Grat Diſt: 12. c. 1. Diſt: 21. In titulo e Etc. 1. 3 Exuſ: 24 q 1. c. 9 Et ſeq)(Diſt: 11 c. Quib° diſt: 19 4. Diſt: 63 cap. 10. 2, Greg Decret: lib. 1 tit 33 cap. 6 Et lib. 3 tit. 43. cap. 3.

berek, hogy az en ſekemnek hatalma à nagyob vilagoſſ:g,à Fejedelmeke penigh az kiſſebbik. Az Eccleſia melynek en fejc vagyok *ſuccedalt* az Romai Imperiumnak, tellyes meltoſſaggal; mind az kúlsõ ſ-mind à belsõ fegyver kezẽben vagyó: minekokaertidveſſegh veſztеſſegh alatt kel ennekem mindenben engedni, es latvan hogy mind à lelki es teſti fegyver kezemben, à lelki penigh ſenkitúl meg nem iteltethetik az ſzent Pál tanitaſa ſerint: azert az fejedelmeknek minden dolgokat ennekem kel megh itelnem. Nincs azert olly Fejedelem ki az Eccleſiaban valamit vegezheſſen: mert neki csak engedni kel. [b], Megh parancsolta volt ugyan Chriſtus az Apoſtoloknak, hogy à ki az Eccleſiaban nagyob akar lenni az

b, Decret: Greg: lib. 1. tit. 33. cap. 6. Clement. lib 2. tit. 11. cap. 2. Item: de Iu-

Iudiciis c. Novit Dist: 96. cap. 9. Et cap. 10. Dux Et c. 11 Si Imperator c, Dist: 40. cap.6. Dist: 81. cap. 6. Dist: 22. c.1.

ni az legyen egyebek sołgaja; mindazonáltal nem sükségh hogy en ezt cselekedgyem, *ne si nimia humilitas seruaretur regnandi autoritas frangeretur.* c, Gonositéletet senki ne tegyen en rolam, mert Christus *Vicariussa* vagyok, es Isten ütan az en jo voltom az emberek idvessége; azert àki nekem nem enged hitlensegben esik, bálvanyimadoleben; Meg hajolyanak azert en előttem mindenek, sajokat se tátsak azert ellenem, mert Eretnekek lesznek, es ugy bőntettetnek mint Eretnekek. d, Továbba oly hatalommal birok, mely az Angyalokat-is be foglallya; es az Angyalokat-is ki átkozhatom, à mint meg bizonyittatik Gal: I. v. 8. Ha az Istennek Angyala hirdetne mást, azon kivül, à mi meg hirdettetet, átok le-

d, Decret: Greg: lib 1. tit. 7. cap 3. Ettit: 6. c. 3. Et cap. 6. Causa 3 q. 6. c, 8 Et c. 9. Gaudisalm' contra Hæret: Num. 5.

gyen.

gyen c, Eretnek az à ki nem hibi hogy ennekem hatalmam vagyon az Canon szerzésben, es helomiatoskeppen az irásoknak-is hasogatásában, az könyveknek javallásában avagy megh vetesében: Az uyjonnan támadot nehéz kérdéseknek le csendesitésében: Az Püspökségeknek el osztásában; avagy eggyé tételében: Az Eretneki nevnek el vételében: azjo hirnek névnek megadásában: Az Gardinali palástnak adása en hozzam tartozik. f, Diſpenſalhatok, Ingitaſtrehetek az Sogorſagnak es vér-szerint valo Atyafiuſagnak tövetségében. (:) Illyen hatalmam vagyon à tiſztatalan ágybol ſületteteknek meg tiſztitasara es tiſztre valo emelésben; Safarkodhatom az termeſet törvenyén: az Apoſtol törvenyeben

c, Bulla Clementis VI. melyről ſzol Veſſel contra Iacobū Hocsk. Item alia Bulla melyről Agrippa emlekezik in iure Canonico. Gloſa Diſt: 19 c. nulli. Cauſ: 16 q: cap. 40. Et cap 57. f, Diſt: 17. c. Neclicuit. Diſt: 19 cap Si Roman. Cauſ: 16. q. 1. 48. Et Tē: Et Cauſ: 2. q 6 cap. 16. Et Cauſ: 7. q. 1. cap. 34. Et Cauſ: 2. q 2. 7. Et c. 6. Paulum:

Dist: C. cap. 1. Caus: 25, q 2. cap 22. Greg: Decr: lib. 4, tit. 7. cap 13. Porven: g, Cauſ: 25. q 3. cap. 20. Etc. 23. Diſt 56, cap. 13. Greg: Decr: lib. 3 tit. 5. c. 22. Et, cap, 19, Dilectus Et cap, 28, Et lib, 4, tit: 7, cap, 13, Dist: 22, c, 1, Dist: 34, c, Lector, In Gloſa: Dist: 82, c, Præſbiter, In Gloſs: Cauſa 15, q, 6, c, Author: In Gloſsatore, Cauſ: 33, q, 5 c, 48, Dist: 96, c, 7, Satis:

diſpenſalhatok; es igy az Evangeliomon-is, mert nẽ csak embernek, hanem igaz Istennek-is Vicariuſſa, lathato helytartoja vagyok; Sőt (à mint Conſtantinus jol mondgya) Isten vagyok, mert Mennyei es földi Uraſaggal birok. g, Nem csuda tehát hogy az Chriſtuſnak egynehany parancsolatit fel bonthattam, ugy mint az eskűvéſnek parancsolattyat, melyben tiltott hogy ne eskűdgyűnk: Es az melyben tiltotta az uſorat, mondvan: Kölcsőnt adgyatok, de ſemmit onnét ne várjatok: Es mçltoſagomal rontottam el ellenſeginknek ſeretetiről adattatott parancsolattyat-is, mert en azokat à kik ennekem ellenſegim ki átkozom, tiſztektűl megh foſtom, es javait fel prædaltatom: Igy rontottam

el az

el az fegyver fogaſnak tilto tőrvenyét-is es azzal ellenkező tőrvent ſzerzettem; mivel hogy az en Gardinalimnak hatalmat engettem arra hogy fegyverrel-is viſſa vegyek az ő joſagokat, és ha valakit meg ölnek akkor, nem leſnek gyilkoſok. Mert az kikre tamattak *excommunicatiſok*, ezeket penig Iſten Parancsollya, hogy meg ölletteſſenek. h, Kicsoda haſonlo en hozzam? mert en kivülem ſenki meg nem bocsathatya annak bűnét, à ki Papot vér avagy veret meg: En Canonizalom az holt ſentcket, De miért ſámlalom ezeket: ha oly hatalmam vagyon, à melyhez minden ember idezheti igyét, engem penig ſenki elei ben nem appellalhatnak: En mindenecket megh itélhetek; engem penigh Iſtenen kivül

(:) Laſs példakat Polán: Synt: Thol: m. p, 584.

h, Greg: Decret: lib, 2, tit, 24, cap, 26, Et ſi Chriſtus, Et lib, 5, tit, 19, cap, 1, plures Et c, 2, Et cap, 3, Cauſa 25, q, 5, c, 46, Greg: Decr: lib, 1, tit, 7, cap, 3, Quanto,

i, Greg: Decret: lib, 2, tit 5, c, 9, Causa 2. q, 8, c 8, Et c, 9, Et Caus: 11. q, 1, cap, 5, Et c, 8, Caus: 17, q, 4, c, 30, Dist: 19, cap, Nullites, Dist: 20. c, Nulli. Dist: 12. Et 22,

)(Dist: 19, c, 5, In memoriam, Et cap i, Si, Dist: 40, cap. 6, Si Papa, k, Dist: 17, c 30, Greg De cret: lib, 1; tit, 2, cap: 10, Et lib, 5, tit, 33, cap, 12, Et lib, 1 tit, 33, c, 5, Et cap, 6, 1, Greg: Decret: lib, 2, tit 30, Et lib, 5, tit, 9, Et lib, 2

ſenki megh nem itélhet. i, El kel az en igámat mindenek viſelni, habintén nehéz-is az: Nem-is ſabad ſenkinek az en végezéſim ellen es cselekedetim ellen ſzolni.)(Oh Iſtentűl vőt hatalom? Az en ſarumban oily hatalmas méltoſagh vagyon, hogy ha valaki az *excommunicatusok* közzűl ahoz járúl, azt csokolgatya fel ſabaditta-tik. k, Nagyob hatalmam vagyon azért ennekem az Imperatornál, ſőt en vagyok az-Romai Imperator: az en Cardinalim, Conſulok. En az kit akarok le vetek, à kinek ozſagot akarak adni, adok. Az mi birodalma vagyon az Imperatornak az, az en adomanyombol vagyon. En penig az en méltoſagomat vettem Iſtentűl. l,

Uy dologh à Papak es egyéb Regulás emberekneck Nőte-

lenſe-

lenſegek, mert ezt az I. Marton Papa ſerzé, *Grat: Diſt: 27. cap. Diaconum qui.* Az *Siricius* nevű Papa penigh tőrvent ira felőlők, hogy valaki megh hazaſodnék őrőkke valo ſegyen vallaſſal ſoſtaſſek megtiſztitűl, akar Püſpők ſ-akar mi legyen. *Grat: Diſt: 82. cap. Plurimos. Et c. Quia aliquantis.*

tit, 1, cap, 13, Extrav: Ioh 22, tit, 1, c, Si Cauſ: 15, q, 6, cap, 3 c, 2, Authoritatem, Diſt, 63 cap, 10, 4, Diſt, 96, c, 10, Et cap, 11, Et cap, 14, Conſtantinus,

Uy dologh hogy à Gardinaloknak vőrős kőntős addig ne adaſſek, miglen à Papanak valo hűſeges engedelmeſſeghre megh nem eskűßik mert ezt ſerzé az III. Alexander Papa, *Decret: Greg: lib. 1. tit. 6. cap 4.*

Az nőtelen ſegről,

Vőrős kőntős.

Uy dologh azt itelni az Miſe felől, hogy az el fődőzi à bűnt; mert ezt az I. Alexander Papa talala, *Spec: Pontif. p. 50.*

Es az eskűvés pexigilyen,

Miſe,

Uy dologh nap-keletre fordulva à Miſet ſolgaltatni ſ-ugyis imatkozni, mert ezt az II. Si-

Xtus

nak szerzésének tartyak. *Dist: II. cap. 5. Spec: Pont: p. 88.*

Uy dologh az Mise mostani szolgaltatásnak formaja; mert azt sok Papak végezésből Agathocles foldozá egyben; es Deak nyelven kötè az Ecclesiara. Christus születese utan Anno 679.

Uy dolog az Mise alatt tömjénezni, mert ezt az III. Leo Papa találá, *Polidorum Virgilium lib. 5. cap. 11.* Uy dolog az Misében valo ostyanak három felé valo törese, à három karban levökért, tudni-illik ez életbē à Purgatoriúbā es az égbē élökert valo áldozatnak okáért, mert ez Sergius Papa szerzése.

Uy dolog hogy à Misét szolgaltato papnak Aranyos, avagy tarka köntöse legyen, mellyet nemellyek tagadnak es azt mondgyak, hogy csak fejer gyolcs

gyolcsingnek kellenni, *Euſebius* Papa *Epiſt: 3. ad Epiſ: Tuſciæ. Sic & Sylveſter.*

Uy dolog vélni hogy az Miſe által à megh holtaknak lelkek à gyötrelemből meg ſabadullyanak, mert ezt à III. Gergely Papa rendelé, Nemellyek tulaydonittyak Pelagiuſnak. Nemellyek à Gabinumi gyülesnek, *Grat: Diſt: 1. cap. Viſum.*

Uy dolog az Ur Vacsorajanak kenyerének Chriſtus teſtévé valo tüneſenek, *transſubſtantiatiojának* hitele, tudomanya, mert ezbonak csak árnyeka sem talaltatik, nem hogy à dolog volt volna, az Lateranomi Concilium elört ot koholtatek ezbo, *Anno Chriſti 1215. Bell. lib. 3. de Euch: cap. 23. § ſecundo. Scotus in 4. Diſt. 11 q 3.* Ur Vacsoraja.

Uy dolog az Ur Vacsorajaban levö kenyerből so altal

Chri-

Christus testét czinalni, mert ezt szerzette Pontianus az Orban *Successora*, Magdemburg: *Cent*: 3. *cap*. 10.

Pohar. Ily dolog à poharnak el vétele az kőssegtűl az Ur Vacsorajaban, mert ezt az III. Innocentius Papanak tulaydonittyak. *Spec*: *Pont*: *p*. 25. *Balæus*.

Kovasa. Ily dolog kovás nekűl valo kenyeret adni, az Ur Vacsorában à kőz kenyer helyet; mert ezt az I. Alexander Papanak tulaydonittyak. *Aurea legẽd*: *lib*. 4. *cap*. 119. Az utan mayd 600. ebtendeig nem volt semmi valogatas az Sacramentomi kenyerben. Házoktul vittek az hivek kenyeret az Ur asztalara, azzal élnek az Szent Vacsorabã. Amint à nagy Gergely Püspök cselekedeti bizonyittyak. *Aurea legend*: *lib*. 3. *cap*. 193 *in vita Gregorij*.

Oltya.

Uy

Uy dolog az vaſi között ſült kerest format magan viselő keregdid vekony oſtyanak, az táplalo kenyer helyet, az Ur Vacsorajaban valo be hozaſa, mert ez lett hat száz avagy valamivel több eſtendővel, avagy az III. Miklos Papatul, avagy à II. Alexander avagy penigh az VII. Gergely Papa altal; à kiidejeben be vétetek az oſtya. Amint ezt Gregorius Caſſander *in ſuis Liturgijs* bizonyittya, egy Conſtantinapolbeli Bernholdus tanitonak irásabol kiélt Anno 1060.

Uy dologh az Ur Vacsorajanak kenyerét hinni hogy Chriſtus teſtévé tűnt, *tranſubſtantiatat*; mert ez nem volt hitága à Lateranuni gyűles előtt, azt tanittya Scotus, *Referente Bellar: lib. 3. de Euch: cap 23.*

Uy dolog az Ur Vacsorajaban Tartas.

ban maradott oſtyanak megh tartaſa, mellyet az III. Innocentius es III. Honorius ſerze.

Uy dologh hogy az Ur Vacsorajaval egyſer éllyen emberesstendőben, mert ezt ſerzé az III. Innocentius, *Pol. Virg: lib. 5. cap. 11.*

Vizes-bor. Uy dologh hogy az Ur Vacsorajaban à bor kőzzé viz' egyelitteſſek, mert ezt az Cornelius Papa előtt levő Alexander Papa ſerzé.

Uy dolog az Ur Vacsorajaban levő oſtyanak imadaſa,

Imadas. mert azt à III Honorius es Alexander koholá, *Pol: Virg. lib. 5. cap. 9.*

Uy dolog proceſsioban azt ſellyel hordozni mellyet à IV. Orban Papa talala, Ann. 1264. (Avagy à Martyr értelme ſerint Honorius, *Clas: 4. cap. 10. § Si*) es az Béczi gyűlesben.

Anno,

Anno, 1311. az V. Kelemen Papatul megh crősitetek, es Indulgentiakkal megh ekesite azt megh üllőknek az Marton Papval egyetemben, *Clem: lib. 3. tit: 16. cap. Si Dominum.*

Uy dolog à Christus Vacsorajanak megh conkitalsa, mert az I. Orban Papa csak az Asonyokat tilta megh az pohárnak fogasatul.

Uy dolog az Misenek borát, arany, ezüst avagy bádokbol czinalt pohárban tőlteni, mert ezt szerzette Zepherinus Papas Az Apostolok idejeben es az utan-is fábol czinaltatott pohar volt, *Pol: Vir. lib. 6. cap 14. Platina* penig aztirja (*in Sylvestro*) hogy Constantius Csasar adott arany es ezüst edenyeket elsőben az Ur Vacsorajahoz.

Uy dolog az Szenteknek rendeltetętt napoknak illese, Inneples.

mert

mert ezt az poganyoktul vettek Gergely Papa parancsolatya szerint, *Pol: V. lib. 6. cap* 55. hogy az poganyok innepinek nevecket meg valtoztatvan az keresztyenek innepire czinalnak mertigy szol ő, *lib. 9. Epist: 71. Festa paganorum in Christianos esse commutanda; & quadam ad similitudinem eorum facienda, ut facilius fidei Christianæ accederent.*

Referente Tarco ad Rom: pag. 1560.

Ily dolog à Christus születenek innepe, mert az IV Orban Papa szerzé, *Cler: libro. 3. tit. 16. cap. Si Dominum.*

Ily dolog kereszt fajanak innepe, mellyet Eusebius Papa szerze, *Epist: 3. ad Epis: Tuscie.*

Ily dolog akar mely szentecknek-is innepe, à mint Bellar: bizonyitya, *lib. 4. de Sac: Euch: cap 30 Ecdeo Honorius.* Ez ily innepeknek lasd leirtromat Bellarmin: *lib. 3. de Culin Sanct: cap.* 15. 16.

Ily

Uy dologh az kereſtſegnek idejé à gyermekeknek olayjal valo megkenetéſe, mert ezt az I. Sylveſter Papa ſerzé. Amint Innocentius III. Papa *in Epiſt: Decreta:* tanittya. Kereſztſeg.

Uy dolog à harangot megh kereſtelni, es neveken hini, mert ezt az XIII. Avagy, XV. Ianos Papa ſerzé, *Magdeb: Cent: 10. cap. 6.*

Uy dolog à Bermalas, melyet Sylveſter Romanus Papa talala; avagy az Orban ki 18. Papa volt Peter utan. *Magd: Cent: 3. cap. 10.* Bermalas.

Uy dolog à moſodo viznek talalaſa, es az Templom aytaja eleiben valo tétetéſe, mert ezt az I. Alexander Pspa ſerzé, *Pol: Vir. lib. 5. cap. 8.*

Uy dologh az uy Templomnak es az uy pohárnak olayjal valo megkenetéſek, mert ezt Templom es Pohar.

az I.

az I. Sylvester Papa szerzé. Amint meg tetßik az III. Innocentius *Decreta: Epist:* Hogy penig ezt csak Püspök cselekedhesse azt az III: Felix Papa rendelé, *Pol: Virg: lib. 6. cap* 8.

Uy dologh az Templomoknak Szentekre valo nevezteteſe, épitetéſe, mert ezt elsőben cselekedé egy Clodoveus Franciai Kiraly feleſege, Ann. 500. Ennek penig bermalaſat szerzé az III. Bonifatius, *Dres: lib. de Feſtis pag* 204.

Özvegy pap

Uy dologh hogy Papa ne lehessen az, aki özvegy Aſſzonyvesen, mellyet Siricius Rom: Papa szerze, Anno 388.

Deak nyelv

Uy dolog az Templomban Deak nyelven énekleni, es egyéb szentlegeket-is ugy solgaltatni, mellyet Miklos Papa ki Benedek után volt szerzé, *Balæus in vit. Pont.*

Uy

Uy dolog az indulgentiaval Iubilæus annusnak szerzése, mert ezt Bonifacius VIII. Pa. parendelé; illy végezés alatt, hogy valaki akkor Romaban megyen az Apostolok Temploma latni, minden bűnei megh bocsáttatnak, *Plat: & Grans. in vit*

Uy dolog az Uy Testamentumbeli Sacramentomoknak hét számok, mert ezt Leo Bardus allatta, Anno Christi 1160. Sacramentomok:

Uy dologh á negyven napi bőyt felől valo értelem, mellyet nemellyek (*Mant: lib. 2.*) á nagy Gergely Papanak tulaydonitnak; nemellyek (*Magd: Cen: 2. cap. 10.*) Thelesphorusnak. Idejarul az étkekben valo válogatasnak bőytye.

Uy dolog szerdai es pénteki bőyt, mellyet rendelt Apollonius nevű Orátor, á ki martyr- Bőyt.

ſagot ſenvedet Lucio Commodus alatt, *P. Varg lib. 6. cap. 4.*

Holtaknak: Uy dolog à holtaknak ſentelt vizzel valo meg locsolàſa, mellyet talalt az I. Innocentius Papa.

Olvaſonak: Uy dologh az Olvaſonak találàſa, es azon valo imatkozas, mert ezt egy Peter nevű Remete találà, Gallianak Ambiana nevű Varoſsban, Anno M. XC. *Pol: V. lib. 5 cap. 9.*

Uy dologh az nappali gyergya: gya gyutaſok az Templumban, mellyet Sabinus Paſcus ſerze ki az Gergely Papa könyveit meg égette.

Uy dolog az gyergya ſentelteteſe, mert ezt Zoſimus ſerzé, *Pol: V. lib. 6. cap. 7.*

Uy dologh à holtak lelkeért Vendegſeg valo vendegſegh tartás hogy Purgatoriumbol ki ſabadullyanak; mellyet Odilon nevű

Barat

Barat találá; az XVIII. Ienes Papa idejében, Avagy az Benedek Papa idejében kinek lelkét ki szabadította Odilon Purgatoriombol. Ez dolgot az Pelagius Papa az után meg erősité. Aurea leg: lib. 2. c. 26.

Uy dolog à képeknek tiszteletek, az melyeknek az III. Istvan Papa találoja; Ez parancsolá elsőben hogy az Szentek képei imadtatnának, es temjennel gyertyakkal es lampasoknak gyutasával tiszteltetnének, à mint Sigebertus irja. Ez szerzé azt-is hogy az Chrisma val valo megh kenés oily hasznos lenne mint az kereszteség. Kep Chris:

Uy dolog à képeket az irast olvasni nem tudo kősségnek, könyv helyet az Templomban helyheztetni, mert ezt az I. Gergely Papa szerzé, *lib. 7. Epist. 109. ad Serenum. Et lib. 9. Epist. 9.*

Adeundem. Azutan az VI. Gyo-
nosus megerősité. *Pol. V. lib. 6.*
cap 13.

Holtak. Uy dolog à megh holt szentekn-k tiszteletek, mellyet az II. Istvan Papa szerze.

Uy dologh az fugva, avagy
Gyonás. papfülében valo gyonás, mert ezt az III. Innocentius Papa szerzé, tőrvenyűi, hogy minden megh vallya gyonnya az ő papjenak bűneit, mellyet valaki nem cselekedik kirekeztessek az Ecclesiabol es tiztességesen ne temettessek. *Greg: Decr: lib* 5. *tit.* 38 *cap.* 12. *Omnis.*

Vér. Uy dologh hinni hogy az Christusnak csak egy cseppe vére altal tiztultunk megh bűneinkből, mert ezt az VI. Kelemen Papa szerzé. Amint Decretalis levele tartya. *Extrav: lib.* 5 *tit.* 9. *cap.* **Unigenitus.**

Veritek. Uy dolog vallani azt, hogy
à Chri-

à Chriſtuſnak egy cſöp veritéke elégſeges à bün bocsanatra; mert ezt Sent irás ellen egy Angolius Clavaſius nevü ember találá köztök; mint irása bizonyittya. *In verbo Indulgen: Nun: 9.*

Uy dolog az Egyházi Személyeknek bajuſzanak ſzakállának hajanak elborotváltatása, es à fö kosoronak viſelese; mert ezt elsöben Aniectus Papa gödolá; az utan megh erösité ezt Vitellianus Circa annum 658 Az utan törvenyeſön hogy à nekü ſenki nelehetſen Pappá, *Diſt: 23 cap 32 Non licet. Baleus in Actis Rom: Pont* Bajuſz ſzakall ſzörkoſzoro.

Uy dologh az külsö fegyverrel Egyházi Személynek birni; mert az régi k igy ſolt ak ez felöl: *Eccleſia non habet niſi ſpiritualem gladium, qui non occidit, ſed vivificat.* Cauſa 23. q. 2 cap. Fegyver.

Inter. Ugyan ott cap. Interfectores. Igy tanitnak. *Ecclesia criminosos non materiali, sed spirituali gladio ferire jubet.*

Uralkodas. Uy dologh az Romai Papanak vilagi hatalma, Uraſaga, fegyverrel valo biraſa, &c. Mert ez kezdetett *ab Anno* 699. Szaporodott Anno 755. Megerősödett penig Pipinus es az Nagy Carolus altal. *Bell: lib. 3. de Rom: Pont: cap. 3. § Proeſt. Et § non diu. Et lib. 1. de Cleric: cap. 10. § Quocirca non.*

Angyal. Uy dolog azt hinni hogy az Papa parancsolhat az Angyaloknak, hogy fojak azt à lelket az ki ő akar, es Paradicsomnak dicsőſegeben vigék, mert ezt az VI. Kelemen Papa Bercé, à mint Bullaja bizonyittya *Baleus in Actis Clem. VI.*

Proceſsio. Uy dolog az Proceſsio à kereſztyénekkel, es annak a in-

gen

den Ceremoniai, mert ezt az poganyoktul vették, azt irja *Pol. Virg. lib. 6. cap. 13.*

Ezektűl vették à nagy innepekſtinek, es az eſtendő réſinek bőytit, ſok egyeb dolgokkal, mellyeknek laiſtromat laſd lib. 5. 6.

Uy dolog à papnak rendſerint valo őltőzetin felyűl kőczőlét, mas ruhát magara venni, midőn Templombe iſtiſtit viſi végben; mert ezt az I. Iſtvan Papa kerzé, *Pol. Virg. lib. 6. cap. 12.* Alba, kőczőle, kamla.

Uy dolog az Eccleſiaban az ſok kűlőmb kűlőmb formaju Regulas ęleteknek nemek, mert ezeknek eredeteket nevek hizonyitya.

Uy dolog à Regulas embereknek Kalaſtromban kézi munka nekűl valo heverek, mert az nagy Hieronymus ſze- Munka, Barat.

jeben naponkent munkalkot-
tak. *Bell lib. 3. de Culin Sanct: cap.*
10. § *Pari ratione.*

Iesuita. Uy dolog à Iesuitaknak rendi, mert ezt egy vén santa Lajola nevű vitez Berzé az III. Pál Papa idejeben, Anno 1540. Ezeknek az IV. Pál Papa adá elsőben Collegiomot, *Ioh. Lydius Cant: Bales.*

Ben Barat. Uy dolog az Benedek Barat rendin levőknek Regulas allapattyok: mert ez eredetet vőn *Anno Christ.* Ot Bazilendje tajan à mint irasok bizonyittya. *In Cata: Sanct: Pet: de Nat: lib. 3. cap. 215.*

Cist: Cart: Uy dolog az Ciftercienfis es Carthufianufok rendi: mert ezeket az II. Orban Papa idejeben, 1094 esztendőben talaltatnak, *Bal lib. 5. in Vit Urb. 2. Pet. de Nat lib. 7 cap. 85.*

Uy dolog à Kalmai Kerencz

Barat-

Baratnak rendi, mert ez az Domjan baratok kire ada magat, elsőben, az utan uy szerzetet tamasztа kik ez mai napig, Franciscanusoknak Minoritaknak Tseri szürke baratoknak hivattatnak, *Pet: de Nat: lib. 9. cap. 18.*

Az utan 1225. esztendőben az IX. Gergely Papa ez Ferenczet Domükassal es Erzsebet Apaczával az szentek közziben irá. *Bal: lib. 5. de Act: R. Pont.* Immar most tiszteli, imadgyak; es segitségül hivjak, à magoktul szenté tételet személyeket, Igy szolvan: Ferencznek.

Francisce, Iesu typice, dux noviæ minorum Sedes nobis perpetuæ, da regni cœlorum, az az: Oh te példaztatot Iesus (hally káromlast keresztyen) Ferencz az Minorita baratoknak vezére es formaja. Add minekünk

örökös,

örökös helyül mennyeknek orßagat. *In lib. Conformitatum. S. Franciſci abinitio.*

Itt rövidſegnek okaért, nev ſerent à többb Rendeket nem irom le; hanem egy dolgot jelentek, ha még-is Régieknek es minnyajan Apoſtolok *Succeſſorinak* hallod hogy hivattatyak magokat, kerd meg tűlök mellyik Rerd jár közelyebb az Apoſtolokhoz?- mert en nem olvaſom hogy az Apoſtolok Czuklyában jártak volna, mint ez ſok féle baratok. Avagy ßürke Kabatot viſelteké mint az Franciſcanuſok. Fejerek voltaké mint az Paniſtak? avagy Feketek mint az gerezdes füvegű barátok. Volté Piliſſek, ſarvolyuk czomos kötényök. Egyedül laktake mint az Remetek? avagy Caſtromban kivül az egyébb emberek tarſa-

ſa-

ſigan: Az Iſteni tiſteletben csak Deak nyelven ſolteke, Montake Miſet ugy mint ezek; Volte oſtyajok, vizes borral ſolgaltattake az Sacramantomot, kinaltake igy az kőſſeget az Sacramentomnak vételevel mint ezek mondvan: Vegyetek, egyetek; Igyatok mindnyajan, azonban magok őtték es ittake meg mint ezek? Tetteke az Apoſtolok valogatáſt az napokban es az tledelekbē. Tartottake képeket az Templomban? Avagy parancsoltáke ezeket italſokban, hogy ő utannok cselekedgyek; Mikor valakit megh kereſztseltek kenteke azt meg olayjal, es magok nyalabol czinalt ſártal, hintetteke megh ſajokat ſoval. Kereſztseltoke valaha olly allatot, mellyben ſem erzekenſeg lélek, ſem hit nem volt; mint e-

zek az harangnak meg kereſztelesenek idejen cselekeßnek.

Ez derekaſan az Papiſta vallás, à melly egy bötüig mind uy, mivel hogy nincsen az Szent irasban fundamentoma, es koholtatasinak ideje-is meghjegyeztetik à mellyet midön amaz Romai Gardinál, es Papaſok Evágeliſtaja à Rob: Bellarminus el ſemlélven eßében vett volna, igy ſoll: *Az uy tudomany nem dorgaltathatik, mivel hogy minden innepek uyjak voltak,* (lib. 4. de Sac: Euch: cap 30.) Es iſmet; *Nem mind meg kel azt venni, à mi uy:* (lib. 1. de Pœnit: cap. 16. Ahol jegyezd megh egy NBenevel hogy vallaſok ellen vagyon, mikor à mi vallaſunkat azert kárhoztattyak hogy uy volna, noha annyi idős à mi vallaſunk, mennyi az igaſſag, mivel hogy ez nem egyeb az tiſta igazſagnál. VIII.

VIII. RESZE.

Az Papistak vallasa à miben nem uy, az régi hittûl Szakatt Poganyokkal egyben sirt, font, tudomany.

IMmar ez nyolcsadik darabban az mutatodik meg, hogy ha miben nem uy-is à Papista vallás de mindazonaltal nem igaz, es alhatatos tudomany, hanem hamis vélekedes; mert az régi Eretnekektûl, az kik Sokiãővel az elõtt megátkoztattanak az Istẽnek Anyaszentegyházatul, talaltatott. Melly dolog avagy csak *Polidorus Virgilius* irasabol-is megh tetsik igaznak lenni. Ki igyen Soll: lib. 5. cap. 1. *Minime convenit tacita relinquere, quæ ac Ethnicis id est gentibus non Christianis Sim-*

mutuati; Siquidem: Non pauca à Romanis ceteriſq; Ethnicis, ad nos inſtituta manarerint.

Mellyek micsodaſok legyenek im egynehanyat ugyan ő belőle es masbol megjegyzek az kegyes olvaſoért.

Elsőben azert az poganyokkal ebben eggyezének; mert à mikeppen azok noha fő Istennek Saturnuſnak fiat Iupitert tartottak, es Iunot Kiralyne Istennaſſonynak velték. Mindazonaltal ez kettővel megh nem elegettek, hanem Orſzagokat, Tartomanyokat, Szigeteket Varaſokat, &c Istenekre oſztottak, Ugy mint *Neptunuſra, Mercuriuſra, Beluſra, Iſiſre, Herculeſre, &c.* Igy az Papiſtak is az egy örők Isten kivül, Galt Györgyöt, Dienaſt, Demjent, Cozmát, Colos es Cycellye aſſonyt tiſztelik es ſegitſegekre,

ſükſegekben es nyavalyajok-
ban kialtyak; mondvan: *Sancte, N. N. vel Sancta N. N. libera me*: Szent Gergely: Avagy ſüz Sz. Katalin ſabadics megengem.

II. Mert az mint à poganyok bizonyos nyavalyajokban, bizonyos magoktul talalt es Iſtenné tett ſemelyhez folyamottanak; igy az Papiſtak is.

Innet vagyon hogy Gutta ütesben, görtsbetegſegben, Sz. *Farkaſt*, Franczuban *Rchuſt*, es *Fiacriuſt*, fene ellen ſent Antal Deakot, Arçna ſ-kűellē *Liberiuſt*, Dühös éb maraſa ellen *Hubertuſt*, Turoſſag ellē ſent *Iobot*, hirtelen betegſegbē ſent *Markot*, kotſagban *Bálintot*, gyalázatban *Suſannát*, hideglelesbē *Petronellat*, Dög halalom *Sebaſtyént*, Eteresben ſent *Ianoſt*, es *Benedek Apatnal* hivjak, &c.

III. Mert az ebtenyő nézy

rebei-

réſzeinek az çltető egeknek, az holnapoknak, es vetemenyeknek-is, bizonyos Dilectorokat, gondviſelőket allattak. Mert *Afra* tavaſi, *Medardus* nyári, *Marton* őſi, *Antal* téli gondviſelő. *Agota* tűznek őrzője; *Ignatius*t. *Pali Febr*: Matyas, *Martius*t, Maria. *Apriliſt* Sent Györgyirja.

Vide Aurea Legend.

Melly cselekedktekben tellyeſſegeſen követői az poganyoknak, mert mind ezeket az poganyok cselekeſik vala.

Ezek utan à megh átkozott tudomanyu Eretnekek közzül. I. Simon Magus követőiſ-meg két dologban, 1. Az Sent dolgoknak adaſaban es vételeben, mert ez à mint nyilvan vagyon az Sent hiſtoriabol *Act.* 8. *v.* 19. Az lelki dolgokat penzen véli vala el adatni, es meg venni. Igy vélekednek az

Simonianiſták.

Papi-

Papiſtak-is. Igy cselekedet az II. Pál Papa (*Sum Concilior. pág.* 406. Ki minden tiſteket penzen adot el. Igy az IX. Benedek Papa ki nagy Summa penzen atta vala el az Papaſagot, à mint az XXIV. Ianoſ-is az Gardinalſagokat. Mellyre nézve azt mondgya Mantuan⁹ meg az Iſten-is penzẽ vétettetik meg Romaban nem csak az Papaſag, tűz, tömjen, könyörgeſek, es az Menyorſagh.

2. Az képeknek tiſteletekben, mert Simon Magus tanitvanyi, à mint Euſebius irja, az képek elõt le borultanak, azokat áldozatokkal, temjenezeſſel, es gyergya gyutaſokkal tiſtelték; à mellyek az Papa tudomanyat követõkben-is megtalaltatnak Ezek az tálalmanyokat igen olſalmaztak. (Iræne⁹ lib. 1. cap 1.) Igy cselekednek

à Papis

à Papiſtak-is az mint oda fellyebb meg iathadd cap. 1.

II. A Papiſtaſtak *Pseudo-Apoſtolici* az Apoſtolicuſokkal egyeznek, kik az Chriſtuſnak Evangeliomat be vetik vala, de ugy hogy az tőrvennek-is megtartaſat kűkſegeſnek hinnek idveſſegekre, kiket Sent Pál ſok helyen az ő leveleben meg czáfol, nevezet Serint Gal. 2. v. 21.

Pseudo Apoſtolici.

Illyetenek à Papiſtak, mert ezek-is mind az Evangeliumi hit altal, ſ-mind penig az tőrvenynek cſelekedeti altal, egyarant akarnak idvezűlni. Amint az Tridentom i gyűleſnek vegzeſi ből megtetsik. *Seſs: 6. cap. 16 & Com 32.*

III. Az Papiſtak Saturninus es Manichæus Eretnekeknek követői. 1. az Egyházi Szemelyeknek nőtlenſegekre nez-

vesz

ve; es nemely étkeknek bizonyos időben való megh tűnéſekert; kik böytölni mondgyak vala magokat, miđőn hust nem őttek. *Aug: Epiſt: 74. Leo. 1. Serm 4. de quadrag:* Igy cselekeßnek à Papiſtak-is.

IV. Az Papiſtak *Carpocrates* es *Gnoſticus* Eretnekek követői az képeknek csinálásiert, tißteleſéért, csinálásiert mert ezek csinaltak, imaßtak es tißtelték, à mint bizonyittyak a, Igy à Papiſtak csinallyak, tißtelik, es imadgyak azirot, őntőt, es faragot képeket. *Vide cap. 1.*

a, Irenæus lib. 1. cap. 24 Epiphan: hæreſ: 27. es Auguſtinus de hæreſ: cap. 7.

V. Valentinianus Eretnekkel eggyéznek az Papiſtak, ki inkabb néz vala az emberi találmanyokra, hogy ſem az Sz. iraſra, mivel hogy ezt elegtelennek es kéſegetlnek véli vala. Ugyan ezen dolgot cselekßik à Papiſtak-is, mert ezek-

is ta-

is talalmanyokat az hitnek fundamentomanak, &c. hiyjak. b, Az Szent iraſt penig illetlen nevekkek nevezik. *Vide cap.* 1.

b, Coſterus Enchirid: Contr. cap. 1,

VI. Az Papiſtak Hæreclioniſtak, az halottaknak vizzel valo megh locsozáſra nézve; Mert azok meg ſoktak vala az ő halottyokat olyjal, es Balſamonnal kenni, es vizzel hinteni, hogy ez lathatatlan es çltető éghnek hatalmatul megh mértenék, es igy az örök halaltul meg ſabadithatnák. Amint ez nyilvan vagyon (az Agoſtó Doctor iraſabol. *Hæres cap.* 16.)

Hæreclioniſtak.

Igy az Papiſtak-is megh tartyak ez ſokaſt, mert ezek-is az ő halottyokat à temetéſnek idejen megh hintik vizzel az Eretnekek modgyara, es akkor olvaſnak Soltárt lelkeknek valtſagaert, à mint az Szemlatomas bizonſag erről-is.

VII.

VII. Az Papiſtak Abelianiſtak kövétői, az kik érdemes dolognak tartyak vala az Aſſonyi-állatoktul valo magok megfogaſat. (*Aug: hær: cap.* 87.) Illyetének minden Regulás, es ſzerzetes Papiſtak ez moſtani időben à kik Syricius értelmeből tiſztatalanſagnak tartyak az ſzent házaſſagot, à papokban, es inkab tiltyak hogy nem à paráznaſagot, à mint olvaſd meg, *Grat: Decr: Diſt:* 34. es ezt találod; Akinek feleſege nincs ſabad ágyaſt tartani neki; Bellarminuſ-is igy ſoll: (*lib.* 1. *de Cler: cap.* 24. § *Ideo prohibe-vi quidem.*) Inkab el kel távoztatni hogy az Püſpöknek két feleſege ne lett legyen egymas utan hogy ſem ágyaſa, &c. *Vide præceptum ſeptimum.*

VIII. A Papiſtak Angelicus Eretnek kövétői, az Angyaloknak

Archontikianiſtak.

loknak tiſztelekre: Es az Angyalok közöt bizonyos rendeknek megh tartasara nézve, kik az Angyalokat tiſztelik es bizonyos seregekre el-is osztyak vala, *Epiph: hæres:* 40. *Aug: de hæres. cap.* 39.

Igy à Papiſtak tiſztelik az Angyalokat; es bizonyos seregekre, rendekre osztyak, à mint az ő tülök talalt nevek bizonyittya. A mellyel nemellyet Archangyalnak, nemellyet pedig Angyalok fejedelmenek nevezneк.

IX. Marcion Eretnekkel eggyezök az Papiſtak. 1. Ez azt tanitotta hogy à Chriſt[9] pokolra valo sallasaval, pokolbol nemely lelkeket kiſabaditott volna, Amint ezt bizonyittyak. a, Igy az Papasok azt vallyak, hogy Limbusbol az O Testamentombeli Atyaknak lelkeket az

a, Tert: adv: Marcion. Et Epiſt: hæres. 42.

ket az ő pokolban való sallafával szabadította volna megh. [b], 2. Marcion es az ő tőrtet követőktől kötelezik vala magokat fogadás tétel altal az Nőtlenségre. [c], Igy az Papista gyülekezetnek főbbrésze, sűlezségre eskűsik: A Papok tunni-illik, Baratok, es Apaczák: 3. Bizonyos időben böytölelsnek okáért hust nem énnek vala. [d], Igy esztendőnek az Papistak-is. 4. Az Asszonyi-allatoknak megh engedik vala hogy kőrőstől hetnének (*Damasc. de hæres.*) Igy szinten az Papistak-is megengedik hogy az Asszony megh kereszthelsse a gyermeket: Sőt a minagyobb még az törőknek-is megengedik [e],

X. Az Papistak Montanus Eretnek követői. Mert ez 1. Az szentiráfnak tőkelletességetuy jelenesek es lelki latasok altal tanit-

b Bellib. 2 de Purg. c. 5

c, Epiph: hæres. 42.

d, Idem Ibi.

e, de Cõfect Dist. 5. cap. 20. 21. 22. 24 Bellib. 1. de Sac: ingen: cap. 25. sect: Ad alterum.

Montanistak.

taniſtya vala végben vitetni, magaban az Sent iráſt nem nagyra beczúlven à mint Epiphanius irja [f], Igy az Papiſtakbe veſik ugyan az Sent iráſt, elégſegeſnek tagadgyak az idveſſegre az emberi talalmanyok nekúl, à mint ezt bizonyitya az Tridentum Varasbeli gyúles.g,

f, Epiph: hæres. 49.

g, Seſs: 4. Vide ſupra cap. 1.

2. A Montanus talalta elſőben az böytelesſeknek regulait, es ideit. Amint Euſebius irja. [h], Innet vette az Romai Synagoga-is az ő böytőleſinek régulait, es ideit; mert ſem az Chriſtus ſem az Apoſtolok ſemmi bizonyoſt annak idejeről es modgyarol nem parancsoltak volt; Amaz nagy Agoſton Doctor tanubizonyſag tétele ſerint, kiigy ir az Caſſulánushoz: Tudgyuk hogy böytőlnünk kel, de micsoda idő-

h, Euſebius lib. 5. hiſt: Eccl: c. 28,

ben

ben bőytőllünk azt nem tudgyuk: mivel hogy ſohol az uy Teſtamẽtomban az meg nem iratot. *Sic & lib. 1. de Serm. Domini.*

3. Montanus es az ő Tanitvanyi nagyra bőcsűllik vala az ő Maximillajoknak Priſcillajoknak megh jeleneſet, à mint Agoſton Doctor bizonyittya. ; Igy az Papiſtak-is igen ſentleges dologna tartyak az ő ſűz Brigida Cycellye es Clos abbonyoknak látasban valo jeleneſeket. Vegezetre à Montanus azt tanittya vala, hogy nemely kicsinj bűnőkért à mas vilagon kelnene eleget tenni. Es hogy az Abrahamnak kebele à pokolnak eggyik réſe volna. Es hogy az Patriarchak az Chriſtus ſűleteſe előt ott voltak volna. (Tertulianus *ex Mont: diſciplina de anima, in fine.*)

August: de hæres. c. 26.

Es ezt-is tanittya vala, hogy az
k, Tertul lib de Corona. milit. halottakert áldozni kellene k, Az mellyek pörröl pörre tanittatnak az Romai Synagogatul.

XI. Novatus Eretnek követői à Papiſtak, ki 1. Azt tanitotta es vallotta hogy nem lehet ember bizonyos bűne bocsanattya felől, hanem arrol ketelkedni kel, à mint ezt az nagy Ambrus Doctor bőſeggel ő rolok iráſaban hatta. l, Az
l, Ambr: lib, 2 de pœnit. cap 2 Et lib. 2. cap. 5. Papiſtak is ugyan ezen vallásban vannak, mert az bűnnek meg bocsanattya felől valo hitet hejaban valonak mondgyak, es minden kegyeſſegtűl üres mereſſegnek. A mint az
m, Seſs: 6. cap. 9. Tridentom Varasbeli gyűlés vegezeſe ezt nyilvan vallya. m, 2 Ugyan ezen Novatus es ezt követők nagy bizodalmakat helyheztettek az ő cselekedetekben; tűztabbaknak, egyeb embe-

embereknél tartvan magokat. Amint Isidorus irja. a, Igy az Papistak az ő cselekedetek érdemében, nem kicsiny bizodalmakat helyheztetik, várvan az által bűn alol valo szabadulásokat, à mint szarándok járásoknak végéből, es az Papak Bullaibol ez igaznak lenni bizonyittatik. Az Regulás çletű embereket-is köztök legh fővebbeknek szentebbeknek, es tisztabbaknak tartnak; es jo cselekedetekkel fellyebb bűvölkedőknek hogy nem Isten kivanná tűlök. A Bellar: az Anyaszent-egyhaznak legh fővebb tagjainak mondgya az Regulás çletet, követőket.

a, Isid: lib. Orig: c. capa. de hæresib.

Bell: in præfat. lib de Monach. sect: Dissertvim, Et sect. secunda.

XII. Az Manichæusoknak sok Eretnekségekben léledzettek az Papistak, mert ezek 1. Az ő papi rendekben kiket választottaknak hinak vala, kár-

hoztattyak az házaſſagot, az tőbb népben penig á kiket halgatoknak neveztek el ſenvettek. a, Igy cſelekeſſik az Romai Synagoga-is, mert ezek az Egházi ſolgajokban es minden Claſtromban lako rendekben ha hoztattyak az házaſſagot; az kőſſegnek penig megh engedik. b, 2. Az Manichæuſt kővetők csak egy ſin alat Cōmunicalnak vala, az az: csak kenyeret veſſnek vala, az Ur Vacsorajaban, es nem bort, á mint ezt Leo Papa bizonyitſya. c, Igy az Papiſtak-is csak oſtyat adnak, kenyer helyet az meg gyono kőſſegnek es nem bort, á mint az Conſtantiai gyűleſnek vegezeſeből nyilvá vagyon. 3. Az Manichæus es az ő Tanitvanyi jol mondgyak vala azokat bőytőlni, á kik az huſtul megh ſűnnek vala ha egyeb

a; Aug: Epiſt: 74.

b, Coſt: in Ench: c. 17. ſect: Tertia. Vide ſupra. Præcep. 7.

c; Serm: 4. de Quadrag Et Grat: de Conſecrat: Diſt. 2. cap Relatū Et c. Cōperimus.

gyéb étkekkel es borrol jol lak-
nának-is az melly cselekede-
tekert Agoston Doctor neve-
ti őket. [d], Sőt az ő papjoktúl
tellyességgel megh tiltyak vala
az husnak çtelét. Amint ugyã
azon Agoston Doctor ezt-is
bizonyittya- [e], Az Papasok
mind ez két dologban kővetik
az Manichæus Eretneket. Azt
elsőben minden jo bőytőlesek
nek tartyak, ha ki à hus çteltúl
megh sűnik. [f], Az maſikban
penig à Carthaſianus baratok,
kik eredetet vőnek, Anno M.
LXXX. kik egés çletekben ug
ellene mondnak à hus çtelnek;
hogy ezt merje egy irni (*Fran-
ciſcus de victoria in ſuis relectioni-
bus*) Az Carthaſianus barat ha
az husnak csak meg koſtolaſa-
val çl-is, mindazonaltal jobb
valna megh halni hogy ſem
miut ezegh tiltott eledelnek é-

d, Aũg: de moribus. Manich: lib 2. cap. 13.

e, Lib. 30: Cont: Fauſt: cap. 5.

f, Tolet' in Inſtr: Sacer: lib. 6. cap. 3

Pol: V. lib. 7. cap. 3.

televel

televel tartani megh çletet.

Fabula. Övek ez arant az Coloniai sült Kakas, melly Karthusianak falara iratot. Mellyről azt beszellik hogy midőn egy Carthusianus baratnak, betegsegeben meg engettetet volna az hus étel, vsznek elseiben egy sült kakast, mellyet midőn le tettek volna előtte, szárnyakőit es el repült.

Nem-is illendő irt amaz ő fogasok; Hogy tunni-illik úk nem vrallyak à hust sem tisztalannak nem-tartyak, hanem hogy az Istent jobb modgyaval es szentsegesben tiszthessek azert szünnek meg az hus ételtűl. Mondom ez ő fogasok semmire valo; mert az Eustachius Eretnek-is szinten azt mondgya vala, az ő cselekedetiről à mint Sozomenus meg irta. De mindazonáltal megh

átkoz-

átkoztatek az Gangrenſe Concilliomban. Tahát az Papiſtak is hatſinten nem az Manichæuſſal-is mindazáltal az Euſtachius Eretnékkel meghátkoztatnak.

XIII. Keveröttek à Donatus Eretnekiegeben az Papiſtak, mert azok 1. Az Iſtennek Anyaſent-egyházát bizonyos helyhez csatollyák vala, à mint az nagy Agoſton Doctor irja, Igy cselekeſznek az Papiſtak is midőn a Romai gyülekezet az Iſtennek közönleges Anyaſent-egyházaért vetik, es kötik az emberekre. Sőt meg nincs es gyakorta csak egyedül az Papat az ő Conſiſtoriomaval tartyak annak. Amint az Bellar: iraſabol megbizanyoſodik 2. Az Donatiſtak azt tanitottak hogy az Anyaſent-egyháznak tagai bűnnelkül

a, Aug: de hæreſ. c. 69.

valok es Szentek. b, Igy az Papistak-is à törvenynek tökelletes bé töltesere nezve Szentek-nek mondgyak magokat mellyet ük pontrol pontra bé töltenihisnek, sőt hogy meg azó fölyül valo jokat-is cselekedhetnek, mellyet *opus super erogationis*-nak hinak, az az: Ecclesia kincsének, az melyből ostan à Romai Papa safárkodhatik az purgatoriomban lévő lelkekert. c, 3. Az Donatistak az ő vallasokkal ellenkező emberecket Sanakozas nekül meg ölik vala, kezekben akadvan, ha tévelygesekre nem térne. d, Igy cselekesnek az Papistak à kateSstyenekkel, Amint Anglia, Gallia, Német orSag erre bizonysag.

b, Ibidem Aug:

c, Bell: lib. 4. de pœnit. cap 12. sect: Primũ scripturæ Et lib. de Monach: cap. 9 & cap. 11.

d, Aug: de hæres: c. 69

XIV. Az Papistak Priscillianistak, à kik igen kérkednek es dicsekednek az jelenesekkel,

kel, Isteni látásnak tulaydonitván. Ugyan ezen Eretnek az hazassagban çlőket-is mint testben çlőket meg utaltanak. e, A melly két dologh az Papistakban-is megh talaltatik, à mint az Aurca legēdabol es *ex speculo exẽplorum*; ezt à nap-fénnél vilagosban meg tapasztalhattya az kegyes olvaso es az Papaknak Decretomibol à mint az 5. résbẽ meglathadd. Pappus pag. 303.

XV. Az Papistak Pélagius Eretnek vallasat kővetik sok résben, mert ezek 1. Azt tanittyak vala, hogy az Adamnak vétke, nem egyeb képpen hatott az emberekre, hanem csák kinek kinek az ő bűnb n valo léledzeséért; 2. Hogy az eredendő bűnt nem vennek à kisdedek az születes által, sőt hogy ez nem is volna 3 Hogy az testnek kivansaga benne Hieron: in Epist: ad Crespin: Et lib Cōt: Pél August. de hæres c 88. Item Epist: 89. 94.

volt az emberben az ép állapatban-is. 4. Hogy az ember, az Isten törvenyenek eleget tehessen. 5. Hogy az emberben à jora az elet utan-is legen szabad akarat. 6. Hogy az ember à maga jo cselekedetiáltal nyerhetné el az örök çletnek jutalmat; Mind ezeket követik tanittyak es vallyak az Papistak. A mint irásokbol megh tetßik.

XVI. Az Papistak Collyridianus Eretnek követői. Szűz Mariának tiszteletiben, mert ezek Szűz Mariat szentségesen tißtelik vala, ajandekot advan neki.)(Igy cselekeßnek az Papistak-is à mint cap. 1. megh tetßik.

)(Eph: harel: 79.

Ezek az négy elsö *seculombol* lévö Eretnekeknek à Papistaktul megh uyjitatott, javaltatott, es bé vetetett vallasok, mel-

lyeket

lyeket az Isté Ecclesiaja regen megátkozott, es kárhoztatot, kikhez sokkal többet adhats, de csak ezekből-is megh itelhedd kicsodak legyenek à Papista vallasnak nagy részre találoji es farago Acz Mesteri? Tunni-illik az Isten Anyaszentegyházától, megátkoztatott, es pokolra sententiaztatott Eretnekek. A hol jegyezd meg imez Regulat. *Uno animi consensu culpam perpetrantes, non sunt in pœna secernendi, &c.*

IX. RESZ.

Mellyben az bizonyittatik meg hogy à Romai Papa Antichristus.

FEltett czelunknak rendi szerint azt kell immár megprobalnunk, hogy ez mostani Romai Chatolica gyülekezetnek feje az Antichristus. Hog

Hogy ha az igazságra vezető Kalauznak kérése nalam parancsolat nem volna: hogy ha tiſztem nem kivanna, es ſohasenki az Romai vallaſon lévők közzül az Romai Papat Antichriſtuſnak nem irta volna, én ő ſentſeget annak nem mondtam volna; tudvan ezt ſokaknak nehéſſegere lenni.

Moſt azert mozdittatom ez három dologtul; mert Kalauz olly dolgot kivan mellyre könyűſert tenni, olly dolgot tagad mellyet ez keresztyen világ tud, olly dolgok által akarja Calvinuſt, es Luttert, Antichriſtuſsá tenni, mellyben az Romai Papok közzül ſokan fűlig űltek; Ez jamboroknak penig ſem hirek, ſem tanatſok nem volt benne. A hamis Prophetaknak el távoztatáſarol, Mart. 7. v. 15 azigaz Tanitókhoz illik, intéſt tenni,

tenni, az Antichristus feje az hamis Prophetaknak *Apoc.* 16. *v.* 13. *es* 19. *v.* 20. *es v* 10.

Az Romai vallason lévők közzül, Első az nagy Gergely àki Papi rendből valonak es immár sinten jelenni mutatta az Anticuristust. Az utan kilencsven estendővel, ki legyen ez, Arnolphus Aurelianus *Episcopus in Concilio Romensi*, meg nevezi, hogy à Papa az. Az utan Bernardus ennek gonossagat le irta.

Az Ratisboniai Concilium-ban az Salis burgomi Archiepiscopus, Eberhardus nyilvan Antichristusnak nevezi az Papat. Egy Anonimus Author ez előtt ugy mint 280 estendővel élvén, az Apocalipsist feytegetven nyoltsor nevezi à Papat Antichristusnak, pag. 78. 108. 115. 117. 119 & 120. Igy

lévén azért à dolog, az erősségnek kilencsedik darabja kivannya, hogy az Romai Papa ki feje à Papistaknak Antichristusnak lenni mutatodgyek.

Hogy penig ez jobb modgyával lehessen, ebedben kell jutni, hogy ez ßo Antichristus az Szentirásban két keppen vetetik; közönségesen tunni-illik es kivaltkeppen. Közönségesen mind Antichristus az, valaki az Christus tudomanyának szemelyének, avagy tiszteinek ellene vagyon. 1. *Ioh.* 2. v. 18. 22. *Es cap* 4. v. 3 *Es* 2 *Ioh.* 1. v 7.

2 Tess 2 v. 7. 1 Ioh 3. v. 4. 2 Tess 2. v. 8.

A kivaltkeppen valo Antichristust penig az Szent iras igy adgya elönkben hogy olly orßaggal birolegyen, ki bizonyos utanna következö szemely által egy ordot bizonyos rendet tegyen. 2. Az Sátan ereje által indittatek.)(3. Ke-

)(2 Tess 2. v. 9.

reßtyen nevet viſel. 4. De va- Apoc.13.4
loſagoſan Chriſtus ellenſege. 3. 2. Theſſ:
5. Az Iſten Templomaban úl 2.8,4 1.
ugy mint Iſten. 6. Az nagy va- 4. 1.Ioh:4.
roſban ugy Uralkodik hogy ez Apoc.13.
vilagi Kiralyokban birodalma 11. & 17.14.
legyen. 7. Hamis csudakkal ez 19,& 19. &
vilagnak lakoſit el amittya. 8. 20 8
Az ő veit megbélyegezi.9 Tel 5. 2. Teſſ:2
jes bálvany imadaſſal kevely- v 4,
ſeggel, tőlvenyſeggel, kegyet- 6, Apoc 17
lenſeggel, es tiſztalalanſaggal. v 1,&c.
10 Kijelent az utolſo időben. 7 2 Theſſ:
11. Meg harvad az Chriſtus be 2 v 9.
ſede altal ez vilag vegeſ é, el Apoc. 13. v.
hagyattatvan az ő szereti úl, 13 14 15.
es végre teljeſſeggel az Chri- 8 Ibidē v.
ſtus el jövetelivel el tőrőlte- 16,17,18,
tik. 9. Apoc 17,
v 2.18.v.
Négy részből áll ezterrettes 11. & 17,v,
Antichriſtus. 1. Az ſzülettet An 5. 18 v 5.
tichriſtusbol, melly volt az A- 11,v 14 S.
poſtolok idejetől fogva az Fo- 15 Theſſ:2.
kas uraikudaſaig, melly foglalt v. 7 8.
11. 2 Theſſ:
2 v.3 Apoc
9 v 20 17.
v.16. 19.v.
20.

maga-

magaban Anno. DC. VII. 2. Az uralkodo Antichriſtusbol, melly lett midőn Focaſtul megh mutattatot az közönſeges Püſpök, Antichriſtuſnak lenni; Ez tartott Chriſtus ſzületeſe utan, M. D. XVII. eſztendővel itt nyilatkozott meg valoban. 3. Az meg nyilatkozot Antichriſtusbol, melly az M. D. XVII. eſztendőtül fogva tart à Chriſtuſnak maſodik el jövetteleig. 4. Az el törülendő Antichriſtusbol mely leſzen à Chriſtuſnak el jövetelének idejen, az ſzent Pál bizonſag tetele ſzerint. 2. Theſſ. 2. v. 8.

Ez valoſagos Antichriſtuſnak ſzerzője az Sátan; kinek Iſten az mi bűneinkért Zabolajat meg eröſitette, mellyről igy tanit az Apoſtol! Kinek el jövetele leſzen az Sátannak erejéből. 2. Theſſ. 2. v. 9.

Segi-

Segitő okai az tettetes Antichriſtuſnak. 1. Voltak Eccleſiaban lévő tanitók közzűl nemelly tudatlan ſçlénk, vigyazatlan, fősvény es hazudozo ſzemélyek. 2. Az iſtentelen fejedelmek, es az el hitettetett uralkodók, kik az Babilőniai paraznanak boratul meg réſzegűltek. Ezek közzűl Focás volt első. 3. Ezekhez járul az földi Uraſagnak kivanſaga, az ſzabadoſon valo ſçlet. 4. Es nemelly Cóciliumnak es Doctoroknak magok megh alázza, egyebeknek érdemek fölőtt valo tiſteſſeg tetelek. 5. Az nap keleti kereſztyen birodalónak el romlaſa. 6. Az Kiralyoknak engedelmeſſegek. 7. Roma varoſanak ſçnyeſſege. Ez okokbol nőt illy nagyra ez tettetes Nap-nyugati Antichriſt.

Igy levén az dolog, könyű megh

megtunni mi, es ki, legyen az kivaltkeppen valo Antichrist? Es nem csak egy személy, mert ez az ő gonoſſagat cselekedni el kezdette volt Szent Palnak es Szent Ianoſnak idejeben. (2. *Theſſ.* 2. v. 7. 1. *Iah.* 4. v. 3.) es megh marad mind az Chriſtus el jövetelig 2. *Theſſ.* 2. v. 8.

Hukon-harom pillogos Czimerrel ékeſittetet Koronaval adoya az Urnak lelke az Szentirasban elönkben az tettetes Antichriſtuſt, mellyek ez rövid meg hatarozasban vannak ſumma szerint bé foglaltatva. Laſſuk megh azert ha illikė az Romai Papara.

Valakire az Antichriſtuſnak Szent irasban ſel jegyeztetett Czimeri, es jegyei illenek, az a tettetes ſ. valoſagos Antichriſtus, akirel jövendö vala, es nem kell maſt várni.

De az

De az Romai (meg hoesassok szentsege) Papara pontrol pontra az Antichristusnak Szentirasban le vöCzimeri, jegyei illenek, Tehát a Romai Papa az tettetes es valosagos Antichristus.

Ez Csomonak első réße. maga erejevel ſçnlik, mert különben nē elegſeges keppen mutattatot volna megh minekünk az Antichriſtus.

Az kivaltképpen valo Antichriſtuſnak le iraſaban ez adatték 1. elönkben, Hogy ez egy időben olly egy Bemely legyen kinek utanna mosok követkeżzenek; Ez az ő gonosß cselekedetinek hoßßu idejéből bizonyittatik; mert ſenki az emberek közzül az Apoſtolok idejetül fogva Chriſtuſnak iteletre valo el jövetelig nem çl: Az tettetes Antichriſtus penig munkalkedni kezdet az Apoſtolok

ſolok idejeben, es meg marad mind az Chriſtus el jövetelig. 2. *Theſſ.* 2. v. 7. 1. *Ioh.* 4 v. 3. 2. *Theſſ.* 2. v. 8.

Illyenek à Papak; ezek közzül rend ſerint egy időben eg uralkodik, ezutan penig maſok következnek; Mint Laiſtromok bizonyittya. (Kalaus p. 635. & *Grat: ab initio*) Meg-is marad ez *ſucceſsio* köztök, à mint vallaſok tartya.

)(2, Theſ. 2. 4. Luc. 1. v. 32, (:) 1. Tim. 3. v. 15. 1. Cor. 6. 16.

Ez ûl)(az az Uralkodik az Iſtennek Templomaban; mert è ſo ûl uralkodaſt jegéz, az Eccleſiaban, à mint az ûlö helly, orſagot, melly Templomnak mondatik. (:) Nem az Ieruſalembeli Templomban ûl azert melly még nem éppûl az Daniel Propheta jövendölese ſerint. cap. 9 v. 26. 27.

Igy ûl avagy Uralkodik à Papa az Iſtẽ Anyaſzẽt-egyházaba, ſ-még

ſ. még penig ugy á mint maganak tetßik, es ſenki nem meri ezt neki mondani miért cselekéded)(ezt? Nē-is ßabad ötet meg ßolitani; ha ſeregenkent vinne á lelkeket pokolba-is (:)

)(Extrav. 1. Ioh. 22 tit 4. cap ad Apoſtolat'a (:) Grat: Diſt 44. cap. 4. Si Papa.

II. Iſmertetö Czimerét az Antichriſtuſnak az ßent irás ezt adgya, hogy ö Romat az nagy varoſt, melly az birodálomnak helye vala, maganak foglallya, es elebbeni birodalmanak formajat, helyere állatni tetteti. Dan. 11. v. 45. Apoc. 19. v 5. 18. 9. Hogy ez az meg jegyzet ßent irasbeli locuſok, Romát mutaſſak, magok á Ieſuitak ſem tagadgyak. *Bel: lib. 2. de Rom. Pont. cap 2. Ribera in ca: 14. 17. Apoc. § 20. 22. Alcaſar Veſtig: pag. 817 Viega in fine c. 18.*

Ez helyből valo uralkodáſokat penig magok az Romai Papak bizonyittyak a, magok felöl ſ-

a, Extrav. Ioh. 22. tit, 7, & Sanct:

lől s-még ugy, hogy ha azt valaki tagadna, meg átkoznák azt ugy mint Eretnek embert, b,

b, Hist: 22, cap. 1, omnes,

III. Hogy ő Uralkodását akkor fogja kezdeni midőn az Romai birodalom es fejedelemség elkezd fogyni; mert miglen ez helyen volt, ellene állot az Antichristus uralkodasanak 2. Thess. 2. v. 8. El kőlt immar a Romai birodalomnak zirja, *Paling: pag.* 141. *v.* 17. & 273. *v.* 24. Ezt sok helyen erősiti Bell: irasaban c,

Apoc: 13, v, 9, 10,

c, Lib, 1, de Rom. Pont, cap, 2, 3, lib, 3, cap, 5, c, 27, lib, 4, cap, 4, Et l. 4, de Not: Eccl cap, 8, &c,

Eggyez ez jeggyel az Romai Papanak birodalma, mert ez születtetett, maganak sarvat emelt; az meg halonlot, el ofolot, es immar csak ősögeben lévő Romai birodalombol, az Mauricius Imperatornak halala utan midőn Romatul sok Tartomanyok es Orszagok el szakattanak volna.)(Amaz

)(Cari: 1, 3,

gyil-

gyilkos Focas fejedelemtül, ki
az III. Bonifatius Papat az ő
Ecclesiajaval à Romai gyüle-
kezettel, minden Ecclesiak fe-
jenek es Püspökök Püspöke-
vétevé. Melly Focastul szüle-
tetet Antichristus az utan nap-
rol napra neveked et, erősö-
dőt, es ez vilagra terjedett.

Egy szoval jegyezd meg itt,
hogy mindidejet meg mutat-
hattyuk az Antichristus szüle-
tesenek; melly lett Romaben az
III Bonifatius Papabol az Fo-
cas fejedelem által Christus
születese utan, 604. Melly el im-
mar terhes volt az I. Gergely Pa
pa utā valo Sabinian⁹ Thuscus.
Anno 603. *Vel circiter Plat: Sab:*

IV. Czimere az Antichri-
stusnak, hogy mind à két fegy-
vert, az az: Lelki es telti biro-
dalmat maganak tulaydonitsa.

Ezt Abrázolta az jelenés Sz.

Ianos-

Zach:11, 17, Ianosnak, Apoc. 13. v. 11. Ezért mondatik az Daniel Prophéta altal Kiralyoknak: Ezért Zacharias altal bolond Pásztornak.

Hogy ez birodalommal Uralkodgyanak à Papak, magok bizonyittyak Decretalis levelökben; à hol igy szolnak: A Papanak hatalma, birodalma, es méltosaga vagyon mind az testi es lelki fegyveren. *Extrav. Con: lib.* 1. *tit.* 8. *cap.* 1. *Unam.*

Sexti Decre::lib,1,tit, 6, cap, 17, Fundamen 12,

V. Czimere az Antichristusnak ez: Hogy ő magat Christus hely-tartojának mondgya; mindazáltal megh tagadgya az Christust, es valosagos keppen ellene mond. Ezért mondatik *In templo Dei sedere.* 2. *Thess.* 2. *v.* 8. *Cornua similia agni habere Apo. cap.* 13. *v.* 11. Mindazonaltal tagadgya à Christust az testben el jőtnek. 1. *Ioh.* 4. *v.* 3. Ez viaskodik,

kodik, harczol az Bárany ellen *Apoc. 17. v. 14 & 19. v. 19. & 20. v. 8* Innet vagyon hogy à Jesuitak-is azt tartyak Antichristusnak à ki mind ellensege s mind hely-tartoja az Christusnak. Ugyan-is azok leg veßedelmesben csalnak, à kik baratsagnak sine alatt csalnak.

Ilyenek az Romai Papak; mert ük Christus Vicariussanak hivattyak magokat, (*Greg: Decr: lib. 1. tit 29 cap 30 & tit 7. cap. quinto*) mindazonaltal sennvedhetetlenkeppen ellenkeznek à Christus tudomanyaval. Tagadvan elsöben-is az Christus valosagos embersegét; Mert nem ember az, à ki sok es samolhatatlan helyen, lehet, lesen es vagyon; A minemünek vélik à Christust az Papa Orßagaban à Misenek ki-solgaltatasanak idejen. Eztpenig.

Petrus Tyr: in disp: de Antichrist: imp.

minden megtapaſtalhatá-ne-kűl, holot az, az igaz teſtà miláthato avagy tapaſtalhato. Illyen teſtű Chriſtuſt valnak à Papiſtak, *Conc: Trid: Seſſ:* 13. *c.* 1. Midőn oly Chriſtuſt hiſnek es tiſztelnek melly teſtteſtűl lelkeſtűlegy araſni oſtyaban rekeſtetik, minden igaz emberi tulaydonſag nekűl, mert illyen Chriſt' ſoha nem volt nem-is lehet.

Tiſzti ellen-is vét az Chriſtuſnak, midőn magat Chiſtus hely-tartojanak, es az ő Anyaſzent-egyházaban Chriſt' ſzemelyet viſelőnek tartya. a, Mint ha az Chriſtus magarol le vette volna, es az ő Anyaſzent-egyházarol el feletkezet volna, es mint ha ſűkőlködnék ő felſege hely-tarto nekűl, holot mindenhato, mindenűt jelen lévő es mindenekre

a, Extrav. Ioh. 22. tit, 14, cap, 1, &c.

nekre elégséges Isten legyen.
Nem csak közönségesen, hanem külön lúión-is megmocskollya az Christusnak tisztit à Papa; mert à maga végezesét, b, ugy köti à népre mint Isten szavat, es ugy parancsollya hogy halgassak őtet c, mint Isten igéjet, erre néz akkor-is midőn ugy-is feytegeti az iráſt à mint neki tetsik. d, Végre, mert ki átkozza azt az embert valaki az ő rendeleſet megh nem tartya. e, Utolsor mert az tökelletes es elégséges Scentiras ellen sok talalmanyokat rendelt az ember idvességenek megh nyeresere. Mint ha az Scent Lelek irigylette volna à mi idvességünket, es azert nem iratta volna meg az ő iro Deakival: avagy hogy annak uttyat es modgyat nem tutta volna, hanem az cses Papa talalta fel:

b, Dist: 19. cap, 2,

c, Dist: 40, cap, 9,

d, Cauſ: 24. q, 1, cap, 12,

e, Cauſ: 25. q, 1, cap, 5,

NB,

valoſagoſan eggyik réſet. Kiralyi tiſtit akkor vönya magara à Papa, midőn magat az Anyabent-egyház vő-iegenyenek, f, jegyeſenek, mâtkajanak, es feienek mondgya. 2. Mikor az Chriſtuſnak Uralkodaſat, hatalmat, es-orſagat magara vonſa, Igy ſolvan: Adatott ennekem minden hatalo mind mennyen es földőn. g, Akkor-is midőn az ő nekihizeikedők ſavat el ſenvedi, kik igy kialtnak neki. h, A Chriſtus minden hatalmát közlőtte az Papaval: es, A Romai Papanak tartozunk engedelmeſſeggel mint ſinten az Chriſtuſnak.

f, Sext: Decret. lib, 1, tit 23, cap, 4, Extrav. Cō: lib 1, tit, 8, cap, 1, Cauſ: 25. q, 1, cap, 16, g, Lib, 1, Cerem: Rom. Curiæ ſect, 7, h, Bozius de tur Nat, & Divi: Eccl: libert & poſt: lib, 1, c, 13, & cap, 10,

Az Chriſtuſnak papi tiſtit ſem hadgya mocskolatlan, az Papa, mert azt tanittya hogy ők az Miſeben az Atya Iſtennek, à népnek halalos bűnéért, à Chriſtus teſtenek, olly áldozat,

dozattyat nyujtyak, mellyel az Atya Istennek haragja meg engeßteltetik, es az emberek kegyelemben vétetternek. *Cõc: Trid: Seff. 22. & Seff. 25 Bell lib 2. de Sac: Miſs. cap. 2. 3.* Ide jarul azis, hogy ő ſok kőzben járokat rendelt. Amineművek à megh bodogult Senek, es az magoktul keßittetett Védelmező Istenkék à Confeſſorok, es Regulas életű embereknek Canonizáltatot ſzregek. Ez cselekedetit erősiti akkor-is midőn à Chriſtuſnak minden nevezetit magara veßi. Amint ugyan tanittya-is Bellar: hogy ennek csak meg kell lenni *lib. 2. de Conc: cap. 17.*

Ide járul immar az, à Csimer, à melly az Ie irasban maſodik vala; mert nem jőhet az egyebtűl, hanem à Satan műkaja altal Iſten engedelmeből,

ă ki az Chriſtuſnak minden tiſ-
tit vagy el tapodgya, vagy ma-
ganak tulaydonittya. Illyen-
nek-is jelenti penig az ſenti-
ras az Antichriſtuſt. 2. *Theſſ.* 2.
v. 9. *Apoc.* 13. *v.* 4. Ez meſterſeg
által mentek nem keveſen
à Papak kőzzűl az válaſto ſek-
re. Amint az hiſtoricuſok ir-
jak. *Plat: Mart: Polonus in Chro-
nico: Magd: Cent:* 10. *cap.* 10. Ami-
nemű az II. Sylveſter az VI. A-
lexander, az IX. Benedek az
VII. Gergely. (*Benno Card: de-
vit: Greg: Magd: Cent:* 11. *cap.* 10.)
Az III Pal Papa, ki elſőben hu-
gat Iuliat ada az Cardinali vő-
rős kőntőſert az VI. Alexan-
der Papanak kurvaſagra (*Chri-
ſpus & Balens in vita Pauli III*) az
utan à Papaſagért magat ada
az őrőgnek. Az VII. XIII.
XXI. Ianos. az VIII. Kelemen.
Az IV. Sergius es azok à kik az

II Syl-

II. Sylveſter utan az VII. Gergely Papaigh következtek. Amint *ſpec: Pont:* tartya pag. 14. Laſd meg *in* ſumma *Cõciliorum, Conc: Coſt: Seſſ.* II.

VI Czimere az Antichriſtuſnak ez: hogy ő az Iſtennek nevét es egyeb tulaydonſagit maganak koporittya. 2. Theſſ. 2. v. 4. Itt megh emlekezem az Papak tőrvenyeről. (*Canſ:* 14. *q.* 2. *cap.* 1.) Kinek kinek à maga ellen tőt bizonſaga hathato, illendő. Azert magok tanubizonſag-tételi legyenek itt-is tanuk: Igy ſoll erről Miklos Papa: Elégſegeſen meg muta todik hogy à Papa az földi hatalomtul megh nem kőtőztethetik; ſem meg nem oldoztathatik az, à kit ő megkőt, mert à Papa Iſtennek mondatott, az Iſten penig az emberektűl meg nem ielelthetik. Hallodé az

Diſt. 69. c. 7.

Steuch: lib. de donat Coſt: p. 141.

Miklos

Miklos Papa pipeskedeſet, hogy ő Iſten. Egy Auguſtinus Steuchus Papa Bibliotechariuſſa è helyet dicsirven igy ſol. Halladé hogy az fő pap Conſtantinuſtul Iſtennek nevezteteſ, es Iſten gyanant tartatot, az kit imadot ugy mint Iſtent, ugy mint Chriſtuſnak tiſztiben utanna kővetkőzőt. Az Canoniſtak iſmet illy hizelkedő ſovalgolnak à Papanak. a, Ami Urunkat Iſtenünket. Továbbá, mert olly cſeleketeket tulaydonit à Papa maganak, mellyek csak Iſteni hatalomhoz illenek; hogy az birodalmat, egytűl el veheſſe, es maſnak adhaſſa. Hogy à bűnt hatalmaſon meg bocsathaſſa, Amint Decretalis levelek es Indulgentiak bizonyitnyak. Ezt erősiti az Canoniſtaknak hizelkedő ſavok-is. Hogy az Pa-

a, Gloſſa ſub finem Extrav. Ioh: 22 tit. 12. cap. Cum inter.

parázokat megh cselekedheti mellyeket Isten cselekedet. b, Hogy semmiből teremthet valamit. c, Hogy az Christusnak parácsolattya ellen végezhet. *Lásd meg az táblat cap. 7.* Hogy a Christustul szerzetett Sacramentomokat d, megh változtathattya, Hogy az Angyalóknak parancsolhat. Clemens VI. *In Bulla Indulg:* Ide irhatnam azt-is hogy az Papak az ő ülő székeket-is olly szentségesnek méltóságosnak, es nagy erejűnek mondgyak, hogy soha abban, olly latot, hamis; fertelmes es buja életű embert nem űlhetne hogy mindgyarast jamborrá, szenté es tökéletessé nem kellene lenni, *Dist: 40. cap. 2. Isid: Mosc: de Maj: mil: Eccl: Pet: 1.*

b, Decret: Greg. lib. 1. tit 33. c, 6.

c, Clos: Decret: Greg: lib, 1 tit, 7. cap. 3.

d, Con: Tri: Sess: 21. c, 1.

VII. Czimere az Anti hristusnak; Hogy ő magat az Isten-

nem

men felyül emeli; mindeneket Szabad akarattya Szerint cselekedik, vélvén hogy ő az Isten tőrvenyen-is uralkodhatik, es az Istentűl adattatot tőrvenyeket-is megh masolhattya, es valamit akar azok ellen büntetés nekűl megh cselekedheti, Amint ezek megmutattatnak az Szent irasban, Dan. 7. v. 27. es 11. v. 36. 2 Thess. 2. v. 4.

Ha az Szent iras tanitasat vesed, es megjegyzed, mi mondassek Istennek, eszedben vehedd azt-is, hogy mind azokon fölyül, uralkodasat sok gradiczal helyhezteti à Romai Papa

Melly dolognak megprobalasaban igy mehets elő. 1. Az Szent irasban Istennek mondatnak az gond-viselők, Psal. 82. v. 1. 6. Ioh. 10. v. 34.

Ezek fölött meg mérhetetlen gradiczal emeli fölyebb magat

magat az Romai Papa, e, azokat labai ala nyomvan, à mint az III. Alexander Papa az Fridericus Császart; es laboknak csokolasara kenszeritven, Amint ezt elsőben az ő uraval Iustinianussal cselekette té, az I. Cóstantinus Papa Anno, 711. Azutan sokan követték. *Vide Spec: Pont: pag. 97.* 2. Az Szent Angyalok mondatnak Istenecknek. *Psal. 50. v. 1. & 84. v. 8. &c.*

e, Decr: Gr: lib. 1. tit. 33. cap. 6. Vide, Meff: reth. fer. 3. pentecoft: Sect: 1. Dist: 96. cap 14. Bell: de Rō Pont: lib, 5. cap. 6. sect: Quantum.

Ezeknel nem csak nagyobnak mondgya magat az Romai Papa, hanem ugyan dicsekedik-is azokon valo uralkodasaval. Amint az VI. Kelemen Papa Bullaja bizonyittya. *Baleus in vita Clem: VI.* 3. Az Szent Pál az ördögöket-is ez vilagh Istenenek nevezi. 2. Cor. 4. v. 4. Kiken à Papa nem kevesbé uralkodik mint à Szent Angyalokon, es az földi tiszt-

viſelőkön, à mint megh neve-
zet Bullajok bizonyittya Mely-
ben igy ſoll Kelemen: *Prorſus mandamus Angelis Paradiſi, &c.* Maſut: *Nolumus quod pœna infernali.* Rővidſegnek okáért laſs ide valo dolgot, az Tablaba cap. 7. Es az erőſſegnek elſő Darabjaban aztraditiokrol legyezd meg itt az *Grat: Diſt: 5. cap. 3.* es *Thomas Aquinaſnak o. puſ: 16. cap. 11. ad med: Conc: Trident. Seſs: 21. cap. 2.*

VIII. Czimere az Antichriſtuſnak ez: hogy ő az ő elcit megutallya Da 11. v 37 Ahol az csufolaſon értſed azoknak tudomanyanak csuffsag gyanant valo tartaſat, es azoktul kárhoztatot tudomannak, tűle valo javallalat, es kővetéſt. Az ő elein értsed az Apoſtolokat, es azok utan kővetkezőtt igaz Tanitókat. Egy kovál el-

lenkez-

lenkezni fogh az Apostoli vallassal. Itt azt kellene megh bizonyitanom, hogy az Papa az Apostoloknak es régi fényeskedő Tanitóknak tudomanyokkal ellenkezik. De mivel hogy erről oda fellyebb-is emlékezet volt az negyedik es ötödik reßben. Hogy egymassal-is ellenkezzenek peldakbol tanulok megh az hatodik rész. ben. Innet azért az K. olvasot oda igazitvan. Megyek az kilencsedik Czimerre.

IX. Czimere az Antichristusnak ez: Hogy ő kevelyeßen es az męltosagokat es az földi Kiralysagokat, el tapodgya, avagy maganak tulaydonittya Dan. 11. v. 47. Apoc. 17 v. 13 17. Melly jövendölelkben nem csak az mondattatik meg, hogy az Antichristusnak földi avagy vilagi ura-

ſaga leſſen, hanem az-is hogy ő azt à földi Kiralyoktul fogja venni.

Ez dologtul ſem üreſſek az Papak, mert hogy földi mçltoſagokat à Csaſartul vőtték; azt)(Dift: 96. cap. 13. & 14 Conſtantinus. Decretalis levelek bizonyittyak,)(Bellarminus penig Laiſtrom ſerint-is elő ſámlallya kicsodak voltak azok, à kik az Papaknak Uraſagot, es joſagot adtak. *Lib. 5 de Rom. Pont: cap. 9. § Quanto Et § Neq; & ſeq. Et lib. 3 cap. 3. § Poteſt.*

Immar penig ugy uralkodnak raytok, hogy mind válaſztaſokat, nevőket Koronajokat az Papatul kell várniok. *Bell: de Tranſ: Im: Rom: cap. 3. § Quanto. Et cap. 4. Et cap. 12. Extrav. Com:* Erlg: Decr: lib. 5. tit. 7. cap. 9. *lib. 1 tit. 1. cap. 1. Super: Et tit. 8. cap. 1.* Ez dolgot erősiti az Adorjan Papa, az Püſpőkőkhez irt levelében, mellyről emlekezik

kezik Aventinus, mellyben sokszor emliti hogy az Papa által uralkodnak az Fejedelmek. Cselekedetekkel-is ezt bizonyittyak à Papak, mert az kit akarnak à Fejedelmek közzül levetnek es megátkoznak. Amint az IV. Otho Fejedelmet az III. Innocentius Papa az IV. Henricust, az VII. Gergely az V. Henricust, az II. Paschalis Papa, az I. Fridericust, az IV. Hadrianus es az II. Alexander Papak, az II. Fridericust, az IX. Gergely. Igy cselekedenek Angliának Erzsebet Kiralyne asszonyaval.

X. Czimere az Antichristusnak: Hogy ő törveny nekül çl, es hogy az ő maga akarattya szerint törvent bad, es bont; mert erről igy jövendölt volt Daniel Propheta. Azt veli hogy ő meg valtoztathattya az idő-

ket,

Dã: 7. v. 28. Et cap. 11. v. 36. ket, es az ℔ törveynt, Es cselekedik az ő akarattya ßerint.

Hogy ez dolgot-is meg cselekedgye az Papa, magok irasa, Decretoma bizonyittya, hogy ő lett mindenek feiett-valonak, itéli magat es az ő ßekit. *Greg: Decr: lib.* 1. *tit.* 6 *cap* 3. *Significasti.* Ezt sok okokkal akarja Bell: allatni. A Papat senki meg nẽ itélheti, sőt akarattya ßerint sem bocsathattya magat mas emberek itéleti alá. Ő penigh à ki mondot sententiat-is megváltoztathattya. *Greg: Decr: lib:* 2: *tit.* 27: *cap.* 12. *Cum olim.* Tőbb dolgokrol lasd megh cap. 7. Tablat.

Bell: lib 2. de Rom: Pont: c 25. Et lib. 3. c. 19.

XI. Czimere az Antichristusnak: Hogy ő hittűl ßakatt legyen, sőt hogy az hittűl el-állasnak f je legyen. ℔z. Pál bizonyitta 2. Thess. 2. v. 3. Ez Czimer-is illik à Papahoz, mert

soha:

soha nagyob hittűl szakadás nẽ volt, mint miulta az Papa magának szarvat emelt, es uyjabb uyjabb tudomanyokat kohólt: Ugy mint az szentiras ellen valo talalmanyokat. A Purgatorium tűzét, Az szent Vacsoranak csorbitasat, Az Angyaloknak, boldogult szentekneck, es az érzekenseg nekűl levő bálvanyoknak tiztiletit. 2. Mert az idő alat állatta helyben nagy részre az réghi Eretnekeknek dőgleletes értelmeket. Amint oda fellyebb meg mutatodek, cap. 8.

XII. Hogy ő bálvanyozo legyen, mert igy jővendőlt volt erről Daniel Propheta, cap. 11 v. 38. Tiszteli az Maozim Istent az ő szekiben az Istennt-is kit nẽ ismertek az ő Attyai, tiszteli arannyal, ezűstel, draga kővekkel, es kivanatos állatokkal.

Igy

Apoc 17. v. 4. Igy emlekezik Szent Ianos-is az Antichristusrol.

Ez Czimernek à Papara valo illetése ebből mutatodik meg, mert ez az igaz Isten helyet olly dolgot tiſztel, à ki nem Isten, ſőt nem-is ember, hanem fa, kű, ezűſt, Arany, es kenyer tayték. A minemű az Christus képe es az Proceſsioban, monſtrantiaban rekeztetet oſtya. A kiket tellyeſſeggel olly tiſztelnek nemevel tiſztelnek, mint magat az Chriſtuſt. *Bell: lib. 2. de Sanct: Imag: cap. 21. Thomas Aquinas Part: 3. q. 25. Art. 13.* 2. Mert az Istent nem ugy tiſzteli à mint Isten kivannya, hanem à mint maga talalta. Ugy mint az oltari ekeſſegben moſodo vizben, az képek czifrazaſaban, Miſzeben, ehez haſonlo dolgokban. 3. Mert az meg holt Szenteket-is tiſz-

vide ſupr: cap. 1.

is tiſteli. 4. Mert ſivőknek bizodalmat nem Iſtenben, hanem ő magok cselekedetiben, az Indulgentiak ſerint valo bucsu jarasban, az ſabad akarat ſerint fel vőt ſegenyſegben, czuklyas ęletben helyheztetik. 5. Mert maga-is Iſtẽhez illendő tiſteletet veſen fel, az emberektűl. A mint az 6 czimerben meg jegyzők.

XIII. Czimere: Hogy ő káromlo leſen, ſ-męg penig az felſeges Iſten ellen. *Apoc*: 13. *v.* 5. *&* 17. *v.* 3. *Dan.* 7. *v.* 25.

Ettűl ſem űres à Papa, ſ-męg penig Elſőben-is az Atya mindenhato Iſten ellen; mert olly vén őſs ſakallu emberi ábrazatot farag, őnt, es czinal, arany, ezűſt, kű, es egyeb romlando eſkezből, à minemű ábrazattya, ſoha nem volt nem is leſen, mivel hogy Lelek ő Fel-

ſege.

Videſupra p. 139.

ſege. 2. Mert az Szent Haromſagot csuda mocskos formaban faragja.

Az Chriſtus ellen-is káromlo, 1. Mert magatul valo örök Iſtennek lenni tagadgya. 2. Mert elegedendő közben jaronak nem hiſi. 3. Mert Chriſtus *Vicariuſſa*nak mondgya magat, es az Chriſtus matkaja jegyeſenek.

Igy az Szent Lelek ellen-is káromlo; mert az ő tűle Sarmazot Szent iraſt elégtelennek tanittya. 2. Mert az Szent iras feytegeteſet csak Sinten maganak tulaydonittya. (:) 3. Mert azt tanittya hogy valaki az Papa Decretoma ellen vét, az, az Szent Lelek ellen vét, *Cauſa 25. q. 1 cap. 1 Violatores.*

(:) Conc: 1 id: Seſſ: 4. Grat: Cauſ: 24. q. 1 c. 12 Quæries.

XIV. Czimere az Antichriſtuſnak ez: Hogy ő Eretnek leſen, ſőt minden Eretnekſegeknek

nek csomoja. Apoc. 16 v. 13.

Innét az keresztyen olvasot igazitom az cap. 8. hol ez dologrol bővön olvashat. Itt azert lassunk eggyet, avagy kettőt azok közzül à mellyeket az Papa maga szerzet, kik közzül legyen elsö. Hogy az szent irasnak mèltosaga függ az Anyaszent-egyháznak mèltosagatul, az az: A Romai Papatul. 2. Hogy az Deak nyelvre fordittatot régi Bibliaval meg kel elegednünk. Hasszinten az Sido es Görög böcsünek értelme vel ellenkezik-is. 3. Hogy à Bibliat ne legyen szabad olvasni azoknak, az kik nem Papak. 4. Hogy csak az à bün, à mi szentségekbol lessen. 5. Hogy az ember sokkal több jot cselekedhetik hogy nem mint Isten kivanna az ö törvenyeben. 6. Hogy az Anyaszent-egyházban

egy

egy lathato fönek kell lenni. 7. Hogy az Romai gyülekezet nem vétkezhetik. Ezek nyilvan valo Eretnekſegek, ezek több effele dolgokkal à Papa talmanyi, az mellyeket követ, es egyebekkel-is követtet.

XV. Czimere: Hogy ö kép mutato lefen, az az: Barany farvakat viſel, de ugy ſolk mint Sárkany, avagy az juhok öltözeti alat, farkas természetü lefen.

Apoc. 13. v. 17.

Illyen kép-mutatonak ſok dolgokban tapaſtaltatik à Papa; mert ö nével magat ſolgak ſolgajanak hivattya; Valoſaggal penigh Csaſaroknak Csaſara. Azt mondgya hogy ö bünöket az embereknek megbocsathattya, Purgatoriumbol kiſabadithattya; ö maga penig maſnak *Confiteal.* Az Ianos Papa Odillon avagy Odilla

dilla Apat-Ur ſegitſege nekül Purgatoriumbol nem ſabadulhat ki: Dicsőſſeget igér egyebeknek, ſ-maga ſem tudgya ha idvezőlé, sőt ſokan azt ſem hittek hogy legyen örők çlet, es pokol. Illyen volt az X. Leo Papa, az VI. Sandor, az II. Sylveſter, az III. Pál, az IX Benedek, az XIII Ianos; az VII. Gergely, az VIII. Kelemen, es tőbben: A mint *Spec. Pont*: bizonyittya p. 85.

XVI. Czimere: Hogy jegyeket es csudakat cselekedik. Matt 24. v. 24. 2. Theſſ 2. v. 9.

Hogy ez Czimer illyék à Romai Papara, nyilvá, vagyó mert ezt tartya ő az ő gyűlekezetenek fű fondamentomanak,)(hogy űk csudakat teſnek, *Bell. lib. 4 de notis Eccl. cap. 14.*)(Kalaũa pag 574.

De micsodas csudak ezek? Csalardok. A mint Berna városa erre bizonyſag, à hol nég

Bara-

Baratok, az Papa engedelmeből, ily csalard mesterségekért, *Anno Christi: M. D. IX. ultimo die mensis Maij* engettenek meg. A hiſtoriat laſd meg Ludovicus Lavatéruſnal, *Lib. de Spectris part. 1. cap. 7.* Ehez haſonlo csalardſagot cselekettek az Franciſcanus Baratok, Gallianak Aurélia nevű varoſaban, An. 1534. Kik egy paraſt Barattal az Templom padiaſan zörgettettek, mint ha az ott valo Prætor feleſegenek lelke volna, *Vide Ibidem cap. 8.*

Laſs ehez haſonlo papiſta csalard csudat, à gyergyas rakókrol, es egyebekről-is, Eraſmuſnal *ad Epiſcopum quendam; lib. 22. Epiſt:* Laſs *Bucananus*nal *in ſuo Franciſcano* haſonlo csalard hiſtoriakat, Laſs Lavatéruſnal, *part: 1. de Spectris. cap. 9.* Az Auguſta varasbeli csalardſaga miat meg

st mag ölettetet Iesuitának ha-
mis csudajat, An. MD. LXXXXVI.

XVII. Czimere az Antichri-
stusnak ez: hogy ő hazassag ne-
nekül tetteti magat hogy çine,
de mindazonaltal buja çletü,
es parázna.

Az Romai Papa-is hazassag
nekül çl, es keveset mutattya
magat az asszonyi-allatoknak
kivansagara figyelmezni, de
hogy paráznasagh nekül çlte-
nek, es çllyenck mindenck
csak az hiszi à ki sem az testi,
sem az lelki paráznasag mi le-
gyen, nem tudgya; Sem penig
à Papaknak parázna ágyokbol
származot fiakrol nem értett.
De à ki ezekről hallot, avagy
olvasot, tudgya az XII. Ianos
Papat az III. Sergius fattyának
lenni. Amint Luitpraudus be-
csülli. Az VIII. Ianos Papa,
ki az IV. Leo Papanak succe-

Lib. 3. de Gest: Imp: cap. 12.

dalt, (meg bocsaſſon Pápalaga) kurvaléven fattyat szűlt. Amint ſok Hiſtoricuſok bizonyittyak. Az III Pál Papa-ia mint oda fellyebb megh halók, tulaydon ő maga hugat adá az VI. Alexander Papanak, ezert hogy őtet Cardinallá tenn. Illatlatos Sodomai életének ezt az III. Iulius, à mint Platina es Balcus irjak. Sokkal többeket ſamlalnak egyebek; de ezégit à Papa szüzeſſegenek meg mutatáſara, az Romai Bordely hazaknak épitteteſe, mellyek közzűl legczifrabb az IV. Sixtus Papatul czinaltatott, melyben nagy ſereg paráznát tartott, kikkel baratinak ſ-Bolgainak kedveskedet. Ha igaz à mint Velſelus ir. a,

Vide Epiſt: pag. 31.

a; In tracta: de Indul: Papalibus.

XVIII. Czimere ez: Hogy ő az házaſſagot, es bizonyos étkeknek neineit, mellyet Iſten embe-

embereknek taplalaſara adót, meg tiltya, mellyről ſol à Szent Pál 1. Tim. 4. v. 1. 2. 3. A mely bizonſagbol megh mutatodik hogy ördögi tudomany az, à melly az házaſſagot, es bizonyos eledeleknek nemét meg tilt. Iay azért azoknak à kikre ez jel illik.

Hogy penig à Papa áltál az Iſtentűl rendeltetet házaſſagh meg legyen tiltva, es bizonyos napokon, némely étkeknek nemével, mellyet Iſten embernek taplalaſara rendelt, az ő birodalmaban ne legyen Szabad élni, az ő hagyomanyibol vilagoſan meg tetſik.

Az házaſſagot à mi nézi, azt 1. akkor mondatik tiltani, midőn à megh tiltott bujaſaghoz es faytalan élethez haſonlittya; 2. Midőn tiſtatalanoknak monsdgya az Szent házaſſagban

Siric: Epist: 4. Inno: Epist: 3. b, dist 82 c 3. Plurimos

élöket. 3. Midön azokat à kik az házasságban feleségekkel való l. kasokat oltalmazzak, vétkeknek mesterenek hiyja. b, A-mint ezek igaznak lenni megh tetsenek Syricius es Innocenti9 Papapnak levelekből Ezt állattya Bellar: midön igy szoll: Mind az kettö gonosz, mind meg házasulni, s-mind égni, de még-is gonozb meg házasulni. 4. Midön az egyházi szolgalattul minden házasságban élö személyeket megh tilt. Amint törvenyek bizonyittya. *Dist*: 27. *cap*. 1. *Et cap*. 8. *Dist*: 28. *cap*. 6. 7. Ugyan ezeknek meg engedi az ágyas tartast, hogy azokkal tölcsék el faytalansagokat. Amint à Papaknak erröl töt bizonyos végezeseket Tolctomi gyülcsekből, az törvenyeknek egyben szödöje Gratianus könyvében be irta; à végezes ez: c, A-

c, Bell: lib. 2 cap 30 34. de Monac: d, Cost: in Ench: Art: de Cœlibatu.

c, Grat: Dist 34. c. 4. 5.

kinek

kinek nincs feleſege ſabad az helyet ágyaſt tartani, Az, keresztyén embernek, csak hogy azzal megh elégedgyék, bizonyara, ſabad egy Agyaſt feleſeg helyet tartani.

A mi az bizonyos elédelekneк neмének megtiltaſat illeti, azt à gyermek-is tudgya, ſmég penig ugy tiltya hogy à ki azt megſegné, inkább vétkeznék hogy ſem mint az, à ki az Iſtē parácsolattyat tōrné meg. Mert à ki csak tejeſt, avagy vajaſt ennék-is az bōyt nap, az, halalos vétket cselekeduek. f, Toletus Ieſuita es Gardinal tanitaſa ſerint. Szabadoſabb penig rutul ſitkozódni, káromkodni, ſ-embert ōlni, hamis mértekkel çlni, az vizes bort, tiſta bor gyanant el adni, es csalardul meg eskűnni. Ugyā azon Ieſuita es Gardinal tanitaſa

f, Tol: de Inſt: Sacerd lib 6 c 3.

Tolet: de Inſt: Sacerd lib. 5 cap. 6 Et cap. Et lib 4 cap. 13 Et lib c. 13 Et libro de Septē pec: mort: c. 49.

taſabol. Annakokaért à miert az Urnak ielke Eretnekeknek es ördögi tudomant követöknek monta az Encrátitákat, ugyan azon dologert à Papiſtakat ſenki kép-mutatás nekül ſenteknek nem mondhattya.

XIX. Czimere ez: Hogy ő fővſveny lesen, 2. *Pet.* 2. *v* 14. *Apoc.* 13. *v.* 17. *es* 18. *v.* 11. 12. Hogy à Romai Papa fővſvény legyen, es azert komplarkodo, ſenki nem tagadhattya, valaki az Indulgentiaknak Gardinali köntőſnek Püſpökſegeknek, es az bünöknek el adaſaval valo kereskedeſet tudgya. Nem csak ezekkel kereskedik penig à Papa, hanem az Istennel, az Eggel, az töldel, az vizzel es az tüzzel-is. Amint Mantuanus mondgya; Az töld à temetöre, à viz az temetendő testnek hintöre, à tüz az gyergyak gyutaſaval

tasával nem keves penzen adattak el. Ez fölvenségtül vagyon hogy az meg holtul-is adót vesen; mert ezert szabaditják ki à Purgatoriomi tüzből. Ezert oldozzak megh az átoknak kötelet. A mint Onophrius az IV Gergely Papa felől irja hogy szaz ezer aranyért oldozta meg Fridericus fejedelmet. Erről panaszolkottak az Görög orszaghi Ecclesiak, az XXII. Ianos Papa ellen. Erről panaszolkodik az Basiliai gyülés Sess 31. Erős sok Fejedelmek, es tudos emberek. *Vide Catalogum Pret: Ver: pag.* 402. *Et sequentibus.*

XX. Czimere: Hogy ő az ő veit mętolsegolakká uralkodokkà tęsi. A melly cselekedetiről Daniel Prophetа es Szent Ionos jövendölt k. Dan 11. v. 39. Apoc 18. v. 3.

Hogy à Papa ezeket cselekedgye az ő kedvesivel könyű probalasra avagy csak az Gardinalok-nak szenteltetésekből-is kiket igy szolit meg à Papa: Legyetek en Atyamfiai, es ez vilagnak Fejedelmi. Amint erről bizonsagot tesznek, *Augustinus de Anchora* es *Antonius Florentinus*. Ezt erősiti hogy az ő Gardinalit, Erlekit, Püspökit, ez vilagi Fejedelmeknek nevével illeti. [a], Es minden szerzetes Soldolit ki vesi ez vilagi Urasagnak birodalma alol, sőt ki átkoz minden rendeket, valakik az Regulás emberek-en valami hatalmokat mondgyak. [b], Továbbá mind ezekre az szemlato mas legyen bizonsag; mert mely gos tiszteket viselnek, s-még penig olyak gyakorta ki fúlei is meghatadgya, szegyelven hogy parasztok, es nagy

Hic de Potest: Eccl: 1lle part 3. tit. 21. cap. 1.

a, Greg Decret lib 1 tit 33. cap. 6.

b, Sexti Decret lib 2 tit 33. cap. 4.

es nagy kebeles keczkét őrző Totok. Amint Nagy-Szombatban laktamban lett bizonyos dologbol hiſtoria ſerint, meg beſzelhetném; ha akkori Püſpök uram gyalázatnak nem tartaná.

XXI. Czimere az Antichriſtuſnak: Hogy az övéit megh fogja bélyegezni, az ſent Ianos latasa ſerint, Apoc. 13. v. 16. 17.

Hogy az Romai Papa-is minden eket, az ő tulaydom bélyegevel meg jegyezzen tudgyak azok, à kik értik mi legyen az Bermalás, es az Romai Papa ſemélyet viſelő Püſpök altal valo kenés; Mellyről azt tanittyak hogy olly jegyet tesen emberben, melly ſoha el nem törlődik, hanem még pokolban is megiſmerhetni ez jegy által, mellyik Lelek volt Papiſta, ſ- mellyik nem. *Bell: lib. 3 de Eccl.*

milit: cap. 4. § Ad illud. Továbbá ennek mĕltoſaga áltál, réſzesûl csak az Miſenek es Indulgentiaknak erejevel. Ez kenetten kivûl ſenkinek nem haſznál az Eccleſia java, &c.

XXII. Czimere: Hogy ô az Iſtennek választottit küldözi. *Dã. 7. v. 25. & 11. v. 33. 44. Apoc. 11. v. 7. es 13. v. 15. es 17. v. 6. es 9 v 11.* Semmi vér-onto cselekedetit ide à Papanak nẽ jegyzẽ, noha gyakorta lovok-labait-is mosták à kereszтyének vérébẽ, es è cselekedeti meiô ſerpenyôben-is megnyomná, Herodeſnek, Neronak, &c. Az ũ öldökölteteſeket, gyilkoſſagokat mert ez az Eccleſia jegyeſenek, fejenek, fundamentomanak tartya magat ſ-még-is az Evangeliom követôket ölti. Azok penig pogányok voltak, es ſemmit nem tuttak az Chriſtus

ſtus hiti felől. Hanem csak okat jegyzem meg, miért cselekedgyek ez nagy kegyetlenſeget? Ezert mert magok à Papak törvenyekben irtak ezt: Hogy valaki velek nem eggyez, meg hallyon az; mert nem mélto hogy à nap laſſa azt, à ki az Romai Papanak ellenſege. *Grat: Decr. Greg: lib. 5. tit. 7. cap. 9. Et cap. 13. Cauſa 23. q. 5. cap. 20. Et Cauſa 11. q. 3. cap. 15.*

XXIII. Czimere az Antichriſtuſnak ez: Hogy ő naponkent jobban jobban ki nyilatkozik, meg kiſſebbedik, el hanyatlik, es à Chriſtuſnak ei jövetelevel tellyeſſeggel el töröltetik. A mellyet Szent Ianos az Babillonnak el romlaſaval jövendölt, es Szent Pál nyilvan tanitott. *Apoc. 14. v. 8. Es 16. v. 19. Es 17. v. 16. Es 18. v. 7. 2. Theſſ. 2. v. 8.*

Jollehet minden időben voltak Istennek olly hivei, kik az Antichristus dúhősségenek ellene allani igyekeztek, mind azőaltal illy nyilvan valok minden dolgokra nezve, nem találtattak, mint az Evangeliomnak ujjonnan valo prædicallasanak idejen az Szent Lelek Isten tamaztott, ugy annyira hogy nem csak egy falu, város, avagy Tartomany, hanem egéß Herczegsegek, es Koronas Orßagok, azSzent Lelek Istennek munkalkodasa altal az Romai Papanak kegyetlenségér, ki őltőzven, az Istennek igaz gyülekezetinek poganivá lettek. A honnet sok panaßolkodasok, es agyarkodasok árad à Romai Szerzetesknek; hogy im mar amaz megavalodot Arunak, nincs keleti, tunni-illik; az Papa Indulgentiainak, az

Czuk-

Czukkyaknak, Miſenek, es egyeb effele Romai árunak. Es Iſten kegyetlenſéből annyira jutott à dolog, hogy ſok ßaz Claſtromok, à kikben az előtt nagy bujaſagban éltek à ßerzeteſek, moſt avagy puſtak, avagy igaz Iſteni tiſteletre fordittották. Mert Iſten nap-fényre hozvan az Evangeliomnak igazſagat, meg némulanak az emberi ſőtűl talalt értelmek, es jövendőben teliyeſſeggel el-is rontatnak az IESUS Chriſtuſnak diesőſſeges eljövetele altal. *Veni Domine Ieſu.*

X. RESZE.

AZ Papiſták hittűl ßakattak.

ELeitűl fogva utalatos embernek tartatot, csak àkűlső dologban-is à Pribek. A bellő dologban valo ßakadás penigh

Iuſt: lib. 12. Zonar: an. tom: 1. Cuzf. lib. 7.

nagy bűnnek mondatot. Innet vagyon hogy az Isten ſorgalmatoſan tiltotta ettűl az ő-veit, à kik cselekedtek azokat kemenyen megfeddette, ſ-ha meg átalkodtak, rettenetesen megbűntette. Nem kell azert oknekűl ſenkit hittűl ſakatnak mondani. Nincsenétehát boſſuſagokra à Papiſta Atyaſiaknak ez réſznek tituluſſa? Nem-is lehet; mivel hogy bizonyos megh czáfolhatatlan Oktul viſeltetven mondgyuk őket hittűl ſakattaknak, Mellyet illy úton mutatok igaznak lenni.

Valamelly gyűlekezet az Apoſtoloknak es mindgyart az Apoſtolok utan ſęnyeskedő Tanitóknak vallaſat el hatta, es az kivűl más azzal ellekező uy vallaſt ſerzet maganak, az, el ſakatt az Istennek

nek igaz es régi Anyaſzent-egyházatul; mivel hogy az Apoſtolok, es mindgyart azok utan lévő Tanitók, es azokat kövétő népek valanak az Iſtẽnek gyülekezeti. De az Romai Papa minden ő foldoſival azoknak vallaſat el hatta, es à kivül maganak azzal ellenkező uj tudomanc ſzerzet.

Tehát à Romai Papa az ő hozzá tartozókkal egyetemben ſzakatt el az Iſtennek igaz es régi Anyaſzent-egyhazatul, es igy ő hittül ſzakatt.

Hogy az Apoſtolok utan lévő emberéknek vallaſat az Romai Catholicuſok el hattak, azt oda fel laſd meg. Hogy penig az Apoſtolok vallaſat-is fẽlre tettek, jollehet arrol-is olvashacs az cap. 1 à hol az 6. iraſſal vàlo ellenkezeſek jegyez-

Supra c. 4.

Vide cap. 1.

Vid: hic Dialogō Diap: & Scotod: p. 74.

gyeztetik megh. Mindazonaltal it-is egy avagy két bizonſagot be hozvan meg mutatom az Apoſtoli vallaſſal valo ellenkezeſet, az moſtani Papiſta vallaſnak.

Nótelenſeg

Az Apoſtol azt tanitotta: Iobb házaſſagban ęlni, hogy nem égni, 1. *Cor.* 7. *v.* 9. *Hebr.* 13. *v.* 7. 1. *Tim.* 3. *v.* 24. *Tit.* 1. *v.* 6. Ezt kőzönſegeſen minden rędek kőzőt igaznak lenni, es igy az Egyházi Śemelyek kőzőt-is állattya.

Bellarminus megh fordittya ſ-mond: *Gonozb házaſſagbam ęlni bogy nem égni, lib. de Monach. cap.* 30. § *Sed adferamus.* Ezt állattya Coſterus. In Ench: Art: de Cœlibatu. *Sacerdos ſi fornicętur, aut domi concubinam foveat, & ſi peccat, gravius tamen peccat, Eccleſiam gravius vulnerat, Et inverecundius Scortatur, ſi contrahat ma-*

hat matrimonium. Az Szent irás azt tanittya hogy ſiettünk meg terni, hamarſaggal valo pœnitentiat tarvan, es el kerûllyük annak naprol napra valo halogataſat. *Hebr.* 3. *v.* 13. 34. *v.* 7. *Pſal.* 95. *v.* 8. Pœnitentia.

Az Papiſtak azt tanittyak: Nem tartozik ember Iſtenhez ſietſeggel meg térni; Nem bún el halogatni az Iſtenhez valo megtéréſt: mert csak az halalnak idejet nézi az megtereſről adattatot parancsolat. *Canus in Relectione de pœnit: part.* 4. § *Primum Idem Ibid:* § *Iam quinti Idem Ibid.* § *Tit igitur, idem Ibid.* § *At Præceptum.*

Az Szent iras azt tanittya hogy aki meg eskûßik megh kell azt tartani, Pſal. 15. v 35. Esküves.

A Papiſtak azt tanittyak ßabad haßonért, hamiſſan megh eskûnni, avagy eskûvéſet emberneck Vide cap. p. 140 14. 143. 144.

Lopas. bernek fel bontani.

Az bent irás lopasnak tartya akar minemű súgsegben-is az más marhajanak, megh tiltott mód szerint valo el vetelét, *Prov.* 30. *v.* 8. 9. *Et cap.* 6. *v.* 30. 31.

A Papistak azt tanittyak nẽ lopas az mas ember marhajanak megh tiltott útes mód szerent-is sükségnek, éhségnek idején valo el vetele. *Maldonatus in summa quæst*: 8. *art.* 3. *Azorius Tom.* 1. *Moral: lib.* 1. *cap.* 3. *Bell: de Matr: cap.* 17 § *Ponit*

Az Apostol tanittya, es az egés szent iras erősiti, hogy az gyilkossagtul ember magat megoyja, ne haragudgyek, es ne káromkodgyek *Eph.* 4. *v.* 25. *Matth* 5. *v* 22 1. *Petr.* 3. *v.* 9. *Exod.* 20. *v.* 13

Gyilkossag. Karomlas.

Az Papistak azt tanittyak nem halalos bün, ha valaki hertelen haragbol Istenét

meg

megh karomlya, felebarattyat bosszusaggal illeti, es ha szinten megőli-is. Toletus Iesuita *lib. 5. cap. 6. de Instr: Sacerd: Idē Ibidem cap. 9. § Primus Et lib. 4. cap. 13.*

Az Apostolok, es az egéß szent irás tiltya az hamis mértekket, csalardság altal valo komplarkodast, egy ßoval felebarattunknak megcsalasat. *Rom. 3. v 8. 1. Thess. 5. v. 15. Rom. 12. v. 16. 21. Prov. 20. v 22. Lev. 19. v. 35. 36. Ezech. 45 v 70.* Komplarkodas.

A Papistak azt tanittyak, szabad embernek maga marhajat eladni, akar miuton; à vizes bort tiszta bor gyanant, az hitvan árut jo helyet egy dolgot, mas gyanant eladni, Toletus Iesuita *de Septem pec: mort: cap. 49.*

Christus az ő Tanitvanyival, s-Prophetaival, eggyűt tanittya hogy nem kell a' ne- igessag.

kűnk

kűnk hiveknek à testi szenvedésnek felelme miat az igasságot megh tagadnunk, hanem arrol vallast kell tennűnk még életűnknek fottaval-is. *Matth.* 10. *v.* 28. 32. 33. 39. *Rom.* 10. *v.* 10. 2. *Cor.* 6. *v.* 14.—16. 1. *Ioh.* 2. *v.* 15. *Ier.* 5. *v.* 45.

A Papistak azt tanittyak, szabad à bálvannak áldozni, az kűlső veszedelemtűl valo félelemnek idejen, es Eretnekségnek vétkeben keveredni, es: Az igazsagot es annak követőit kárhoztatni, az eretnekekkel eggyűt értvén. *Bell: lib.* 4. *de Rom. Pont: cap.* 8. & *cap.* 9 & *cap.* 10.

Tanunak szama.

Az Apostol es az egész Szent irás tanittya, hogy két avagy harom tanunak vallasa altal, minden dolog meg erősitetik; meg őlettetik, &c. Es igy az Egyházi szemely ellen-is elégh

harom

harom bizonſag. 1. *Tim.* 5. *v.* 19. 2. *Cor.* 13. *v.* 1. *Hebr.* 10 *v.* 28. *Mat.* 18. *v.* 16 *Ioh.* 8. *v* 17. *Deut.* 19. *v.* 15.

Az Papiſtak azt tanittyak ezert hogy magok gonoſſagat inkab fődőzheſſek, hogy némely Egyházi ſemely ellen 72 tanu kell, nemely ellen 64, nemely ellen 27, az leg alább valo tiſtet viſelő ellen-is hét tanunal keveſebb ne legyen. Az Papa ellen penigh ſenki ne leheſſen tanu, es ſenki ne-is itelheſſe meg őtet *Sylveſter in Epilog: Concilij Rom. cap.* 3 *Grat. Cauſa* 2. *q* 5. *cap.* 1. 2. 3. Ha valaki kűlőmben cselekednek ki átkoztaſſtk. *Cauſa* II. *q. cap. Præcipue. Et Cauſa* 2. *q* 7. *cap. Qui nec.*

Az pogányok idveſſegeről.

Az Apoſtolok azt tanittyak, hogy az ki hiſen, ſ-meg keresztelkedik, es meg marad alhatatoſan az Evangeliomi tudomanyban, az tartatik meg, es az idvő-

idvezûl. *Marc.* 16. *v.* 16. *Ioh.* 3. *v.* 36 *es* 10. *v.* 1. 7. 9. *Act.* 4. *v.* 12. 1. *Ioh.* 4. *v.* 23 *es* 2 *Ioh.* 9 *v.* 11.

Az Papistak azt tanittyak, hogy à megirt tôrveny nekûl is idvezûlnek, avagy; Az poganyok, Christusban valo hit nekûl, es Christus ismeretinekûl-is idvezûlnek. Maldonatus *in* Math. 11. 21. Igy értették à Scolasticusok. Amint Acosta Iesuita irja *lib.* 5. *de Procurand: Ind: Salute cap* 3.

Az Apostolok azt tanittyak, hogy csak az Iesus Christus vére tisztitot meg minket minden bûneinkbôl, es igy az ô áldozattyanak érdemes voltaért vétettetûnk az Atya Istennek kedveben. 1. *Ioh.* 1. *v.* 7. *Ioh.* 1. *v.* 29. *Coloss.* 1 *v.* 19. 20. *Rom.* 3. *v.* 24. 25. *es* 8. *v.* 1. 33 34. *es* 11. *v.* 5. 6. *Hebr.* 10. *v.* 14. *es* 9. *v.* 12.

Az eleg tetelrôl.

Az Papistak azt tanittyak, hogy

hogy az mi cselekedetink egyben vannak egyelittetve az Chriſtus elég tetelevel; ugy annyira hogy két keppen tartozzek szemberre az örök çlet, 1. Az Chriſtus érdemere nezve, 2. Az embernek maga cselekedetire nezve. *Bell: lib. 1. de Purg: cap. 14. § Secundus.*

Az Szent Pál azt tanittya, hogy az Egyházi tiſztnek ki kell gallatnia-à minemű à Tanitás, hala-adás, könyörgés, &c. közönseges, mindenektűl megh értheto nyelven legyen. *1. Cor. 14. v 2 —20.* Értelemel valo ſzollas

Az Papiſtak azt tanittyak, hogy az értelem nekűl avagy idegen nyelven valo könyörgés buzgoſagosb, es többet epit, hogy nem az értelmes avagy közönseges nyelven imatkozas. Ieſuita Anglo *Rémenſis in 1. Cor. 14. Num. 13.*

Az

Az Apoſtolok es az egéß ſz. iras azt tanittya, hogy Iſtent
Iſtenitiſzt: mindenek felőt kell minekünk ßeretnünk. *Act.* 5. *v* 29. *Matth* 22. *v.* 37. *Luc.* 10. *v.* 17. *Deut.* 6. *v.* 5.

Az Papiſtak azt tanittyak, hogy nem mindenkor tartozunk Iſtent mindenek fölött ßeretni. Toletus Ieſuita *lib.* 4. *de Inſtr: Sac: cap.* 9 § *Altera.*

Az Apoſtolok intnek min-
Imatkozas. deneket hogy minden rendbeliekért, imatkozzanak, ſ-męg ellenſegekert-is. 1. *Tim.* 2. *v.* 1. *Act.* 7. *v.* 60. *Matth.* 5. *v.* 44.

Az Ieſuitak azt tanittyak, hogy nem kell az ő tűlők el ßakat emberekert imatkozni. Azorius Ieſuita inſtitut: *lib.* 9 *cap.* 31. § *Sexto queritur.*

Iſten tiltya az kepeknek csi-
Képek Im: nalaſat, es imadaſat. *Deut.* 5 *v.* 8. 9. *Exod.* 20. *v.* 4. 5. *Mat.* 4. *v.* 10.

Az

Az Papiſtak czinallyak es azt tanittyak, hogy tiſztelni kell, ſ-még penig olly tiſzteletnek nemevel, mellyel tiſzteltetik az à kinek képe. Sőt ő magokban-is à menyiben képek. *Bell: lib.* 2. *de Imag: cap.* 21. *Azorius Inſtit: lib.* 9. *cap.* 6. *art:* 3 6.

Az Apoſtolok tanittyak, hogy à Chriſtus olly Fő Papunk, olly kőzben járonk; A kihez ha jarulunk kőnyőrűletteſſeget nyerűnk, irgalmaſſagot talalunk, es meg ſabadulaſt veſűnk. *Hebr.* 4. *v.* 14.-16. *es* 7. *v.* 25. *es* 9. *v.* 11. 24 *es cap.* 10. *v.* 19. 23. *Rom.* 5. *v.* 1 2. *Eph.* 2. *v.* 18. 1. *Tim* 2. *v.* 5. 1. *Iob* 2. *v.* 1 *&c.* Segitſegre valo hivas.

A Papiſtak azt tanittyak, hamarebb megh halgattatik gyakorta az ember Marianak nevenek emletetese altal, hogy ſem az Chriſtus nevenek ſegitſegre valo hivása altal. *Author*

Thesauri Præconiorum Mariæ cap. 52 *Cassander in Const: atr.* 21 *cap. de Merit: & inter: Sanct: Holcotus in Com: in lib. Sapient. lect* 36. *Bernardinus de Bust. in suo Mariali Alexandro VI. Papæ dedicato part* 3 *Serm. litt. V.*

Az Apostoloknak serege. Sem az régi keresztyének gyülekezete soha ugy meg nem vetette es utalta az Istennek szentségs titkos dolgait, sem penig à Christusnak szentséges testeről olly nagy kosságjelnél szolt, hogy az Eb. Disno, Eger, avagy valami oktalan állat, megh ehetné, es emésthetné. Mivel hogy hitték az égben felmentnek lenni, es lenni mindaddig miglen itelni halottakat es elevenekett eljúne, az szent Peter tanitása szerint. *Act.* 3. 21.

Ur vacsorajának keményere.

Az Papasok penigh hisik es vallyak, hogy nem csak az em-

ber

ber fogatul rágattathatik meg az Chriſtus teſte, de hogy azt (iſonyu dolog hallani-is,) az Eb, diſno, eger, es egyeb állatis meg ehetti, es emeſtheti; Igy ſolvan: Ha az eb, avagy diſno, ejendi meg à meg ſentelt Oſtyat, nẽ véihettyük mi modon annak gyomraban nem menne az Chriſtus teſte-is; A mint magok gyalazattyokra irvan hagyot könyvekből, meg olvashadd Alexander Alesnél, *part.* 4. *Summa. q* 45 *Memb:* 1. *Thomas Aquinaſnal part.* 3 *art.* 3 *quæſt:* 80 *art.* 3. *Pariſienſes ſupra Magiſt: Sẽtent: lib.* 4. *Diſt* 18 *Gratianusnal Decr: part* 3. *Diſt* 2. *cap.* 64. *Et Canone pœnit* 39.

Az Apoſtolok à Papiſtak Miſéjet nem tartottak (mivel hogy nem-is tuttak, micsodas tarka tollu tarvarju legyẽ) holtakert es elevenekert valo áldozaſnak. Miſe:

Es hogy azaltal azbetegh gyo-
gyulaſt nyerjen, à vak látaſt ve-
gyen; az leanzo Matkat nyer-
jen maganak, à hadakozo győ-
zödelmet, az vizen jaro csen-
des evezeſt veheſſen annak
halgataſa altal.

A Papaſok penig mind ezek-
ket hiſzik, es vallyak, az Miſe
felől, ſőt ſokkal többet-is, à
mint egy magok Doctorának
iraſaban megh tekinthedd. *A-
pud Guernerum de vallore miſſæ.*

Az Apoſtolok ſohul à képek
előtt le nem borultak, nem cso-
kolgattak, mivel hogy poga-
nyok cſelekeſzik vala ezeket.
A Papaſok ezeket cſelekeſzik.

Kal: lib 9. ca. 1. p 600.

Melly dologh utan jegyezd
meg Kalauznak imez tanitaſit.
1. Nē igaz Eccleſia valamely az
Apoſtoloktul reank ſallott tu-
Kal: p. 426. domant nem kővetí 2 Atok
alá vetí ſent Pál azokat vala-
kik

kik az Apoſtoli vallas ellen uyjitnak.

Az honnet be rekeztven ez reſetskét ſummald illy csomokban.

1. Nem igaz Eccleſia az, valamely az Apoſtoloktul reank ſallot tudomant nem kôveti. De az moſtani Papiſta Eccleſia az Apoſtolok tul reánk ſallot tudomant (mint ez réſben be hozot peldak tanitsyak) nem kôveti:

Tahát à moſtani Papiſta Eccleſia nem igaz Eccleſia.

2. Atok alá veti ſent Pál azokat, valakik az Apoſtoli tanitás ellen uyjitnak. De à moſtani Papiſta Eccleſia uyjit az Apoſtoli vallás ellen; A mint ez réſ bizonyittya.

Tehát az moſtani Papiſta Eccleſiat à ſent Pál átok alá vetette.

XI. RESZE.

AZ Papiſtak tevelygeſekben meg atalkodtak.

AZ Nectarius nevű Conſtantinapolybeli Pűſpők (àki ęlt az nagy Theodoſius Fejedelen idejebem) csak egy Eudæmon nevű Tanitonak tanacslasara, midőn gonoſſagh jőtt volna be à magan valo gyonásbol; noha ſok időtul fogva valo be vett Bokas volt, de el forditotta, meg valtoztatta, el hagyatta. Amellyet javallot, azutan az Aranyßaju Sent Ianol-is, Amint *Soc: Eccl Hiſt: lib. 5. cap. 19.* bizonittya. *Buc: Iuſt: Tbol: pag 302. referente.*

A Papiſtak penig fogyatkozaſokat nem akarjak megjobbitani, es reformalni; mert csak à mely lőtűl fogva nyil-

vá-

vábban kezdtek ellenek kiáltani, es fogyatkozasokat Ecclesiak eleiben rakni, volt egynehany gyűlesek. ugy mint az Cõstanciai à mellyben az Christus Martyra Hus Ianos megh égettetet. Basiliai Florentinomi es az Tridentom vatasbeli, àhol Luther Marton bolondul megátkoztatek, hogy az Isten Evangeliomát kezdé az Papanak hamis Indulgentiai ellen prædicalni, Es ismet im nem régen egy kurta Synat, Nagy-Szombatban; De mindezekben csak ennyit sem jobbitottak, es köztök valo sok elsenvedhetetlen fogyatkozasokat nem reformaltak, hanem inkab ujjitottak, à mint az Tridentombeli gyűlésnek regulaibol megh tetsik. A mellyre kepest, mi-is immar valoban elmentünk tűlök; mivelhogy

tarsaſagokban nem ſenvették, hanem tűzzel vaſſal kergették. A mint az Apoſtolok-is à Phariſæuſoktul azert allanak el, hogy fogyatkozaſokat az Iſten tőrvenyeből nem akarak meg jobbitani, Act. 13. v. 46. Es életek el fogyaſara igyekeztek. Act. 14. v. 19. Ezek-is penigh annyira nem kivannyak jobbulaſokat, hogy kesebbek tűzzel vaſſal el fogyatni mind azokat àkik csak meg-is mutattyak nekik, az igazſagban valo fogyatkozaſokat, à mint erre bizonſag Huslanos es à (Chriſpinus Ianoſtul) egyben ſedettetetet Mártyroknak halalok, kiket az Romai Papa az ő Gardinali Pűſpőki, es katonai altal el tőrlőtt ez főldről. A kiken penigigy nem hatalmaskodhatnak, azokat gyergya oltaſokkal, es egyeb boiondoskodaſok-

dasokbol származot cselede-
tekkel estendőnként ki sokák
átkozni, à mint az Affricabe-
licket, Ægyptus Orszagh lako-
sit, az Nap-keletit, es Asiabe-
licket, az egés Görög orszagh
hatarin levőkkel egyetemben,
csak ezert hogy az Romai Pa-
panak kegyetlensege alá nem
akarnak halgatni: Mivel hogy
az Romaijak senkit el nem sé-
vednek, hanem csak azokat, à-
kik az Papat Christus hely-tar-
tojanak, az Anyaszent-egyház
legyesnek, es fejnek vallyak,
àki penigh ezt nem cselekesi,
nem mélto annak az Napot la-
tni, à mint az Papak Decreto-
ma tartya. (:) De ez legyen
elég.

(:) Decret: Greg: lib 5. tit. 7 de Heret: c. 9. Adabolen-dam Item Cauſ: 11. q. 3. cap. 15. Si inimici.

APPENDIX.

azaz,

Toldalék.

AZ Evangeliomi tudománt kövętő kereſztyenek az Iſten Anyaſent-egyházanak ęlő tagjai.

Mivel-hogy vagyon Iſtennek ezęletben-is igaz gyülekezete, Válaſtot ſeregę, ſent népe, mely az Bálnak terdet nem haytott, melly az Antichriſtuſnak talalmanyit ſiből utallya; Es azt à Papaſok gyülekezetinek lenni tagadgyuk. Annakokért azt laſſuk megh, ha az à gyülekezet es ſeregh az Evangeliomi tudomant kövętő nepe? A mellyre egy ſoval azt mondom hogy az Evangeliomi tudomant kövętő nép

az, az

az; az Istennek igaz gyülekezete, es szent serege. Mellyet rövidsegnek okaért igy mutatok meg igaznak lenni.

Valamelly gyülekezet az Prophetaknak Evangelistaknak, Apostoloknak, es mingyárt azok utan élő szenteknek tudomanyat, es vallasat à hitnek ágazatiban éppen minden mocskolás, el forditás, es hozzá-adás nekül megtartya, őrizi es egyebeket-is, annak megtartasara int, az, az Istennek igaz gyülekezete valaßtot serege, szent népe, Ecclesiaja: De az Evangeliomi tudomanu követők, à hit Agazatiban az Prophetaknak, Apostoloknak, &c. Es mingyarast azok utan élő szenteknek tudomanyat éppen, minden mocskolas, el forditas es

hozzá-adas nekül megh tartyak, őrizik, es egyebeket is annak megtartasara intnek: Tehát az Evangeliomi tudomantkövetők Istennek igaz gyülekezete: válaßtot lerege, ßent népe, Eccleſiaja.

Ez erőſſegnek első réße hogy igaz legyen, ſenki nem tagadgya, hanem csak az, à ki az ßent iraſnak nem hißen, azokkal penig nekünk nem kell gondolnunk holot az Isten igeje ßerint kelleſſek kinek kinek ßollani az idveſſeg dolgaban, az Eſaias Prophetanak imez mondaſa ßerint, (Eſa. 8 v. 20) Ha az tőrveny es bizonſag ßerint nem ßolnanak ne legyen nekik reggeli vilagoſſagh: Ereint Chriſtus Urunk-is amaz parancsolatyaban. Visgallyatok az iraſokat: Mert azok teßnek en rolam bizonſagot, es

Ioh. 5. v. 39.

abban

abban lattatik idveſſegtek helyheztetnek lenni.

Maſodik réſzet penig kőnyű meg mutatni az Papiſtak ellen; mert vallaſunknak minden Articuluſit megh bizonyittyuk az Szentiraſſal eggyezni, à mint azt laſd megaz Helvetica confeſsionak Articuluſi ſzerint.

Az Prophetakkal es Apoſtolokkal eggyezők az Evangeliomi tudomanet kővetők.

Ez az mi vallaſunk ugyan azon tudomany, à mellyet Iſten Paradicsomban hirdete, es az melly altal az bűn miat el-eſett Első ſűlcinket kegyelmeſen vigaztalá; Tunni-illik: Az aſſonyi-allatnak magva tőri megh à kigyonak fejet. Melly Abrahamnak megh igertetett vala à ki az ſűz Mariatul ſűletet Chriſtus, emberſege ſerint, David magva; Iſtenſege ſerint penigh őrőkke aldando Iſten. A ki azert jelent megh hogy az őrdőgnek hatalmat el ronca-

Gen 3. v. 15.

Ioh 3. v, 8. ná. A kin kivűl nincs ſenkibẽ idveſſeg: Es nem adattatot az Egh alatt, mas nev, à ki altal kellene nekűnk idvezűlnűnk. Erről penig mind az Prophe-
Act. 4. v. 12 tak-is bizonſagot teßnek, hogy bűnének bocsanattyat veßi az ő neve altal minden à ki hißen
)(Act 10. v. 4. & cap. 15 v. 1. ő benne.)(Annakokaért moſtan miért kiſirtitek az Iſtent? az Tanitvanyok nyakaban oly igát vetven, mellyet ſem az mi Atyaink ſem mi el nem hordozhattunk; Sőt inkabb az Ur IESUS Chriſtuſnak kegyelme altal hißűk, hogy megtartatunk mikeppen azok-is. (:) Ez
(:) Act. 15. v 10. 11. az ßent Peternek az Apoſtolok gyűléſében utolſo es bereketső ßava; Ebben eggyeztek megh minden Prophetak-is à mint mondgya. A mellytűl csak egy pontnit ſem kűlőmbőz à mi vallaſunk, Sőt igeről

igere.

igere ezt vallyuk. A mint ha nem hinnéd vond vallásunknak Articulusira.

Nem uy tehát sem nem bokorból sőkőt à mint az mostani Papistak kialtyak, hanemiréghi es az Sent Lelektúl származot; Nem uy prædicallást, sem nem uy Papi rendet találtak tehát az Evangeliomi tudomantkővetők, hanem ugyan azon à mellyet az Christus az ő tanitvanyinak parancsolá, igy szólván: Menyetek el prædicallyátok az Evangeliomot minden teremptet állatnak, meghkeresztelven őket Atyának, Fiunak es Sent Lelek Istennek neveben. A kihiszen es megkeresztelkedik idvőzül. Marc. 16. v. 16. Matth. 28. Igy nem uy Ur Vacsorajat találtak hanem à mellyet az Christus szerzet, es à mellyet Sent Pál az

Urtul

Urtul vött, es az Anyaſzent-
egyháznak adot, azt tartyuk, es
azzal çlünk ugy mint úk.

Nem uy parãcsolatokat köl-
töttek: Hanem az mellyet Iſten
Moyſes Propheta altal az Sinai
hegyen ki ada azt tartyuk, ta-
nittyuk, es az ſzerint rendel-
lyük çletünket à bennünk mü-
kalkodo ſzent Lelecknek ajan-
deka ſzerint.

Nem uy hitnek ágazatit ta-
laltak es koholtak; Hanem az
régi es közönſeges Apoſtolok-
nak vallaſat tartyuk.

Nem uy es az ſzent iraſſal el-
lenkező könyörgeſeket ſzer-
zet, hanem megh elegettek az
David Soltarival es egyeb ſz.
iraſſal nem ellenkező çnekek-
kel, es az Urtul tanult Imatſag-
nak formajaval. Ha penigh
mind ezekben kölömböz az
ſzent iraſtul mutaſa megkerlek

avagy

avagy csak egy ágazattyaban à Hitnek.

De annyira nem mutathattyatok meg ti Papasok, az Sent irasbol az mi hitbeli fogyatkozasinkat, es az Apostoli vallastul valo el szakadasinkat, hogy ti magatok-is az igasságnak fényerül meg győzettetven, kénszeritteſſetek ezt mondani: Az Evangelicusok vallasanak Articulusi mayd mindenestül igazak, es megh csalhatatlanok. *Ita D. Casparus Nerthanſenẽſis in conſul: de Lutheranorum & Catho: Georgius Caſſander in Art: relig: inter Cathol: & Proteſtantes.*

Azöknak legyen tehát az mi vallasunk Uy, bizontalan, es hamis à kiknek mind az Christus ſ-mind az ő Evangeliuma uy, bizontalan, es hamis. De az kiknek à Prophetaknak, az Christusnak, es az Apostolok-

nak

nak prædicallasi réghiek, igazak, es idveſſegeſek, azoknak az mi vallaſink-is igaz, réghi es idveſſeges. a, Az Chriſtus az ő iſmereti altal ſokakat idvezit. b, Az Chriſtus el adattatott à mi bűncinkert, fel tamat à mi meg igazulaſunkert. c, Az ſentiras tesi az embert tökelleteſse. d, Bűn az, valami az Iſten törvenyevel ellenkezik e, Lehetetlen az törventűl hogy minket idvezitſen. f, Az uyjonnan nem ſűletet ember megh ſem érthet i azokat à mellyek az Iſtené, nem hogy azokat cselekedhetné az mellyeket kivan Iſten mitűlünk. g Az Chriſtus lett minekünk igaſſ gunk, ſentſ gűnk, valtſagunk. h, Az Chriſtus egy áldozattyaval, &c: Vilakik megh ſenreltettek Ez az mi vallaſunk à mint hitűnk Ag zaihol

a, Eſ: 53. v. 11

b, Rō: 4. v. 25.

c, 2. Tim. 3. v. 17.

d, 1. Ioh. 3. v. 4.

e, Rom. 8, v. 3.

f, Ioh. 3. v. 5. 1. Cor 2. v. 14.

g, Rom. 8 v. 7.

h, 1 Cor. 1. v. 30. Hebr, 10. v 14,

es Do-

es Doctorinknak iraſibol megtetßik ſ-ki mit tud ebben kivetesre męltonak avagy uy dologhnak mondani?

Ez annak probalaſara legyē elég, hogy az Prophetak Evangeliſtak Apoſtolok iraſaban hagyattatot igaz vallaſſal az mi tudomanyunk es vallaſunk mind egy legyen; Hogy penig mingyart ezek utā ęlō ſzentektūl ſem kūlōmbōzūnk igy probaltatik megh Iſten ſegitſegebōl vallaſink fō Articuluſi ſzerint.

AZ ISTENRŌL.

ELſōben-is penig az Iſtenrōl, à kirōl mi az vallyuk hogy csak az egy ōrōkke aldando, megfoghatatlan Iſtennek tulayſona, mindenūt lenni, minden helyeket mennyen es fōldōn betōlteni: Es valami mindenūt vagyon Iſten az A-

1. Reg: 8. v. 27 Pſal. 139 v 7. & 10.

mint lasd meg *Consensum Cathol: Art*: 2. Es az Helvetica Conf. Art: 11. Ez dologrol à régieknek-is ſinten ez vallaſok, mert igy ſoll Athanaſius [a], Csak ſinten Iſtenhez illik, hogy egyſzer két helyen leheſſen, es mind ez egéſz vilagon azon ſempillantasban megh talaltaſſek. Az nagy Agoſton Doctor-is haſonlo keppen ſoll Egéſzen az Egben, Egéſzen à földön, vagyon egyſzer ſ-mind, az melly ſemmi teſthez nem illik. Es iſmet: Az egy Christus Iesus mindenût vagyoné menyiben Iſten; az égben penig à menyiben ember.

a, Tom: 2. duæſt: ad Antioch: q. 26.

Tot' in cœlo, totus in terra: non alternis temporib', ſed utrumq; ſimul; quod nulla natura corporal: poteſt. lib. 2 de civ: Dei cap. 29 Et Tom. 2. Epiſt. 57.

Tehát nem tanitották ezek az Chriſtuſnak teſtét mindenût avagy csak ſok helyen egyſzer ſ-mind lenni, es igy az Papiſtakkal nem eggyezö vallaſon voltak; mert ezek minden

meghſentelt Oſtyaban jelen lenni tanittyak, ſőt az Oſtyat hiſzik Chriſtus valoſagos teſtenek.

AZ SZENT IRASROL.

VAlami az O Teſtamẽtombá Prophetatul Sido nyelven, az Uy Teſtamentomban penig Gőrőgűl Apoſtolok altal nem irattatot, az Iſtennek nem oly hiteles męltoſagu igeje, hogy ellene nem volna ſabad mit hinni. Ez aránt nem csak az Anyaſent-egyháznak fęnyeskedő Tanitoi az Paterek; De męg az réghi Papiſtak Decretoma-is mellettűnk áll; *Diſt*: 9. *cap*. 6. *Et cap*. 5 A hol azt tanittyak hogy az O. Teſtamentóbeli kőnyveknek hiteles voltok mérſekeltetik az Sido textustol, à mint hogy az Uy Teſtamentombelieknek az Gőrőgből.

rőgből. Ezt allattya Bellarminus Iesuitá-is, *lib. 2. de verb. Dei cap 1. § Cum igitur. Et § Deniq; Et cap. 11. Et lib. 1. cap. 20 § Enumerantur. Et § Item. Et § Postremo. Et § Ad alteram*: Igy ért *Lyranus in Glossa.* Es *Ariasmontanus.* Az Sido Biblia eleiben tett irásbã. Igy ért Abulensis in Matth. c. 1. A Paterek kőzzűl Melyto. Epiphanius Hilarius, Hieronymus es Roffensis voltak àkik az O Testamentombeli kőnyveknek fegyegeteseben, néztek az Sido nyelven levő kőnyvekre, à mint magok bizonsagh tetelinkivűl, Bell: *lib. 1 de verb. Dei cap. 20. § Ad alteram*, tanittya.

II Az Szent irasrol azt vallyuk, hogy mindenek valamellyek az mi idvességünkre szűksegesek, elégseges es valosagos keppen meg vannak irva.

Helvet: Cõfes. Art. 1

Ebben-is az réghi Doctorokkal.

kkal eggyezünk, à mint iráſok tanittya. De itt meg érez, mert nem azt módgyuk, Hogy az ſz. iraſnak minden czikkelykéjekinek kinek igaz értelmere világos volna, hánem hogy à mi hitünknek; tökelletes tudománya elégſeges keppen meg vagyon irva, vagy nyilvan való bötüvel, vagy penig értelemmel Mellyről igy ſoll Agoſton Doctor: [a], Az Szent Lelek Iſten męltoſagoſan es idveſſegeſen helyheztette igy az iráſokat. Mert ſemmi oly homalyos nincs, hogy valahol az nyilvan nem volna meghirva. Igy ſoll Athanaſius-is. [b], Az ſz. iraſt olvaſſad, es abbá ály meg, ott nyilvábban es valoſagosban tapaſztalhatod meg, hogy ſem mint en meg mondhatnã, okat adgya ſ-mond: Mert azok az Iſtentül ö magatul iratrattak oly

a, Tö: 3. lib. 2. de Doct: Chriſt: c. 6.

b. De Incar verb: Tö: 1.

tak oly ſérfiak altal à kik az ſz. dologna k tudoi voltanak. Igy Aranyſaju ſent Ianoſ-is. c, Mindenek nyilvan valok es vilagoſak az ſent irasbol: Valamellyek ſükſegeſek, azok nyilvan vannak. Igy ſoll Epiphaniuſ-is. d, Az ſent irasban mindenek nyilvan vannak azoknak àkik azt kegyes okoskodás altal akarjak megh tanulni, es nem ördögi munkat rekeſtettek magokban. Sem nem akarjak pokolra magokat alá taſitani. Ireneus Martyr-is, Az irás tökelletes, mivel hogy az Iſten Igeje, es Lelke altal mondatott. Igy ſolnak Hieronymus es Hilariuſ-is. De ünnön magok á Papaſok-is, noha tagadni akarjak ezt, es à mint tülök lehet tagadgyak-is, mindazon altal az igazſagtul meggyözettetvén, akaratiyok ellen-is meg,

c, Hö. 3. ad 2. Epiſt: Th: Sic & hom. 3. de Lazaro. Et 33. In Prim Epiſt: ad Corint,

d, Contra Anomæos. hær. 76. Et hær. 69.

Lib. 2. adv. hæreſ: c. 47

megvallyak à mint lasd megh Bellarminusnal Romai Gardinalnal; Az Sent irasnal, mely az Prophetak es Apostolok irasaban foglaltatott semmi nyilvább (avagy vilagosb) es bizonyosb nincs, *de verb. Dei lib.* 1. *cap.* 2. § *At sacris* Lasd megh *lib.* 4. *cap.* 11. § Rdeo *Videri.*

Masut ismet igy Soll: vagyó sok bizonsag az Sent irasban à melly minden homaly nekül tanit *lib* 1. *de Missa cap.* 7. § *Ad. de quod. Et lib.* 4 *de Conc. cap.* 10. § *Sed ad.*

III. Az Sent irasrol ez értelmünk: Hogy az Sent irasnak magyarazattyat, ünnön magaban az irasban kell keresnünk, mivel hogy maga magat megh magyarazza.

Ecclesiarū Helv: Confi: Art. 2.

Mellyről az régiek, à kik közzül elsö à Kelemen Püspök, igy Sollottanak. a, Vannak sokak à

a, Referente Grat: Dist 37 c. Relatum;

Szentirasban, mellyek arra vonattathatnanak az értelemre, à mellyet akar ki kivan: De nem kell ennek lenni. Mivel hogy ûnnön magatul az Szent iratul kell az igaz értelmet es magyarazatot tanulni. Irenaeus Martyr-is igy boll: b, Az Istentûl nekûnk adattatot dereks Szentiras, magaval egyezõnek találtatik mi tûlünk, mert az honalyolan valo módaft, megh fejti az nyilvan valo; Aranyszaju Szent Ianos-is ekkeppen boll: c, Kövessük az õ magat meg magyarazo Szentirasnak nyomdokat, Es alább egy keveſſe: Mikoron az Szent iras illyen dologra akar minket megtanitani ûnnön maga meg magyarazza magat, es az õtet halgatót nem hadgya vétkezni; Es ismet: minekokaért arra intlek, es kerlek benneteket,

b, Lib 2. adversus haer cap. 47. Et lib 3 cap. 12. Et lib. 4. c. 62. 63. 64.

c, Hom. 13. in Gen.

ket, hogy egyéb dologgnak hallásatul megh oyjatok magatokat, es csak az Sent irásnak régulajat kövessetek. Az Sent Balas Doctor-is igy emlekezik. d, Amellyek à Sent irasban nemely helyeken homalyosbaknak latßanak azokbol magyaraztatnak meg, à mellyek világosan es nyilvan vannak irva. Amaz nagy Agoston Doctor-is ugyan ezen igekkel bal sok helyen irásaban, à kik közzül ottan csak ezeket, e talld megh. Az Origenes sem külömbez ettül magyarazvan az Sent Mathe Evangeliomanak tizenharmadik részet, igy bolvan: Az S. irast egymassal valo egyben vetésből kell megh magyarazni. Es maiut ismet: f, A mikeppen hogy az Templom kivül valo Arany nem Sent: Igy az sent irason kivül valo értsiem

d, Quæſtiones ſcenticarũ regul 267.

e. Tom. 2. Epiſt: 48. & Tõ 3 lib 2 de doct: Chriſt: c. 9. & lib 3 cap. 26. 28. Et Tõ. 3. lib 2. de Unitate. Eccl: c. 5. &c.

f. Hom 25. in Matth.

fem Sent, noha sokaknak csudalatosnak tettik.

Itt-is megh győzettetven az igazsagtul Bellarminus, megh czáfollya azt à mit *lib.* 3. *de verb. Dei cap.* 3 § *Tota.* tanitot, es azt allattya, hogy az Sent iraſt, ő magabol az Sent irasbol kell megfeytegetni; *lib.* 2. *de eſſ: Sacr: c.* 20 § *His. Et lib.* 1. *de Sac: Euch: cap.* 9. § *Secundo. Et lib. de Grat: primi hom: cap.* 8 § *quod agitur.*

Helv. Conf. Art. 1.

IV. Hogy az Sent iras męltosaga az Istentűl es nem az Anyasent-egyháztul vagyō. Annakokaért nagyob męltosaga vagyon az Sent iraſnak hogy sem mint az Anyasent-egyhaznak. A melly dologban igy eggyeznek velűnk àz régiek. Irénеus [a], az Anyasent-egyháznak oslopa es fundamentoma az Evangelium. Theodoretus-is igy szoll. [b], Elég az iraſnak megcrősi-

a, Lib. 3. adverſ. hæret: cap. 11.

b, In cap. 34. Ezech.

erősítesere annak authoritassa akinek szava altal az mondatot. Igy szolnak az Papistak közzűl-is nemellyek, úgmint Gersõ, *de vita Spiritual: animæ.* Es Driedo Lovanyai hires Tanito *lib. 4 cap. 4. De variis Dogmat: Super omnibus quæ ex Sac: Scripturis sunt manifesta, prior, notior, & vetustior est authoritas Scripturæ, quam ejus Ecclesiæ, quæ nunc est, Nam & hujusmodi Ecclesia quæ nunc est, ex scripturis Sacris quærenda & cognoscenda est.*

V. Hogy az szent iraſt minden embernek szabad olvasni. It-is mellettünk vannak az régiek; Mert igy szolla, Aranyszaju szent Ianos. Hallyatok meg valakik ez vilagiak vattok, es felesegtek s-gyermekitek vannak, melly igen parancsollya nektek is olvasni az szent iraſt, es nem csak imezel ammal, ha-

a, In Epist: ad Colos. hom. 9.

nem nagy ſorgalmatoſſaggal. Es alább egy kevelſé: Hallyatok megh minnyajan ti kiknek gondotok vagyon ez vilagi dologra, es ſerezzetek magatoknak könyveket az ti lelketeknek orvoſſagat. Halóbbet nem-is de az Uy Teſtamentomot bizonyara megh ſerezzetek. Maſut-is igy ſoll: Mindenkor intlek es megſem ſünöm az intéſtöl, hogy nē csak itt halgaſſatok azokat à mellyek módatnak, hanem othon-is ſorgarmatoſan olvaſſatok az ſent iraſt Es ne-is mondgyátok ezt, En külſö dolgokban vagyok foglalatos, tiſtet viſelek, meſtercmber vagyok feleſegem gyermekem vagyon; nagy cseledre viſelek gondot, ez vilagi ember vagyok, es igy nem illik en hozzam az irasnak olvaſaſa, hanem azokhoz à kik ez vilagnak

lagnak ellene montak: De mit mondaſs ember, ezert nem illikke hozzad az Szent iraſnak olvaſaſa, hogy ſok dolgoktul vagy el nyomattatott? Inkabb ezert illyék. Origenes Doctor-is igy kialt fel ez dologrul: *Utinam omnes faceremus illud, quod ſcriptum eſt, Scrutamini ſcripturas: Hom. 2. in Iſai.* Az nagy Agoſtó Doctor-is igy inti halgatoit. *Legite ſcripturas: ideo voluit Deus ut ſcriberentur, ut nos cõſolaremur.* in Pſal. 33.

Helv: Conf. Art. 1.

VI. Azt vallyuk es hiſſük az Szent iraſrol, hogy az Prophetak, Evangeliſtak es Apoſtolok tulaydon az Iſtennek akaratyabol es parancsolattyabol irtak, valamit irva hattak. Amely doctor ragadnak à Papaſok, à mint meg lathadd à Romai Cardinalnal Bellarminuſnal. De it-is mi mellettünk vannak az réghi Doctorok kik

közzül igy szoll [a], Irenæus. Nem egyebek altal vettük az mi idvességünknek allatasat, hanem azok altal à kik altal az Evangeliomnak tudomanya mireánk ért, à mellyet akkor prædikaltak: azutan Isten akarattyabol irasban nektek adtak, hogy lenne à mi hitünknek fundamentoma. Igy szoll Agoston Doctor-is [b], Holot az Apostolok s-Evãgelistak vittak azokat à mellyeket Isten mondot, es mutatott, semmikeppen nem kell mondani, hogy nem Isten irta volna. Mert valamit akart az ő mondasi es cselekedeti közzül hogy mi olvasnank; azokat nekik megh irni parancsolta. Nagy Gergely Papa-is feytegetven szent Iób könyvét igy ir: *Redemptor Testamentum novum per Apostolos scripsit Exp. Moral: in Iobum libro 22. cap. 13.*

a, Irenæus lib. 3. adv: hæres: cap. 1

b, Tom. 4. de Conf. Evang: lib. 2. cap. ult.

AZ

AZ embernek ſabad akaratt-yarol.

EZideigh az ſentiraſrol; immar az embernek ſabad akarattya felől valo értemünkben hogy hogy eggyezzenek à regiek velünk azt laſſuk megh. A melyről azt vallyuk: Hogy à ſent Lelektül uyjonnan nem ſüllettetet ember az Iſteni es idveſſeges dolgokat magatul csak megſem gondolhatya, es hogy az jora magatul ugyan né legyen ſabad akarattya. Melly dologban az régiekkel eggyezünk, mert Lactantius igy ſoll: a, Az igazſag, az az, az Iſtenneknek titka, melly mindeneket teremtett; metr ha külömben volna az dolog, az Iſten es ember között külömbſegh nem volna, ha az örökke valo méltoſagnak gondolatit es végezeſit az ember meghfoghatna.

Helv: Conf: Art. 9. pag. 29. 28.

a, Lactantius lib 1 Divin: inſt: c. 1.

Hilariuſ-is igy [b], tanit; Senki nem kételkedhetik ebben hog az Iſteni dolgoknak iſmereſere Iſteni tudomany nekûl nem juthatni. Mert az mennyei tudomanyt az ember à maga erõtlenſege altal megh nem értheti az Arsuſicanũbeli gyũléſnek-is Doctori, azt tanittyak, hogy az embernek ſabad akarattya à jora az Adamnak eſeti vel el veſſet. A mellyrõl Agoſton Doctor-is igy ſoll: [c], Az Adam eletinck nagy volta miat à ſabad akaratbol ſármazot Iſtenhez valo ſeretetünk el veſſet. Es ugyan ott mondgyuk. *Sine gratia Dei nos dicimus ad non peccandum nihil voluntatis arbitrium valere.* Iſmet maſut: [d], Az ſabad akarat ſemmire valo hanem csak az bũnnek cſelekedetire, ha az igaſſagnak uta el leſs titkolva. Es iſ-

b, Hilarius lib. 4. de Trinit:

c, Tom 1. Epiſt: 107. ad Vnitat: Sic. Epiſt: 106. ad Bonifacium.

d, Tom 3. lib. de Spi: & litera c 5 ad Marcellinum.

meg: e, *Quiſe a Deo avertit ipſe & velle quod bonum eſt & poſſe ſibi ſuſtulit.* Az, à ki magat az Istentûl el forditotta, mind az jonak akarattyat, ſ-mind annak megh cselekedetit magatul el vette; Igy tanitot Fulgentius is az ő kőnyveben mellyet az Christus Iesusnak meg testesű-leserőlirt. cap. 13.

e, Ad Art. 15. sibi falso impoſitum.

AZ Isten gondviseleseről.

Helv: Conf. Art. 6. p. 276.

IMmar az Isten gondviseleseről-is rővideden lassuk, az melyről mindeneknek előtte azt vallyuk: Hogy valamelly dolgok vannak es lesznek mindenek az Istennek őrőkke valo el rendeleseből vannak es lesznek. A mellyről Agoston Doctor igy ir: a, Semmi nem lesz, hanem csak à mit az mindenhato akar; avagy megh engedven hogy legyen, avagy

a, Augustin. Tō. 3. Enchir. ad Laur: c. 95.

maga végben viven Igy ſoll à ſzazadik réſben-is. *Magna ſunt opera Domini, exquiſita in omnes voluntates ejus, ut miro & ineffabili modo non fiat propter ejus voluntatem, quod etiam contra ejus fit voluntatem.* Hieronymus ſem kűlömbőzőt ez dologban tűlűnk à mint iraſa bizonyittya [a], mert igy ſolittya meg az Iſtent, Ezt mondom hogy te nalad nekűl ſemmi nem lehet.

[a], Tom. 6, Sup: cap. 1, Habac.

AZ bűnről.

Helv: Conf: Art. 8, p, 27.

AZ bűnről valo érzésünkben igy eggyeznek velűnk à régiek, à hol elsőben azt mondgyuk, hogy az keresztſegh utan meg maradot kivanſagh az uyjonnã ſűletettekben-is valoſagos bűn. Es hogy az uyjonnã ſűletettekben az keresztſegh utan-is meg marad az bűn, noha annak ereje el vétetett. Mellyről Hieronymus igy ſoll:

[a], A bel-

a, A belső ember eggyez mind az iraſſal ſ-mind az természetnek tőrvenyevel, hogy jo, ſent igaz, es lelki. De az kűlső ezt mondgya en teſti vagyok, es à bűn alá vettettem, à mit cselekedem nem tudom, es az mit nem akarok azt cselekedem, hanem à mit gyűlőlők. Ha penig az kűlső azt cselekeßi, à mit nem akar, megh mutattya azzal hogy jo volna az parancsolat, es hogy nem ő cselekedi azt à mi gonoß, hanem az ő teſteben lakozo bűn, avagy az győnyőrűſegnek kivanſaga. A goſton Doctor-is iráſának ſok réßeiben eggyez velűnk ugyan azon ßókkal ßolvan à mint fel tett csélunk tartya b, à mint meg lathadd az megh jegyzet helyeken ebből-is: *Hoc peccati nomine appellat Paulꝰ, unde oriũtur cuncta peccata in carnalem concupiſcen-*

a, Hieronymus Epiſt: ad Algaſiã.

b, Tõ: 7, lib, 5. cõtra Iulianum Pelag: c, 3, Et li 1, de nup: & concup: ad Valeriũ. c. 2:, Tract: 41. in Ioh. Et Serm. 6. de verb, Apoſt: de malo concup:

Scientiam. Azt bűnnek nemével nevezi Sent Pál, à honnet minden bűnök az testi kivansagra származnak.

Továbbá azt mondgyuk hogy minden bűn à mi legkissebb-is, termeßeti Serint halalos. A mellyről Hieronymus igy ir: [a], Abban à lelekben az hol à bűn uralkodik az Isten orßaga nem uralkodik. Mert; *quæ communicatio luci ad tenebras, &c.* Es azt vallyuk mi hogy Istен orßagat megnyeri az, à ki megtartoztattya magat az parazнasagtul, gyilkoßagtul, bálványozaßtul, &c. De ime az gyűlölsegh s-rágalmazas, az harag, az rettsegh, es egyéb effele vétkek à mellyeket mi kicsinyeknek tartunk, ki rekeßtenek az Istен orßagabol; *Nec refert uno quis à beatitudine excludatur, an pluribus: Cum omnia similiter exclu-*

[a] Tom: 9. in Cō Sup: c. 5. ad Galat. ad vers: Manifesta autem sunt opera carn:

excludant. Agoston Doctor penig az csöcsemös gyermekekben lévö eredendö bünt-is, (mellyet az Papasok minden vétkeknel kisebbnek mondnak) halalosnak tartya [b], Igy solvã: El hidd es sẽmikeppen ne ketelkedgyél, hogy valaki ferfi, es aszszonyi-allat altal születtetik (Tehát szüz Maria, keresztelö Ianos es az Bölyeges Ferencz Barat-is) eredendö bünnel születtetik es hamissag, es bün alá vettettetik es ezert termeszet szerint haragnak fiavá születtetik. Ugyan ott az következendö reszben is még igy szoll: Nem csak az öregek, hanem az kisdedek-is, à kik akar csak az annyok méhében çllyenek es ugyan ott megh hallyanak. Akar születtetven köresztseg nekül hallyanak meg, örökke el kárhoznak, mert noha az

[b], Augustin lib, ad Petr, Diaconum, cap, 26,

csele-

cselekedendő bűn bennek nē volt, mindazonaltal az Eredendő bűnnek kárhoztatasat, az ő fogantatasokkal es szűletesekkel magokra vonták. Igy értettek à réghi Papistak-is ez dolog felől.)(

)(Pist: 4, cap, 3, Firm...ime,

III. Azt tanittyuk. Nem oka Isten à bűnnek. It-is velünk vannak az régi Tanitók, mert igy tanit *Tertullianus adv. Marcionem cap. 9. quod malum adscribes Creatori, si delictum hominis? Non erit Dei quod est hominis; Nec idē est habendus delicti author, qui invenitur interdictor, imo & condemnator*: Az N. Agoston Doctor is igy szoll erről: Ocsmany velekedes az à melly Istent valami gonosz Authorának véli. *Ad Io. Art. sibi falso impositum, &c.*

Helv: Conf: Art, 8, p, 27, Calv: lib, 2, Instit: cap, 1, sect: 10,

AZ jo cselekedetről.

Helv: Conf: Art, 16,

AZ jo cselekedetről; Elsőben igy/

igy értünk: Hogy embernek semmi jo cselekedete nincs, hitinek akarattya elõt. A melyrõl Agoston Doctor igy ir: [a], Az jo cselekedet nem leßen az meg igazuláſnak elõtte. Es ugyan ott, az hußonkilencsedik réßben igy ßoll: Az à cselekedet, az mellyet ha ki cselekedik ęl altala, nem leß à meghigazitás elõt: A meghigazulas penigh hit altal nyerettetik meg. Maſut iſmet igy ir: Csak azok, az cselekedetek mondattatnak jóknak az mellyek az Iſtennek ßereteti altal leßnek, ezt penig ßükſegh hogy à hit elõl vegye, hogy az jo cselekedet à hittûl vegyen eredetet, nem à hit az jo cseledettûl, mivel hogy ſenki nem munkalkodik az Iſtennek ßereteti altal, hanem ha elſõben hißen az Iſtenben.

[a], Aug: Tõ: 3 lib, de Spi & liter: c, 26 29, ſic Tõ: 4 lib, de fide & operib. c. 14.

Helv: Conf: Art, 16, pag. 48,

II. Hogy az mi cselekedetünk nem idvezit minket Isten előt. A melly dologban az régieknek sérege mi pártunkra áll; kik közzül Ambrus Doctor igy szoll: [a], Ez vagyon ennekem hasznomra, hogy nem idvezülünk az törvennek cselekedeti altal. Cyrillus hasonlo keppen. [b], Ne itéllyük meg igazittatni az cselekedet altal, es az Istennek kegyelmét nem à mi cselekedetünk, hánem hitünk altal remellyük jelen lenni. Masutisméti igy szoll: A törvennek cselekedeti altal csak egy ember sem igazittatik meg ő előtte: Az nagy Agoston Doctor-is eggyez azokkel midőn igy ir: [c], Megtudgya minden hogy, ha az törvennek cselekedeti elől nem vétetik-is idvezülhet hit altal, Es masut, [d], Senki ne véllye hogy az ő elebbi

a, Amb: lib, de Iacobo & vita beata, cap, 6,

b, Cyril: lib, 4, in Iohan cap. 51, lib, 12, Thesauri cap, 1,

c, Augusk: Tom, 4, lib, de fide & op. cap, 14,

d, Lib, octo gintaquæst: q, 76, Sic & Tom, 3, lib, de spi: & lit; cap, 14,

lebbi jo cselekedeti altal az megigazitásnak ajandekahoz juthatna, melly hit altal leßen: Alább egy keveſſe iſmet igy ßoll: ßent Pál Apoſtol azt módgya hogy az ember idvezülhet az elől-jaro cselekedet nekúl-is hit altal. Haſonlo értelemben vagyon amaz Aquinasbeli Tamas Doctor-is à ki az Papaſok kőzőt egyéb dolgokban nem utolſo; mert igy ßoll: e, Senki cselekedet altal nem idvezülhet iſten elől; Es ugyan ott: Nyilvan vagon ſenki az törvenyből iſtennél meg nem igazittatik, az az, az törveny cselekedeti altal. *Nam nullus per opera juſtificatur apud Deum.*

e, In Expla: Epiſt. Pauli ad Galat: c. 3. Lect: 4. Sic & in cap 4. Lect. 4.

III. Hogy à mi jo cselekedetünk kőzzül csak egy ſem tőkelletes ez çletben, hanem ſok keppen fogyatkozas es vétek alá vettetek. A melly dologrol

Helv: Conf. Art. 16. pag. 49.

rol amaz nagy Gergely Romai Pűſpők igy ir [a], Mivel hogy az ſent férfi (ſoll ſent Ióbrol) minden mi cselekedetinknek érdemét bűnnek lenni latta, ha à belſő igaſſagtul kezd meg itiltetni, azert jol monta; ha akar vele perleni ezer ſavara ſem ſolhat. Es mindgyart [b], Mikor mi az mi jo ęletűnknek tőkelletęſſege altal magunkat fel emellyűk avval mutattyuk meg hogy csak elsẽ kezdetetek mi bennűnk az jók. Es alább iſmet igy ſoll: [c], Ha ſinten volna valami bennem-is, azengem itilőnek kőnyőrgők. Uti enim ſæpe diximus: *Omnis humana juſtitia, injuſtitia eſſe convincitur, ſi diſtricte judicetur.* Hieronym[9]-is igy ſoll: [d] Nehez dolog csak gondolattyat-is valakinek igaznak talalni Cselekedeti penig mindenkor vétekkel egyelittetet,

a, Lib; Expoſitionis moral: in Iobũ. cap, 2,

b, Et cap, ii,

c, Tõ: 7, Cõ: in c, Eccl:

Tõ: 2. Epiſt: 29.

d, Hieron: C[illegible] in c, 7 Eccleſiaſtæ,

littetet, mivel hogy az teſt altal ſolgaltatnak ki. Az nagy Agoſtó Doctor igy értet erről; à mint *Tom.2. Epiſt.29. ad Hieronymum*, irvan hatta. *Virtus eſt charitás, quâ id quod diligendum eſt, diligitur: hæc in alijs major in alijs minor, in alijs nulla eſt. Pleniſsima autem quæ jam non poſsit augeri, eſt in nemine; Quam diu autem augeri poteſt, profectò illud quod minus eſt, quam debet, ex vitio eſt. Ex quo vitio non eſt juſtus in terra, qui faceat bonum & non peccet, &c.* Bernard Doctor ſem ellenkezik midőn igy ir. Az mi alázatos igaſſagunk(ha vagyon valami) recta forſita ſed non pura; hanem ha jobbaknak vellyük magunkat à mi Atyainknal, az kik igen nyilvan es alázatoſan megh vallottak magok felől; hogy minden ő igaſſagok, haſonlo az havi vérben fertőztetett

De verbis Isaiæ Serm: 5.

tett ruhahoz. Mert hogy valamaort tőkelletessegh, igazsag, àhol vétek avagy bűn nekűl nem ghetni.

AZ Anyaßent-egyházrol.

Helv: Conf: p. 75, 89, 92 94,

IMmar hogy az Anyaßent-egyházrol valo vallasunkban is egyezűnk az régiekkel lassuk meg; Mellyről Elsőben ezt vallyuk. Hogy az Istennek amaz kivalképpen valo kőzőnseges Anyaßent-egyhàza mellyet az Apostoli vallasban hißűnk, az ßent Angyaloknak es az őrők çletre el válaßtot embereknek seregc, kik immar az mennyei hivatalnek rébeßi, es idvezűlven meg-is dicsőitettek. Amelly dologban Agoston Doctor a, ezen szókkal çl midőn az Apostoli vallást magyarazza mondvan: *Credo sanctam Ecclesiam catholicam, &c Quæ tota hic accipienda est, non solum ex par-*

a, August Tom. 3 ad Laurent. cap. 56.

te que

te quæ peregrinatur in terris, à solis ortu usq; ad occasum laudans nomen Domini, & post vetustatem captivitatem cantás canticum novum: Verum etiam ex illa, quæ in cœlis semper ex quo condita est cohæsit Deo, nec ullam sui casus malum ex persa est. Hæc in sanctis Angelis beata persistit, &c.

Masut penig igy szoll: [b], Azokkal (vudni-illik az Szent Angyalokkal) vagyunk Istennek egy városa; kinek eggyik réße mi bennünk buydosik, masik réße penigh azokban uralkodik Az ötvenhatodik Soltare midőn magyarazná-is igy szoll: Az ötöste az Anyaszent-egyház; nem ez penig avagy amaz, hanem à melly az egéß világra kiterjedt. Sem nem az csakà melly az mostani çlő emberekbe vagyon, hanem *ad eam pertinētib⁹ etiã his qui ante nos, & his qui*

[b], Idē Tō. lib. 10, de Civit. Dei, cap. 7.

bis qui futuri sunt post nos, usq; ad finem seculi. Az nagy Gergely Doctor-is igy szollot ez dologrol. Az mi teremtönknek vagyon szöleje, melly az közönseges Ecclesia, mellyben vagyon az igaz Abeltül fogva az utolso válaztottig mindē igaz. *Hom. 19. in Evangeli.*

II. Azt vallyuk az Anyaszentegyházrol; hogy az közönseges Anyaszent-egyháznak, mellyet az Apostoli vallasban vallunk, az hitetlenek nem tagai, noha itt ez földön az Anyaszēt-egyhaznak tarsasagaban élnek; Melly dologban hogy eggyezzenek velünk à régiek, irásokbol tetszik meg; kik közzül igy

a, Cyprian. Epist. 55.

szol Cyprianus a, Azok az Istēnek Ecclesiaja, à kik az Istennek házaban meg maradnak: azok penigh nem plantalasi az Atya Istennek à kik mint az polyva

à ha-

à hamisságnak lelketűl el fu-
vattatnak; à kikről Szent Ianos
az ő levelében igy szóll: Mi tű-
lünk mentenek el, de nem va-
lanak mi közzülünk. Az Am-
brus Doctor-is magyarazvan à
harmincs ötödik Psalmust igy
szóll: A mikeppen az szentek à
Christusnak testei: Ugy az hi-
tetlenek tagai az ördögnek.

Az nagy Agoston Doctor-is.
b, Sok helyen tanittya ezt irás- b, Aúgust.
ban, igy szolvan: Noha ben lat- lib. 3. de Ba
tatnak lenni, mindazonáltal à ptis. cap, 19.
lathatatlan szeretetnek ősve
foglalásatul el szakattanak. Ma-
sut ismet: c, Ezek nincsenek az c, Et lib, 6.
Istennek Anyaszent-egyháza- cap. 3.
bol, noha benlenni lattatnak,
mivel hogy fősvenyek, rágal-
mazók, Ulorasok, irigyek. Es
ismet. d, Nem kell azt vélni d, Lib. 2.
hogy úk à Christusnak abból à contra lite-
testéből valok volnanak, mely ras Donati-
sta. cap, 10.

az Anyaſent-egyház, ezért hogy teſtekben à Sacramentommal réſzeſültek, ſimet. c, Az Chriſtuſtul el kárhoztattak, immar az Chriſtus teſtében nincsenek, à melly az Anyaſent-egyház, mivel hogy nem lehet az Chriſtuſnak el kárhoztatott tagja.

c, Lib. 2. cõtra Cresconicum Grãticum c. 21,

III. Hogy az kõſikla mellyen az Anyaſent-egyház épittetett, nem az Peter Apoſtol, ſem nem õ utánna következõ valamelly Tanito, hanem tulaydon az Iesus Christus; avagy (melly ugyan annyit teſſen) à Peternek hitbõl ſármazot Chriſtuſrol tõt valláſ-tétele. Mellyrol igy ſolnak egy ſayjal az Trevirenſis a, gyülekezet Pateri. Melly volt Anno, Chriſti 1549. Az Chriſtus Iesusban valo igaz hit amaz fundamentum es kõſikla, à melly-

Holy. Conf, Art. 17. p. 51

a, Cone, Trev. c, de fide Orthodoxa.

ről ezt monta à mi idvezitönk hogy azonn épitené az ő Anyaßent-egyházat, melly ellen nem árthatnának az pokolnak kapui. Igy az Ægyptusbeli Püſpökök-is az Felix nevű Papahoz küldöt levelében ezt irjak: *Sicut in Chriſto Chriſtiani, & in Petra hoc eſt Chriſto Petrus, Petri renovantur Eccleſiæ.* Igy ßoll Hilariuſ-is [b], Ez egy, es meg mozdulhatatlan fundamentum. Ez à hitnek boldogh kőßiklaja, Mellyről ßent Peter illy vallaſtött: Te vagy az élő Istennek fia; Maſut-is igy ir: Ez vallástételnek kőßiklajan épittetik az Anyaßent-egyház. Aranyßaju ßent Ianoſ-is [c], Ezen az kőßiklan épitem azen Anyaßent-egyházamat, az az, ezen à hiten es vallás-tekelen. Igy Ambrus Doctor-is [d], A hitnek okáért az Anyaßent-egyházmak

b, Hilar. de Trinit. lib. 5 Et lib. 6.

c, In Math. Hom. 55.

d, De Incarnat. Dō. Sacramento. cap. 5.

fundamentoma; mert nem a Peter testéről, hanem az ő hitéről mondatot, hogy az halalnak kapui nē alhatnanak az ellen, de az vallás-tetel, megh győzi az poklot. Agoston Doctor penig az IIR Bavarol valo tizenharmadik prædicatiojaban. Az Christust kőbiklanak, Szent Petert keresztyen népnek mondgya igy bolvan: *Christus Petra, Petrus populus Christianus.* Es alább egy keveſsè: Ezenn à kőbiklan, à mellyről vallaſttével, ezenn à kőbiklan az mellyet megiſmertél ezt módvan: Te vagy az Chriſtus ęlő Iſtennek fia, épitem azen Anyaszent-egyházamat. Igy boll maſut-is [e], Az Anyaszent-egyház nem romolel, mivel hogy az kőbiklan épittetett, à honnet Peter-is nevezetet vőtt, mert nem Peterről neveztetik à kő-

e, Tract in Iohan.

bikla,

sikla, hanem Peter az kősiklatul. A mint hogy *non Christus à Christiano sed Christianus à Christo vocatur.* Alább egy kevelsé: Az Christus vala az kősikla, à melyre Peter ő maga-is épittetett. De ünnön magok-is à régi Papistak ez dologban mi veliünk eggyet értnek es az mostaniaktul külömböznek. Kik közzül Eutychianus Epipilcopus Romanus [a], es az I. Leo Papa, [b], az II. Leo Papa [c], az nagy Gergely Papa [d] es az III. Innocentius-is [e], az Christust értik itt az kősiklan.

a, Epist. 1. de Eter. ad Iohan Tō. 1. Concilio-rum.
b, Leo. Ep. ad Flavianū
c, Leo II. ad Const. Poganatū. Imper.
d. Tom. 2. in Explic 7 psal, penitēt
e, Epist, ad Ottonē. lib, 1, de gestis Trid, 1, c, 48

IV. Hogy az Anyaszent-egyháznak kulcsa, az az, hatalma, nem csak Szent Peternek, hanem az Ecclesianak adattatott az Christustul. Mellyről Agoston Doctor vilagosan igy szol: [a], Ezeket annak okáért, az kulcsokat atta az ő Anyaszent-egy-

Helv, Conf, Art, 18, minori,

a, August, Tō, 3. lib, 1, de doct, Christ, c, 18,

nak, hogy à mit ez földön meg oldozna, meg lenne oldoztatvan az egekben-is, à mint penig itt meg kötözne meg lenne az egekben-is kötözve. Igy egyebût-is sok helyen ugyan ezen értelemben vagyó à mint irásából megh tetßik. b, Ha ez csak Peternek adatot, nem cselekeßi az Ecclesia, ha penig cselekeßi Peter midön azt àhatalmat vötte az Ecclesiat példazta. Cyprianus-is igy ßoll: c, Bizonyara az többb Apostolok is azok voltak à mi Peter, hasólok társasággal, tißteſſeggel, es hatalommal. Origenes-is d, Ha mi-is azt mondgyuk, az mit sz. Peter, Peter lehünk es minekünk-is mondatik, te vagy Peter: mert mind kößikis az, valaki az Christusnak tanitvanya; Igy ßoll e, az nagy Balas, es az f, Aranyßaju Szent Ianos-is.

b, Tract: 50. in Ioh. 50.

c, De Unit: Eccl: sect, 3

d, Origen: in Matth.

e, In Const, cap. 22,

f, In Matth. hom: 44,

V. Hogy

V. Hogy az Anyaſzent-egyházának jegye es czimere, melyaltal meg iſmertetik csak ſzinten az ſzent irasbol vétetteſſek. A'mellyről igyſzoll Aranyſzaju ſzent Ianos [a], A miulta az Eretnekſegek az Anyaſzent-egyházat el foglalták, az igaz keresztyenſegnek ſemmi erős bizonſsága nem lehet, hanem csak az ſzent irasbol. Es ugyá ott: Moſt azoktul-is à kik meg akarjak iſmerni melyik legyen az Chriſtuſnak igaz Anyaſzent-egyháza, ſemmikeppen meg nem iſmertethetik, hanē csak ſzinten az ſzent iras altal. Agoſton Doctor-is igy tanit erről. [b], ſenki mi közzű ünk à mega igaſſagaban nem kereſi az Anyaſzent-egyházat, hanem az ſzent irasban. Az ſzaz hatvanhatodik levelében-is: Az irasbol tanulták meg à Chriſtuſt, az irasbol talul-

Helv: Conf. Art. 17, p. 53

a, Chriſoſt. Hom. 49, in Matth.

b, Auguſt: Tom. 2. Epiſt. 48.

tanulták meg az Anyaſzent-egy
házat is. Maſut-is, iraſaban
igy ſzoll c, Ez forog kőzűnk
kérdesben, ha mi velűnk av.ág
penigh ő nalok az Iſtennek A-
nyaſzent-egyháza? es utanna
veti: Mit cſelekedgyűnk tehat
az mi beſzedinkben kereſsűké
azt avagy, az ő fejenek az mi
Urunk Iesus CHRISTUSnak be-
ſzedeben? Azt velem hogy an-
nak beſzedeben kel keresnűnk
à ki igaſſag, es iſmeri à ki ővei.
Es à harmadik réſzben. *Nolo humanis documentis, ſed Divinis oraculis Sanctam Eccleſiam demõ-ſtrari.* Az tizenhatodik réſzben-is haſonlo keppen: Az ſzentiraſsbol iſmerjűk megh nyilvan az Iſtennek Anyaſzent-egyházat. Tegyenek fęlre tehát mindeneket, es mutaſſák meg azõ Eccleſiajokat, ha lehet, nem az ő Pűſpőkőknek gyűlęſeből, nem

c, Tom. 7. lib. de Unit, Eccl; cap 2,

Ezt kivand te-is K. ember az Papiſtaktul.

nem az vetelkedőknek irasabol, nem à hamis jegyekből, es csudakbol; mert ezek ellen-is megerősitettünk az Urnak szavabol; hanem az Istennek meg irt könyveből, az Prophetak jövendőlesiből az Soltaroknak enekiből, à maga Pastoranak szavabol, az Evangelistaknak prædicallasabol, az az, egy szoval, az egész szent irasbol.

AZ imadásrol avagy segitségre valo hivasrol.

Helv: Conf: Art, 5, pag. 21. 22.

AZ könyörgesnek formajabā sokat külömbezünk mi az Papistaktul, laissük megh azert ha az régiekkel eggyezünké ez dologban? ha mi eggyezünk, bizonyosan el hidgyük hogy az Papistak külömbeznek, mivel hogy mi velünk ellenkeznek.

Elsőben-is penig ez dolog-

rol mi azt mondgyuk, vallyuk es hiſſük, hogy egyedül csak az Iſtent kell, *Religioſe* Iſteni ſçſelembŏl ſármazot kŏnyŏrgeſſel tiſztelni, es ſegitſegre hini, es ekkeppen csak ŏ neki kel ſolgalni. A hol mellettünk, es párunkon vagyon az régieknek kŏvetendŏ ſerege; Melly dologrol igy ir Cyprianus, a, Egy teremtŏtte vagyon az Iſtĕſégnek *quam ſolummodo adorare oportet.* mondvan: Az te Uradat Iſtenedet imadgyad, es csak ŏ neki ſolgaly, avval tudni-illik az ſolgalattal mellyel Iſten tiſzteltetik. Es ismeg ugyan ott: Minden ember jol tudgya azt hogy ſemmi dolognak az Iſtenen kivül, az ſent iras imadáſt nem tulaydonit: Mert megh vagyon irva, az te Uradat Iſtenedet imadgyad, es csak ŏ neki ſolgaly. Igy Origenes-

a, Cyrillus Theſaui. lib. 2, cap. 1.

genes-is [b], Csak egyedül à Mindenhato Istent kell imadni; Es Csak az Istennek kell az IESUS CHRISTUS altal az könyörgeseket adni. Igy Euseb̃ius-is [c], *Solum enim creatorem illum omnium Deum adorare didicimus.* Hasonlokeppen tanit Nazianzenus-is [d], Hogy ha imadando, miért nem sentsegesen tiszteland̃ó? ha penig sentsegesen tiszteland̃ó, miért nem volna Isten? mivel hogy ennek eggyik az masiktul függ. Az Alexandriai Cyrillus ismet igy szoll [e], Bizonyara az tartya meg az igasságot, à ki nem az teremtett allatot, hanem az teremt̃ót tiszteli, es csak annak szolgal. *Is profecto veritatem conservat, qui non creaturam, sed creaturem colit, & ei soli servit.* Ugyan ezen értelembe volt Ambrus Doctor is, mert igy ir: [f], Semmit az I-

b, Origenes contra Celsum lib, 8.

c, Euseb̃ius Evang: lib, 4, cap. 5.

d, Nazianzenus in Orat. de S. Sancto.

e, Cyril. Alexand. lib. 12. Thesaur. cap. 1,

f, Ambrus. lib. 3, de Spi Sancto, c, 12

ſtennél többet imadandonak nem olvaſunk; mert megh vagyon irva, az te Uradat Iſtenedet imadgyad, es csak ő neki egyedül ſolgaly.

Helv: Conf: pag. 22. II. Egyedül csak az egy Iesus Christus altal, à ki kőzben-jaronk es fő Papunk, kell az mi kőnyőrgeſűnket, hála-adaſinkat, es dicsiret mondaſinkat Iſtennek ajanlanunk. Mert egyedül ez altal kedvelek Iſtennek előt. Melly dologban eggyeznek velünk az régi Paterek kik kőzzűl igy ſoll (Clemens Papa es Martyr, *lib. 2. Conſtitut. Apoſtolic. cap. 32.*) Nem ſabad az mindenhato Iſtenhez menni. *Niſi per Chriſtum*, hanem csak az Christus altal. Az Ignatius Martyr-is. *Vos virgines, ſolum Chriſtum ante oculos habete & patrem illius in precibus, &c.* Haſonlo keppen ſoll ez dologrol Policarpus

Ignat. ad Philadelph.

Polyc: in Orat. ult.

pus Martyr. Amint Euseb. *Eccl: hist. lib. 4. cap. 15.* be hozza. *Laudote & benedicote & glorificote, per eternum Deum & pontificem Iesum Christum, dilectum filiũ tuum.* Tertulianus-is azt tanitya. Az Istent tiszteljük à Christus altal. Origenes tõb sok tanitasi közöt igy szoll ez dologrol; *Celsũ ablitum, se cum Christianis agere soli Deo per Iesum preces offerentibus.* Nyilvan valo igevel jelentette erről értelmét Cyrillus Doctor igy szolvan: Senki nem mehet az Atyahoz hanem csak à Fiu altal: A Christus az menyiben közben jaro fõ Pap, so-szollo, à mi könyörgesünket el viszi az Atyahoz. Es ajandekozza mi nekünk az szabados es bizodalommal valo menest az Atyahoz. Ez megh tarto neveben kell azert imatkoznunk, ha megakarunk hal-

Tertul: in Apolog: adv, Gent. c, 21,

Orig: Celsũ lib, 8.

Cyril: lib, 11, in Ioh. c, 17,

gattatni. Es alább, *cap. 9. Petere aliquid per orationem à Patre, nullomodo permittit nisi in nomine suo.* Az Ambrus Doctor-is igy tanitot ez dologrol: Solvan à Christus felől; *Ipse oculus noster, ut per illum videamus patrem. Ipse vox nostra, per quam loquamur ad patrem. Ipse dextra, per quam Deo & patri sacrificium nostrum offeramus.* Az nagy Agoston Doctor, az Saz nyolcsadik Soltart fejtegetven ez dologrol illy tanitast hatta. *Non est justa Oratio nisi per Christum.* Es ugyan ott: Az imatkozas melly nem az Christus altal lefen, nem csak nem moshattya el à bűnt, hanem maga-is bűnné lefen. *Oratio quæ non fit per Christum: non solum non potest delere peccatum, sed etiam ipsa sit peccatum.* Eggyez ez dologban Aranyfaju Szent Ianos-is, à mint bő irasa mutattya.)(

Amb. de Isac. & Anima. cap, 8,

)(Chrisost: Hom. 7. in Epist: prim: Pauli ad Tim, cap, 2, Et Hom, 4, in Epist: ad Colos, Et Ibidē. Hō, 5

AZ

Helv: Conf: Art 19, pag, 64.

ITt mindeneknek előtte azt tanittyuk, es vallyuk, hogy az Uy Teſtamentomban csak ſin ten két Sacramentom vagyó, Az ſent kereſtſeg, melly altal az Iſtennek népe közzé ſámlaltattunk; Es az Urnak ſent vacsoraja, à mellyel az mi lelkünk taplaltatik az örök çlet re. Eggyeznek ez dologban velünk az ſent Paterek, mert Iuſtinus es Ambrus Doctor kik noha ſokat irtanak az Sacramentomokrol, à mint könyvök bizonyittya, mindazonaltal csak kettőről emlekeznek, tudni-illik az ſent kereſtſegről, es az Urnak ſent vacsorajarol. Agoſton Doctor-is ugyã csak ezeket mondgya nyilvan valo Sacramentomoknak [a], igy ſolvan: Ezek az Anyaſent-

a, Auguſt: de Symb. ad Catechumenos,

egyház-

egyházznak két Sacramentomi, Beda-is igy ir: [b], Az Chriſtuſnak megh ökleltetett oldalabol, vérnek es viznek Sacramentoma jőt, hogy ezek altal mind éúletteſſek ſ-mind tapplaltaſſek az Anyaſent-egyház. Igy ſoll Paſchaſiuſ-is az Ur vacſorajarol valo iraſaban *Sunt Sacramenta Chriſti in Eccleſia Catholica, Baptiſmus & Corpus & Sanguis.* Melly dologban Beſſarion Romai Gardinal, ſem külömbőzőt, mert nyilvan valo igekkkel az Ur vacſorajarol irt könyveben igy ſolt: *Duo tamẽ Sacramenta in Evangelijs manifeſte tradita eſſe.* Igy az Ieruſalẽbeli Cyrilluſ-is. Igy Tertulianus es az Clemens Romanus csak ſinten az két Sacramentomokrol ſoltak. Hugo es Petrus Lombardus az több ſámoknak állatoi.

[b] Lib.6,in Lucã c,24.

II. Az

II. Az Egyházi ſolga az ſent Sacramentomoknak csak lathato jegyeit adgya mind az jóknak ſ-mind à gonoſoknak. Iſten az, à ki az ő lathatatlan kegyelmet adgya az jóknak. Igy értet ez dologrol az nagy Agoſton Doctor, à mint Citáltatik Gratianuſtul *Cauſa* 1. *q.* 1 *c.* 38. *multæ. Et cap.* 48. *Etiam. Et Diſt.* 4 *cap* 41. *Quomodo.* A hol az Gloſſator igy ſoll: *Ipſam vero gratiam Nunquam dat per miniſtrum hominem.*

Igy értették à régi Papiſtakis, az mint Gratianulnal irvan vagyon *Cauſa* 1. *q.* 1 *cap.* 24 *Nunquam. Et Diſt.* 4. *cap. peccatum.*

AZ Szent kereſtſegről.

Helv: Conf: Art, 20, p, 69,

AZ kerſtſegről azt vallyuk, es hiſſsük, hogy megtiſtit minket az mi bűneinkből, de nem az vizben valami elreytet erő altal,

altal, hanem mivel hogy az à
kûlsô mosogatas jegyzi, bizo-
nyittya es megpeczeteli mine-
kûnk az Christus vére es lelke
altal valo megh tiſtulaſunkat.
A honnet azt allattyuk hogy az
ſent kereſtſegnek vizeben az
Chriſtuſnak kegyelme, csak
Sacramentum ſerint vagyon;
A mellyrôl igy ſoll Iuſtinus
Martyr [a], Valakik el hiſzik azt
igaznak lenni, à mint mi tanit-
tyuk, ſ-à ſerint akarna çlni, bôj
tôlni imatkozni, es elébeni bû-
neknek bocsanattyanak Iſten-
tûl valo kereſere, megh tanit-
tatnak, kikkel mi-is imatko-
zunk, es bôytôlûnk; Az utan
oda vitetnek mi velûnk à hol
az viz vagyon, es oly uyjonnan
ſûletéſnek módgyaval, à mely
altal mi-is meg uyjittatunk, uy-
jakkátéttettetnek; Mivel hogy
az mindenhato Atyanak es az

[a], Iuſtinus Apolog. 2. pro Chriſtianis.

mi

mi megh tarto Urunk IESUS CHRISTUSnak, es az Szent Lelek Istennek neveben vizzel meg mosatatnak. A hol hallod hog à hit az ôregekben elôl vesi az kûlsô kereßtseget ugyan azok Istentûl bûnök bocsanattyat-is kerik az kûlsô kereßtseg elôtt: Tehát az hit es à bûnnek bocsanattya nem kôttetett az vizhez, mindazonaltal az viz mondatik uyjonnan sûlni minket, de Sacramentom serint, mivel hogy az kereßtsegh Sacramentoma es peczétlése az mi uyjonnan valo sûletesûnknek. Ambrus Doctor-is igy sol ez dologrol. b, Hald megh mikeppen uyjitsa megh az mi lelkûnket, az bizonsagot tévô lélek, az viz hasznal az mosodasra, az vér nezi az mi valtsagunknak árrat, Mert az Lelek az el pecsétlesnek altala tett minket

b, Tom. 2. l. 3. de Spir: Sanct. c. 11.

ket Istenfiává, az Szent keresztségnek vize mos meg minket, az Urnak vére váltot meg minket. Annakokáért láthato es láthatatlan bizonság-tétel altal nyerjük az lelki Sacramentomot, mivel hogy à lelek teszen bizonságot az mi lelkünknek. Noha mind az kettőben tökelletes az Sacramentum, mindazonaltal, tiztel megh külömbőztetnek. Azert à hol az tiztnek külömbsége vagyon, ot az bizonság-tétel sem egyenlő. Es Masut c, Mit láttal? Vizeket bizonyara, de nem csak vizeket. Megh tanitot az Apostol hogy itt nem az láthato, hanē az láthatatlan dolgokat kell szemlélnünk. Es alább egykevelsé. *Crede ergo Divinitatem illic esse præsentiam* A viz az Urnak keresztinek prædicallása nelkül azidvellegre nem haszнal, &c.

c, Tom. 4. lib, de Iis qui misteriis inicianturcap, 3.

Mas i-

Mas iraſaban-is igy ſoll [d], Az emberket réſzből lelekből tudni-illik es teſtből ál; Az lathato termeſet, iſmet lathato dologh altal ſenteltetik meg, az lathatatlan penig lathatatlan dolog altal: Mert az viz à mi teſtünket moſſa megh az ſent Lelek penig à mi lelkünknek bűnét tiſztittya el. Igy ir Agoſton Doctor-is ez dologrol [e], A ki az kereſtſeget teſti dologban allani véli, az nem lelki ember, es az mennyei ajandekban nincs réſze annak, à ki az viz altal, es nem az hit altal, hiſi magat megh valtoztatni. Mert az viz lattatik, de à melly lelek nem lattatik, à munkalkodik, hogy az hit abban legyen. Mert à mint az teſti ſennyet el moſſa à viz, ugy az Lelek à mi lelkünknek bűnrit el tiſztittya, hogy à mint az lathato á lat-

d, Lib. Cē: in Lucam ad v.ba Ego quidē vos baptizo.

e, Auguſt: Tom.4. lib. quæſtionū ex n. Teſt: cap. 59.

lathatoknak, ugy az lelck à lelkicknek haſznallyon. Maſut-is igy tanit [f], Immar ti tiſztak vattok az ige altal à mellyet ſollottam tinektek: Miert nem mondgya tiſztak vattok à kereſtſeg altal, az mellyel meg moſatattattok, hanem azt hogy az ige altal à mellyet ſollottá tinektek? Ezert tudni-illik, mert az viz altal-is az ige tiſztitott meg minket. *Detrahe verbum & quid eſt aqua niſi aqua? Accidit verbum ad elementum & fit Sacramentum, &c.* Az utan kérdés altal iſmeg igy ſoll: Hónet vagyon tehát illyen nagy hatalma az viznek, hogy az mi teſtünket illeti, es ſivünket tiſztitya meg, hanem az igétül? nem azert ugyan hogy mödattatik, hanem hogy el hiſzük. Maſut iſmeg igy ſoll: 5, Az igaz kereſtſeg ál nem annyira az viz-

f, Tom: 9. Tracta. 8, in Evang: Ioh.

g, In lib. Sententiarum Proſperi, ut citatur Diſt, 4. De conſecratione cap. 150. Vorus,

az viznek mosodaſában, mint az bűnek hitelében: Amint ezt az Apoſtoli tudomany tartya, mondvan: *Fide mundans corda eorum. Et alibi, Salvus facit baptiſma, non carnis depoſitio ſordium, ſed conſcientiæ benæ interrogatio in Deum.*

AZ Ur vacsorajarol.

Helv: Conf: Art. 10 p 25 Et art. 21, p. 71-73.

I. TAnittyuk, es hiſſük, hogy az ſzent vacsoraban az Chriſtuſnak valoſagos teſtét, es valoſagos vérét eſſük, es iſſuk, mi hivek; de nem teſti hanem lelki ſayjal, (à mint hogy ez eledel-is leiki) hit altal.

Melly dologrol az régi ſçnyeskedő Tanitóknak-is illy értelmét tanaillyuk: Mivel hogy Euſçbius Emiſſenus igy ſolla, Amint hogy nem teſt ſerint, hanem lelek ſerint vagy uyjónan fűlettetett, meg ſzentelte-

a, Euſçbius ut citatur in Iure canon, de Conſecr Diſt 2, c. 35. Quia corpo-

tett,

tett, es meg igazittatott, igy nem teſt ſerint, hanem lelki ſerint elegittetél meg à menyei eledellel, az Chriſtus teſtével, es vérével. Haſonlokeppen ſollot à nagy Leo Romai Pûſpök. Amint citaltatik, *De conſecratione Diſt. 2. cap. 38. In quibus.* Aholtitkos oſtogataſt, es lelki eledelt emlit az ſent vacsoraban. Az Agoſton Doctor tanitaſa-is vilagos ez dologrol: [b], *Accedant ad Ieſum, non carne, ſed corde; Non corporis præſentiâ, ſed fidei potentiâ, ſicut ille Centurio.* Maſut-is tanit van az embert Chriſtuſſal valo réſeſſûléſre. [c], *Fidem mitte & tenuiſti parentes tuæ tenuerunt carne, tu tene corde.* Ez-is Agoſton Doctor tanitaſa, [d], Nekenics (tudniillik az Chriſtus teſtének es vérének vételére) torkodat, hanem nivedet, &c. Mert nem az táp-

b, Auguſt: cõtra Fauſtum Manich. c. 8.

c, Idẽ Tract 50. in Ioh.

d, Idẽ Tracta in Ioh. 25. citatur de Conſecraſt: Diſt: 2 cap. 42, Ut quid.

az taplalà mit iacs, hanem az hit. Maſut-is igy ſoll: *Crede & manducaſti credere enim in eum hoc eſt, panem vivum manducare. Qui credit in eum, manducat eum.* Cyprianus Doctor-is igy értett ez dologrol, *Hæc quoties agimus mordentes ad mordendum acuimus: ſed fide ſincera panem ſanctum frãgimus & partimur.* Bernard Doctor igy tanit. (:) Mind ez mai napig adatatik nekünk az ô teſte, de bizonyara lelek ſerint nem teſt ſerint. Az Enekek enekének feytegeteſeben-is igy óktat. Megilletheted az Chriſtuſt hitednek kezével, kivanſagodnak uyjaval, buzgoſagodnak ôleleſevel: Illethedd ôtet lelkednek ſemével. Az nagy Ambrus Doctor ſztirja, Hogy az Chriſtus hit altal illettetik, hit altal lattatik.)(Maſut-is igy tanit: *In illo Sacramento Chriſtus eſt,*

(:) Bernardus in Feſto Martin. Serm. 2.

)(Ambrus in Luc. de Muliere flux. Sanguis patiente.

stus est, quia corpus est Christi: non ergo corporalis esca, sed spiritualis est. (:)

(:) Libro de iis qui Miniſt. inicimtur. c. 9.

II. Hogy az hitetlenek es I-ſtentelenek ſemmikeppen nē éſſik, az Chriſtuſnak igaz valoſagos teſtét, es nem iſſák igaz valoſagos vérét.

Melly dologban elſōben-is az nagy Agoſton Doctor egégez velünk, ki igy ſol:)(Amint citaltatik Gratianuſtul. (:) Aki az Chriſtuſtul külömbōz, az ſem teſtét, ſem vérét nem iſſa, *etiam ſi tantæ rei Sacramentum ad judicium ſuæ præſumtionis quotidie accipit.* Maſut-is igy ſoll:)(Nem kell azt mondani, hogy az à Chriſtus teſtét enné à ki nincs az Chriſtus teſteben. Es iſmet: *Qui non manet in me, & in quo ego nō manco non ſe dicat, aut exiſtimet manducare corpus meum, & bibere ſanguinem meum* (:) Az nagy

)(Auguſt: Tom. 3. Sētent. 339.

(:) Conſecr Diſt. 2. cap. qui diſcordat

)(Tom. 5. lib. 21. de Civit. Dei c. 25

(:) De conſecr. Diſt 2. c. 46. quid eſt Cyril: in Levit. li. 4.

Cyril.

Cyrillus-is igy szoll: *Cibus iste sanctus non est communis omnium, nec cujusq; indigni, sed sanctorum est.*

Igy tanit az Aranyszaju szent Ianos-is. Az Ambrus Doctor, à mint citaltatik Gratianustul c, hasonlo értelemben volt igy szolvā: *Qui manducaverit hoc corpus fiet ei remissio peccatorum.* Hasonlatoskeppen értet az nagy Leo Püspök-is. Amint ugyan ott, citaltatik. Essük az Christusnak testét, hogy részesek legyünk az örök çletben.

Crisostom. Hom. 24. in 1. Cor. 10.

c. Gratianus de Consect Dist. 2. c. 40 Ante.

Dist 2. c 38. Inquibus.

III. Azt vallyuk, hogy az Ur vacsorajanak Pohárat, avagy borát, szinten ugy kell az keresztyen kösségnek venni, mind sçrsiaknak es Asszonyi-állatoknak, mint szinten az Egyházi személyeknek.

Helv. Conf. Art. 25. p. 74.

Ily értelemben volt az Istennek régi Anyaszent-egyháza; à mint sçnyeskedö Tanitoinak i-

mások bizonyittya. Kik közzül Ignatius igy int. *Obsecro vos; ut unâ fide, unâ prædicatione, unâ Eucharistiâ utamini.* Mert egy à mi Urunk Jesus Christusnak teste, es eg az ô miérettünk ki ôntetett vére, egy kenyer szegetet meg mindeneknek, es egy pohár osztogattatot mindeneknek, *unum poculum omnibus distributum est*, à mint az Gôrôg textus tartya. *Clemens Romanus* azt parancsollya az egyben gyûlt Hiveknek, hogy szep rend-tartással, szemérmetességgel, es fçlelemmel vegyék minnyajan az Urnak testét es drágalatos vérét. Vilagos iratással bizonyittya ez értelmet Cyprianus Martyr, igy tanitvan: Hogy hogy inthettyük (az kôlcseget tudniillik) az vállás mellet valo álhatatos vér-ontásra Martyrságra ha az Urnak vérét nekiek nem adgyuk?

Ignat. Epist ad Philadelphenses.

Clemens Romanus lib. 2 Const: Apost. cap. 61

Cyprianus, Epist: ad Cornelium & Epist: ad Thibaritanos.

adgyuk? Es ha az Urnak pohárat ők megh iltanok? Mert azert isszák ők-is naponkent az Christusnak vérét, hogy ők-is az Christusert vçreket onthassanak. Olly vilagos çrtelme vagyon sok helyen irasaban ez rçgi Martyrnak; hogy Gabriel Biel, es Richardus Tapperus Lovanyai Decan fő tudos Papista Doctorok megh vallyák, hogy Cyprianus idejeben *vigy it communio, sub utraq; specie; illis temporibus sanguinem Domini ex calice omnes bibebant & quod corpus Domini ijs in manus dabatur.* Elt penig Cyprianus kętsz az ötven esztendőben Christus Urunk születése utan Anno, 250. Az rçgi Romai Tanitók-is, kik mçg Püspők es nem papok voltak, ezen çrtelemben çltek, ugy mint Iulius 1. Gelasius, es Socher. Amint Gratianus citallya

Biel in ex Posi: Canonis Milsæ. lect 54, Lit: R. Tapperus. Tom, 2 pag: 353.

Grat. de Cõsecrat Dist: 2. c 2, Cum omne Etc, 12 Comperimus Et c. 17, In cœna, Crisost: Hõ: 23. 1. Cor & 10. Et Hom, 18. 2. Cor. & 8.

lya értelmeket. Igy tanitot ez dologrol Aranyßaju ßent Ianoſ-is mondvan: *Omnibus unum corpus, unum poculum proponitur.* Igy értet Ambrus Doctor-is à mint felőle bizonyittya Theodoretus: Igy az nagy Agoſton- Amint citaltatik, *In juve Canon.* Gratianuſtul. Ertette ezt igaſſagnak lenni Gerardus Lorichius, fő Papiſta Tanito a Azert monta Pſeudo Catholicuſnak, Blaphemuſnak, à ki az pohárt tiltya à kőſſegtűl, &c.

Theodoret, hiſt. Eccl: lib 5, cap. 18

Grat, de Cõ ſecrat: Diſt: 2 cap. 36. quia. Et c. 37, Cuma, In libro de Miſſa publiaca Proganda, &c.

AZ Purgatoriumrol.

Helv: Conf: Art 26.

AZt mondgyuk azert mi hogy ez çlet utan csak két hely vagyon, az örök çlet, es az pokol, à purgatorium penigh es az Lymbus, csak ßinten àtar-papokul talaltatott, az magok konyhajoknak fűltőlgeſere.

Mivel hogy ez vilagbol kimulo em-

emberek, avagy Christus tagjai, à kik mihelt innet ki mulnak, mingyaraſt lelkek az Chriſtushoz az örök diſôſegben altal vitetnek. avagy ördög tagjai, à kik innet ki-mulvan mingyaraſt pokolra vettetnek. Aminț az gazdagnak es Lazarnak peldajaboi megtetßik, Es ſoha nem lehet az, hogy ugyan azon egy ember az Chriſtuſnak-is es az örödögöknek-is tagja volna, mert ſemmi közi nincs az Chriſtuſnak az örödöggel. Melly dologrol igy ßoltak az régiek; es azok közzül elsöben-is Iuſtinus Martyr: a, Mi helyen ki mennek az lelkek à teſtbôl, mingyaraſt az igazak à hamiſſakrul el valaztatnak, mivel hogy el vitettetnek az nekiek illendô hellyre; Az igazaknak lelkek paradicsomban, à hol az Ssent Angyalok-

a, Iuſtinus, lib quæſt & reſp. ad Ortho: reſp: ad quæſt, 75

nak társaságokban, és az mi meg váltó Christusunknak lakásával çlnek. Az hamissaknak pedig lelkek pokolnak helyére. És kiki mind à neki illendő helyen tartatik mind addig az napig, miglen el jű amaz mindeneknek meg fizetésnek napja. Cyprianus-is igy szollot. b, Az igazak ez çlet utan az meg nyugovásnak helyére, az hamissak pedig az gyötrelemre ragattatnak, és hertelenséggel az hiveknek, oltalom, az hamissaknak pedig gyötrelem adatik. Athanasius-is csak ez két helyet tutta, és hitte ez çlet utan, à mint irásaban bizonyittya. c, Az igazaknak nincs halálok, hanem altal menetel; Mert ezek az földről altal vitetnek az örökké valo nyugodalomra, &c. Cyrillus sem külömbözöt ez dologban, igy szol van:

b, Cypr: lib, de mortalitate sect 11, 20, & ultim,

c, Tom, 1 lib de virginitate.

van: d, Az Christus az ő Attyának adá Lelket, hogy innet miis valoſagoskeppē el hidgyük, hogy ez élet utan az Iſtennek kezeben letűnk, es az jelen valo életnél ſokkal boldogb allapotban, élünk: Az mellyert kivant ſent Pál el oſlatni, es à Chriſtuſſal lenni. Amaz Nazianzenuſ-is igy ſollot. c, Erre vitettetem hogy el hidgyem, hogy az tiſta es Iſtennek kedves lelek, minckutanna az teſtűl, meg ſabadulvan innet ki mulik, mingyaraſt czuda melly nagy vigaſaggal illettetik, az ő Iſtenéhez fel menven; Illyen értelemben volt amaz Ægyptusbéli Remete, az Macarius; f, A ki voloſagoſan tanitotta, hogy az tiſtatalan lelek az teſtűl valo el ſakadaſautan, mingyaraſt az ördögtűl fogattatvā pokolra vitetik; Az jo lelket

d, Cyrillus. lib, 12, in Ioh. cap, 36

c, In laudē Cæſaris ſtatis.

f, Hom. 22. cujus titulus eſt De duplici ſtatu de Cedētiū

penig az Szent Angyaloknak seregek környül vévén, viszik azt az Urhoz. Ezen értelemben volt amaz Olimpiodorus-is. g, Mert igy szollot: Az ember mikor meg hal minemű allapotban talaltatik, azon gradusbä, es rendben maradé meg mind örökké. Mert avagy à bodogsagban nyugszik az igazakkal, es az Ur Christussal, avagy az setetsegekben gyötrödik à gonoszaknak, ez vilagnak fejedelmevel az ördöggel.

g; In Ecclr: cap, 11, Eccl:

De mind ezeknek felette lassuk az Agoston Doctornak nyilvan valoszavat, az Papasok Purgatorioma ellen; Igy szolitya penig h, meg Pélagiust, es azzal eggyüt ez mostani fél Pélagiusokat. Az elsö helt, az keresztyén hit Istennek hatalmabol hiszi az egekben lenni à mellyben az keresztsegh nekül meg;

h, Tom 7, lib, c, Hipomosticon, contra Pelag:

megh holtak (tudni-illik à kik Iſtentűl megh vettettek) nem mehetnek; Amaſik hely az Gehenna à hol az bűntetéſek leſznek. Az harmadikat tellyeſſeggel nem tudgyuk, ſem az ſent irasban nem tanallyuk. Maſutis igy ſoll: i; Nincs ſemmi kőz hely az hol valaki lehetne, ha nem csak az őrdőggel, à ki az Chriſtuſſal nincs. Innen monta az Ur: Aki nincs en velem, en ellenem vagyon az; Maſut iſmeg igy ſoll: k, Meg tudgyatok ezt, hogy mihelyen à lelek az teſtűl el valik, mingyaraſt avagy az Paradicsomban helyheztetik az jo cselekedetert, avagy bizonyara à bűnért pokolra taſittatik. Még-is ugyan azon Agoſton Doctor maſut iraſsban igy ſoll: l, De talam mondhatná valaki, En nem kivanom az Iſtennek orſzagát,

i, Eodē Tō: lib.1.de peccā: meritis, cap,28.

k. Tō.9,lib, de vanitate ſeculi cap,1.

l. Tō: 10,de Temp ſerm 232.

hanem csak örökke valo nyugalmát ohaytok. De atyamfiai, el ne hitelfetek magatokat, mert csak két hely vagyon, es harmadik nincs, valaki à Chriſtuſſal uralkodni nem érdemli, az, az ördöggel minden kétſeg nekül el vés. Ahonnet mi vegyük eszünkben, cselunkban feltett imez két dolgot, igaznak lenni, tudni-illik. Hogy csak két hely vagyon à hova az meg holtaknak lelkek vitettetnek, az örök élet, tudnia-illik, es az pokol. Maſodſor hogy ez élet utan valo Purgatorium à mellyet az Papaſok hisznek, csak ſinten az ſerzetes Romai vallaſon levő emberektül koholtatott. Mellyet mi ne hidgyünk es ſoha nem vitetünk belé, à mint Bellarminus tol:n, Aki az Purgatoriomot lenni nem hiſzi, ſoha az abban nem vitet-

m. Lib 1, de Purg cap, 15 Quinta ac-tio eſt.

vitettetik Ne-is kivand kereſztyen ember, Mert minden ez vilagi kinoknál győtrelemnel latrok ßenvedeſenel, nehezb es erőzb győtrelem vagyó ott, à mint ugyan ezen Bellarmin)(tanittya.

)(Lib, 1, A- miſ: Grat & ſtat pec, ca: 3, v Iraó; ſcare voluit, Et lib. 1, de Purg: c, 15.

Továbbá ez aránt azt valljuk, hogy valaki minemű allapotban talaltatik à Chriſtuſtul, halalanak orajan, ugyan azon allapotban iteltetik meg-is. Melly dologban eggyeznek velünk az régiek, mert igy ßol luſtinus Martyr: a, Az mi Urunk Iesus Christus azt mondotta: Valamiben tikteket talallak abban itellek meg-is. Cyprianuſ-is haſonlatoſan ßollot ezt mondvan: b, Mikor az Ur tegedet ki ßolit, (ez vilagbol) valaminemű allapotban talal, abban itel meg. Agoſton Doctor ez dologrol iſmet igy ßollot. c,

a, In Diaſ. cũ Tryphõ

b, Lib. de mortalitate ſect: 12,

c, Tõ: 2, Epiſt, ſo quæ eſt ſcripta Heſichio,

Valakit minemű allapotban tanal az ő utolſo napja, azt ugyan azon allapodban lattya, ez vilagnak-is utolſo napja; mert à ki midőn hal meg, az ő napjan, ugyan azonban itéltetik meg-is ez vilagnak utolſo napjan. Amaz nagy Gergely Doctor ſem külömbözőt ez dologban tűlünk, ki igy ſollot.

d, Tom. i, l. Dialog: cap 39.

d, Az Ur az Evãgeliomban azt mondta: Iarjatok addig míg vilagoſſagtok vagyon. Az Prophéta altal-is igy ſoll. Alkalmas időben halgatlak meg tegedet, es idejekoran ſegittettelek meg tegedet. Mellyet ſz. Pál magyarazvan igy ſoll: Ime vagyő az alkalmatos idő, moſt vagyon az idveſſegnak napja; Salamon-is igy ſoll: Valamit mivelhet moſt az te kezed, ſorgalmatoſan miveld. Mert ſem munka ſem okoſſag, ſem tudomany,

many, ſem bölcseſeg, nem lé-
ſen az halalban, à hová te ſi-
ets. Melly mondaſokbol nyil-
van vagyon, hogy valaki mi-
nemůven kőltőzik ki ez vilag-
bol, ugyan ollyan keppen, es
ollyan allapotban allattatik az
iteletre-is.

Végazetre azt allattyuk, hoģ
ez vilagon vagyon helye à pœ-
nitentia tartaſnak; az mas vi-
lagon penig mint hogy nincs
ſabadſag, es alkolkalmatoſſag,
az megteresre, Ugy az bűnert
valo elég-tétel ſincs. Melly do-
logban mi pártunkon vannak
az régiek; Mert igy ſolnak, El-
ſőben-is penigh Iuſtinus Mar-
tyr. [a], Az gazdagrol es Lázar-
rol valo beſed, erős es valoſa-
gos megh mutatáſa i mez tudo-
mannak, hogy az lelek minek-
utanna az teſtűl elſakad, ſem-
mi igyekezet altal emberi ſe-
gitſeget

a Lib. quæſt. & reſp. ad Orthod: quæq; ſeq.

get nem nyerhet. Cyprianuſ-
b, Lib. ad Demetrian quam ſect: 22, is igy ſoll: b, Mikoron innet ki menéndünk, ſemmi helye nem leſen à pœnitentia tartaſ-nak, ſemmi affectuſa az elég-tetelnek. Mint hogy ez vilagon nyerettetik megh az örök élet, es ez vilagon veſtetik el-is. Az régi Papiſtaknak Regulaja-is igy tartya. c, Az kiknek bünök megh nem bocsattattak, hala-
c, Cuſa, 13, q. 2, c, quib' peccata, lok utan az ſent helyektül meg nẽ ſegiltettetnek. Az nagy Ba-
d, Moraliũ ſumma prima cap, 5, las Doctor-is igy irt. d, Nincsẽ ez élet utan helye az jo tetemennek, mivel hogy Iſten ez jelen valo időt meg hoſſa-
e, Tom, 10, hom, 5, bitotta azoknak cselekedetire, à mellyek altal ö megh en-
f, Lib, 8, ex po: mor: in Iob: geſzteltethetnék. Ezen értelemben volt az Agoſton, e Es
g, Hom, 15, ãn Matthad cap, 23, nagy Gergely Doctor. f, Ezẽben Aranyſzju ſent Ianos, g,
h. Hæreſ 69 cõtra (thatos. Es Epiphaniuſ-is, h, az mint iraſarol.

raſsabol megtetßik. Melly régi Doctoroknak iraſaval két Romai Papak-is eggyeznek, mert igy ßolt az elſő Kelemen Papa. i, Az igazaknak lelkek az te kezedben vannak, es nem illeti azokat ſemmi gyötrelem. Mivel hogy minden megßenteltettek te kezedben vannak; Igy ßollot az IV. Innocentius Papa-is, amaz halala orajan liſtenhez tért Sido Püſpökről, az mint iraſabol k, meglathatni. Es igy vallaſunknak fő Articuſiban nem csak az ßent iraſſal eggyezünk, hanem az régi keresztyen Doctorokkal-is Amint ez elől ßamlalt Articuluſokbol megtetßik.

i, Lib. 8, Cõf: Apoſt cap, 4 oration Deum.

k, In Decr: Gregorii l, 3. tit, 42, 6, 4

Pirullyon megh tehát azoknak orczajok, à kik hitünknek vallaſit, ſ- Articuluſit minapiaknak, uyjaknak, es hamiſsaknak lenni nagy káromlo ßoval, lelkek

kek iſmereti ellen, az kápa, korda, es gerezdes ſüveg alol kialtyak.

Több Articuluſokban valo Conſenſuſat az régi Tanitóknak el halgatom; mivel hogy Amandus Polanus egéſz könyvet irt ez dologrol; es Angliai nyelvből minap egy könyv fordittatot magyarrá, melly vilagoſan mutattya csak az egy Agoſton Doctort-is LXI. fő dolgokban külömbözni az Papiſtaktul, es mi velünk eggyezni.

ae Corpus & Syntagma Cõfeſsionum. in fine, Aedit Guerv. An. 1612,

Mi azert kik az lelki Babylonnak veſedelmes, es tévelygő ſetetſegeből, Az Aryal Iſtennek kedvéből az Iesus CHRISTUS érdemeért az Szent lelek vilagoſitaſa altal, az Evangeliomnak igazſaggal czillagzo, es ragyago tudomanyára forditattunk, örülven az Urban, kérjük hogy naponkent à meg

iſmer

iſmert igazſagban ő Felſege gyarapitſon, es mind halalunk orajaig megtartſon; hogy ez élet utan, amaz énekekneck énekét. Szent Szent, Szent, az Seregeknek Ura Iſtene, à megdicsőült Szamos ſeregnek közepette ſűntelen valo szóval, énekelheſſük,

Amen.

KERESZTYEN OLVASO AZ UR legyen veled.

Az Authornak intimatiojabol ezeket elötted viſellyed.

I. *Mikor ez könyvben az kalauz citaltatik azt ercſed melly Poſonban* Anno 1613. *kinyomiattatot.*

II. *Az Papiſta, Papiſtak, es Papiſtaſag nevek alatt az author nem az Papatul el hitetet felsö, koſsep es also rendenlevöket kiket Laicuſoknak ſoktak az Papaſok mondani, értii, hanem az R. Clerust ki az ſent iraſnak inteſet es az regi tanitoknak követeſet el-hagyvan az Papatul örülnek nevezteni es annak akaratiyanak végbe vitteteſere lelkek iſmeretiellen eskuznek.*

III. *Az ſogyatkozaſuk mellyek az le-iras es az citalt Authoroknak ſuk-volta miatt eſtenek jora magyaraztaſſanak: az mellyeket eſsünkben vettünk azok itt megh jobbitatbatnak ekkeppen.*

Errata.

Pag, 9, lin, 11 volum l, volum, pag, 16, lin, 5, alö-t l, ütötte, pag, 24, l, 8, ſzava l, ſzavat, In mar, l 328, Ibidi Attyatl, Attya, p, 30, tamagattya l, tamogattia,

ſtem lin, 21, ſatlia l, ſattia p, 3, l 1, Berinetaſnak l, Bermalaſnak, p, 34, lin, 20, ſüket l, ſzókôt, ibid, in marg. De oct; l, deort, p, 40. l, 12, ludorum l, Indorum p, 41, lin 20, Divimus l: divinus, p; 43, in m, Hortul l, Hortui, p 44, l, 19 magyorazo l, magyarazo, Ib; peſte l; kepe, p, 46, l, 22 Chriſte l. Chriſti P, 48, diſt; citata pertin; ad p 47; Ib, uz, l, ezer Ib, lin; 11, csufollvak l, csafollyak, p 50 l, 20. Inſtil, Iuſti, p 51, l, 6, Sacramentomakrul l; Sacramentomokrul, p, 54, lin 18, adde ſzenvednek p, 59, lin 2, Iobbolaſt, l, jobbulaſt p, 61. in marg, de ſat, l; de ſacr Ibid, ad Cortum l, Comitatum. ib, lin. 16. faktarſai l, paiktarſai pag, 92, 2, Pit, l. 2, Pet. p. 63. l, 22. mult, l, milit. p 64, in marg: Hóſeus l, Hoſius. p, 73. lin, 10, hazas l, Haza p, 75. l. 12. ſer, l, ſeſs p, 80. lin. 19, verba in marg. annotata textui inſerenda ſunt. p, 82. l 16. követekleg, kóveter p. 87. lin, 6, es l, ez, p. 88, lin, 15, Milito l. Melito p 112. lin, 4, 6, l idvôs, i idvôz. p, 114. l, penult, frangitur l, frangit. p, 15. l, 6. cſelekedet lege eselekedd. pa, 124, in marg, Apoſtoitcis l, Apoſtolicis. Ibid: lin: 15: idzeſsegrel: idvôſsegre. Ib: temen l: tamẽ p 13 lin: 3: Zerus l: Ferus. p: 132: l: 6. doldót l: dolgot p: 133 l. 16 12 l: es pbS13S l: ult: adegi p: 140. l 19, valuntatibus l voluntaribus l 20 eosque l: easque p: 142. lin: antep: mellyek l: mellyet p 143 l: 16 Matt l: mert. pag 144 l 12 agiedul l egyedôl in M Bixel l Biel. 145 l 3 Iſtenbe l Iſten pag 150. Citatio Tapper referatur ad lin 12 p 154. l 18 henem l nanem p 163 cönſ l cauſ, p. 194 l 8. torvanyet l törvenyet p. 164 in M Bellarm l Bernardinus p 165 in M adde vide Andr p 166 l 12. neveytetik l. neſzettetik. p 198 l 7 Communo l Communio In marg ſzmkivetéſnek neme l 10 Damno l Banne &c l 17 humane l humana p 169 lin 5 adde tudomanyt p 171 lin 2 æquivocatibus l æqvivocationi-

tudo-

bus In M Tobetus l Tolctus lin 12 poranſoſſyak l daranciollyak In M Baletus l Baleus Ibid Bell l Bull p 173 in M Sacr l Socr p 177 lin 21 Anglica l Anglicanæ p 191 lin pen pondens l pandens p 192 l 6 indicere leg incidere p 192 p 21 in leg uni lin ult l Hieronimis Grep 197 lantep inperpretis l interpretis p 204 l 17 Contraria l Commentaria p 209 lin 10 taninoc l tanitok lin 16 zaterer l paterekre In M Mum l Num o 211 l 8 non multi l nonnulli lin 13 14 Nem tægadgyak meg-vallyak l ne tagadgyuk megh vallyuk p 213 l 7 indicem l invicem p 217 lin 11 haſonlattia l haſonlattyak lin ult infernum l iuſtmum p 220 in M ad Lamentiû l Laurẽtium lin 2 ſit l ſie p 223 lin 19 ſervitutam l ſetvitutem p 224 l 4 dierum l dicitur p 225 l 15 Babtis l Baptis p 229 lin 12 paradyſu l paradyſi p 238 lin 17 Plibertino l Elibertinomi p 240 lin 5 l kaplannia l kaptalannia p 241 lin 11 itetelheti l itilheti p 261 lin 6 ez l es p 265: lin 10 accepturus l acceptures p 294 l 20 Beilarminuſt l Bellarminus p 218 lin 15 Communtaries l commentarios p 317 lin 11 erubiſcimus l erubeſcimus p 331 lin 12 Polidorum l polidorus p. 337 lin 14 Cler l Glement p 341 lin 1 Lucis l Lucius p 344 lin pen occidot l occidet lin 4 Angolius l Angolus p 347 lin 10 Bales leg Zalei lin 19 ezeket l ezek p 349 lin 16 karatot ſleapat p 352 lin pen ac l ab p 357 lin 3 papiſtaſak l Papiſtak p 361 lin 10 kazaſagot l hazaſsagok p 364 lin 18 kelmene l kellene p 308 lin 11 minden midón p 382 lin 8 ſpecolo l ſpeculo. p 385 lin 8 Anticuriſtuſt l Antichriſtuſt p 389 lin 1 Anno l Annos Ibid lin 21 meg erôſitettel: l meg ereſitette p 382 lin 16 moſok l maſok p 397 l 13 Con l Commun p 408 lin 15 Papak l Papok p 414 lin, 8, ult, l, tiltia, p, 415, lin, 7, Popaknak l. Papaknak p, 455, lin, 16, vagyoné l, vagyon, p, 467, lin, 12. vittak, l, irtak.

16897-1958